

C cromaris

Izvješće o održivosti 2024.

Sufinancira
Europska unija

Program
ZA RIBARSTVO
I AKVAKULTURU

Uvodna riječ Uprave

Poslovanje u 2024. odvijalo se pod snažnim utjecajem vanjskih čimbenika na koje nemamo izravan utjecaj, ali čije posljedice svakodnevno osjećamo: od geopolitičkih napestosti i poremećaja na tržištima sirovina, preko inflatornih pritisaka i promjenjivih potrošačkih navika, do klimatskih promjena koje sve više oblikuju uvjete u marikulturi.

U takvom promjenjivom okruženju, stabilnost poslovanja ne podrazumijeva status quo, već zahtijeva stalnu prilagodbu i brzo prepoznavanje rizika. U Cromarisu smo svjesni da dugoročna održivost nije rezultat jednokratnih odluka, već niza svakodnevnih tehničkih, operativnih i organizacijskih prilagodbi.

Tijekom 2024. godine nastavili smo razvijati i primjenjivati mjere za ublažavanje negativnih učinaka vanjskog okruženja: optimizirali smo potrošnju resursa, analizirali ranjivosti u opskrbnom lancu i otpornost poslovanja na klimatske promjene, nastavili poslovati prema standardiziranim sustavima kontrole kvalitete te unaprijedili mehanizme za prikupljanje povratnih informacija s tržišta. Iako su učinci tih mjera vidljivi u određenim segmentima poslovanja, ostajemo svjesni njihovih ograničenja i kompleksnosti izazova s kojima se suočavamo. Izvješće izrađeno prema Europskim standardima za izvještavanje o održivosti (ESRS), donosi transparentan prikaz našeg

trenutnog stanja, prepoznatih rizika, učinaka i područja na kojima ulažemo dodatne napore. Naš cilj je graditi sustav koji uči, prilagođava se i djeluje odgovorno u uvjetima nesigurnosti.

Posebno zahvaljujemo svim zaposlenicima koji svojim svakodnevnim radom i stručnošću omogućuju održavanje kontinuiteta poslovanja te povjerenje kupaca i potrošača.

Zahvaljujemo i partnerima koji zajedno s nama dijele izazove opskrbnih lanaca i zakonskih promjena. Iduću godinu dočekujemo s oprezom, ali s jasnim ciljevima: ostati fleksibilni, usmjereni na kupce i potrošače, re-

alna poboljšanja i odgovorni prema resursima i zajednicama s kojima smo povezani.

Ivan Leko

Dane Desnica

Ante Šarić

Tin Rukavina

Sadržaj

Uvodna riječ Uprave	2	Upravljanje	81	Tranzicijski plan za bioraznolikost i ekosustave E4-1	121	Slučajevi, pritužbe te ozbiljni učinci povezani s ljudskim pravima S1-17	171
Tko smo mi?	5	Uključivanje rezultata u programe poticaja GOV-3	81	Značajni učinci, rizici i prilike i povezanost sa strategijom i poslovnim modelom SBM-3	125	Pogođene zajednice ESRS S3	172
Vremeplov	11	Strategija	81	Upravljanje učincima, rizicima i prilikama	130	Strategija	172
Naši proizvodi	14	Tranzicijski plan za ublažavanje klimatskih promjena E1-1	81	Opis postupka dvostruke značajnosti ESRS 2 IRO-1	130	Interesi i stajališta dionika ESRS SBM-2	172
Cromaris BIO - Moj komadić mora	20	Značajni učinci, rizici i prilike i povezanost sa strategijom i poslovnim modelom ESRS 2 SBM-3	82	Politike bioraznolikosti i zaštite ekosustava E4-2	132	Značajni učinci, rizici i prilike i povezanost sa strategijom i poslovnim modelom ESRS 2 SBM-3	173
Nagrađeni Cromarisovi proizvodi u 2024.	22	Opseg analize otpornosti strategije i poslovnog modela	82	Mjere i resursi za bioraznolikost i ekosustave E4-3	133	Upravljanje učincima, rizicima i prilikama	176
Cromarisovi certifikati	24	Metodologija i vremenski okvir provedbe analize otpornosti	84	Pokazatelji i ciljne vrijednosti	138	Politike za pogođene zajednice S3-1	176
Opće informacije	26	Rezultati analize otpornosti	85	Ciljne vrijednosti za bioraznolikost i ekosustave E4-4	138	Postupci za suradnju s pogođenim zajednicama u vezi s učincima S3-2	176
Osnova za sastavljanje izvješća	27	Pretpostavke o utjecaju prelaska na otporno gospodarstvo s nižim emisijama ugljika	88	Pokazatelji učinka povezani s promjenom bioraznolikosti i ekosustava E4-5	138	Postupci za sanaciju negativnih učinaka i komunikacija s pogođenim zajednicama S3-3	177
Opća osnova za sastavljanje izvješća o održivosti BP-1	27	Područja nesigurnosti u analizi otpornosti	93	Očekivane financijske posljedice rizika i prilika povezanih s bioraznolikosti i ekosustavima E4-6	142	Mjere za ublažavanje učinaka, rizika i prilika povezanih s pogođenim zajednicama S3-4	177
Objave u posebnim okolnostima BP-2	30	Imovina i poslovne aktivnosti uključene u procjenu otpornosti i provedbu mjera ublažavanja	94	Korištenje resursa i kružno gospodarstvo ESRS E5	143	Ciljne vrijednosti za upravljanje učincima, rizicima i prilikama povezani s pogođenim zajednicama S3-5	179
Razdoblja	30	Upravljanje učincima, rizicima i prilikama	95	Upravljanje učincima rizicima i prilikama	143	Kupci i potrošači ESRS S4	180
Procjena lanca vrijednosti	30	Opis postupaka za utvrđivanje i procjenu značajnih učinaka, rizika i prilika povezanih s klimom ESRS 2 IRO-1	95	Opis postupaka za utvrđivanje i procjenu značajnih učinaka, rizika i prilika povezanih s korištenjem resursa i kružnim gospodarstvom ESRS 2 IRO-1	143	Strategija	180
Objave koje proizlaze iz drugih propisa ili izjava u okviru izvještavanja o održivosti	30	Politike povezane s klimom E1-2	98	Politike povezane sa korištenjem resursa i kružnim gospodarstvom E5-1	146	Interesi i stajališta dionika ESRS 2 SBM-2	180
Uključivanje upućivanjem	31	Mjere i resursi povezani s klimatskim politikama E1-3	98	Mjere i resursi za korištenje resursa i kružno gospodarstvo E5-2	147	ESRS 2 SBM-3 – Značajni učinci, rizici i prilike i povezanost sa strategijom i poslovnim modelom	181
Primjena odredbi o postupnom uvođenju	31	Ciljne vrijednosti povezane s klimom E1-4	101	Ciljne vrijednosti povezane s korištenjem resursa i kružnim gospodarstvom E5-3	151	Politike za potrošače i krajnje korisnike S4-1	189
Upravljanje	33	Ublažavanje klimatskih promjena	101	Odljev resursa E-5	152	Suradnju s potrošačima i krajnjim korisnicima u vezi s učincima S4-2	193
Uloga administrativnih, upravljačkih i nadzornih tijela GOV-1	33	Prilagodba klimatskim promjenama	105	Poslovanje prema načelima društvene odgovornosti	154	Sanacija negativnih učinaka i komunikacija s kupcima i potrošačima S4-3	195
Informacije za upravljanje materijalnim temama GOV-2	37	Potrošnja energije i kombinacija izvora energije E1-5	106	Vlastita radna snaga ESRS S1	155	Mjere za ublažavanje negativnih učinaka i rizika vezanih za potrošače i kupce S4-4	196
Uključivanje rezultata u području održivosti u programe poticaja GOV-3	38	Energetski intenzitet na temelju neto prihoda	107	Strategija	155	Ciljne vrijednosti za organski uzgoj i pravedne marketinške prakse S4-5	200
Izveštaj o dužnoj pažnji GOV-4	39	Energetski intenzitet na temelju izlovljene ribe	107	Interesi i stajališta dionika ESRS 2 SBM-2	155	Poslovno ponašanje	202
Upravljanje rizicima i unutarnje kontrole izvještavanja o održivosti GOV-5	41	Bruto emisije stakleničkih plinova iz opsega 1, 2, 3 E6-1	108	Politike povezane s vlastitom radnom snagom S1-1	157	Poslovno ponašanje ESRS G1	203
Strategija	42	Intenzitet stakleničkih plinova na temelju neto prihoda	114	Postupci za suradnju s vlastitom radnom snagom i predstavnicima radnika S1-2	159	Upravljanje	203
Strategija, poslovni model i lanac vrijednosti SBM-1	42	Uklanjanje stakleničkih plinova i ublažavanje emisija financirano ugljičnim kreditima E1-7	115	Postupci za sanaciju negativnih učinaka i komunikacija sa zaposlenicima S3-1	159	Uloga administrativnih, nadzornih i upravljačkih tijela ESRS 2 GOV-1	203
Strateški stupovi Cromarisovog poslovnog plana	42	Interno utvrđivanje cijene ugljika E1-8	115	Mjere za upravljanje učincima, rizicima i prilikama povezane s vlastitim zaposlenicima S4-1	162	Upravljanje učincima, rizicima i prilikama	205
Strateški smjerovi Cromarisovog poslovnog plana	42	Očekivane financijske posljedice značajnih fizičkih i tranzicijskih rizika i prilika povezanih s klimom E1-9	115	Ciljne vrijednosti povezane s vlastitim zaposlenicima S1-5	164	Opis postupaka za utvrđivanje i procjenu značajnih učinaka, rizika i prilika ESRS 2 IRO-1	205
Ponuda Cromarisovih proizvoda proizlazi iz strateškog plana poslovanja	42	Vodni i morski resursi ESRS E3	116	Obuhvat kolektivnog pregovaranja i socijalni dijalog S1- 8	166	Politike poslovnog ponašanja i korporativna kultura G1-1	209
Zaposlenici su Cromarisova snaga	43	Upravljanje učincima, rizicima i prilikama	116	Pokazatelji raznolikosti S1-9	166	Upravljanje odnosima s dobavljačima G1-2	211
Cromarisov lanac vrijednosti	43	Opis postupaka za ocjenu dvostruke značajnosti ESRS 2 IRO-1	116	Socijalna zaštita S1-11	167	Pokazatelji i ciljne vrijednosti	213
Ciljevi održivosti u 2024.	44	Politike za vodne i morske resurse E3-1	118	Osposobljavanje i razvoj vještina S1-13	167	Prakse plaćanja G1-6	213
Interesi i stajališta dionika SBM-2	47	Mjere i resursi povezani s vodom i morem E3-2	118	Pokazatelji zdravlja i sigurnosti S1-14	168	Specifično za društvo – Kibernetička sigurnost G1	214
Značajni učinci, rizici i prilike te njihova interakcija sa strategijom i poslovnim modelom SBM-3	52	Pokazatelji i ciljne vrijednosti	120	Pokazatelji naknada - razlika u plaćama i ukupna naknada S1-16	170	Prilog I.	215
Opis postupka za utvrđivanje i procjenu značajnih učinaka, rizika i prilika IRO-1	71	Ciljne vrijednosti povezane s vodnim i morskim resursima E3-3	120			Prilog II	230
Zahtjevi za objavljivanje u ESRS-u obuhvaćeni izjavom o održivosti poduzeća IRO-2	74	Potrošnja vode E3-4	120				
Poslovanje prema načelima zaštite okoliša	75	Očekivane financijske posljedice učinaka, rizika i prilika povezanih s vodnim i morskim resursima E3-5	120				
Ocjena održivosti djelatnosti i aktivnosti prema EU taksonomiji	76	Bioraznolikost i ekosustavi ESRS E4	121				
Ocjena održivosti djelatnosti i aktivnosti prema kriterijima za zaštitu okoliša	76	Strategija	121				
Klimatske promjene ESRS E1	81						

Tko smo
mi?

Vizija

Vodeći proizvođač organske bijele mediteranske ribe i top 3 akvakultura kompanija u EU, prepoznata kao lider u premium kvaliteti, održivosti, inovacijama, razini usluge i komercijalnoj izvrsnosti.

Misija

Razvoj i širenje kulture zdrave i uravnotežene prehrane te konzumacije ribe i ribljih proizvoda

Lider u proizvodnji i preradi premium mediteranske bijele ribe

Cromaris je lider u proizvodnji i preradi premium mediteranske bijele ribe vrhunske kvalitete i sedma kompanija u uzgoju brancina i orade na svijetu prema količini proizvodnje. Uz oradu i brancina u Cromarisovim uzgajalištima uzgajaju se hama, gof i zubatac.

Cromaris d.d. sa sjedištem u Zadru u Hrvatskoj, nastao je 2009. godine spajanjem Cenmara, rovinjske Marimirne, Marikulture Istra i Bisage-Nit. Tradicija uzgoja mediteran-

ske ribe traje više od 40 godina. Uzgoj započinje u mrjestilištu u Ninu, a nastavlja se na šest uzgajališta u Zadarskoj i jednom u Istarskoj županiji. Riba se sortira, prerađuje, pakira i prevozi do kupaca i potrošača iz prerađivačko-logističkog centra Gaženica u Zadru. Cromarisovi proizvodi prodaju se u veleprodaji, velikim trgovačkim lancima i Cromarisovim ribarnicama u pet gradova: Zagrebu (Importanne Gallerija i Dolac), Rovinju, Zadru,

Viru i Preku na otoku Ugljanu. Riba se uzgaja na konvencionalan način, a u skladu sa zahtjevima kupaca i potrošača, naš smo portfelj proizvoda nadopunili organskim proizvodima – BIO brancin, BIO orada i BIO hama.

**Proizvodi iz
organskog
uzgoja -
BIO brancin,
BIO orada i
BIO hama**

Cromaris je 31. prosinca 2024. zapošljavao ukupno 614 zaposlenika, a poslovnu godinu završio je sa 107,8 milijuna € prihoda. Na inozemnim tržištima u 2024. Cromaris je ostvario 85 prihoda od prodaje. Uz domaće i najznačajnije talijansko tržište, Cromaris je u 2024. poslovao na tržištima Njemačke, Austrije, Francuske, Poljske, Švicarske, Crne Gore, Slovenije, Srbije, Češke, Slovačke i Španjolske.

Jedini u svijetu uzgojili smo zubatca. Hrana za ribe proizvodi se prema Cromarisovoj recepturi. Imamo vlastitu veterinarsku službu koja brine o dobrobiti životinja, a uz vanjske ovlaštene laboratorije koji nadziru proizvodnju i naše proizvode, imamo vlastiti laboratorij za dodatne analize proizvoda i riblje hrane.

Na 31.12.2024. Cromaris je imao 614 zaposlenika i prihod od 107,8 milijuna €

Cromaris je jedini u svijetu uzgojio zubatca

Cromaris

Poslujemo u sastavu Adris grupe, a Adris d.d. za upravljanje i ulaganja je jedini Cromarisov dioničar. Cromaris d.d. je osnivač i 100-postotni vlasnik tvrtke Cromaris Italia s.r.l. sa sjedištem u Casale sul Sile, u pokrajini Treviso. Cromaris Italia je uvoznik proizvoda za sve talijanske kupce, osigurava prisutnost na talijanskom tržištu i svakodnevnu suradnju s kupcima i potrošačima.

Cromaris d.d.

Adris grupa

Gaženička cesta 4b, 23000 Zadar, Hrvatska

+385 23 254 960

<https://cromaris.com/hr/>

info@cromaris.hr

Cromaris Italia s.r.l.

Cromaris d.d.

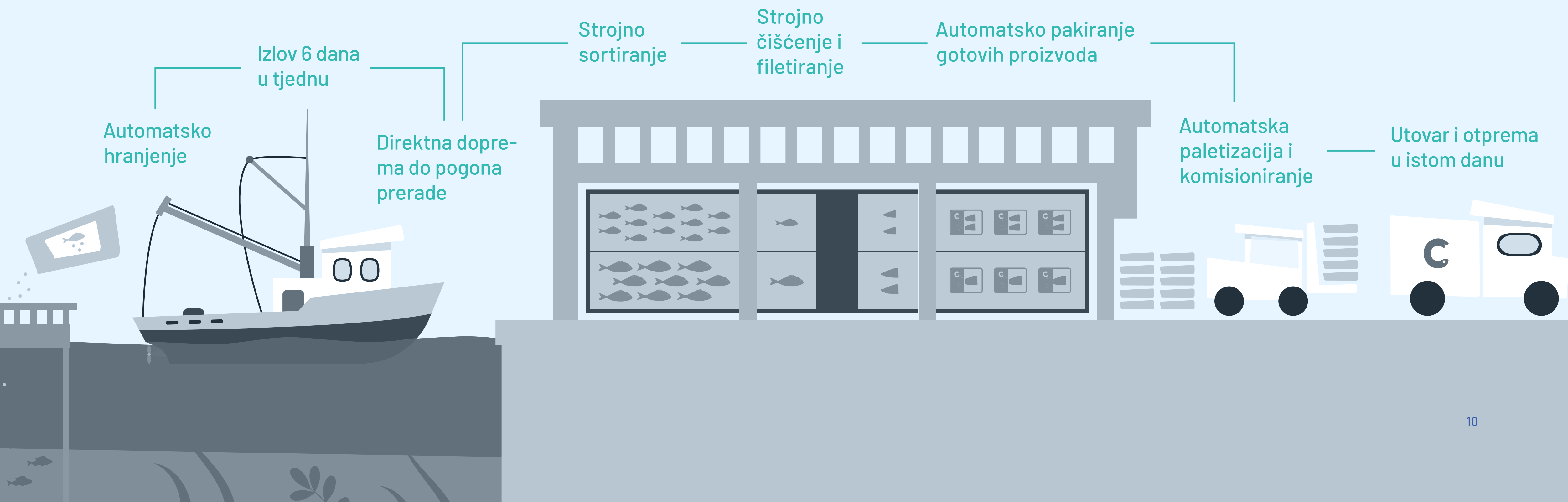
Via delle Industrie n 2/1

31032 Casale sul Sile TV, Italia

+39 0422 786 948

<https://cromaris.com/it/>

info@cromaris.hr

Vremeplov

1979.

- Osnovana tvrtka Cenmar, prva u svijetu s kavezom za uzgoj brancina u moru

1981.

- Otvaranje prvog Cenmarovog mrjestilišta brancina i orade u Ninu

1984.

- Osnovana tvrtka Marimirna Rovinj, početak razvoja marikulture u Istri

1995.

- Početak uzgoja novih vrsta - zubatac i pic

2009.

- Osnivanje Cromaris d.d. u sklopu Adris grupe
- Inovacija u pakiranju svježe ribe – prvo MAP pakiranje ribe

2011.

- Cromaris predstavlja novu autohtonu vrstu – hamu
- Početak certificiranja tehnoloških procesa (ISO standardi)
- Osnovani odjeli R&D i Marketing – strateški iskorak u marikulturi

2012.

- Pokrenut proizvodno-logistički centar Gaženica
- Certificirana ekološka proizvodnja ribe (EU regulativa, Naturland)

2014.

- Prvi put prodano 5.000 t WFE ribe
- Početak prodaje Cromaris BIO asortimana (brancin i orada)

2015.

- Otvoreno novo mrjestilište u Ninu – jedan od najsuvremenijih pogona u Europi
- Razvijen i implementiran SAP modul za upravljanje u akvakulturi

2016.

- Osnovan Nutritivni centar, razvijene prve formulacije Cromaris riblje hrane
- Uzgajalište Kudica počelo s radom

2017.

- Otvoreno uzgajalište Žman – povećan uzgojni kapacitet

2018.

- Pokrenut projekt “Budućnost u Cromarisu” – primljena prva generacija pripravnika

2019.

- Sva uzgajališta certificirana prema ASC standardu
- Lansirani novi proizvodi – svježi fileti u SKIN reciklabilnom pakiranju

2020.

- Rekordna godina – prodano 10.000 t WFE ribe
- Početak praćenja emisija stakleničkih plinova
- Lansiran novi MAP asortiman u reciklabilnoj PET ambalaži
- Cromaris certificiran prema BIO Suisse standardu

2021.

- Lansirane nove vrste: gof i zubatac
- Prvi u industriji objavljuje izvještaj o održivosti
- Otvoreno uzgajalište Lavdara

2022.

- Novo skladište i trafostanica u Gaženici s održivim sustavima
- Instalirana fotonaponska elektrana na mrjestilištu u Ninu

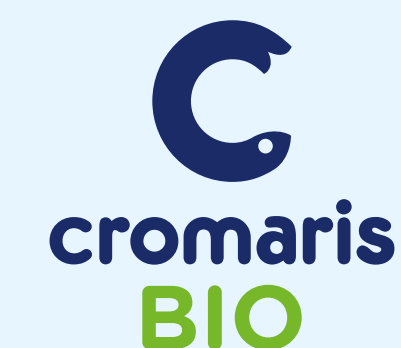
2023.

- Lansiran asortiman BIO hame i SKIN BIO fileti orade, brancina i hame
- Otvorene trgovine u Zagrebu, Puli i Tkonu
- 8,7 % ukupne potrošnje električne energije iz vlastitih FN elektrana

2024.

- 15 godina Cromarisa
- Lider u uzgoju organske bijele mediteranske ribe

MOJ KOMADIĆ MORA

Naši proizvodi

Znanstveni naziv	Hrvatski	Engleski
<i>Dicentrarchus labrax</i>	Brancin	Sea bass
<i>Sparus aurata</i>	Orada	Sea bream
<i>Argyrosomus regius</i>	Hama	Meagre
<i>Dentex dentex</i>	Zubatac	Dentex
<i>Seriola dumerili</i>	Gof	Amberjack

Svježa riba iz konvencionalnog uzgoja

Cromarisov
asortiman
proizvoda čine
cijela riba,
očišćena riba,
fileti i odresci te
pakirani MAP,
SKIN i dimljeni
proizvodi.

**Svježa riba iz konvencionalnog
uzgoja pakirana u kašete**

Cromaris orada

Cromaris brancin

Cromaris hama

Cromaris zubatac

Cromaris gof

Riba je pakirana u EPS kašete od 3, 6 i 10 kg, a u ožujku 2025. započeli smo s pakiranjem u kašete s dvostrukim dnom i ledom za jednostavniji i uredniji prijevoz proizvoda

Svježa riba u MAP pakiranju

Svježa očišćena riba iz konvencionalnog uzgoja u MAP pakiranju

Cromaris orada

Cromaris brancin

Svježa riba u SKIN pakiranju

Svježi fileti iz konvencionalnog uzgoja bez kostiju u SKIN pakiranju

Cromaris brancin

Cromaris orada

Cromaris hama

Delikatesni dimljeni fileti iz konvencionalnog uzgoja

Cromaris brancin

Cromaris orada

Cromaris hama

Svježa riba iz organskog BIO uzgoja

Cromaris BIO asortiman proizvoda čine cijela riba, očišćena riba, fileti i odresci te pakirani MAP, SKIN i dimljeni proizvodi.

Svježa riba iz organskog BIO uzgoja pakirana u kašete

Cromaris BIO orada

Cromaris BIO brancin

Cromaris BIO hama

Riba je pakirana u EPS kašete od 3, 6 i 10 kg, a u ožujku 2025. započeli smo s pakiranjem u kašete s dvostrukim dnom i ledom za jednostavniji i uredniji prijevoz proizvoda

Svježi BIO fileti u SKIN pakiranju

Cromaris brancin

Cromaris orada

Cromaris hama

Svježa očišćena riba iz organskog BIO uzgoja u MAP pakiranju

Cromaris BIO orada

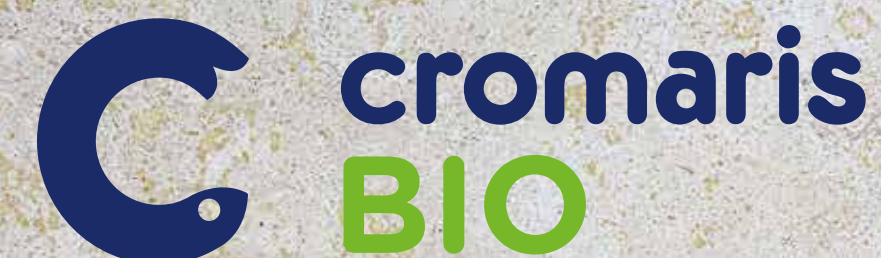
Cromaris BIO brancin

Cromaris BIO - Moj komadić mora

U skladu s Cromarisovim strateškim planom poslovanja i misijom - razvoj i širenje kulture zdrave i uravnotežene prehrane te konzumacije ribe i ribljih proizvoda, 2024. je bila u znaku promocije BIO asortimana na hrvatskom i talijanskom tržištu. Promocija BIO ribe na ga-

stro i enološkim događajima, društvenim mrežama, TV-u, lokalnim medijima, oglašavanje u B2B tiskovinama te na prodajnim mjestima rezultirala je porastom prepoznatljivosti brenda i prodaje za 31 posto u odnosu na 2023.

Promocija BIO ribe povećala je prepoznatljivost brenda i prodaju za 31 posto

Skeniraj QR kod i saznaj zašto je Cromaris lider u održivoj akvakulturi
www.cromaris.com

Moj komadić mora

- Proizvodnja u skladu sa standardima održivog poslovanja
- Organski certificirana hrana
- Očuvanje bioraznolikosti

Talijanski chef Giorgio Locatelli, poznat po svojoj stručnosti i jedinstvenom pristupu kulinarstvu, nastavio je suradnju s Cromarisom u 2024. godini. Locatelli koristi Cromarisovu BIO ribu za pripremu ukusnih i hranjivih jela.

Nagrađeni Cromarisovi proizvodi u 2024.

Cromaris je osvojio prestižnu nagradu **Superior Taste Award** za iznimnu kvalitetu i okus svih svojih prijavljenih proizvoda čime potvrđuje poziciju jednog od najboljih europskih proizvođača ribe.

Cromarisov brancin već sedmu godinu osvaja tri zlatne zvjezdice i jedini je dobitnik nagrade **Diamond Taste Award**. Ova nagrada dodjeljuje se proizvodima koji se izdvajaju iznimnim okusom, teksturom i aromom.

Svi prijavljeni Cromarisovi proizvodi dobitnici su nagrade Superior Taste Award

Brancin je dobitnik nagrade Diamond Taste Award

Osim brancina, svi ostali Cromariso-
vi proizvodi, uključujući orada, hamu
i zubatca, također su osvojili nagradu
Superior Taste Award. Posebno je zna-
čajan uspjeh Cromarisove organski uz-
gojene ribe. Po prvi puta su BIO orada,
BIO brancin i BIO hama osvojili *Superior
Taste Award* nagrade za kvalitetu i au-
tentičan okus. Uzgajani prema stan-
dardima za organski uzgoj, Cromarisovi
BIO proizvodi nisu samo ukusan užitak,
već proizvod za potrošače koji kupuju

proizvode proizvedene prema načeli-
ma ekološke i društvene odgovornosti.
Hama, još jedna cijenjena riba iz Cro-
marisovog asortimana, nositelj je pri-
znanja *Crystal Taste Award*. Ova na-
grada potvrđuje da hama iz Cromarisa
nudi izvrsnu kombinaciju okusa i kva-
litete, zadovoljavajući i najzahtjevnije
gurmane. Njezin karakterističan, bo-
gat okus i savršena tekstura čine je
idealnim izborom za sve ljubitelje ribe.

BIO orada, BIO brancin i BIO hama prvi puta su osvojili nagradu *Superior Taste Award*

Cromarisovi certifikati

Cromaris je u 2024. zadržao sve certifikate uvedenih sustava prema standardima i normama za potvrdu sljedivost proizvoda, organski uzgoj, uzgoj bez antibiotika te poslovanje prema načelima zaštite okoliša i društveno odgovornog poslovanja. Cromarisove dobavljače sirovina, mladi i riblje hrane, također moraju certificirati neovisna tijela prema Global G.A.P. i standardu Vijeća za nadzor akvakulture – ASC (eng. Aquaculture Stewardship Council). Sirovine koje se koriste u organskom uzgoju moraju biti certificirane prema zahtjevima standarda za potvrdu organskog podrijetla: EU Organic Farming prema Uredbi 2018/848/EU te standardima prema zahtjevima kupaca – Naturland i Bio Suisse. U svibnju 2025. godine Cromaris je certificirao sve svoje proizvode u skladu s HALAL standardom¹.

¹ SBM-1, 40. e., fig. 42. a i c

Cromarisovi certifikati

Sustav upravljanja kvalitetom prema normi ISO 9001:2015

Sustav upravljanja okolišem prema normi ISO 14001:2015

GlobalG.A.P. – potvrda sljedivosti proizvodnog lanaca od mrjestilišta, mlađi i dobavljača hrane do uzgoja, izlova i prerade brancina, orade, hame i zubatca

GLOBALG.A.P. Risk Assessment on Social Practice (GRASP) – potvrda provedbe odgovornih praksi prema zaposlenicima

Antibiotic-Free Supply Chain prema DNV STP-80 – proizvodnja bez antibiotika u cijelom proizvodnom ciklusu, od nasada mlađi već od 8 g za brancina, oradu i hamu

IFS Food – standard kvalitete i sigurnosti proizvoda za proizvođače privatnih i vlastitih marki na globalnoj razini

ASC Farming (Aquaculture Stewardship Council – Farm Standard Seabass, Seabream and Meagre) procesi uzgoja i prerade ribe te upotrebe sirovina prema načelima održivosti brancina, orade i hame

ASC Chain of Custody – potvrda sljedivosti od certificiranog uzgoja do proizvoda s ASC oznakom

EU Organic Farming prema Uredbi 2018/848/EU – potvrda organskog uzgoja

Bio Suisse – potvrda organskog uzgoja za švicarsko tržište

Naturland – potvrda organskog uzgoja za njemačko tržište

Kosher – potvrda proizvodnje u skladu sa židovskim zakonima

HALAL – potvrda proizvodnje u skladu s islamskim pravilima i etičkim načelima

Mrjestilište, uzgajališta, proizvodno-logistički centar Gaženica

Mrjestilište, uzgajališta, proizvodno-logistički centar Gaženica

Mrjestilište, uzgajališta, proizvodno-logistički centar Gaženica

Mrjestilište, uzgajališta, proizvodno-logistički centar Gaženica

Uzgajališta

Proizvodno-logistički centar Gaženica

Uzgajališta

Proizvodno-logistički centar Gaženica, Cromaris Italia

Mrjestilište, uzgajalište Kudica i Velo Žalo, proizvodno-logistički centar Gaženica, Cromaris Italia

Uzgajalište Velo Žalo, proizvodno-logistički centar Gaženica

Uzgajalište Velo Žalo, proizvodno-logistički centar Gaženica

Proizvodno – logistički centar Gaženica

Svi Cromarisovi proizvodi

Opće informacije

Osnova za sastavljanje izvješća

Opća osnova za sastavljanje izvješća o održivosti BP-1

Adris grupa je u Godišnjem izvještaju za 2024. objavila konsolidirane podatke o poslovanju i održivosti koji uključuju podatke o Cromarisu. Cromaris od 2020. objavljuje i zasebna izvješća na svojim internet-skim stranicama na hrvatskom i engleskom jeziku.

Do 2024. godine Cromaris je sastavljao izvješća prema standardu Globalne inicijative za izvješćivanje (GRI Standard), a za 2023. i prema sektorskom standardu GRI 13: Poljoprivreda, akvakultura i ribarstvo. Izvješće za 2024. godinu odnosi se na razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca i pripremljeno je u skladu s EU Direktivom o korporativnom izvješćivanju o održivosti (CSRD) koja je prenesena u hrvatski Zakon o računovodstvu te Europ-

skim standardima za izvješćivanje (ESRS). Objave u izvješću također uključuju podatke propisane Zakonom o trgovačkim društvima te Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (MSFI). Izvješće se kao i prethodnih godina odnosi na Cromaris d.d. i Cromaris Italia s.r.l. Informacije u izvješću sastavljene su na istoj konsolidiranoj osnovi kao Cromarisovo konsolidirano financijsko izvješće, čime se osigurava dosljednost i cjelovitost

Cromaris je objavio pet izvješća o održivosti

Izvješće o poslovanju i održivosti odnosi se na Cromaris d.d. i Cromaris Italia s.r.l.

izvješćivanja². Izvješće uključuje sve relevantne podatke, ne izostavlja niti jednu informaciju vezanu za intelektualno vlasništvo, znanja, iskustva ili rezultate inovacije, kao niti informacije o predstojećim događajima ili pitanjima o kojima se pregovara³.

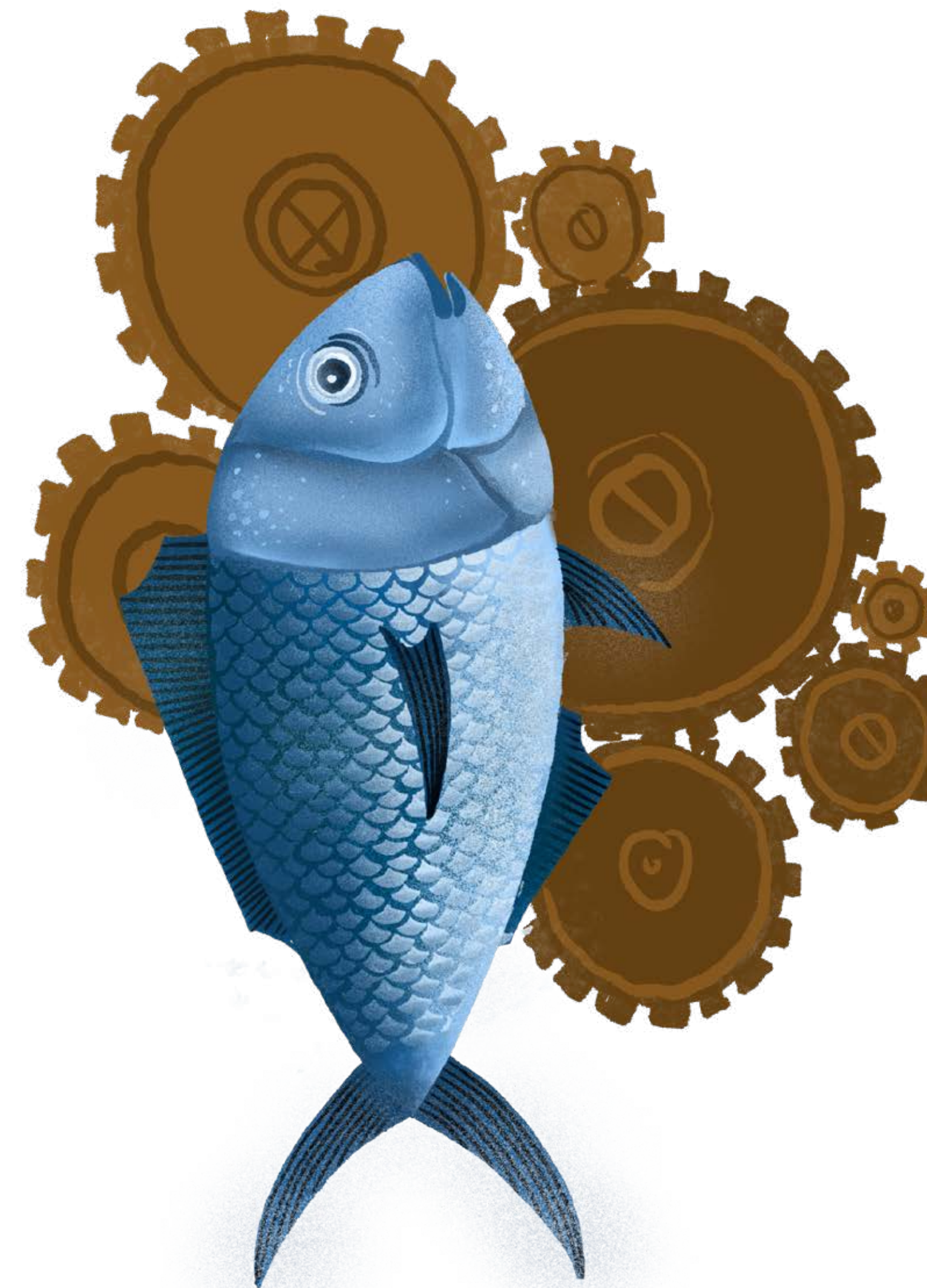
Sadržaj izvješća temelji se na rezultatima procjene dvostruke značajnosti za 2024. godinu u skladu sa zahtjevima navedenima u CSRD i ESRS. Procesom dvostruke značajnosti ocijenjeni su okolišni, druš-

tveni i upravljački učinci, rizici i prilike te Cromarisovi značajni dionici. U poglavlju **Značajni učinci, rizici i prilike te njihova interakcija sa strategijom i poslovnim modelom SBM-3**, opisan je postupak dvostruke značajnosti te su izdvojene teme koje su ocijenjene kao značajne. U 2024. za Cromaris nisu bile značajne teme navedene u ESRS E2-Onečišćenja i ESRS S2 - Radnici u lancu vrijednosti. Izvješće se odnosi na vlastito poslovanje i značajne dijelove Croma-

² BP1; 5. a, 5. b-i

³ BP-1, 5. d, e

Sadržaj izvješća temelji se na procesu ocjene dvostruke značajnosti

risovog lanca vrijednosti u 2024. godini. U izvješće su uključeni interesi vlastitih zaposlenika kroz proces ispitivanja zadovoljstva radom u Cromarisu, zatim kupci i potrošači na temelju ispitivanja zadovoljstva Cromarisovim proizvodima te dobavljači riblje hrane i ambalaže tijekom audita koje Cromaris redovito provodi kao nositelji niza certifikata o održivosti i sljedivosti proizvoda (*Cromarisovi certifikati*). Navedeni dobavljači također su na

temelju Politike kvalitete riblje hrane, dostavili podatke o intenzitetu emisija stakleničkih plinova koje je Cromaris koristio za izračun ugljikovog otiska u opsegu 3. Značajan dionik su i lokalne zajednice s kojima Cromaris sudjeluje u zajedničkim aktivnostima čiji je cilj očuvanje okoliša, poticanje na bavljenje sportom, edukacija djece i mladih te promocija bijele mediteranske ribe kao nutritivno vrijednog proizvoda.⁴

⁴ BP-1, 5. c

Cromarisovi značajni dionici u 2024.: zaposlenici, lokalne zajednice, dobavljači, kupci i potrošači

Objave u posebnim okolnostima BP-2

Razdoblja

Definicije vremenskog razdoblja u izvješću jednake su definicijama navedenim u ESRS-u. Kratkoročno razdoblje je razdoblje izvještajne godine, srednjoročno razdoblje od jedne do pet godina, a sve iznad pet godina se smatra dugoročnim razdobljem⁵.

⁵ BP-2, 9.

Procjena lanca vrijednosti

Analiza lanca vrijednosti uključivala je značajne dionike u 2024.: zaposlenike, lokalne zajednice, dobavljače, kupce i potrošače. Analize su se temeljile na upitnicima i izravnom kontaktu s dionicima. Sektor-ske vrijednosti korištene su za izračun emisija stakleničkih plinova u opsegu 2 prema tržišnom pristupu za nabavu električne energije prema modelu bez zajamčenog podrijetla jer nisu bili dostupni podaci od opskrbljivača⁶.

⁶ BP-2, 10.

Objave koje proizlaze iz drugih propisa ili izjava u okviru izvještavanja o održivosti

Zahtjevi za objave prema posebnom propisu ili standardu.⁷

Propis/ standard	Zahtjev prema propisu/ standardu	Broj stranice u izvješću
Uredba o taksonomiji (EU) 2020/852 i provedbenim uredbama	Ocjena održivosti djelatnosti i aktivnosti prema šest okolišnih ciljeva i minimalnim zaštitnim mjerama Izračun ključnih pokazatelja uspješnosti – prihodi, CapEx i OpEx Intenzitet potrošnje energije prema izlovljenoj ribi (GJ/ t ribe)	od 76. do 80. i Prilog I.
ASC Farming standard	Intenzitet emisija stakleničkih plinova prema izlovljenoj ribi (t CO ₂ / t ribe)	107.

⁷ BP-2, 15.

Uključivanje upućivanjem

Podaci na koje se u izvješću o održivosti upućuje na Cromarisovo financijsko izvješće⁸.

Točka na koju se upućuje	Bilješka u financijskom izvješću
Neto prihod korišten za izračun energetske intenziteta i intenziteta emisija stakleničkih plinova iz Financijskog izvješća Cromaris d.d.	Stranica 26. bilješka 5: Prihodi od prodaje u inozemstvu, Prihodi od prodaje u zemlji Prihodi od prodaje trgovačke robe, Isključeni ostali prihodi
Ukupan broj zaposlenika iz Financijskog izvješća Cromaris d.d.	Stranica 27., bilješka 8

⁸ BP-2, 16. i E1-5, 43.

Primjena odredbi o postupnom uvođenju

U 2024. Cromaris je koristio odredbu o postupnom uvođenju u skladu s Dodatkom C, ESRS 1 Opći zahtjevi. Za 2024. godinu u procesu ocjene dvostrukog značaja teme, podteme i podpodteme iz ESRS E2 – Onečišćenje i ESRS S2 – Radnici u lancu vrijednosti nisu ocijenjene značajnima⁹.

⁹ BP-2, 17.

Pokazatelji na koje Cromaris u 2024. primjenjuje odredbu o postupnom uvođenju

ESRS	Pokazatelj
Klimatske promjene E1	E1-9 Očekivane financijske posljedice značajnih fizičkih i tranzicijskih rizika te potencijalnih prilika povezanih s klimom
Vodni i morski resursi E3	E3-5 Očekivane financijske posljedice učinaka, rizika i prilika povezanih s vodnim i morskim resursima
Bioraznolikost i ekosustavi E4	E4-6 Očekivane financijske posljedice učinaka, rizika i prilika povezanih s vodnim i morskim resursima
Korištenje resursa i kružno gospodarstvo E5	E5-6 Očekivane financijske posljedice učinaka, rizika i prilika povezanih s iskorištavanjem resursa i kružnim gospodarstvom
Vlastita radna snaga S1	S1-7 Obilježja radnika poduzeća koji nisu u radnom odnosu

Upravljanje

Uloga administrativnih, upravljačkih i nadzornih tijela GOV-1

U postupke upravljanja, kontrole, praćenja i nadzora upravljanja materijalnim temama (čimbenicima održivosti), uključena su administrativna, upravljačka i nadzorna tijela. Korporativno upravljanje u Cromarisu se temelji na dualističkom sustavu i sastoji se od Nadzornog odbora i Uprave. Članove Nadzornog odbora imenuje Glavna skupština, a Nadzorni odbor članove Uprave. Rad Glavne skupštine,

Nadzornog odbora i Uprave uređen je Statutom i Zakonom o trgovačkim društvima. Upravljačke ovlasti i odgovornosti uređene su hrvatskim zakonskim propisima, Statutom i internim dokumentima. Članovi Nadzornog odbora i Uprave biraju se na temelju obrazovanja, profesionalnog i praktičnog iskustva kojima se osigurava provedba strateških ciljeva te nadzor nad provedbom, bez ograničenja na temelju spola, dobi, rase ili etničke pripadnosti. Etičkim kodeksom određeni su standardi profesionalnog i etičkog ponašanja koje uključuju politike o sukobu interesa te

borbi protiv korupcije i zaštiti zviždača. Zastupljenost zaposlenika u upravljačkim tijelima temelji se na uključivanju predstavnika zaposlenika u Nadzorni odbor.

Nadzorni odbor 31. 12. 2024.

U 2024. godini Nadzorni odbor Cromarisa je imao pet članova od kojih su dvije žene¹⁰. Udjel neovisnih članova Nadzornog odbora u 2024. bio je 20 posto¹¹.

¹⁰ GOV-1, 20. a i 21. d

¹¹ GOV-1, 21. e

- mr. sc. Hrvoje Patajac, predsjednik Nadzornog odbora
- Vitomir Palinec, zamjenik predsjednika Nadzornog odbora
- dr. sc. Marica Šorak-Pokrajac, članica Nadzornog odbora
- Gordana Berović Baketić, članica Nadzornog odbora (predstavnicom zaposlenika)
- Vjekoslav Prenner, član Nadzornog odbora

Radničko vijeće

Članica Radničkog vijeća, čija je uloga sudjelovanje u donošenju odluka vezanih za prava i interese zaposlenika je ujedno i članica Nadzornog odbora.¹²

Uloga Nadzornog odbora

Nadzorni odbor je uključen u nadzor nad upravljanjem materijalnim temama tj. čimbenicima održivosti kroz proces donošenja i usvajanja strateških planova. Strateški planovi upravljanja se u Cromarisu donose za trogodišnje razdoblje i ažuriraju svake godine¹¹.

¹² GOV-1, 21. b

Uprava 31. 12. 2024.

Uprava se u 2024. sastojala od dva člana, a udjel izvršnih članova u Upravi bio je sto posto. U 2024. godini u Upravi nije bilo žena.

- Ivan Leko, predsjednik Uprave
- Dane Desnica, član Uprave.

Značajne promjene u Upravi od 1. 4. 2025.

Nakon završetka izvještajnog razdoblja za 2024., a prije objave izvješća, 1. travnja 2025. godine imenovana su dva nova člana Uprave. Uprava ima četiri člana, a broj izvršnih članova je sto posto. U Upravi Cromarisa nema žena.¹⁰

- Ivan Leko, predsjednik Uprave
- Dane Desnica, član Uprave
- Ante Šarić, član Uprave
- Tin Rukavina, član Uprave

IVAN LEKO

ANTE ŠARIĆ

DANE DESNICA

TIN RUKAVINA

Uloga Uprave

O pitanjima održivosti i odgovornog poslovanja odlučuje Uprava kao najviše upravljačko tijelo. Uprava u suradnji s proširenim timom rukovoditelja, donosi ciljeve održivosti i plan integracije okolišnih, društvenih i upravljačkih kriterija u poslovanje. Predsjednik Uprave odgovoran je za provedbu Politike kvalitete, sigurnosti hrane, zaštite okoliša i društvene odgovornosti, Politike bioraznolikosti, Krovne politike sigurnosti, Etičkog kodeksa i Kolektivnog ugovora. Rukovoditeljica Istraživanja i razvoja odgovorna je za provedbu Politike kvalitete riblje hrane. Uprava u svakom kvartalu ocjenjuje uspješnost ostvare-

nja ESG ciljeva, a u prvom kvartalu tekuće godine potvrđuje ciljeve za novu izvještajnu godinu. Za predlaganje, provedbu mjera i praćenja pokazatelja uspješnosti te ispunjavanje svakog od ESG ciljeva, određena je odgovorna osoba koja koordinira rad tima sastavljenog od zaposlenika odgovarajućih znanja i vještina. Na temelju kvartalnih ocjena uspješnosti ostvarenja ESG ciljeva nastavlja se s provedbom aktivnosti do sljedeće kvartalne ocjene. Ukoliko se utvrdi da je došlo do odstupanja od postavljanog cilja, zaposlenici zaduženi za provedbu mjera, uz analizu odstupanja predlažu Upravi mjere za unaprjeđenje.

Uloga odgovornih osoba i timova za ostvarenje ciljeva održivosti

Uz predlaganje, provedbu mjera i praćenja pokazatelja uspješnosti te ispunjavanje svakog od ESG ciljeva, odgovorne osobe i zaposlenici uključeni u timove za ostvarenje ciljeva održivosti također sastavljaju tjedna izvješća o aktivnostima tijekom proteklog i planovima za sljedeći tjedan, u kojima se između ostalog, opisuje napredak u pojedinom području održivosti. Izvješća objedinjavaju direktori i rukovoditelji organizacijskih jedinica i dostavljaju Upravi. U 2024. nije bilo značajnih odstupanja od ESG ciljeva.

Cromarisov interni ESG sustav dio je ESG sustava Adris grupe

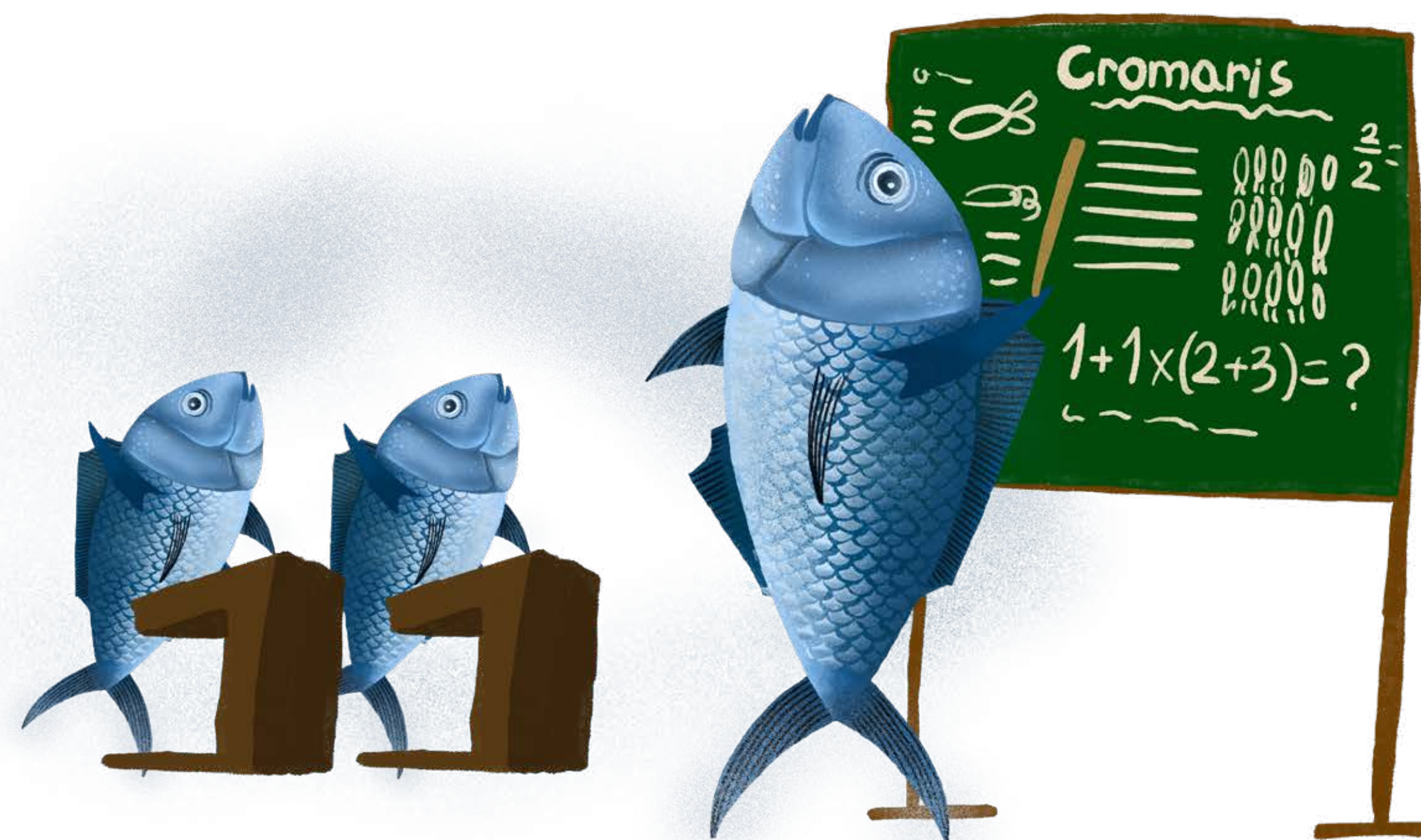
Organizacijska jedinica ESG surađuje s organizacijskim jedinicama nadležnim za održivost poslovanja u Adris grupi. Uz postavljanje internog procesa i ESG organizacije Cromaris aktivno sudjeluje u razvoju ESG okvira Adris grupe.

Vještine i stručna znanja iz područja održivosti

Uprava, direktori, rukovoditelji i voditelji u Cromarisu posjeduju znanja o pitanjima održivosti stečena na ciljanim edukacijama koje organiziraju FEAP (eng. Federation of European Aquaculture), EFRAG (eng. European Financial Reporting Advisory Group), Europska komisija, Hrvatska gospodarska komora i niz drugih te sudjelovanjem na konferencijama, stručnim skupovima, okruglim stolovima i sajmovima u Hrvatskoj i inozemstvu. Stručna znanja i značajne informacije iz područja održivosti razmjenjuju se

na internim kvartalnim sastancima kada se ocjenjuje uspješnost provedbe ESG ciljeva te kroz angažman vanjskih stručnjaka i konzultanata iz područja održivosti. Uprava informacije za upravljanje čimbenicima održivosti dobiva i na temelju izvješća o provedbi i zaključcima unutarnjih i vanjskih audita koje je Cromaris obvezan provoditi kao nositelj certifikata za dokazivanje održivosti poslovanja, kvalitete, sljedivosti proizvoda, organskog uzgoja te uzgoja bez antibiotika.¹³

¹³ GOV-1, 20. c, 23. a i b

Informacije za upravljanje materijalnim temama GOV-2

Uprava je bila izravno i aktivno uključena u proces ocjene dvostruke značajnosti za 2024. godinu zajedno sa zaposlenicima Cromarisa koji sudjeluju u kvartalnom ocjenjivanju uspješnosti provedbe ESG ciljeva. Uz navedene, u ocjenu dvostrukog značaja prema potrebi su uključivani i drugi zaposlenici Cromarisa. Upravi je na početnom sastanku, odjel ESG u suradnji s vanjskim stručnjacima, prezentirao proces ocjene dvostrukog značaja prema ESRS-u, materijalnim temama tj. čimbenicima održivosti, plan uključivanja organizacijskih jedinica u proces i terenskih obilazaka svih dijelova poslovanja. Uprava je sudjelovala u ocjenama učinaka, rizika i prilika za čimbenike održivosti koji se odnose na prakse

upravljanja te je pratila napredak procesa kroz tjedna izvješća ESG odjela. Rezultati ocjene dvostrukog značaja prezentirani su Upravi, direktorima, rukovoditeljima i voditeljima Cromarisovih organizacijskih jedinica te zaposlenicima koji su sudjelovali u procesu. Uprava je nakon prezentacije rezultata ocjene dvostruke značajnosti prihvatila materijalne teme za 2024. godinu. Budući da Cromaris objavljuje izvješća o održivosti od 2020. godine, Uprava i zaposlenici su znanja i iskustvo stečeno prethodnih godina primijenili i u ocjeni dvostruke značajnosti prema ESRS-u. Rezultati procesa procjene dvostruke značajnosti prezentirani su i Nadzornom odboru Cromarisa¹⁴.

¹⁴ GOV-2, 26. a

Ciljevi održivosti uključeni su u Cromarisov strateški plan poslovanja

U prosincu tekuće godine, donosi se Cromarisov Strateški plan za sljedeće trogodišnje razdoblje pa je tako krajem 2023. donesen plan za razdoblje od 2024. do 2026. godine. U prosincu 2024. donesen je Strateški plan 2025. - 2027. Osnova za donošenje i provjeru napretka u postizanju ciljeva održivosti (ESG ciljevi) je proces procjene dvostruke značajnosti napravljen prema Europskim smjernicama za izvještavanje o održivosti (ESRS) i ponavljat će se za svaku sljedeću

izvještajnu godinu. U ocjenu dvostruke značajnosti uključeni su učinci Cromarisa na okoliš, društvo, ljudska prava i gospodarstvo te rizici i prilike koje potječu od značajnih dionika u Cromarisovom lancu vrijednosti¹⁵. Ciljevi održivosti i napredak u ostvarenju ciljeva u 2024. opisan je u poglavlju **Ciljevi održivosti u 2024.** te u poglavljima koja se odnose na pojedinu materijalnu temu tj. čimbenik održivosti.

¹⁵ GOV-2, 26. b

Uključivanje rezultata u području održivosti u programe poticaja GOV-3

Adris grupa je 2023. u programe poticaja uključila i rezultate vezane za održivost poslovanja. Programom poticaja nagrađuju se uprave operativnih kompanija i menadžment Adrisa. Model se temelji na nagrađivanju postizanja ravnoteže između kratkoročne učinkovitosti i dugoročnog rasta vrijednosti Adris Grupe te određivanju ciljeva koje je

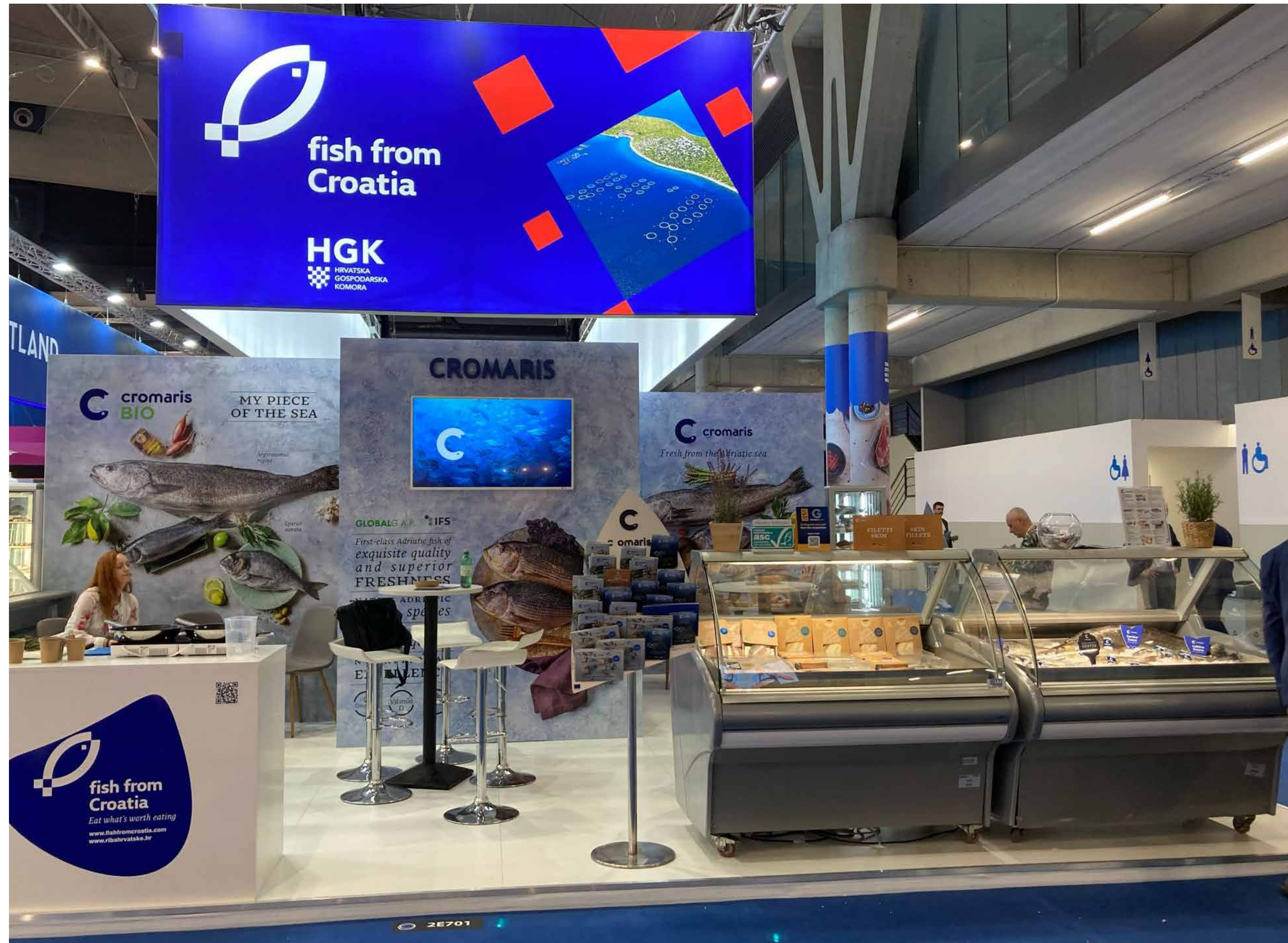
potrebno ostvariti u kratkoročnom i dugoročnom razdoblju. Nadzorni odbor odobrava kratkoročne ciljeve, a dugoročni ciljevi se revidiraju i utvrđuju svake tri godine. Cromari-
sov cilj za 2024. vezan za održivost poslovanja bio je kreiranje i razvoj infrastrukture za učinkovito izvješćivanje¹⁶.

¹⁶ GOV-3, 29 a,b,c,d,e

Izvještaj o dužnoj pažnji GOV-4

Cromaris je u proces dužne pažnje uključio vlastito poslovanje i aktivnosti u lancu vrijednosti na temelju upitnika i izravne komunikacije sa zaposlenicima, kupcima, dobavljačima, lokalnim zajednicama, nadležnim tijelima te javno dostupnih podataka i objava¹⁷.

Ključni elementi postupka dužne pažnje

Poglavlje u izvješću o održivosti

a) Integracija dužne pažnje u upravljanje, strategiju i poslovni model

GOV-2 Informacije koje treba dostaviti upravnim, upravljačkim i nadzornim tijelima poduzeća i čimbenicima održivosti kojima se ta tijela bave

GOV-3 Uključivanje rezultata u području održivosti u programe poticaja

SBM-3 Značajni učinci, rizici i prilike te njihova interakcija sa strategijom i poslovnim modelom

b) Suradnja s pogođenim dionicima u svim ključnim koracima postupka dužne pažnje

GOV-2 Informacije koje treba dostaviti upravnim, upravljačkim i nadzornim tijelima poduzeća i čimbenicima održivosti kojima se ta tijela bave

SBM-2 Interesi i stajališta dionika

IRO-1 Opis postupaka za utvrđivanje i procjenu značajnih učinaka, rizika i prilika

c) Utvrđivanje i procjena štetnih učinaka

IRO-1 Opis postupaka za utvrđivanje i procjenu značajnih učinaka, rizika i prilika

SBM-3 Značajni učinci, rizici i prilike te njihova interakcija sa strategijom i poslovnim modelom

d) Poduzimanje mjera za uklanjanje tih negativnih učinaka

Podaci o mjerama navedeni u tematskim standardima

e) Praćenje učinkovitosti tih nastojanja i priopćavanje

Podaci o ciljnim vrijednostima navedeni u tematskim standardima

Upravljanje rizicima i unutarnje kontrole izvještavanja o održivosti GOV-5

Izradom izvješća o održivosti na razini Cromarisa upravlja odjel ESG u okviru Financija u suradnji s organizacijskim jedinicama Istraživanje i razvoj te Komercijalna izvrsnost. Uprava je na temelju tjednih izvješća bila upoznata sa svim aktivnostima vezanim za izradu izvješća o održivosti. U 2024. Cromaris je koristio potporu vanjskih stručnjaka, a podaci za izvješće o održivosti prikupljali su se od zaposlenika u čijoj je nadležnosti pojedino područje održivosti. Budući da je Cromarisovo izvješće sastavni dio konsolidiranog izvješća Adris gru-

pe, zahtjevi za objavama prema ESRS-u analizirali su se i usklađivali na sastancima ESG koordinatora svakog od segmenta poslovanja i na razini Adris grupe. Svako od poglavlja u izvješću dostavljeno je na pregled Upravi Cromarisa, direktorima, rukovoditeljima, voditeljima i zaposlenicima koji su sudjelovali u izradi izvješća na uvid i mišljenje. U skladu s primjedbama i prijedlozima, usklađivali su se i korigirali kvantitativni i kvalitativni podaci u izvješću prije objave¹⁸.

¹⁸ GOV-5, 36 a,b,c,d i e

Strategija

Strategija, poslovni model i lanac vrijednosti SBM-1

Cromaris izrađuje trogodišnje strateške planove poslovanja koji se ažuriraju svake godine. Za 2024. bio je važeći Strateški plan 2024. – 2026., a u vrijeme objave izvješća o održivosti Strateški plan 2025. – 2027.

Strateški stupovi Cromarisovog poslovnog plana:

- Istraživanje i razvoj usmjereni na nove vrste i proizvode, dobrobit riba, standardizaciju i certifikaciju proizvoda i poslovnih procesa te selekciju matičnog jata za mrjest

- Proizvodi jedinstvenog okusa, izgleda i nutritivne vrijednosti te premium portfelj
- Marketing usmjeren na istraživanje tržišta i promociju proizvoda u skladu s potrebama potrošača
- Poslovanje prema najvišim standardima s naglaskom na sljedivost, održivost, kontrolu kvalitete i odgovoran uzgoj

Strateški smjerovi Cromarisovog poslovnog plana:

- Diferencijacija i inovacije - održiva proizvodnja organske ribe, nove vrste i proizvodi dodane vrijednosti
- Razumijevanje potrošača - proizvodi dodane vrijednosti usklađeni s tržišnim trendovima i zahtjevima potrošača

- Digitalna transformacija - napredni sustav upravljanja poslovnim procesima

Ponuda Cromarisovih proizvoda proizlazi iz strateškog plana poslovanja

U poglavlju **Naši proizvodi** opisan je asortiman Cromarisovih proizvoda u 2024., aktivnosti koje su se provodile za promociju BIO ribe iz organskog uzgoja te nagrađeni proizvodi. Uzgoj riba i ponuda proizvoda usklađeni su s vizijom, misijom i strateškim planom poslovanja.^{19 20}

¹⁹ SBM-1, 40 a i

²⁰ SBM-1, 40 a ii

Zaposlenici su Cromarisova snaga

Cromaris je 31. prosinca 2024. zapošljavao ukupno 614 zaposlenika. Preko 98 posto zaposlenika radi u Hrvatskoj, a ostali u zemljama EU - Italiji, Poljskoj i Njemačkoj²¹.

²¹ SBM-1, 40. a iii

Zaposlenici prema geografskim područjima

Država	Broj zaposlenika	Udjel %
Hrvatska	605	98,53
Italija	7	1,15
Njemačka	1	0,16
Poljska	1	0,16
Ukupno	614	100

Cromaris nije aktivan u sektoru fosilnih goriva, proizvodnji kemikalija, kontroverznom oružju, niti uzgoju i proizvodnji duhana.²²

Cromarisov lanac vrijednosti

Proizvodnja Cromarisovih proizvoda ovisi o proizvođačima i dobavljačima sirovina, proizvoda i usluga od kojih su najznačajniji dobavljači riblje hrane i ambalaže te pružatelji usluga prijevoza proizvoda, održavanja i servisiranja strojeva i opreme. Svi dobavljači i pružatelji usluga imaju sjedišta u zemljama Europske unije. Odnosi s dobavljačima i pružateljima usluga uređeni su Općim uvjetima nabave roba i usluga Cromaris d.d. (OUN), a sadrže zahtjeve vezane za zaštitu okoliša, antikorupciju i sprječavanje maloljetničkog rada. Opći uvjeti nabave objavljeni su na Cromarisovim internetskim stranicama i ugra-

²² SBM-1, 40. d i, ii, ii, iv

đeni su u sustav elektroničke nabave Ensolva, Adris Grupe. Pri izradi strateškog plana poslovanja Cromaris uzima u obzir cijene sirovina za proizvodnju riblje hrane, zatim cijene energije i energenata te rizike od prekida dobavljačkih lanaca uzrokovani promjenama vremenskih prilika, zdravstvenim krizama, geopolitičkom i gospodarskom nestabilnosti²³.

Cromarisovi proizvodi rezultat su poslovanja prema načelima sljedivosti proizvoda, kontrole kvalitete, održivosti proizvodnje i odgovornog uzgoja. Ponuda proizvoda temelji se na istraživanjima tržišnih trendova, potrošačkih navika te ispitivanjima zadovoljstva kupaca Cromarisovim proizvodima. U poglavlju **ESRS S4 - Kupci i potrošači** opisane su strategije, politike, pokazatelji i ciljne vrijednosti te upravljanje učincima, rizicima i prilikama koji se odnose kupce i potrošače²³.

²³ SBM-1, 42. b i c

Ciljevi održivosti u 2024.

Ciljevi za 2024. određeni su na temelju analize i ocjene ostvarenja ESG ciljeva za 2023. te ciljeva održivog razvoja na globalnoj, EU i nacionalnoj razini za sektor marikulture i plavog gospodarstva. Ostvarenje Cromarisovih ESG ciljeva doprinosi ostvarenju UN-ovih ciljeva održivog razvoja, ciljevima Europskog zelenog plana, Strateških smjernica za održiviju i konkurentniju akvakulturu u EU od 2021. do 2030., Nacionalnog plana razvoja akvakulture za razdoblje do 2027., Akcijskog plana za kružno gospodarstvo do 2030., Strategije prilagodbe klimatskim promjenama RH do 2040. s pogledom na 2070. te Revidiranog Inte-

griranog nacionalnog energetskeg i klimatskog plana RH za razdoblje od 2021. do 2030. (NECP). U obzir su također uzeti ekonomski pokazatelji, kao što su stopa inflacije i standard kupovne moći u Hrvatskoj i Italiji, zahtjevi kupaca, informacije dobivene iz svakodnevne komunikacije s dionicima u lancu vrijednosti, rezultati analize medijskih objava, dostupnost i cijene sirovina za proizvodnju hrane, cijene energije i energenata, dostupnost radne snage na tržištu, dostupnost ambalaže proizvedene iz sekundarnih sirovina koja dolazi u kontakt s hranom i reciklabilne ambalaže te sigurnost dobavljačkih lanaca s

Ciljevi održivosti za 2024. temelje se na globalnim, EU i nacionalnim ciljevima održivosti, zahtjevima standarda u marikulturi te gospodarskim, geopolitičkim i vremenskim prilikama

obzirom na geopolitičku nestabilnost i utjecaj promjena vremenskih prilika. Rezultati ostvarenja ESG ciljeva za 2024. opisani su pojedinim poglavljima koja se odnose na oko-

liš, društvo i upravljanje. U 2024. nije bilo značajnih odstupanja od ciljeva održivosti²⁴.

²⁴ SBM-1, 40.e, fig. 42. a i c z

Ciljevi održivosti u 2024.

ESRS / čimbenik održivosti	Cilj	Ostvarenje cilja u 2024.
ESRS E1 – Klimatske promjene, ublažavanje klimatskih promjena	Smanjiti intenzitet emisija CO ₂ (e) prema toni izlovljene ribe u opsegu 1 i 2 do 2025. za 25% te do 2030. za 40 do 50% u odnosu na 2020.	Cilj je ostvaren. Intenzitet emisija je smanjen za 33 %.
ESRS E5 – Korištenje resursa i kružno gospodarstvo, Odljev resursa	Oporabiti najmanje 50 tona nusproizvoda životinjskog podrijetla	Cilj je ostvaren. Ukupna količina nusproizvoda životinjskog podrijetla je oporabljena.
ESRS E5 – Korištenje resursa i kružno gospodarstvo, Odljev resursa	Unaprijediti sustav razdvajanja miješanog komunalnog otpada	Cilj je djelomično ostvaren, s aktivnostima se nastavlja u 2025.
ESRS E5 – Korištenje resursa i kružno gospodarstvo, Odljev resursa	Unaprijediti sustav upravljanja ambalažom u skladu s ponudom ambalaže na tržištu koja dolazi u izravan kontakt s hranom te sekundarne ambalaže prema kriteriju reciklabilnosti i udjelu reciklata	Cilj nije ostvaren jer na tržištu još nema 100% reciklabilne ambalaže niti ambalaže koja dolazi u izravan kontakt s hranom s udjelom reciklata većim od 10% posto.
ESRS S1 – Vlastiti zaposlenici, Zdravlje i sigurnost zaposlenika	Zadržati broj težih ozljeda na 0 i smanjiti broj lakših ozljeda i sati bolovanja za 22% u 2024. u odnosu na 2023.	Cilj smanjenja broja sati bolovanja je ostvaren, a bio je za 33% manji u odnosu na 2023. Ukupni broja ozljeda na radu u 2024. smanjio se za 27% u odnosu na 22. i 23. godinu.

ESRS / čimbenik održivosti	Cilj	Ostvarenje cilja u 2024.
ESRS S1 – Vlastiti zaposlenici	Redovito provoditi ispitivanja zadovoljstva zaposlenika i usklađivati akcijske planove za provedbu mjera	Cilj je ostvaren. Ispitano je zadovoljstvo zaposlenika te su na temelju toga ažurirani akcijski planovi.
ESRS S1 – Vlastiti zaposlenici	Poticati timsku koheziju zaposlenika – najmanje dvije aktivnosti tijekom 2024.	Cilj je ostvaren.
ESRS S3 – Pogođene zajednice	Poticati dobrovoljno sudjelovanje zaposlenika u društveno odgovornim aktivnostima – najmanje dvije dobrovoljne aktivnosti (zaštita okoliša, humanitarne akcije, unaprjeđenje odnosa s lokalnom zajednicom)	Cilj je ostvaren. U 2024. godini Cromarisovi zaposlenici su dobrovoljno sudjelovali u akciji čišćenja PP Telašćica i podmorja luke u Sukošanu, humanitarnoj utrci Wings-for-Life te su održali niz edukacija za djecu i mlade o važnosti očuvanja okoliša i bioraznolikosti.
ESRS S3 – Pogođene zajednice	Suradnja s odgojno-obrazovnim ustanovama >50 posjeta učenika/studenata	Cilj je ostvaren. Tijekom 2024. Cromaris je posjetilo 360 učenika i studenata.
ESRS S3 – Pogođene zajednice	Najmanje 45.000 eura donirati lokalnoj zajednici (u novcu i/ili ribi)	Cilj je ostvaren. U 2024. donirano je ukupno 78.000 €.
ESRS G1 – Poslovno ponašanje	Zadržati ASC Farming certifikat za sva Cromarisova uzgajališta	Cilj je ostvaren. U 2024. sva uzgajališta su zadržala ASC Farming certifikat.

Interesi i stajališta dionika SBM-2

Cromarisovi značajni unutarnji dionici su zaposlenici, vlasnik i predstavnici Sindikata zaposlenih u poljoprivredi, prehrambenoj i duhanskoj industriji i vodoprivredi Hrvatske (PPDIV), Sindikalna podružnice – “CROMARIS” d.d. Vanjski dionici su kupci i potrošači Cromarisovih proizvoda, dobavljači sirovina, proi-

zvoda, roba i usluga, lokalne zajednice, znanstvena zajednica i obrazovne institucije, strukovna udruženja, nadležna tijela, vlasnik, auditori i vlasnici standarda te mediji²⁵.

²⁵ SBM-2, 45. a i b

Dionici	Cilj uključivanja interesa i stajališta dionika	Način uključivanja interesa i stajališta dionika
Zaposlenici i predstavnici zaposlenika	<ul style="list-style-type: none"> • Osigurati zdravo, sigurno i podržavajuće radno mjesto • Motivirati zaposlenike za ispunjavanje ciljeva iz strateškog plana • Razviti osjećaja pripadnosti i svrhe • Pružiti prilike za profesionalni rast i pravednu naknadu 	<ul style="list-style-type: none"> • Istraživanja zadovoljstva zaposlenika radom u Cromarisu • Redovito informiranje zaposlenika o poslovanju, načinima davanja primjedbi i prijedloga za unaprjeđenje poslovanja, pogodnostima te zaštitu dostojanstva - interne vijesti elektronička pošta, dani otvorenih vrata ljudskih resursa, informativni materijali na oglasnim pločama i uz dostavu platnih listi • Ocjenjivanje zaposlenika, rukovoditelja i direktora (učinkovitost, komunikacija, timski rad) • Pregovaranje s predstavnicima sindikata o uvjetima kolektivnog ugovora
Vlasnik	<ul style="list-style-type: none"> • Predstavljanje i odobrenje strateškog plana poslovanja • Stvaranje dodane vrijednosti za vlasnika • Doprinos ugledu vlasnika 	<ul style="list-style-type: none"> • Sjednice uprave i nadzornog odbora vlasnika • Redoviti sastanci, koordinacije i konzultacije uprave Cromarisa s upravom i nadzornim odborom vlasnika
Kupci i potrošači	<ul style="list-style-type: none"> • Prilagodba portfelja proizvoda tržišnim trendovima i potrošačkim navikama • Osiguranje povjerenja i lojalnost pravednim marketinškim praksama i dvosmjernom komunikacijom • Dostupnost proizvoda kupcima i potrošačima 	<ul style="list-style-type: none"> • Istraživanja zadovoljstva kupaca i potrošača Cromarisovim proizvodima • Mogućnost ispunjavanja zahtjeva iz Cromarosvih Općih uvjeta prodaje i isporuke • Anketa o prepoznatljivosti Cromaris brenda • Komunikacija s kupcima i objave za kupce i potrošače na društvenim mrežama (LinkedIn, Instagram, FB) • Komunikacija s kupcima i potrošačima putem elektroničke pošte • Razmjena informacija s kupcima na sajmovima, eventima, sastancima • Javno dostupni podaci o poslovanju kupaca

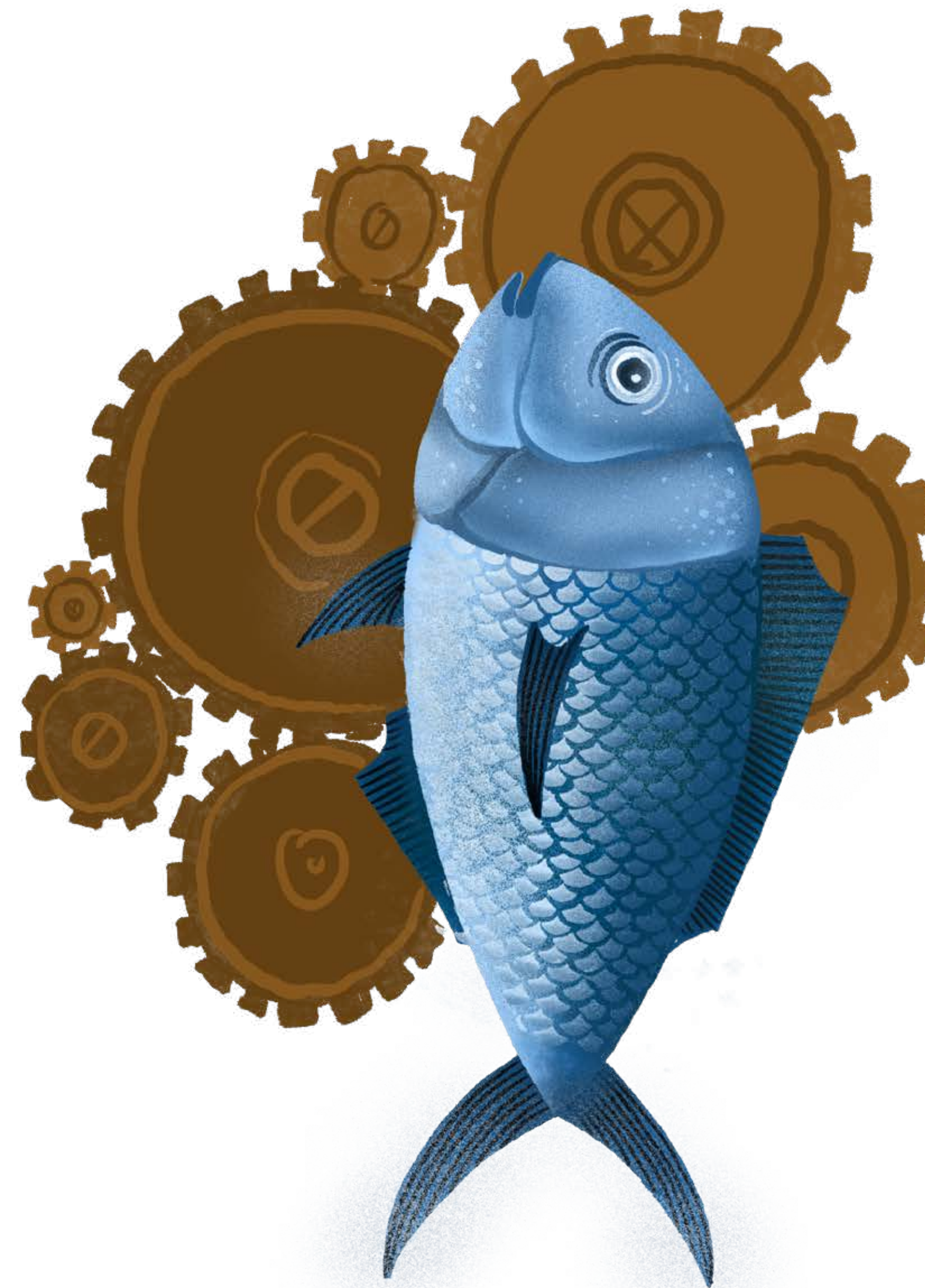
Dionici	Cilj uključivanja interesa i stajališta dionika	Način uključivanja interesa i stajališta dionika
Dobavljači	<ul style="list-style-type: none"> • Sigurnost dobavljačkog lanca • Pozitivni utjecaj na dobavljače zahtjevima o zaštiti okoliša, društveno odgovornom poslovanju, antikorupciji, zabrani prisilnog i dječjeg rada 	<ul style="list-style-type: none"> • Ocjena novih i postojećih dobavljača • Postupci nabave i usklađenost s Cromariosvim Općim uvjetima nabave roba i usluga • Auditi dobavljača i usklađenost sa zahtjevima standarda • Redoviti sastanci za pronalaženje održivijih rješenja za poslovanje (ambalaža) • Javno dostupni podaci o poslovanju
Nadležna tijela za ishođenje dozvola i koncesija za marikulturu te nadležna tijela za donošenje zakonskih propisa	<ul style="list-style-type: none"> • Pravovremeno praćenje izmjena i dopuna u postupcima za ishođenje te izmjene i dopune dozvola i koncesija u cilju analize utjecaja na poslovanje • Praćenje donošenja novih te izmjena i dopuna zakonskih propisa • Suradnja s nadležnim tijelima 	<ul style="list-style-type: none"> • Sudjelovanje u javnim raspravama, e-savjetovanju • Sudjelovanje u radnim skupinama za donošenje novih te izmjene i dopune zakonskih propisa
Lokalna zajednica	<ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja i održavanje dobrih odnosa s lokalnim zajednicama • Poticanje pozitivnih promjena provedbom projekata s ciljem zaštite okoliša, podrške sportskim aktivnostima i edukacije mladih te humanitarne akcije • Obnavljanje i sudjelovanje u obnovih infrastrukture u lokalnim zajednicama 	<ul style="list-style-type: none"> • Akcija čišćenja Parka prirode Telašćica • Akcija čišćenja luke u Sukošanu • Edukacije djece i mladih o važnosti zaštite okoliša, bioraznolikosti te važnosti uključivanja ribe u prehranu • Podrška lokalnim sportskim klubovima i manifestacijama. Sponzorstvo - KK Zadar, Hrvatski saveza daljinskog plivanja, RK Zadar, te PK Zadar • Podrška manjim sportskim klubovima i događanjima, uključujući utrku Škraping na otoku Pašmanu • Sudjelovanje i podrška tradicionalnim manifestacijama - Zadar Street Food festival, Weekend Media Festival, Toč festival u Ninu, Festival mora i soli u Salima, Crnilo kup u Lukoranu i brojne ribarske večeri

Dionici	Cilj uključivanja interesa i stajališta dionika	Način uključivanja interesa i stajališta dionika
Znanstvena zajednica i obrazovne ustanove	<ul style="list-style-type: none"> • Obrazovanje srednjoškolaca i studenata u području marikulture za razvoj potencijalnih Cromarisovih zaposlenika • Praćenje novih trendova i istraživanja u marikulturi • Financiranje i sufinanciranje projekata sredstvima EU fondova 	<ul style="list-style-type: none"> • Terenski obilasci studenata i srednjoškolaca u cilju upoznavanja s Cromarisovim poslovnim procesom • Mentorstva za izradu seminarskih, završnih i diplomskih radova • Razmjena iskustava i znanja te suradnja na projektima za unaprjeđenje poslovanja i smanjenje troškova
Auditori i vlasnici standarda	<ul style="list-style-type: none"> • Neovisna potvrda sljedivosti i kvalitete proizvoda, organskog uzgoja, uzgoja bez antibiotika te poslovanja prema načelima zaštite okoliša i društveno odgovornog poslovanja • Unaprjeđenje proizvodnje i poslovnih procesa prema zahtjevima standarda na temelju preporuka auditora • Pravovremena informacija o izmjenama i dopunama standarda u cilju analize utjecaja na poslovanje 	<ul style="list-style-type: none"> • Suradnja tijekom priprema i dostave podloga za dokazivanje ispunjavanja zahtjeva iz standarda • Razmjena stručnih znanja i iskustava tijekom audita i završnog mišljenja • Sudjelovanje u radnim skupinama za izmjene i dopune standarda
Udruženja za zastupanje interesa gospodarstva i sektora marikulture	<ul style="list-style-type: none"> • Udruživanje s drugim tvrtkama u cilju snažnije vidljivosti i zastupanja sektorskih interesa te interesa poduzetnika 	<ul style="list-style-type: none"> • Članstvo u udruženjima za zastupanje interesa poduzetnika • Razmjena znanja i iskustava sa stručnjacima u sektoru marikulture i gospodarstvu
Mediji	<ul style="list-style-type: none"> • Vidljivost Cromarisovog brenda • Transparentnost poslovanja 	<ul style="list-style-type: none"> • Objave u medijima, intervjui, reportaže

Rukovoditelji i direktori organizacijskih jedinica izvještavaju upravu Cromarisa o svim značajnim aktivnostima vezanim za poslovanje pa tako i o suradnji i uključivanju dionika. Izvješća se izrađuju i dostavljaju svaki tjedan, a sadržavaju osvrt na protekli tjedan i planove za sljedeći. Direktori, rukovoditelji, i prema potrebi zaposlenici uključeni u suradnju s dionicima, izvještavaju upravu o aktivnosti i planovima na sastancima na kojima se donose odluke u cilju osiguranja resursa za uključivanje i suradnju s dionicima. Uprava također sudjeluje u komu-

nikaciji s dionicima - zaposlenicima, predstavnicima sindikata, dobavljačima, kupcima, strukovnim udruženjima, lokalnim zajednicama, nadležnim tijelima te medijima. Uprava je bila aktivno uključena u ocjenu dvostruke značajnosti za 2024. godinu. Nadzorni odbor je upoznat s rezultatima ocjene dvostruke značajnosti te strateškim planovima poslovanja koji uključuju i suradnju s dionicima²⁶.

²⁶ SBM-2, 45. c

Značajni učinci, rizici i prilike te njihova interakcija sa strategijom i poslovnim modelom SBM-3

U Strateški plan poslovanja 2024.-2026. te aktualni ažurirani Strateški plan 2025.-2027. uključeni su značajni učinci, rizici i prilike na temelju kojeg se planiraju mjere i resursi za ostvarenje ciljeva održivosti i povećanje otpornosti poslovnog modela. Ciljevi, mjere i pokazatelji uspješnosti provedbe ciljeva opisani su u poglavljima koja se odnose na pojedinu materijalnu temu tj. čimbenik održivosti²⁷.

²⁷ SBM-3, 48. f

U nastavku je dan pregled značajnih učinaka, rizika i prilika vezanih za okoliš, društvo i upravljanje koji potječu iz vlastitog poslovanja te ulaznog i izlaznog lanca vrijednosti u kratkoročnom, srednjoročnom i dugoročnom razdoblju. Nakon pregleda, dan je opis pozitivnih i negativnih učinaka te rizika i prilika povezanih s materijalnom temom (čimbenikom održivosti) i utjecajem na dionike²⁸.

²⁸ SBM-3, 48. a

Pregled značajnih učinaka, rizika i prilika Cromarisa – okoliš (E)²⁹

Tema - okoliš	Pitanja održivosti i povezani IRO-i	U/R/P	Lanac vrijednosti		Razdoblje		
			Ulazni	Vlastito poslovanje Izlazni	Kratkoročni	Srednjoročni	Dugoročni
E1 Klimatske promjene	Ublažavanje klimatskih promjena						
	Emisije stakleničkih plinova - opseg 1 i 2	Negativan učinak		•		•	
	Emisije stakleničkih plinova opsega 3	Negativan učinak	•		•	•	
	Energetika						
	Potrošnja energije	Negativan učinak		•		•	
	Prilagodba klimatskim promjenama						
	Ekstremni vremenski uvjeti - bijeg riba	Rizik		•		•	
Klimatski rizici - jaki vjetrovi	Rizik		•			•	
Ugovor o kupnji električne energije iz obnovljivih izvora	Prilika		•			•	
E3 Voda i morski resursi	Voda i morski resursi						
	Zahvat morske vode	Negativan učinak		•		•	

²⁹ ESRS 2, SBM-3, 48. a), b), c) iii, iv

Tema - okoliš	Pitanja održivosti i povezani IRO-i	U/R/P	Lanac vrijednosti			Razdoblje		
			Ulazni	Vlastito poslovanje	Izlazni	Kratkoročni	Srednjoročni	Dugoročni
E4 Bioraznolikost i ekosustavi	Učinci na stanje vrsta							
	Bijeg riba	Negativan učinak		•		•		
	Izravni pokretači gubitka bioraznolikosti							
	Povećano organsko opterećenje u moru - hrana za ribe	Negativan učinak		•		•		
	Kontrola hranjenja	Prilika		•		•		
E5 Kružno gospodarstvo	Odljev resursa povezani s proizvodima i uslugama							
	Oporaba uginule ribe (mortalitet)	Pozitivan učinak		•		•		
	Upotreba ribljih nusproizvoda za proizvodnju hrane za kućne ljubimce	Pozitivan učinak		•		•		
	Otpad							
	Plastična ambalaža – izlazni lanac	Negativan učinak			•		•	
	Proizvodnja otpada	Negativan učinak		•			•	
	Mogućnost otvaranja jedinice predrasta	Prilika		•			•	•
Višak ribe nakon izlova	Prilika		•			•	•	

Pregled značajnih učinaka, rizika i prilika Cromarisa – društvo (S)²⁹

Tema – društvo	Pitanja održivosti i povezani IRO-i	U/R/P	Lanac vrijednosti			Razdoblje		
			Ulazni	Vlastito poslovanje	Izlazni	Kratkoročni	Srednjoročni	Dugoročni
S1 Vlastita Radna Snaga	Radni uvjeti							
	Sigurno zaposlenje	Pozitivan učinak		•			•	
	Sloboda udruživanja	Pozitivan učinak		•			•	
	Dobrobit zaposlenika	Pozitivan učinak		•			•	
	Ravnoteža između poslovnog i privatnog života	Pozitivan učinak		•			•	
	Radno vrijeme - prekovremeni	Negativan učinak		•			•	
	Visoke koncentracije soli u zraku	Negativan učinak		•			•	
	Zdravlje i sigurnost - ozljede	Negativan učinak		•			•	
	Gubitak ključnih zaposlenika	Rizik		•			•	
	Fluktuacija radne snage	Rizik		•			•	
	Jednako postupanje i mogućnosti za sve							
	Edukacije za zaposlenike	Pozitivan učinak		•			•	
	Jednaki tretmani	Pozitivan učinak		•			•	
	Ostala prava koja proizlaze iz radnog odnosa							
Adekvatan smještaj za radnike migrante	Pozitivan učinak		•			•		

Tema – društvo	Pitanja održivosti i povezani IRO-i	U/R/P	Lanac vrijednosti			Razdoblje		
			Ulazni	Vlastito poslovanje	Izlazni	Kratkoročni	Srednjoročni	Dugoročni
	Specifično za društvo							
S3 Pogođene zajednice	Radna mjesta za zaposlenike iz lokalne zajednice.	Pozitivan učinak	•	•	•			
	Suradnja s akademskim i istraživačkim zajednicama	Pozitivan učinak	•	•	•			
	Učinci povezani s informacijama za krajnje potrošače i/ili krajnje korisnike							
S4 Kupci i potrošači	Certifikati kvalitete	Pozitivan učinak	•		•			
	Pristup informacijama o proizvodima	Pozitivan učinak	•	•	•			
	Tržišni pritisak - cijene	Rizik	•	•			•	•
	Osobna sigurnost potrošača i/ili krajnjih korisnika							
	Pritužbe kupaca i krajnjih korisnika	Negativan učinak	•	•	•			
	Uzgoj ribe bez antibiotika	Pozitivan učinak	•	•	•			
	Socijalna uključenost potrošača i/ili krajnjih korisnika							
Organska proizvodnja ribe	Pozitivan učinak	•	•	•				

Pregled značajnih učinaka, rizika i prilika Cromarisa – upravljanje (G)²⁹

Tema - upravljanje	Pitanja održivosti i povezani IRO-i	I/R/O	Lanac vrijednosti			Razdoblje		
			Ulazni	Vlastito poslovanje	Izlazni	Kratkoročni	Srednjoročni	Dugoročni
G1 Poslovno ponašanje	Dobrobit životinja							
	Postupak nakon ulova ribe	Negativan učinak		•		•		
	Dobrobit životinja – postupak nakon ulova ribe	Prilika		•			•	•
	Prijenos bolesti između vrsta	Rizik		•		•		
	Bolest matičnog jata	Rizik		•				•
	Bolesti u kavezima za ribe	Rizik		•		•		
	Upravljanje odnosima s dobavljačima, uključujući plaćanje							
	Sirovine za proizvodnju hrane za ribe	Rizik		•	•		•	
	Dobavljač tretmana za riblje kupke	Rizik		•	•		•	
	ESG upitnik za dobavljače	Prilika			•			•
Specifično za društvo								
Kibernetička sigurnost	Rizik			•		•		

Opis značajnih učinaka – okoliš (E) ³⁰

Tema	Pitanja održivosti i povezani učinci	Negativan/ pozitivan učinak	Opis	Pogođeni dionik
Ublažavanje klimatskih promjena				
E1 Klimatske promjene	Emisije stakleničkih plinova - opseg 1 i 2	Negativan učinak	<p>Toplinska energija se proizvodi iz dizalica topline te uređaja za loženje koji koriste fosilna goriva. Za pokretanje vozila, plovila i radnih strojeva koriste se fosilna goriva. Hibridna službena vozila koriste kombinaciju fosilnih goriva i električne energije. U rashladnim i klimatizacijskim uređajima koriste se kontrolirane radne tvari s različitim stakleničkim potencijalima (GWP). Izgaranje fosilnih goriva iz izvora u vlasništvu i pod operativnom kontrolom izvori su emisija stakleničkih plinova u opsegu 1.</p> <p>Električna energija proizvedena prema modelu bez zajamčenog podrijetla u 2024. nabavljala se od opskrbljivača, a emisije su uključene u opseg 2. U 2024. 10 posto potreba za električnom energijom pokriveno je proizvodnjom iz vlastitih sunčanih fotonaponskih elektrana.</p>	Priroda
	Emisije stakleničkih plinova - opseg 3	Negativan učinak	U 2024. su u izračun emisija stakleničkih plinova bile uključene emisije od dobavljača hrane i ambalaže (kat. 1), otpad nastao u poslovanju (kat. 5) i službena putovanja zaposlenika zrakoplovom (kat. 6).	Priroda
	Energija			
	Potrošnja energije	Negativan učinak	Potrošnja energije i energenata iz fosilnih goriva za proizvodnju toplinske energije, pogon vozila, plovila i strojeva te potrošnja električne energije kupljene od opskrbljivača prema modelu bez zajamčenog porijekla	Priroda

³⁰ ESRS 2, 48 c i, ii

Tema	Pitanja održivosti i povezani učinci	Negativan/ pozitivan učinak	Opis	Pogođeni dionik
E3 Voda i morski resursi	Voda i morski resursi			
	Zahvat morske vode	Negativan učinak	Jedan od ključnih resursa za proizvodnju mlađi u mrjestilištu u Ninu je morska voda. Zahvat morske vode može utjecati na vrste.	Priroda
E4 Bioraznolikost i ekosustavi	Učinci na stanje vrsta			
	Bijeg riba	Negativan učinak	Genetska promjena populacije divljih riba zbog bijega riba iz kaveza. Odbjegle ribe iz uzgoja s razlikama u genetskom materijalu mogu utjecati na divlje ribe mijenjajući njihov DNA i potencijalno utjecati na ekosustav mora.	Priroda
	Izravni pokretači gubitka bioraznolikosti			
	Povećano organsko opterećenje u moru – riblja hrana	Negativan učinak	Povećano organsko opterećenje od riblje hrane i metaboličkih procesa u morskoj vodi uzrokuje neravnotežu u vodenim ekosustavima i povećava rizik od eutrofikacije.	Priroda

Tema	Pitanja održivosti i povezani učinci	Negativan/ pozitivan učinak	Opis	Pogođeni dionik
	Odljev resursa povezani s proizvodima i uslugama			
	Oporaba uginulih riba (mortaliteta)	Pozitivan učinak	Mortalitet prikupljen iz uzgajališta se oporabljuje i sirovina je za proizvodnju bioplina.	Priroda
	Upotreba ribljih nusproizvoda za proizvodnju hrane za kućne ljubimce	Pozitivan učinak	Nusproizvodi iz sortiranja i prerade prodaju se kao sirovina za proizvodnju hrane za kućne ljubimce. Nutritivna vrijednost nusproizvoda čini ih prikladnom sirovinom u industriji hrane za kućne ljubimce.	Priroda
E5 Kružno gospodarstvo	Otpad			
	Plastična ambalaža – izlazni lanac	Negativan učinak	Isporuka svježe ribe u plastičnoj ambalaži, ako se ne upravlja pravilno, može završiti kao otpad u prirodi.	Priroda
	Proizvodnja otpada	Negativan učinak	Tijekom proizvodnje, prerade te pakiranja i prodaje Cromarisovih proizvoda nastaju različite vrste otpada. Većinom se radi o neopasnom otpadu (mulj od pročišćavanja otpadnih voda, plastika, plastična i kartonska ambalaža te glomazni otpad). Opasni otpad u Cromarisu uglavnom se sastoji od otpadnih ulja i maziva te olovnih baterija koje nastaju pri servisiranju strojeva i uređaja.	Priroda

Opis značajnih učinaka – društvo (S)³⁰

Tema	Pitanja održivosti i povezani učinci	Negativan/ pozitivan učinak	Opis	Pogođeni dionik
S1 vlastita radna snaga	Radni uvjeti			
	Sigurno zaposlenje	Pozitivan učinak	Svi radnici su prilikom zapošljavanja upoznati s uvjetima rada i pravima iz socijalne zaštite.	Vlastita radna snaga
	Sloboda udruživanja	Pozitivan učinak	Svi zaposlenici Cromarisa mogu se slobodno pridružiti udrugama kao što su Radničko vijeće i/ili Sindikat.	Vlastita radna snaga
	Dobrobit zaposlenika	Pozitivan učinak	Kolektivnim ugovorom koji se primjenjuje na sve zaposlenike, omogućene su razne pogodnosti (npr. povoljniji krediti, popusti na osiguranje za zaposlenike, popusti za Cromaris ribu, božićnice, uskrsnice, dar za dijete, novčane pomoći + plaćeni dopust za smrt/rođenje, dodatni slobodni dani za prilagodbu djeteta u vrtiću, pri polasku u prvi razred itd.).	Vlastita radna snaga
	Ravnoteža između privatnog i poslovnog života	Pozitivan učinak	Tvrtka zaposlenicima omogućuje različite mogućnosti ravnoteže između poslovnog i privatnog života, uključujući dopust vezan uz obitelj, fleksibilno radno vrijeme i rad na izdvojenom mjestu rada kada je to primjenjivo itd.	Vlastita radna snaga
Radno vrijeme - prekovremeni	Negativan učinak	Radnici u proizvodnji i preradi često rade prekovremeno zbog prirode svojih radnih mjesta koja su orijentirana na rok isporuke proizvoda. Dulji rad s prekovremenim satima može uzrokovati umor, stres i nezadovoljstvo zaposlenika.	Vlastita radna snaga	

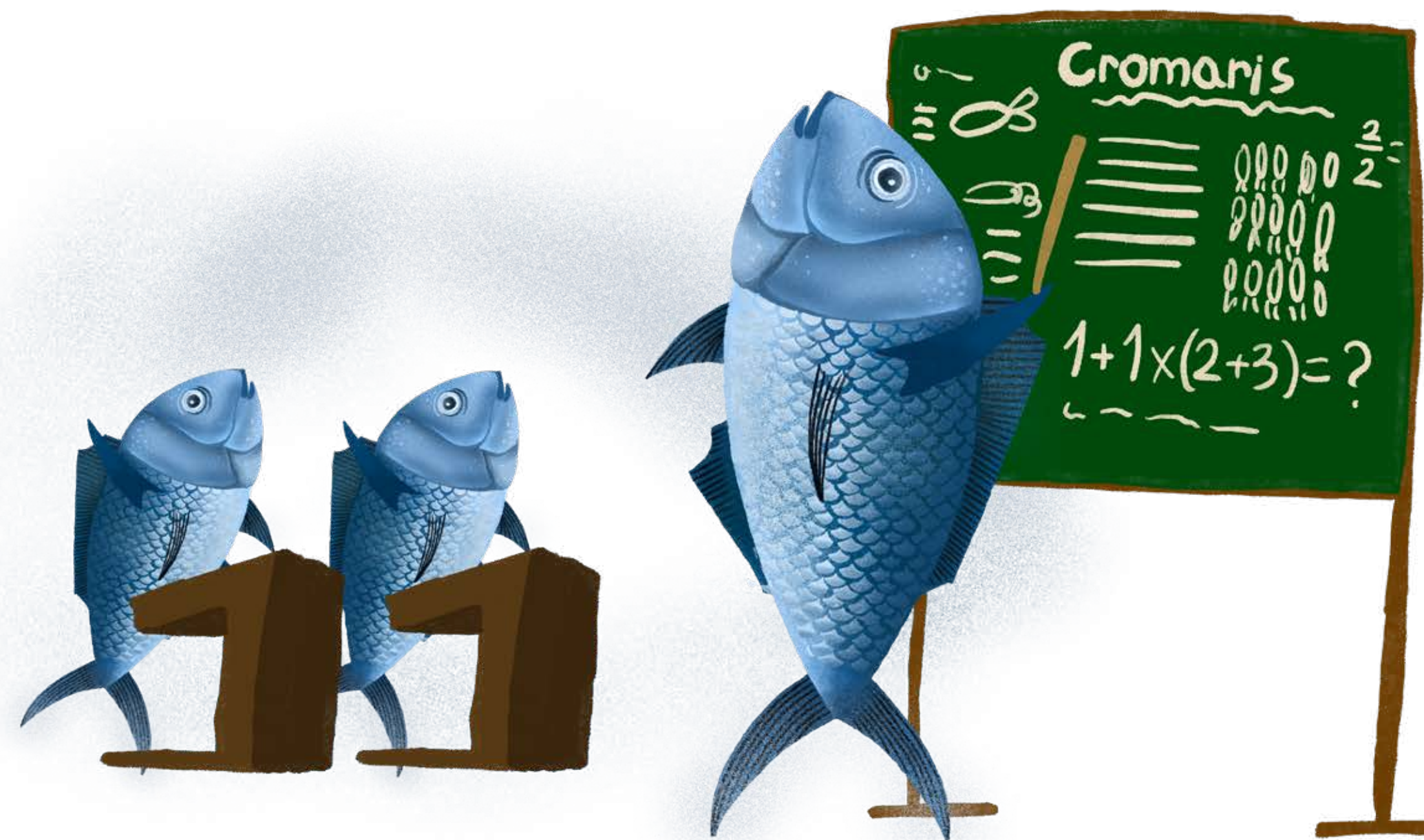
Tema	Pitanja održivosti i povezani učinci	Negativan/ pozitivan učinak	Opis	Pogođeni dionik
S1 vlastita radna snaga	Visoke koncentracije soli u zraku	Negativan učinak	Visoka koncentracija soli u zraku u mrjestilištu može utjecati na radnike i uvjete rada. Tijekom 2024. poduzimane su mjere za ublažavanje negativnog učinka.	Vlastita radna snaga
	Zdravlje i sigurnost - ozljede	Negativan učinak	Većina zaposlenika u Cromarisu izložena je promijenjenim mikroklimatskim uvjetima i radu na poslovima s posebnim uvjetima rada koji mogu povećati rizik od ozljeda.	Vlastita radna snaga
	Jednako postupanje i mogućnosti za sve			
	Edukacija za zaposlenike	Pozitivan učinak	Edukacijama i usavršavanjima zaposlenika omogućava se stjecanje specijaliziranih znanja i vještina kojima se povećava učinkovitost poslovnih procesa i razina izvrsnost u obavljanju poslovnih zadataka.	Vlastita radna snaga
	Jednaki tretmani	Pozitivan učinak	Poslovanje prema načelima kojima se promiče ravnopravnost spolova i jednake plaće za rad jednake vrijednosti omogućava jednake uvjete za zaposlenike. U Cromarisu se sistematizacija platnih razreda koristi za utvrđivanje konkurentnih raspona plaća za različite pozicije unutar organizacije.	Vlastita radna snaga
	Ostala prava koja proizlaze iz radnog odnosa			
	Adekvatan smještaj za radnike iz trećih zemalja	Pozitivan učinak	Zbog fluktuacije zaposlenih i nedostatka radne snage na hrvatskom tržištu tvrtka zapošljava radnike iz trećih zemalja. Radnicima se osigurava odgovarajući smještaj.	Vlastita radna snaga

Tema	Pitanja održivosti i povezani učinci	Negativan/ pozitivan učinak	Opis	Pogođeni dionik
	Specifično za društvo			
S3 Pogođene zajednice	Radna mjesta za zaposlenike iz lokalne zajednice	Pozitivan učinak	U Cromarisovim uzgajalištima polovinu čini lokalno otočko stanovništvo s vještinom upravljanja plovilima u svim vremenskim prilikama. Cromarisu zapošljavanjem lokalnog stanovništva podupire gospodarstvo na otocima.	Pogođene zajednice
	Suradnja s akademskom i znanstvenom zajednicom	Pozitivan učinak	Suradnja s akademskom i znanstvenom zajednicom omogućuje razvoj potencijalnih budućih zaposlenika u sektoru marikulture te razmjenu praktičnih i teorijskih znanja i provedbu zajedničkih projekata za unaprjeđenje proizvodnih procesa.	Pogođene zajednice
	Učinci povezani s informacijama za klijente			
S4 Kupci i potrošači	Certifikati kvalitete	Pozitivan učinak	Uvedeni i certificirani standardi su neovisna potvrda sljedivosti proizvoda, uzgoja bez antibiotika, organskog uzgoja te uzgoja prema načelima zaštite okoliša i društveno odgovornog poslovanja. Certificirani standardi doprinose povjerenju potrošača u Cromarisove proizvode.	Potrošači
	Pristup informacijama o proizvodima	Pozitivan učinak	Pristup informacijama o kvaliteti proizvoda kupcima je omogućen putem web stranice, društvenih mreža, izvješća te izravnim kontaktom s kupcima.	Potrošači

Tema	Pitanja održivosti i povezani učinci	Negativan/ pozitivan učinak	Opis	Pogođeni dionik
S4 Kupci i potrošači	Osobna sigurnost klijenata			
	Pritužbe kupaca i krajnjih korisnika	Negativan učinak	Jedna od najčešćih pritužbi kupaca je na usluge prijevoza. Manipulacija proizvodima od jednog pružatelja usluga prijevoza do drugog može utjecati na stabilnost hladnog lanca i izravno utjecati na kvalitetu proizvoda.	Potrošači
	Uzgoj ribe bez antibiotika	Pozitivan učinak	Proizvodnja bez antibiotika doprinosi sprječavanju otpornosti živih organizama na antibiotike.	Potrošači
	Socijalna uključenost potrošača i/ili krajnjih korisnika			
Organska proizvodnja ribe	Pozitivan učinak	Organski uzgoj dodatno doprinosi zaštiti morskog okoliša, dobrobiti životinja te je u skladu s tržišnim trendovima i zahtjevima kupaca.	Potrošači	

Opis značajnih učinaka – upravljanje (G)³⁰

Tema	Pitanja održivosti i povezani učinci	Negativan/ pozitivan učinak	Opis	Pogođeni dionik
Dobrobit životinja				
Postupak nakon ulova	Negativan učinak	Kupka vode i leda primjenjuje se nakon ulova u ribarstvu i marikulturi. U cilju dobrobiti životinja, daje se prednost metodama koje bi skratile vrijeme od ulova riba do usmrćivanja.	Priroda	

Opis značajnih rizika i prilika - okoliš (E)³¹

Tema	Pitanja održivosti i povezani IRO-i	Rizik/prilika	Opis
Prilagodba klimatskim promjenama			
E1 Klimatske promjene	Ekstremne vremenske prilike – bijeg riba	Rizik	Ekstremne vremenske prilike (oluje i jaki vjetrovi) mogu oštetiti infrastrukturu za uzgoj, uzrokovati bijeg riba, potencijalno utjecati na DNK divljih riba te uzrokovati financijske gubitke.
	Ugovor o kupnji električne energije iz obnovljivih izvora	Prilika	U tijeku je novi segment razvoja poslovanja Adris grupe, <i>joint venture</i> projekt izgradnje obnovljivih izvora energije koji će zadovoljiti 85 posto ukupne potrošnje električne energije. Proizvodnja električne energije za Cromaris je započela 2025. (7-godišnji ugovor), a utjecat će na smanjenje ovisnosti o dobavljačima na tržištu, cijenama energije te smanjenje emisija stakleničkih plinova u opsegu 2.
Izravni pokretači gubitka bioraznolikosti			
E4 Bioraznolikost i ekosustavi	Kontrola hranjenja	Prilika	Postavljanje kamera na uzgajalištima omogućava učinkovitije praćenje procesa hranjenja riba te optimizaciju potrošnje riblje hrane. Na taj način se osigurava dobrobit životinja, smanjuje se količina hrane koja ostaje u morskom okolišu te rizik od organskog onečišćenja i eutrofikacije. Također se smanjuju troškovi nabave riblje hrane.

³¹ ESRS 2, 48 b

Tema	Pitanja održivosti i povezani IRO-i	Rizik/prilika	Opis
E5 Kružno gospodarstvo	Otpad		
	Mogućnost otvaranje jedinice predrasta	Prilika	Uvođenjem predrasta u mrjestilište omogućio bi se transport veće i otpornije ribe do uzgajališta. Zbog većih riba smanjila bi se potreba za mrežama s malim oknima koje brže obraštaju i koje se češće čiste, brže troše i postaju otpad.
	Viškovi izlova ribe	Prilika	Otvaranje nove ribarnice u krugu tvornice, omogućilo bi prodaju viškova svježije ribe koja nije prodana kupcima, a zbog kratkog roka trajanja postala bi otpad.

Opis značajnih rizika i prilika - društvo (S)³¹

Tema	Pitanja održivosti i povezani IRO-i	Rizik/prilika	Opis
	Radni uvjeti		
S1 Vlastita radna snaga	Gubitak ključnih zaposlenika	Rizik	Gubitak ključnih zaposlenika na strateškim pozicijama može usporiti poslovne procese i utjecati na proizvodnju, preradu te isporuku proizvoda kupcima.
	Fluktuacija radne snage	Rizik	Velika fluktuacija zaposlenika može imati negativne posljedice na kontinuitet poslovanja i produktivnost. Specifičan geografski položaj tvrtke također utječe na mogućnost zapošljavanja novih djelatnika.
	Učinci povezani sa informacijama za potrošače i krajnje korisnike		
S4 Kupci i krajnji potrošači	Tržišni pritisak - cijene	Rizik	Uslijed promjene potrošačkih navika, većina krajnjih potrošača više ne kupuje ribu u ribarnicama već u trgovačkim centrima. Politika trgovaca je dogovoriti najnižu cijenu na tržištu što utječe na cjenovnu politiku Cromarisa.

Opis značajnih rizika i prilika - upravljanje (G)³¹

Tema	Pitanja održivosti i povezani IRO-i	Rizik/prilika	Opis
G1 Poslovno ponašanje	Dobrobit životinja		
	Dobrobit životinja – usmrćivanje ribe	Prilika	Omamljivanje ribe ima veliki utjecaj na postmortalne procese, kao što su nastanak i nestanak mrtvačke ukočenosti koja utječe na konzistenciju mišića i mikrobiološku degradaciju tkiva. Manje stresne metode omamljivanja minimiziraju odgovor na stres, a time i postmortalne promjene. Kupci i krajnji korisnici, kao i svjetska organizacija za akvakulturu, sugeriraju da je električno omamljivanje manje invazivna metoda usmrćivanja ribe.
	Prijenos bolesti među vrstama	Rizik	Prijenos uzročnika bolesti s divljih na uzgojene ribe, može utjecati na zdravlje riba u uzgajalištima i proizvodnju što dovodi financijskih gubitaka.
	Bolest matičnog jata	Rizik	Matično jato je potrebno očuvati i zaštititi od svih mogućih uzročnika bolesti i utjecaja kako bi se očuvala kvaliteta proizvoda i kontinuitet poslovnih procesa.
	Bolesti u kavezima za ribe	Rizik	Različite bolesti (bakterije, virusi, paraziti) mogu utjecati na riblji fond u kavezima i dovesti do uginuća ako se ne liječe na vrijeme i adekvatno.

Tema	Pitanja održivosti i povezani IRO-i	Rizik/prilika	Opis
G1 Poslovno ponašanje	Upravljanje odnosima s dobavljačima, uključujući plaćanje		
	Sirovina za proizvodnju hrane za ribe	Rizik	Nestabilni tržišni uvjeti i geopolitičke situacije koje utječu na sirovine za riblju hranu mogu utjecati na dostupnost sirovina, kao i na povećanje cijene. Sve to može dovesti do nestašice sirovina i povećanja konačne cijene riblje hrane.
	Dobavljači tretmana za kupke	Rizik	Ovisnost o jedinom registriranom dobavljaču lijeka antiparazitika u EU za kontrolu infekcija na koži, perajama i škragama riba utječe na cijenu i uzgoj riba.
	ESG upitnik za dobavljače	Prilika	Tvrtka je u procesu razvoja ESG upitnika za dobavljače kako bi provjerila ESG zrelost dobavljača i prikupila specifične podatke (npr. za emisije Opseg 3).
G1 Poslovno ponašanje	Specifično za društvo		
	Kibernetička sigurnost	Rizik	Rizik od kibernetičkih prijetnji i napada kontinuirano raste pa je potrebno poduzimati mjere za zaštitu podataka i imovine kako bi se očuvao kontinuitet proizvodnje i izbjegli financijski gubici.

Opis postupka za utvrđivanje i procjenu značajnih učinaka, rizika i prilika IRO-1

Ocjena učinaka rizika i prilika za 2024. napravljena je prema metodologiji propisanoj ESRS-om na temelju terenskih obilazaka od 13. do 17. svibnja 2025. godine. U ocjeni dvostruke značajnosti sudjelovali su ključni Cromarisovi zaposlenici: članovi uprave, direktori, rukovoditelji i operativci u organizacijskim jedinicama istraživanje i razvoj, mrjestilište, uzgajališta, prerada, sortiranje, logistika, marketing, prodaja, održavanje, ljudski resursi, financije, kontroling, računovodstvo, nabava i ESG³².

Cromaris od 2020. određuje materijalne teme na temelju kojih su se sastavljala izvješća o održivosti i utvrđivali ciljevi te mjere i aktivnosti za njihovu provedbu kao i pokazatelji uspješnosti. Od 2020. do 2024. godine čimbenici održivosti tj. materijalne teme određivale su se prema metodologiji opisanoj u GRI Standardu 2021 te sektorskom standardu GRI 13: Poljoprivreda, akvakultura i ribarstvo. Proces određivanja materijalnih tema prema GRI bio je polazna točka u ocjeni dvostruke značajnosti pre-

Od 2020. do 2024. čimbenici održivosti ocjenjivali su se prema GRI smjernicama, a od 2024. prema Europskim smjernicama za izvještavanje (ESRS)

U ocjenu dvostrukog značaja uključeni su značajni unutarnji i vanjski dionici

³² IRO-1, 53 a, b c i.

ma ESRS-u. Materijalne teme, ciljevi, mjere i pokazatelji ostvarenja ciljeva održivosti (ESG ciljevi) od 2020. do 2024., objavljeni su u izvješćima o održivosti na **Cromarisovim internetskim stranicama**³².

U ocjenu dvostruke značajnosti za 2024. uključeno je vlastito poslovanje te značajni dijelovi lanca vrijednosti: dobavljači, kupci i potrošači, lokalne zajednice, akademska i znanstvena zajednica i nadležna tijela. Uključivanje vanjskih i unutarnjih dionika u lancu vrijednosti u ocjenu dvostruke značajnosti i strateško planiranje opisano je u poglavlju **Interesi i stajališta dionika SBM-2**³³.

³³ IRO-1, 53. b i, iii, 53. fig

Ocjena učinaka i financijskih rizika i prilika rezultirala je određivanjem čimbenika održivosti

Na temelju procesa ocjene materijalnih tema iz prethodnih godina prema GRI Standardu 2021, terenskih obilazaka i razgovora s ključnim zaposlenicima u svibnju 2024., zahtjevima standarda prema kojima je certificirano Cromarisovo poslovanje, analiza značajnih dionika u lancu vrijednosti te uzimajući u obzir ciljeve iz strateškog plana poslovanja, aktualnu gospodarsku i geopolitičku situaciju, učestale promjene vremenskih prilika i utjecaj na proizvodnju te tržišne trendove, sastavljena je tzv. duga lista tema³³. Učinci su se ocjenjivali prema ozbiljnosti koja je uključivala razmjer, opseg i nepopravljivost negativnih učinaka te vjerojatnost za poten-

Učinci su se ocjenjivali prema ozbiljnosti, a financijski rizici i prilike prema vjerojatnosti i razmjeru

cijalne učinke. Za ocjenjivanje financijskih rizika i prilika koristila se vjerojatnost i razmjer financijskih posljedica na financijski položaj, rezultate, novčane tokove te pristup financiranju. Za financijske rizike i prilike koji potječu od okolišnih, društveni i upravljačkih tema povezanih s održivosti korištena je metodologija koja se primjenjuje za ocjenu rizika poslovanja različitih od pitanja održivosti.³⁴

³⁴ IRO-1, 53 c iii

Pri ocjenjivanju ozbiljnosti učinaka koristila se skala od 1 do 5. Za potencijalne učinke, uz skalu za ozbiljnost, koristila se skala za vjerojatnost od 1 do 4. Prag značajnosti stvarnog učinka bio je 3,0, a potencijalnog 3,5. Različiti pragovi značajnosti za procjenu stvarnih i potencijalnih učinaka omogućuju usklađeni pristup u ocjenjivanju. Za ocjenjivanje razmjera financijskih rizika i prilika koristila se skala od 1 do 5. Osnova za ocjenu bila je

značajnost financijskog učinka na Cromaris i mogući utjecaj na odluke primarnih korisnika financijskih izvješća (banke, investitori). Prag značajnosti financijskih rizika i prilika u 2024. godini bio je 3 posto udjela u godišnjim prihodima (ocjena 3).³⁵

Rezultati ocjene dvostruke značajnosti provjereni su s Cromarisovim zaposlenicima uključenim u proces i prezentirani Upravi i Nadzornom odboru Cromarisa. Konsolidirane rezultate ocjene dvostruke značajnosti potvrdila je uprava Adris grupe.³⁶

³⁵ IRO-1, 53. c) ii, b) iv, g)

³⁶ IRO-1, 53. b) iii, 53. d, e

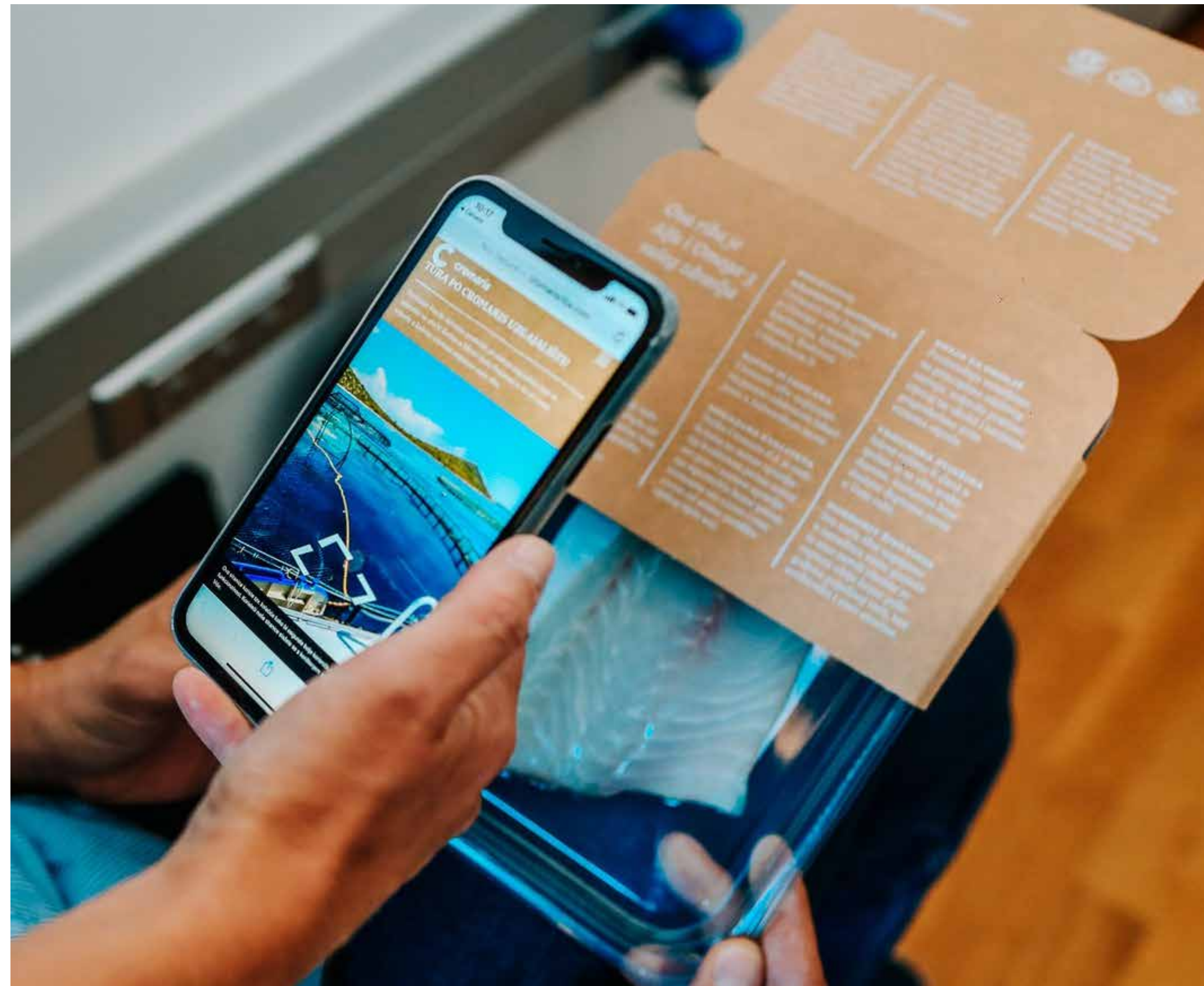
Rezultati Cromarisove ocjene dvostrukog značaja konsolidirani su s rezultatima Adris grupe

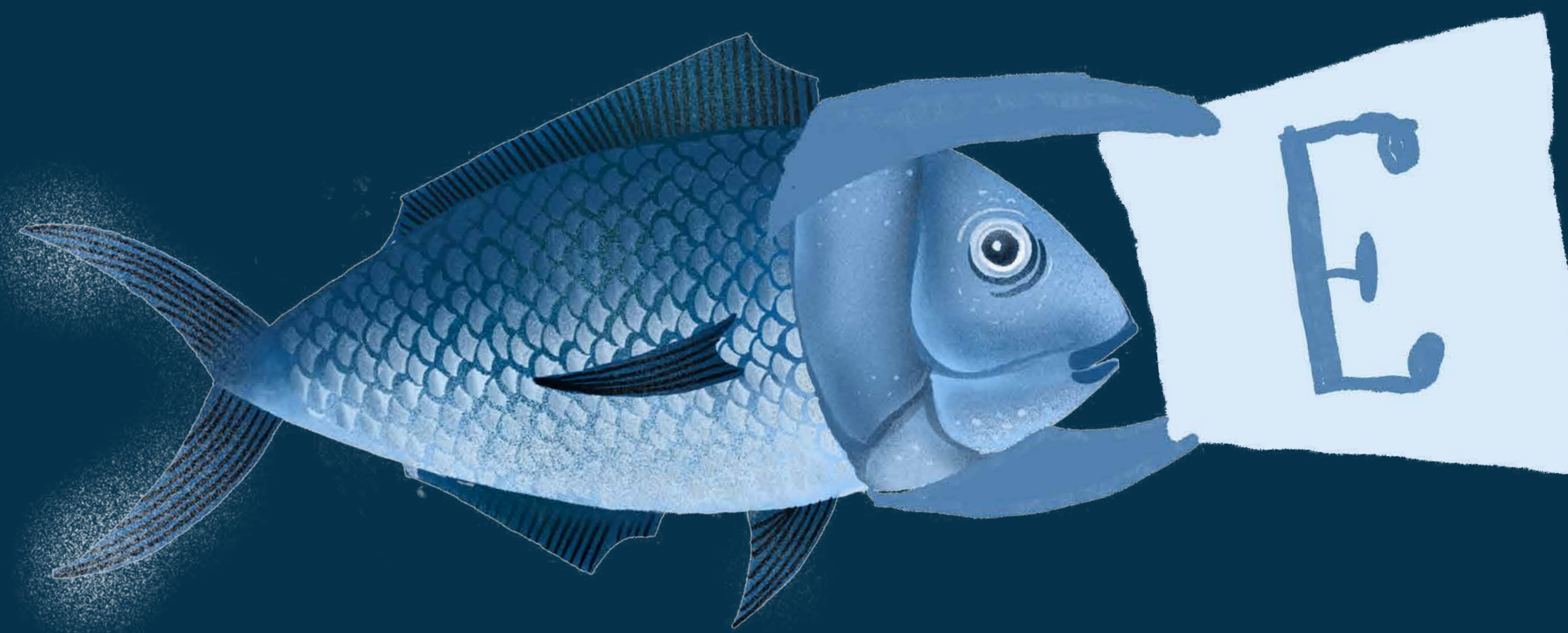
Zahtjevi za objavljivanje u ESRS-u obuhvaćeni izjavom o održivosti IRO-2

Popis zahtjeva objavljenih u Cromarisovom izvješću o održivosti u skladu sa zahtjevima ESRS-a, nalazi se u **Prilogu II: Popis objavljenih zahtjeva u izvješću o održivosti za 2024.**³⁷

³⁷ IRO-2, 56.

Poslovanje prema načelima zaštite okoliša

Ocjena održivosti djelatnosti i aktivnosti prema EU taksonomiji

Ocjena održivosti djelatnosti i aktivnosti prema kriterijima za zaštitu okoliša

Cromaris od 2022. godine analizira svoje djelatnosti i aktivnosti u skladu s odredbama Uredbe o EU taksonomiji. Za djelatnost marikulture nisu propisani tehnički kriteriji za ocjenu održivosti djelatnosti pa je Cromaris analizirao, ocijenio i kategorizirao primjenjive aktivnosti u netaksonomske, taksonomski prihvatljive i taksonomski usklađene. Nakon ocjene održivosti aktivnosti

za šest okolišnih ciljeva, analizirana je usklađenost s minimalnim zaštitnim mjerama koje se odnose na zaštitu ljudskih prava, radno pravo i zaštitu na radu. Sve taksonomske aktivnosti su u 2024. bile usklađene s minimalnim zaštitnim mjerama jer su značajne odredbe Smjernica OECD-a za multinacionalna poduzeća, Vodećih načela UN-a o poslovanju i ljudskim pravima, Deklaracije Međunarodne organizacije rada o temeljnim načelima i pravima na radu te Međunarodnoj povelji o ljudskim pravima uključene u Cromarisov Etički kodeks, Kolektivni ugovor, Krovnu politiku sigurnosti, interne pravilnike i upute

zaštite na radu te Politiku kvalitete, sigurnosti hrane, zaštite okoliša i društvene odgovornosti. U 2024. Cromaris je imao ukupno deset taksonomskih aktivnosti, a devet aktivnosti se nalazilo na popisu provedbene uredbe za znatan doprinos ublažavanju klimatskih promjena i nenanošenje bitne štete (*eng.* Do Not Significant Harm) ostalim okolišnim ciljevima. Jedna aktivnost se nalazila na popisu provedbene uredbe za znatan doprinos kružnom gospodarstvu i nenanošenje bitne štete ostalim okolišnim ciljevima. Od devet aktivnosti s popisa provedbene uredbe za znatan doprinos ublažavanju

klimatskih promjena, tri aktivnosti su bile usklađene s tehničkim kriterijima i minimalnim zaštitnim mjerama. Aktivnost koja se nalazila na popisu za znatan doprinos kružnom gospodarstvu, usklađena je s tehničkim kriterijima za ocjenu održivosti prema okolišnim kriterijima i minimalnim zaštitnim mjerama. Od tri aktivnosti usklađene s taksonomijom, dvije aktivnosti su omogućujuće, a to su ugradnja, održavanje i popravak opreme za energetske učinkovitost te postavljanje, održavanje i popravak tehnologija za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora.

Ocjena održivosti aktivnosti za 2024.

Znatan doprinos ublažavanju klimatskih promjena i nenanošenje bitne štete ostalim okolišnim ciljevima (DNSH)

Broj	Taksonomske aktivnosti	Primjenjivost na Cromaris	Usklađena taksonomska aktivnost	Prijelazna/omogućujuća aktivnost
5. Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom i sanacija				
5.5.	Prikupljanje i prijevoz neopasnog otpada u frakcijama koje se odvajaju na izvoru	Odvojeno prikupljeni neopasni otpad predan ovlaštenim tvrtkama na ponovnu uporabu ili recikliranje.	DA	Nije primjenjivo
6. Prijevoz				
6.5.	Prijevoz motociklima, osobnim automobilima i lakim gospodarskim vozilima	Cestovna osobna službena i laka gospodarska vozila	NE	Prijelazna djelatnost
6.6.	Usluge cestovnog prijevoza robe	Teretna vozila kategorije (N1, N2 ili N3) za distribuciju vlastitih proizvoda	NE	Prijelazna djelatnost
6.10.	Pomorski i obalni prijevoz robe, plovila za lučke potrebe i pomoćne djelatnosti	Plovila za: transport riblje hrane, mreža i druge opreme potrebne za uzgoj ribe; postavljanje i održavanje kaveza i platformi; medicinske intervencije i sanitarne inspekcije ribe u uzgoju	NE	Prijelazna djelatnost

Znatan doprinos ublažavanju klimatskih promjena i nenanošenje bitne štete ostalim okolišnim ciljevima (DNSH)

Broj	Taksonomske aktivnosti	Primjenjivost na Cromaris	Usklađena taksonomska aktivnost	Prijelazna/omogućujuća aktivnost
7. Građevinske djelatnosti i poslovanje nekretninama				
7.2.	Obnova postojećih zgrada	Obnova postojećih zgrada	NE	Prijelazna djelatnost
7.3.	Ugradnja, održavanje i popravak opreme za energetske učinkovitost	Zamjena prozora, vanjskih vrata, ugradnja i zamjena izvora svjetlosti, ugradnja, zamjena, održavanje i popravak sustava grijanja, ventilacije i klimatizacije i sustava za grijanje vode te ugradnju kuhinjskih i sanitarnih uređaja	DA	Omogućujuća djelatnost
7.6.	Postavljanje, održavanje i popravak tehnologija za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora	Proizvodnja električne energije solarnom fotonaponskom tehnologijom i proizvodnja toplinske energije toplinskim pumpama	DA	Omogućujuća djelatnost
7.7.	Kupnja i vlasništvo nad zgradama	Održavanje zgrada	NE	Nije primjenjivo

Znatan doprinos ublažavanju klimatskih promjena i nenanošenje bitne štete ostalim okolišnim ciljevima (DNSH)

Broj	Taksonomske aktivnosti	Primjenjivost na Cromaris	Usklađena taksonomska aktivnost	Prijelazna/omogućujuća aktivnost
8. Informacije i komunikacije				
8.2.	Rješenja za smanjenje emisija stakleničkih plinova koja se temelje na podacima	Upravljanje vozilima i plovilima (eng. <i>Fleet management</i>)	NE	Omogućujuća djelatnost

Znatan doprinos kružnom gospodarstvu i nenanošenje bitne štete ostalim okolišnim ciljevima (DNSH)

Broj	Taksonomske aktivnosti	Primjenjivost na Cromaris	Usklađena taksonomska aktivnost	Prijelazna/ omogućujuća aktivnost
5.4.	Prodaja rabljene robe	Prodaja drvenih paleta nakon upotrebe za istu svrhu za koju su proizvedene	DA	Nije primjenjivo

Pokazatelji uspješnosti – prihodi, CapEx i OpEx

Za svaku aktivnosti izračunati su ključni pokazatelji uspješnosti u skladu sa zahtjevima provedbene uredbe EU taksonomije za izračun prihoda, kapitalnih investicija (CapEx) i operativnih troškova (OpEx) te je opisana računovodstvena politika. U nastavku je dan sažetak ključnih pokazatelja uspješnosti za 2024. godinu. U **Prilogu I. Ključni pokazatelji održivosti djelatnosti prema EU taksonomiji**, opisana je primijenjena računovodstvena politika, metodologija izračuna te je dan tablični prikaz u skladu sa zahtjevima provedbene uredbe EU taksonomije.

Sažeti prikaz ključnih pokazatelja uspješnosti – prihodi, CapEx i OpEx

	Prihod (tis. €)	Udjel u ukupnom prihodu (%)	CapEx (tis. €)	Udjel u ukupnom CapEx-u (%)	OpEx (tis. €)	Udjel u ukupnom OpEx-u (%)
A. Taksonomski prihvatljive aktivnosti (A.1.+A.2.)	5	0	1.921	45,79	1.266	28,94
A.1. Aktivnosti usklađene s taksonomijom	5	0	271	6,45	0	0
A.2. Taksonomski prihvatljive aktivnosti	0	0	1.650	39,33	1.266	28,94
B. Taksonomski neprihvatljive aktivnosti	107.757	100	2.274	54,21	3.109	71,06
UKUPNO (A.+B.)	107.757	100	4.195	100	4.375	100

Klimatske promjene ESRS E1

Upravljanje

Uključivanje rezultata u programe poticaja GOV-3

U 2024. pitanja klime nisu bila uključena u naknade članova administrativnih, upravljačkih i nadzornih tijela.³⁸

Strategija

Tranzicijski plan za ublažavanje klimatskih promjena E1-1

Cromaris nije donio tranzicijski plan za ublažavanje klimatskih promjena koji je u cijelosti usklađen sa zahtjevima ESRS E1-1, no 2022. je napravljena Strategija upravljanja

³⁸ ESRS 2, GOV-3, E-1, 13.

ugljičkim otiskom i akcijski plan za smanjenje emisija stakleničkih plinova koja se ažurira svake godine. Uprava na temelju prezentiranih rezultata, prihvaća ažurirani dokument³⁹. Cromaris će prema zahtjevima ESRS E1-1 uskladiti strategiju i akcijski plan u srednjoročnom razdoblju.

Praćenje potrošnje energije te izračun emisija stakleničkih plinova u Cromarisu se rade od 2020., a to je ujedno i zahtjev standarda Vijeća za nadzor akvakulture (eng. Aquaculture Stewardship Council, ASC). Strategija i akcijski plan za 2024. sadržavaju podatke o potrošnji i intenzitetu potrošnje energije po toni izlovljene ribe, izračun emisi-

³⁹ E1-1, 17.

Cromaris od 2022. izrađuje Strategiju upravljanja ugljičkim otiskom s akcijskim planom za smanjenje emisija stakleničkih plinova te ga ažurira svake godine

Cromaris izračunava ugljičkov otisak od 2020. prema GHG protokolu

ja stakleničkih plinova uključenih u opseg 1, 2 i 3, intenzitet emisija po toni izlovljene ribe i prihodima, baznu i ciljnu godinu te ciljeve smanjenja emisija do 2030. i 2050. godine. Ugljikov otisak se izračunava prema metodologiji propisanoj GHG protokolom (eng. Greenhouse Gas Protocol). Ciljevi smanjenja potrošnje energije i emisija iz opsega 1 i 2 ostvaruju se provedbom mjera na temelju procjene potencijala smanjenja. Popis provedenih mjera do 2025. te plan provedbe mjera za smanjenje ugljikovog otiska od 2025. opisan je u poglavlju **Mjere i resursi povezani s klimatskim politikama E1-3**.

Za baznu godinu u odnosu na koju se smanjuje intenzitet emisija uključenih u opseg 1 i 2, određena je 2020. godina. Ciljne vrijednosti smanjenja potrebno je postići do 2030. i 2050. godine, a navedene su u poglavlju **Ciljne vrijednosti povezane s ublažavanjem klimatskih promjena E4-1**. Određivanje 2030. i 2050. kao ciljnih godina u skladu je s EU paketom Spretni za -55% i Revidiranim Integriranim nacionalnim energetske i klimatskim planom Republike Hrvatske za razdoblje od 2021. do 2030. (NECP). Navedeni dokumenti izrađuju se u EU i RH u skladu s odredbama Pariškog sporazuma.⁴⁰

⁴⁰ E1-1, 16. a

Značajni učinci, rizici i prilike i povezanost sa strategijom i poslovnim modelom ESRS 2 SBM-3

U procesu procjene dvostruke značajnosti za 2024. godinu utvrđena su dva značajna klimatska rizika i oba su klasificirana kao fizički klimatski rizici:

- Ekstremne vremenske prilike i bijeg riba iz kaveza ocijenjeni su kao kratkoročni potencijalni rizik s utjecajem na rezultate poslovanja
- Snažni vjetrovi i oluje koji mogu prouzročiti štete na uzgajalištima, predstavljaju dugoročni potencijalni rizik s utjecajem na rezultate poslovanja

U procesu procjene dvostruke značajnosti za 2024. nisu prepoznati značajni tranzicijski rizici.⁴¹

⁴¹ ESRS 2 SBM-3, 18

Opseg analize otpornosti strategije i poslovnog modela

U analizu otpornosti u 2024. godini uključeni su svi značajni fizički i tranzicijski klimatski rizici na temelju postojećeg znanja i iskustava u sektoru marikulture te rezultata analize otpornosti. Za očekivati je da će se i opseg analize s vremenom proširivati, ovisno o budućim događajima na lokalnoj i globalnoj razini, strateškim i poslovnim odlukama te klimatskim promjenama.⁴² Analiza otpornosti Cromarisovog Strateškog plana obuhvaća utjecaj klimatskih promjena na uzgoj riba te tranzicijske klimatske rizike. Pri ocjeni fizičkih klimatskih rizika korištena je Tablica II. Klasifikacija opasnosti koje donose klimatske

⁴² ESRS 2, SBM-3, AR 6

promjene iz Dodatka A Provedbene Uredbe 2021/2139/EU. Za Cromariso-va uzgajališta su značajne brze i nagle promjene vremenskih prilika te snažni i olujni vjetrovi jer mogu utjecati na rezultate poslovanja zbog šteta na kavezima i uzgajalištima. Za uzgoj riba su također značajne promjene temperature zraka tj. toplinski valovi, porast prosječne temperature mora te promjene saliniteta i kiselosti. U analizu otpornosti je uključen i utjecaj klimatskih promjena na zaposlenike, biološku raznolikost, zdravlje uzgajanih riba i dobavljačke lance. Osim fizičkih klimatskih rizika analizirani su tranzicijski rizici, a značajnim je ocijenjen tržišni rizik koji se odnosi na zahtjev za smanjenje udjela ribljeg ulja i brašna iz divljeg uzgoja u proizvodnji riblje hrane te prekidi dobavljačkih lanaca uzrokovani ek-

stremnim vremenskim prilikama. Potencijalni tržišni tranzicijski rizik predstavlja promjena potrošačkih navika i potražnja za ribom iz organskog uzgoja. Cromaris je ovaj tranzicijski rizik pretvorio u priliku jer su sastavni dio asortimana proizvoda – BIO orada, BIO brancin i BIO hama. Od tehnoloških rizika analiziran je prelazak na tehnike s nižom razinom emisija, a povezan je s flotom vozila i plovila. U cilju smanjenja potrošnje goriva, a time i emisija stakleničkih plinova, od 2022. se u Cromarisu optimiraju rute vozila i plovila (*eng.* Fleet management). Za analizu mogućnosti zamjene motora na fosilna goriva u plovilu do 12 metara, motorom na hibridni ili električni pogon u tijeku je provedba EU projekta 3EFISHING.⁴³

⁴³ ESRS 2, SBM-3, 19 a

Metodologija i vremenski okvir provedbe analize otpornosti

U analizi otpornosti primijenjeni su scenariji Međuvladinog panela za klimatske promjene (IPCC) za 2030. i 2050. godinu, a uključivali su:

- Scenarij niskih emisija (SSP1-2.6) – ograničene klimatske promjene uz učinkovite mjere ublažavanja.
- Scenarij srednjih emisija (SSP2-4.5) – umjereni rizici s djelomično provedenim mjerama prilagodbe.
- Scenarij visokih emisija (SSP5-8.5) – značajne promjene u ekosustavima i visoki klimatski stres.

Pri izradi analize korišteni su usluge programa EU Copernicus, portal Europske komisije Climate ADAPT, Izvješća o klimi u Hrvatskoj Državnog hidrometeorološkog zavoda te portal Prilagodba klimatskim promjenama.⁴⁴

⁴⁴ ESRS 2, SBM-3, 19 b

Rezultati analize otpornosti

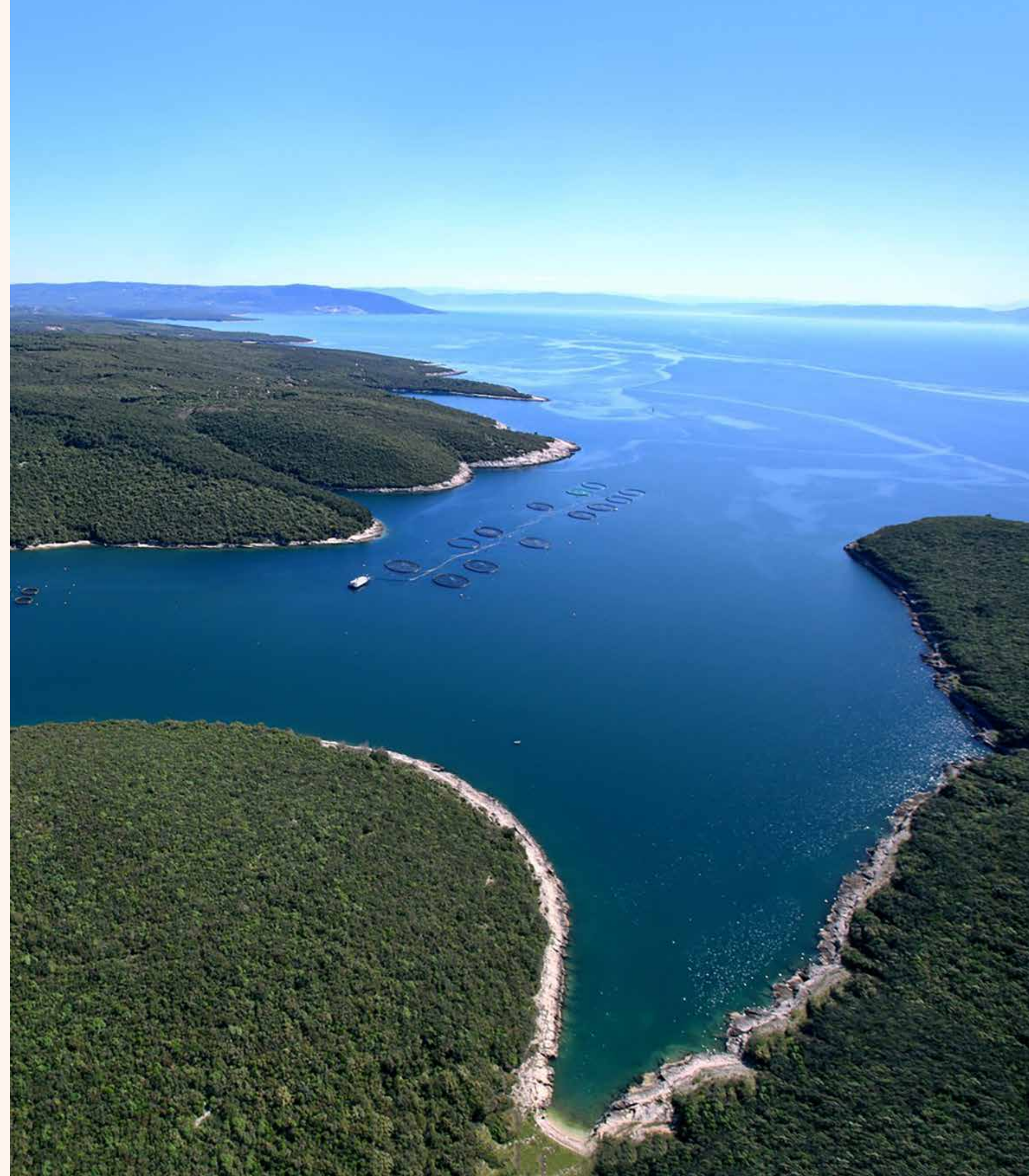
Prema scenariju niskih emisija (SSP1-2.6) očekuje se relativno stabilno poslovanje uz manja prilagođavanja u pogledu upravljanja toplinskim stresom i optimizacije hranjenja riba.

U scenariju srednjih emisija (SSP2-4.5) potrebne su značajnije prilagodbe kao što su razvoj otpornijih vrsta, skuplja hrana i promjene u formulacijama koje uključuju imunostimulanse. Također će biti potrebno prilagoditi tehnološke procese uzgoja, a očekuju se poremećaji u dobavljačkim lancima te utjecaj na zdravlje i radnu sposobnost zaposlenika. Očekuju se promjene u morskom okolišu, povećanje eutrofikacije mora zbog

povećanja prosječne temperature mora te zakiseljavanje. Zbog naglih i brzih promjena vremenskih prilika moguća su kašnjenja u dostavi Cromarisovih proizvoda kupcima i potrošačima.

U slučaju scenarija visokih emisija (SSP5-8.5) očekuju se dodatni negativni učinci na proizvodni proces uzgoja riba u odnosu na scenarij srednjih emisija što bi moglo uzrokovati značajne financijske gubitke, ukoliko ne dođe do prilagodbe strategije poslovanja koja uključuje nove vrste, nove tehnike uzgoja, nove formulacije hrane te nove dobavljače.⁴⁵

⁴⁵ ESRS 2, SBM-3, 19 c

Utjecaj fizičkih klimatskih rizika na uzgoj riba

Fizički klimatski rizici	Posljedice na uzgoj riba	Prilike
Brze i nagle promjene vremenskih prilika	<ul style="list-style-type: none"> • Onemogućeno obavljanje poslovnih procesa na uzgajalištima • Onemogućen ili otežan pristup uzgajalištima • Štete na kavezima koje mogu uzrokovati bijeg ribe ili uginuće • Štete na plovilima • Otežan ili onemogućen transport robe do kupaca i potrošača • Ugrožena sigurnost zaposlenika 	-
Promjene temperature zraka – toplinski valovi	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatak ribljih i biljnih sirovina na tržištu • Viša cijena sirovina i riblje hrane • Utjecaj na zdravlje i radnu sposobnost zaposlenika 	<ul style="list-style-type: none"> • Izmjene vlastitih formulacija riblje hrane
Porast temperature mora	<ul style="list-style-type: none"> • Češća oboljenja riba • Smanjena otpornost riba koja može dovesti do povećanja uginuća • Nabava skupe hrane s imunostimulansima ili liječenje • Pojava invazivnih vrsta (potencijalni predatori ili nosioci novih patogena) • Nagli rast riba koji može utjecati na kvalitetu proizvoda, ali i dobrobit riba • Pojačana eutrofikacija mora 	<ul style="list-style-type: none"> • Dulje razdoblje s višim temperaturama mora pospješuje rast riba.
Promjena saliniteta i kiselosti mora	<ul style="list-style-type: none"> • Promjena režima hranjenja ribe u kavezima i promjene tehnoloških procesa • Nemogućnost prilagodbe riba novim uvjetima 	-

Pretpostavke o utjecaju prelaska na otporno gospodarstvo s nižim emisijama ugljika

U 2024. pretpostavke o utjecaju prelaska na otporno gospodarstvo s nižim emisijama ugljika uključivale su makroekonomske trendove u okruženju, potrošnju te izvore energije i tehnološke promjene. Analiza fizičkih i tranzicijskih rizika provodi se pri izradi trogodišnjeg Strateškog plana, a ažurirat će se svake godine.

Makroekonomski trendovi u okruženju⁴⁶

Europska unija je predvodnik u prelasku na niskougljično gospodarstvo, stoga je donesen Europski zeleni plan, paket "Spremni za 55"

te Europski zakon o klimi. Hrvatska kao članica EU, svoje zakonske propise usklađuje sa zakonskim propisima EU pa se može očekivat porast cijena fosilnih goriva zbog uvođenja sustava trgovanja emisijskim jedinicama ETS 2. ETS 2 se primjenjuje na distributere fosilnih goriva u cestovnom prometu i zgradarstvu te na neke manje industrije koje nisu obuhvaćene postojećim EU-ETS-om. Sustav ETS 2 će biti u punoj primjeni od 2027., a tada će distributeri trošak obveze kupnje emisijskih jedinica uključiti u cijenu fosilnih goriva što će utjecati na povećanje cijene transporta Cromarisovih proizvoda.

⁴⁶ ESRS 2, SBM-3, E1, AR 7 a)

U tijeku je izrada Zakona o provedbi Uredbe (EU) 2023/956 o uspostavi mehanizma za ugljičnu prilagodbu na granicama (CBAM). CBAM će biti u primjeni od 2027., a odnosi se na sirovine i proizvode koji se uvoze iz zemalja izvan EU kao što su cement, željezo, čelik, aluminij, umjetna gnojiva, električna energija i vodik. Uvoznici će trošak CBAM certifikata uključiti u cijenu sirovina i proizvoda, a to će utjecati na povećanje cijene izgradnje novih i održavanje postojećih zgrada i poslovnih prostora.

Financijske institucije i investitori se okreću održivim ulaganjima na temelju ocjene održivosti djelatnosti i aktivnosti prema EU taksonomiji, što utječe na prilagodbu poslovanja kako bi se osigurala financijska sredstva kada su ona potrebna. Potražnja za organski uzgojenom ribom raste jer se mijenja svijest i potrošačke navike, no uzimajući u obzir gospodarsku situaciju, kupovna moć kupaca diktira proizvedenu količinu.

Potrošnja i kombinacija izvora energije⁴⁷

Cromaris oko 10 posto potreba za potrošnjom električne energije pokriva iz vlastitih sunčanih fotona-ponskih elektrana. Toplinska energija se proizvodi iz fosilnih goriva u kombinaciji s dizalicama topline pa je potrošnja fosilnih goriva svedena na najmanju moguću mjeru. Devedeset posto električne energije Cromaris kupuje na tržištu od opskrbljivača. Do 2026. 85 posto električne energije će biti podrijetlom iz obnovljivih izvora na temelju ugovora o zajedničkom ulaganju Adris grupe i ENCRO što će utjecati na smanjenje ovisnosti o opskrbljivačima i cijenama fosilnih goriva na tržištu te na smanjenje Cromariso-vog ugljikovog otiska u opsegu 2.

⁴⁷ ESRS2, SBM-3, E1, AR 7a)

U cilju pronalaženja rješenja za smanjenje emisija iz plovila, u tijeku je provedba projekta 3EFISHING u okviru programa Interreg Italija - Hrvatska. Cilj projekta je testiranje inovativnog rješenja prijelaza plovila malog priobalnog ribolova i akvakulture veličine do 12 metara, na novi način napajanja putem električne energije ili u hibridnom načinu rada u svrhu smanjenja potrošnje goriva, buke i emisija stakleničkih plinova na moru. Uz navedeno, u Cromarisu se od 2022. provodi projekt upravljanja flotom vozila i plovila (eng. Fleet Management). Na temelju prikupljenih podataka stvaraju se uvjeti za učinkovitije upravljanje flotom vozila, optimiranje kapaciteta te uštede energije, goriva i smanjenje Cromariso-va ugljikovog otiska iz opsega 1.

Digitalizacija i automatizacija hrane, osim ušteda hrane i unaprjeđenje kakvoće okoliša u okruženju uzgajališta, utječe i na smanjenje potrošnje energije te smanjenje operativnih troškova.

Pretpostavke o uvođenju novih tehnika⁴⁸

Razvoj niskougljičnih sustava logistike i distribucije proizvoda, optimiranje ruta transporta, može doprinijeti smanjenju potrošnje fosilnih goriva i emisija ugljikovog otiska s jedne strane, no moglo bi utjecati na brzinu i točnost isporuke ukoliko infrastruktura za punjenje električnih i niskougljičnih

hibridnih vozila ne bude dostatna i dostupna, a vozila prilagođena različitim vremenskim prilikama na rutama distribucije proizvoda. Za vrijeme punjenja električnih i hibridnih vozila potrebno je osigurati odgovarajuće mjere za sprječavanje požara te brzu i učinkovitu sanaciju, ukoliko do požara dođe. Pozitivan učinak postignut smanjenjem potrošnje fosilnih goriva, mogao bi biti umanjen povećanjem količine proizvoda koji se više ne mogu plasirati na tržište zbog kašnjenja u transportu te bi se nusproizvodi životinjskog podrijetla morali zbrinuti u nekom od postrojenja za uporabu. Sve navedeno utječe na povećanje cijene proizvoda.

Dekarbonizacija plovila do 12 metara duljine, ovisit će o rezultatima projekta 3EFISHING. Plovila duljine veće od 12 metara koja bi se umjesto na fosilna goriva pokretala na električni ili hibridni pogon za Cromaris za sada ne predstavljaju najbolju raspoloživu tehniku jer je udjel Cromarisovih emisija u ukupnim emisijama Hrvatske manji je od 0,03 posto. Brodovi na električni i hibridni pogon namijenjeni marikulturi i ribarstvu još su uvijek rijetkost na tržištu, a cijena je vrlo visoka. Tijekom projekta 3EFISHING testirat će se i otpornost plovila na hibridni pogon na različite vremenske prilike pri izlovu i prijevozu.

⁴⁸ ESRS2, SBM-3, E1, AR 7 a)

Područja nesigurnosti u analizi otpornosti

Analiza otpornosti uključuje značajne nesigurnosti povezane s klimatskim i tržišnim promjenama, koje mogu utjecati na poslovni model.⁴⁹

Fizički klimatski rizici i njihovi utjecaji

- Neizvjesnost u brzini i intenzitetu porasta prosječne temperature mora te utjecaj na ribe
- Neizvjesnost u pojavnosti i intenzitetu ekstremnih vremenskih pojava (oluje, morski toplinski valovi, promjene u salinitetu i kiselosti mora) koji mogu ugroziti in-

frastrukturu i uzgojne cikluse

- Rizik od novih bolesti ribe i promjena u morskim ekosustavima, što može uzrokovati nepredviđene troškove prilagodbe

Tranzicijski rizici i regulatorne nesigurnosti

- Uvođenje ETS2 i CBAM te mogući novi zakonski propisi na razini EU za ubrzavanje dekarbonizacije gospodarstva, ali i neizvjesnost zbog odgode primjene navedenih mehanizama
- Cjenovna volatilitet energenata i sirovina za proizvodnju riblje hrane

- Promjene u potrošačkim navikama i kupovnoj moći ovisnih o gospodarskim prilikama
- Zahtjevi financijskih institucija i investitora za dokazima o ulaganjima u održive djelatnosti i aktivnosti na temelju kriterija EU taksonomije

Tehnološke nesigurnosti

- Razvoj novih održivih metoda uzgoja i neizvjesnost u njihovu komercijalnu isplativost

- Dostupnost i financijska održivost nabave električnih ili hibridnih plovila i vozila, uzimajući u obzir cijenu takvih vozila, dostupnost na tržištu, dostupnost infrastrukture za punjenje, sigurnost i zaštitu od požara
- Promjene metoda omamljivanja riba nakon izlova

⁴⁹ ESRS-2, SBM-3, E-1, AR 8 a)

Imovina i poslovne aktivnosti uključene u procjenu otpornosti i provedbu mjera ublažavanja

Pri izradi i ažuriranju trogodišnjeg Strateškog plana Cromaris provodi procjenu izloženosti imovine i poslovnih aktivnosti na temelju koje se planiraju i provode mjere:⁵⁰

- Infrastruktura i uzgajališta - ulaganja u jačanje otpornosti morskih kaveza na ekstremne vremenske uvjete
- Logistička i distribucijska mreža - ulaganje i održavanje infrastrukture za optimiranje ruta vozila, smanjenje potrošnje fosilnih goriva i smanjenje emisija stakleničkih plinova te provedba projekta zamjene motora na plavi dizel

⁵⁰ ESRS-2, SBM-3, E1, AR 8 a)

motorom na hibridni pogon u plovilu duljine do 12 metara

- Dostupnost i cijene energije i energenata - ugradnja solarnih fotonaponskih elektrana na krovove Cromarisovih zgrada i sporazum o ulaganjima u projekte obnovljivih izvora energije Adris grupe i ENCRO za osiguranje potrošnje iz obnovljivih izvora
- Financijska izloženost - usklađivanje investicijskih odluka prema zahtjevima financijskih institucija o ulaganjima u održive djelatnosti i aktivnosti.

U dugoročnom razdoblju nakon 2030. do 2050. godine, transformacija strateškog plana poslovanja bi trebala, u skladu s dostupnosti novih tehnika na tržištu, njihovom financijskom održivosti, gospodarskim prilikama te klimatskim promjenama ići u smjeru:

- Postizanja klimatske neutralnosti do 2050.
- Uspostave kružnog gospodarstva, smanjenja otpada i uporabe nusproizvoda
- Potencijalno širenje poslovnog modela na nove vrste, nove načine uzgoja i inovativne proizvode.⁵¹

⁵¹ ESRS 2, SBM-3, AR 8 b)

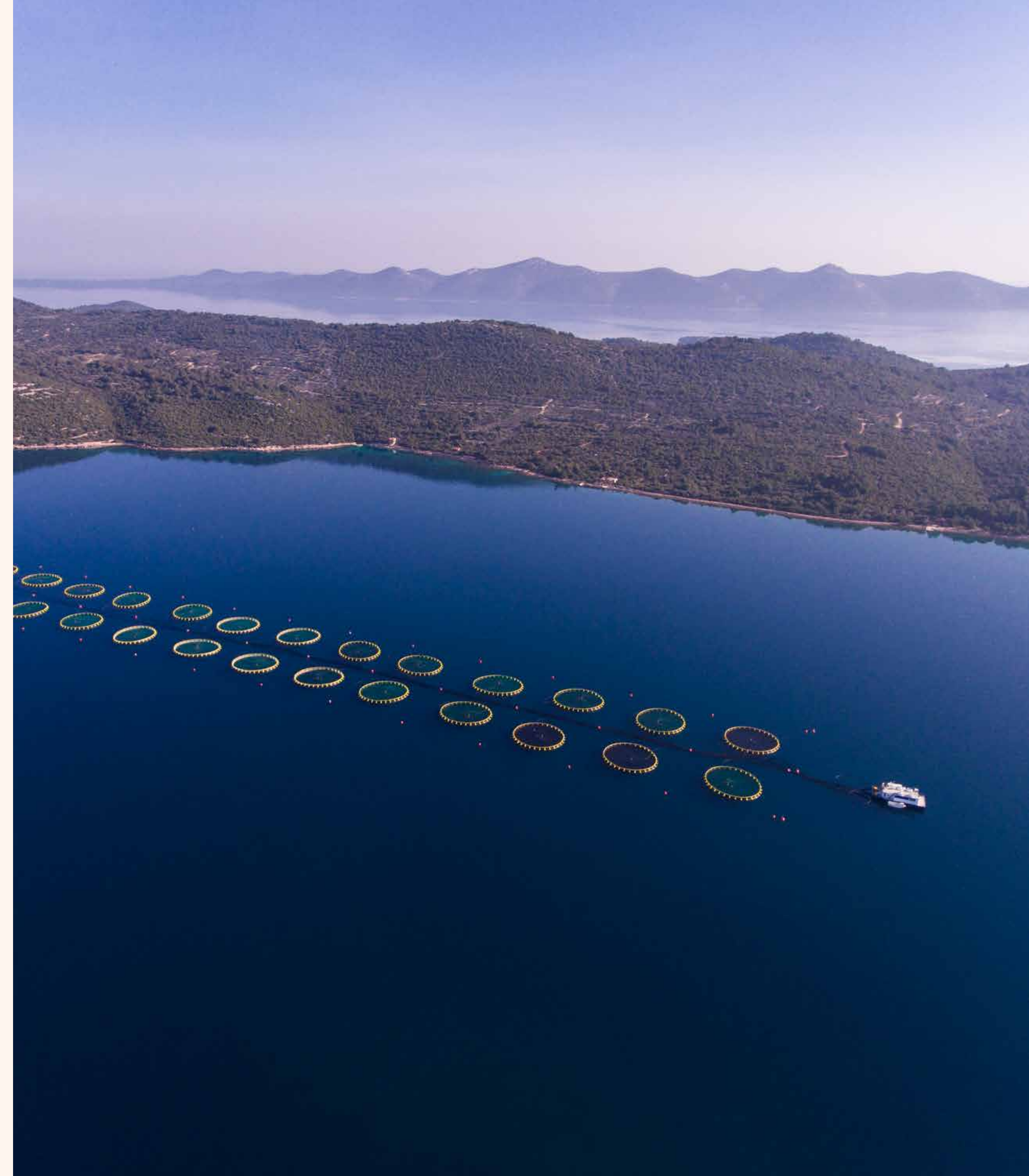
Upravljanje učincima, rizicima i prilikama

Opis postupaka za utvrđivanje i procjenu značajnih učinaka, rizika i prilika povezanih s klimom ESRS 2 IRO-1

Postupak ocjene dvostruke značajnosti prema zahtjevima ESRS 2 – IRO – 1 vezan za klimatske promjene rezultirao je određivanjem značajnih čimbenika održivosti tj. materijalnih tema za 2024. godinu. Ocjena dvostruke značajnosti odnosi se na vlastito poslovanje i lanac vrijednosti. Lanac vrijednosti uključivao je vlastite zaposlenike, proizvođače hrane, dobavljače ambalaže i otpad

nastao u poslovanju. Proces ocjene dvostruke značajnosti nalazi se u poglavlju **Opis postupka za utvrđivanje i procjenu značajnih učinaka, rizika i prilika IRO-1.**

Cromaris nije obveznik Europskog sustava trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova – EU-ETS (*eng.* European Union Emission Trading System).

Učinci – klimatske promjene

Tema	Podtema	Učinak	Opis učinka
Klimatske promjene	Ublažavanje klimatskih promjena	Stvarni, negativni, kratkoročni učinci vlastitog poslovanja na okoliš i društvo	<p><i>Emisije stakleničkih plinova nastale:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Izgaranjem fosilnih goriva za proizvodnju toplinske energije (opseg 1) • Izgaranjem fosilnih goriva u vozilima, plovilima i radnim strojevima (opseg 1) • Istjecanjem kontroliranih radnih tvari u rashladnim i klimatizacijskim uređajima (opseg 1) • Proizvodnjom električne energije kupljene od opskrbljivača na tržištu (opseg 2)
Klimatske promjene	Ublažavanje klimatskih promjena	Stvarni, negativni, kratkoročni učinci lanca vrijednosti na okoliš i društvo	<p><i>Emisije stakleničkih plinova nastale u:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ulaznom lancu vrijednosti (opseg 3) • Izlaznom lancu vrijednosti (opseg 3)
Klimatske promjene	Energetika	Stvarni, negativni, kratkoročni učinci vlastitog poslovanja na okoliš i društvo	<p><i>Potrošnja energije:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Proizvedene iz fosilnih goriva u uređajima za loženje za proizvodnju toplinske energije • Nastale izgaranjem fosilnih goriva u vozilima, plovilima i radnim strojevima • Proizvedene iz fosilnih goriva kupljene od opskrbljivača na tržištu

Rizici i prilike – klimatske promjene

Tema	Podtema	Učinak	Opis učinka
Klimatske promjene	Ublažavanje klimatskih promjena	Dugoročna prilika za vlastito poslovanje	<i>Razvoj poslovanja Adris grupe u sektoru obnovljivih izvora energije:</i> <ul style="list-style-type: none">• Osigurati će dodatnih 85 posto Cromarisovih potreba za električnom energijom iz obnovljivih izvora (10 posto se već proizvodi iz sunčanih FN elektrana u vlasništvu Cromarisa)• Smanjiti će ovisnost o dobavljačima električne energije i promjenama cijena na tržištu• Smanjiti će emisije stakleničkih plinova (opseg 2)
Klimatske promjene	Prilagodba klimatskim promjenama	Kratkoročni utjecaj akutnog fizičkog klimatskog rizika od olujnih vjetrova na vlastito poslovanje	<i>Olujni vjetrovi mogu uzrokovati:</i> <ul style="list-style-type: none">• Oštećenja na mrežama i kavezima• Bijeg riba

Politike povezane s klimom E1-2

Politika kvalitete, sigurnosti hrane, zaštite okoliša i društvene odgovornosti

U Politici kvalitete, sigurnosti hrane, zaštite okoliša i društvene odgovornosti Cromaris se obvezao na učinkovito korištenje energenata i prirodnih resursa te smanjenje količine svih vrsta otpada čime se utječe na smanjenje ugljikovog otiska.

⁵² Politika se odnosi na vlastito poslovanje i lanac vrijednosti, javno je objavljena na Cromarisovim inter-

⁵² ESRS 2, 4.2, 62

netskim stranicama, a za provedbu je odgovoran predsjednik Uprave. Politika se odnosi na Cromaris d.d. i Cromaris Italia s.r.l. te na dobavljače i kupce. U Politiku nije uključena prilagodba klimatskim promjenama, ali je prilagodba klimatskim promjenama uključena u Strateški plan poslovanja. Cromaris će u sljedećem izvještajnom razdoblju donijeti politiku prilagodbe klimatskim promjenama.⁵³

⁵³ MDR-P, 65 a, b, c, f

Mjere i resursi povezani s klimatskim politikama E1-3

Ublažavanje klimatskih promjena postiže se smanjenjem ugljikovog otiska. Mjere se odnose na smanjenje potrošnje energije i energenata iz fosilnih izvora, povećanje potrošnje energije iz obnovljivih izvora te povećanje energetske učinkovitosti i učinkovitosti poslovnih procesa. Cromarisova Strategija upravljanja ugljikovim otiskom s akcijskim planom za smanjenje emisija stakleničkih plinova sadrži prikaz mogućih mjera i potencijal za smanjenje

ugljikovog otiska. Provedbom mjera se, uz smanjenje ugljikovog otiska i ublažavanje utjecaja poslovanja na klimu, smanjuju troškovi poslovanja za nabavu energije i energenata. Provedba mjera financira se vlastitim sredstvima te sredstvima iz EU fondova.⁵⁴

⁵⁴ E1-3, 29.

Mjere za smanjenje ugljikovog otiska i ublažavanje klimatskih promjena do 2025.

Mjere do 2025.	Lokacija	Izvor financiranja	Doprinos mjere ublažavanju klimatskih promjena
Ugradnja sunčanih fotonaponskih elektrana	Mrjestilište Nin Prerađivačko-logistički centar Gaženica, Zadar	Vlastita sredstva	<ul style="list-style-type: none"> • Smanjenje potrošnje energije proizvedene iz fosilnih goriva • Proizvodnja iz sunčanih FN elektrana pokriva 9 do 10 posto ukupnih godišnjih potreba za električnom energijom • Smanjenje ovisnosti o energiji kupljenoj od opskrbljivača na tržištu
Ugradnja dizalice topline	Mrjestilište Nin	Vlastita sredstva	<ul style="list-style-type: none"> • Smanjenje potrošnje fosilnih goriva za proizvodnju toplinske energije • Smanjenje ugljikovog otiska u opsegu 1
Zamjena rasvjetnih tijela, LED rasvjetom	Mrjestilište Nin	Vlastita sredstva	<ul style="list-style-type: none"> • Smanjenje potrošnje električne energije kupljene od opskrbljivača • Smanjenje ugljikovog otiska u opsegu 2
Optimiranje ruta plovila i vozila (eng. Fleet management)	Mrjestilište, uzgajališta, prerađivačko-logistički centar	Vlastita sredstva	<ul style="list-style-type: none"> • Smanjenje potrošnje fosilnih goriva za pokretanje vozila i plovila • Smanjenje ugljikovog otiska u opsegu 1
Hibridna vozila – električna energija i benzin	Prerađivačko-logistički centar Gaženica, Zadar	Vlastita sredstva	<ul style="list-style-type: none"> • Smanjenje potrošnje benzina u 5 osobnih službenih vozila na hibrdini pogon • Smanjenje ugljikovog otiska u opsegu 1

Mjere za smanjenje ugljikovog otiska i ublažavanje klimatskih promjena od 2025⁵⁵

Mjere do 2025.	Lokacija	Izvor financiranja	Doprinos mjere ublažavanju klimatskih promjena
Sporazum (PPA) Adris Grupe (kupac) i tvrtke ENCRO (proizvođač) o kupnji električne energije iz obnovljivih izvora	Sve Cromarisove lokacije na kojima se troši električna energija	Vlastita sredstva	<ul style="list-style-type: none"> • Smanjenje potrošnje električne energije proizvedene iz fosilnih goriva • Smanjenje Cromarisovog ugljikovog otiska u opsegu 2 za 85 posto te ukupnog ugljikovog otiska u opsegu 1 i 2 za 18 posto
Zamjena dizelskog motora u 12-metarskom plovilu, motorom na hibridni / električni pogon – projekt 3EFISHING	Uzgajališta	Projekt Interreg Italija-Hrvatska Cromaris - 3EFISHING sufinancira Europska unija (80 posto) uz vlastita sredstva (20 posto).	<ul style="list-style-type: none"> • Smanjenje potrošnje fosilnih goriva u plovilima • Smanjenje Cromarisovog ugljikovog otiska u opsegu 1 • Točan doprinos smanjenju ugljikovog otiska izračunat će se nakon provedbe projekta i mogućnosti zamjene postojećih motora, hibridnim.

⁵⁵ E1-4, 34. f

Ciljne vrijednosti povezane s klimom E1-4

Ublažavanje klimatskih promjena

Cilj smanjenja emisija stakleničkih plinova prema globalnom Pariškom sporazumu za sektore izvan EU-ETS-a, u koji se ubraja i mari-kultura je 42 posto do 2030. u odnosu na baznu godinu. Revidirani Integrirani nacionalni energetske i klimatski plan RH za razdoblje od 2021. - 2030. (NECP) donesen je u ožujku 2025. kako bi se omogućila provedba EU paketa Spremnost za -55. NECP-om RH daje razmjern doprinos zajedničkom EU cilju smanjenja emisija stakleničkih plinova za 55 posto do 2030. u odnosu na 1990. Zajednički cilj sektora u RH

izvan EU-ETS-a je smanjiti emisije za 16,7 posto. Pritom treba uzeti u obzir da je udjel Cromarisovih emisija u opsegu 1 i 2 prema lokacijskom pristupu u ukupnim emisijama stakleničkih plinova RH 0,024 posto, a prema tržišnom pristupu 0,039 posto.⁵⁶ Posljednji dostupni podatak o emisijama stakleničkih plinova RH je iz 2022. i objavljen je u Izvješću o inventaru stakleničkih plinova na području Republike Hrvatske za razdoblje 1990. - 2022. (NIR 2024).

⁵⁶ E1-4, 34. e

Udjel ukupnih emisija Cromarisa u emisijama Hrvatske

Ukupne emisije stakleničkih plinova (GHG) RH bez LULUCF ¹ – posljednji dostupan podatak 2022.	24.552 kt
Emisije GHG RH izvan EU-ETS-a	15.200 kt
Ukupne emisije GHG Cromaris u opsegu 1 i 2 u 2024. – lokacijski pristup (LP)	5,87 kt
Ukupne emisije GHG Cromaris u opsegu 1 i 2 u 2024. – tržišni pristup (TP)	9,71 kt
Ukupne emisije GHG Cromaris u opsegu 1, 2 i 3 u 2024. – lokacijski pristup (LP)	61,06 kt
Ukupne emisije GHG Cromaris u opsegu 1, 2 i 3 u 2024. – tržišni pristup (TP)	64,91 kt
Udjel Cromarisovih GHG emisija iz opsega 1 i 2 u ukupnim emisijama RH - lokacijski pristup (LP)	0,024%
Udjel Cromarisovih GHG emisija iz opsega 1 i 2 u ukupnim emisijama RH - tržišni pristup (TP)	0,039%
Udjel Cromarisovih GHG emisija iz opsega 1, 2 i 3 u ukupnim emisijama RH – lokacijski pristup (LP)	0,247%
Udjel Cromarisovih GHG emisija iz opsega 1, 2 i 3 u ukupnim emisijama RH – tržišni pristup (TP)	0,264%
Udjel Cromarisovih GHG emisija iz opsega 1 i 2 u sektorima izvan EU-ETS-a u RH - (LP)	0,038%
Udjel Cromarisovih GHG emisija iz opsega 1 i 2 u sektorima izvan EU-ETS-a u RH - (TP)	0,064%
Udjel Cromarisovih GHG emisija iz opsega 1, 2 i 3 u sektorima izvan EU-ETS-a u RH (LP)	0,402%
Udjel Cromarisovih GHG emisija iz opsega 1, 2 i 3 u sektorima izvan EU-ETS-a u RH (TP)	0,427%

LULUCF¹ = Korištenje zemljišta, prenamjena korištenja zemljišta i šumarstvo
 LP = lokacijski pristup
 TP = tržišni pristup
 GHG = Greenhouse gases – staklenički plinovi
 EU-ETS = Europski sustav trgovanja emisijskim jednicama

Strategijom upravljanja ugljikovim otiskom i Akcijskim planom za smanjenje emisija stakleničkih plinova postavljeni su relativni ciljevi smanjenja u odnosu na baznu 2020. godinu. Relativni ciljevi smanjenja emisija prikazuju se kao intenzitet emisija stakleničkih plinova uključenih u opseg 1 i 2 u odnosu na količinu izlovljene ribe t CO₂(e)/ t izlovljene ribe. U izračun za 2024. uključeni su izvori iz upravne zgrade i prerađivačko-logističkog centra u Gaženici (Zadar), mrjestilišta u Ninu, sedam uzgajališta, pet ribarnica i trgovina i Cromaris Italia. Opis metodologije iza izračun emisija prema GHG protokolu (eng. Green-

house Gas Protocol) nalazi se u poglavlju **Bruto emisije stakleničkih plinova iz opsega 1, 2, 3 i ukupne emisije stakleničkih plinova E6-1**. U izračun relativnih ciljeva smanjenja emisija nisu uključene emisije stakleničkih plinova iz lanca vrijednosti tj. opsega 3 zbog mjerene nesigurnosti uzrokovane odabirom emisijskih faktora i metodologije za izračun emisija. Cromaris nije odredio apsolutni cilj smanjenja emisija stakleničkih plinova jer je u obzir uzet rast proizvodnje tj. povećanje izlova te dostupnost na tržištu i cijena plovila za izlov ribe na hibridni i električni pogon.⁵⁷

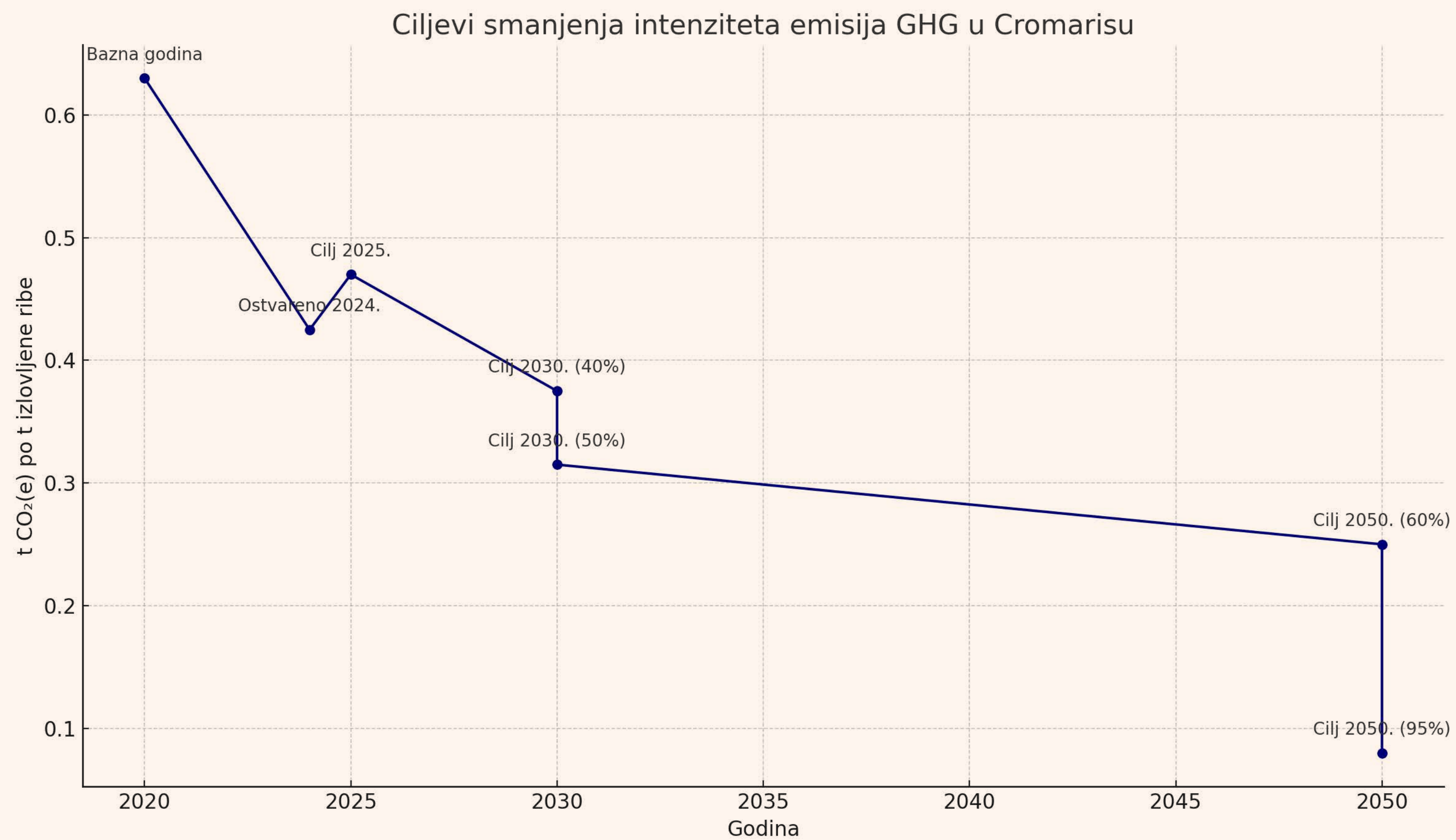
⁵⁷ E1-4, 34 od a) do d)

Ciljne vrijednosti i pokazatelji smanjenja intenziteta GHG emisija u opsegu 1 i 2 u 2024.

Intenzitet emisija u baznoj 2020. (t CO₂(e)/ t izlovljene ribe)	0,626
Cilj smanjenja intenziteta GHG emisija za 2025. (%)	25
Cilj smanjenja intenziteta GHG emisija za 2025. (t CO ₂ (e)/ t izlovljene ribe)	0,469
Cilj smanjenja intenziteta GHG emisija za 2030. (%)	40 do 50
Cilj smanjenja intenziteta GHG emisija za 2030. (t CO ₂ (e)/ t izlovljene ribe)	0,375 do 0,313
Cilj smanjenja intenziteta GHG emisija za 2050. (%)	60 do 95
Cilj smanjenja intenziteta GHG emisija za 2050. (t CO ₂ (e)/ t izlovljene ribe)	0,250 do 0,079
Intenzitet GHG emisija u 2024. (t CO₂(e)/ t izlovljene ribe)	0,421
Smanjenje intenziteta GHG emisija 2024./2020. (%)	33

U 2024. Cromaris je smanjio intenzitet emisija stakleničkih plinova za 33 posto u odnosu na baznu 2020. godinu, odnosno za 8 posto više od cilja postavljenog za 2025. godinu.

Praćenje smanjenja intenziteta GHG emisija po toni izlovljene ribe je zahtjev ASC standarda

Prilagodba klimatskim promjenama

Na temelju provedene analize utjecaja klimatskih promjena na poslovanje, ocjene dvostruke značajnosti za 2024., analize globalnih rizika WEF-a (eng. World Economic Forum) te praćenja učestalosti ekstremnih vremenskih prilika i utjecaja na Cromarisovu infrastrukturu na terenu, određeni su rizici: ekstremne vremenske prilike i bijeg riba iz kaveza te snažni vjetrovi i oluje koji mogu prouzročiti štete na uzgajalištima. U cilju smanjenja šteta na infrastrukturi za uzgoj na uzgajalištima i bijega riba, ronioci

i hranionci redovito provode mjere prema Cromarisovom internom Planu održavanja uzgajališta. Mjere obuhvaćaju redovite provjere kaveza i teglenica (barži), otklanjanje nastalih oštećenja i nastavak uzgoja te sprječavanja bijega riba. S provedbom mjera nastavit će se i u sljedećim izvještajnim razdobljima. Krajem 2024. godine započelo se istraživanjima utjecaja prosječne temperature mora na uzgoj riba⁵⁶.

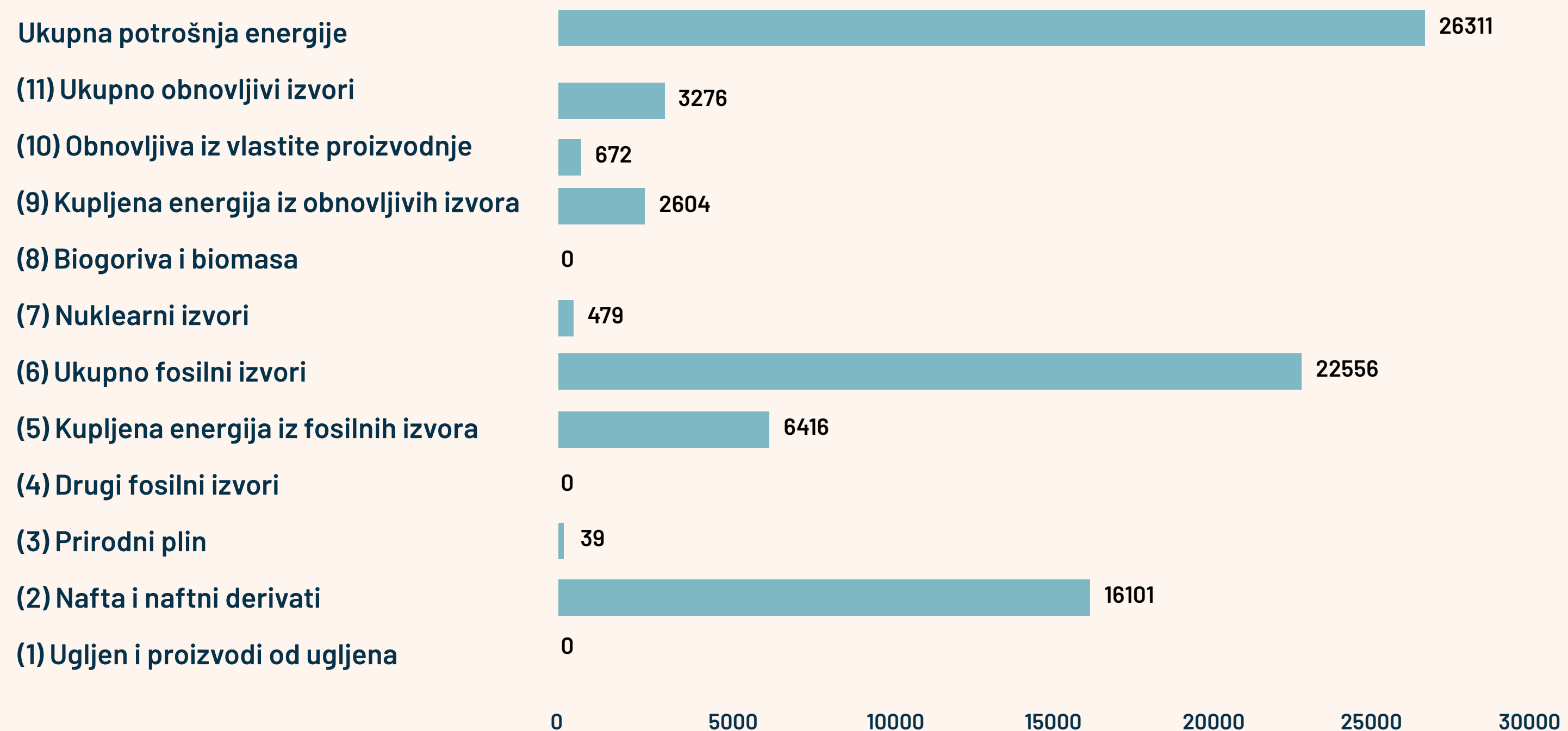

Potrošnja energije i kombinacija izvora energije E1-5

U 2024. energija i energenti za proizvodnju električne i toplinske energije te pokretanje vozila, plovila i radnih strojeva potjecali su iz fosilnih goriva i obnovljivih izvora. Udjel ukupne energije proizvedene iz fosilnih u 2024. bio je 85,73 posto, a iz obnovljivih izvora 12,45 posto.⁵⁸

⁵⁸ E1-5, 37., 38. i 39.

Potrošnja energije MWh

Energetski intenzitet na temelju neto prihoda

U skladu s Provedbenom Uredbom (EU) 2022/1288, marikultura se ubraja u sektore koji znatno utječu na klimu (NACE A 3.21). Energetski intenzitet na temelju neto prihoda

prikazuje se prema potrošnji energije u megawatt-satima (MWh/mil. €).⁵⁹

⁵⁹ E1-5, od 40. do 43.

Ukupna potrošnja energije u 2024. (MWh)	26.311,0
Ukupni neto prihod u 2024. (mil. €)	107,8
Energetski intenzitet prema neto prihodu u 2024. MWh/ mil. €	244,1

Energetski intenzitet na temelju izlovljene ribe

Prema zahtjevu ASC standarda energetski intenzitet prikazuje se na temelju potrošnje u gigadžulima (GJ) po toni izlovljene ribe (GJ/t izlovljene ribe).

Ukupna potrošnja energije u 2024. (GJ)	94.719,6
Količina izlovljene ribe (WFE) u 2024. (t)	13.946
Energetski intenzitet prema izlovljenoj ribi GJ/ t izlovljene ribe	6,8

Bruto emisije stakleničkih plinova iz opsega 1, 2 i 3 E6-1

Emisije stakleničkih plinova izračunavaju se prema metodologiji iz GHG protokola. Rezultat izračuna je ugljikov otisak koji se u 2024. sastojao od emisija iz opsega 1, 2 i 3. Staklenički plinovi uključeni u izračun su ugljikov dioksid CO₂, metan CH₄, didušikov oksid N₂O i rashladna kontrolirana tvar R449a. Za preračunavanje emisija CH₄, N₂O i R449a na ugljikov dioksid CO₂(e) korištene su vrijednosti za globalni potencijal zagrijavanja (GWP) iz 6. IPCC izvješća.

Ugljikov otisak izračunava se od 2020. prema GHG protokolu

Izvori izravnih emisija stakleničkih plinova u opsegu 1 u 2024. su: uređaj za loženje na fosilna goriva za proizvodnju toplinske energije, osobna i teretna vozila, plovila i radni strojevi na fosilna goriva te difuzne emisije koje nastaju istjecanjem kontroliranih radnih tvari iz uređaja za hlađenje i klimatizaciju. Izvor neizravnih emisija u opsegu 2 bila je električna energija proizvedena iz fosilnih goriva i kupljena od opskrbljivača. U 2024. godini nabavljena je električna energija prema

modelu bez zajamčenog podrijetla, a ugljikov otisak je izračunat prema lokacijskom i tržišnom pristupu. Emisije iz lanca vrijednosti prvi puta su se počele računati za 2023. godinu, a u izračun su bile uključene emisije proizvođača riblje hrane. U izračun ugljikovog otiska iz opsega 3 tj. lanca vrijednosti u 2024. uključene su emisije proizvođača riblje hrane i ambalaže (ulazne emisije, kategorija 1), otpad nastao tijekom poslovnog procesa (ulazne emisije, kategorija 5) i službena putovanja

zaposlenika zrakoplovom (ulazne emisije, kategorija 6).

Za izračun opsega 1 korišteni su emisijski faktori navedeni u IPCC smjernicama (eng. Guidelines for national Greenhouse Gas Inventories 2006), verzija iz 2023. Za izračun emisija iz opsega 2 prema lokacijskom pristupu za Hrvatsku, korištena je Nacionalna baza emisijskih faktora objavljena na stranicama Ministarstva zaštite okoliša i zelene tranzicije, a za Italiju je korišten emisijski faktor objavljen na stranicama Europske agencije za zaštitu okoliša (EEA). Opskrbljivači električne energije u Hrvatskoj i Italiji nisu dostavili emisijske faktore pa su korišteni emisijski faktori

Ugljikov otisak u 2024. sastojao se od emisija u opsegu 1, 2 i 3.

za energetske miks koji ne uključuje energiju iz sustava jamstva podrijetla, a objavljeni su na internetskim stranicama AIB Guaranteeing the origin of European energy. Emisije iz proizvodnje riblje hrane i ambalaže izračunate su prema intenzitetu emisija koji su Cromarisu dostavili dobavljači na temelju on-line upitnika iz zahtjeva Politike kvalitete riblje hrane. Za izračun emisija od

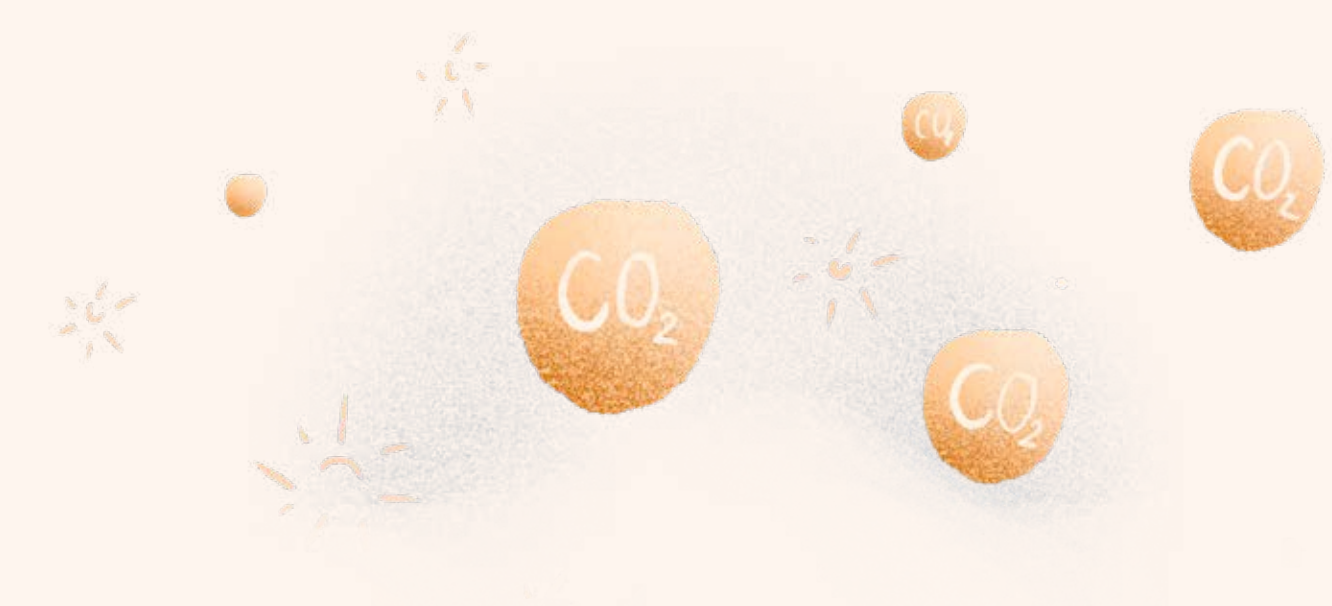
odlaganja otpada nastalog u poslovanju korišteni su faktori iz Nacionalne baze, a za izračun emisija od službenih putovanja zrakoplovom, podaci na putničkim kartama i internetske stranice prijevoznika. U izračun su uključeni svi izvori u vlasništvu i pod operativnom kontrolom Cromarisa: mrjestilište, uzgajališta, prerađivačko-logistički centar, ribarnice i trgovine i Cro-

maris Italia.⁶⁰ Bazna i ciljne godine te ciljevi i pokazatelji smanjenja emisija stakleničkih plinova opisani su u **Ciljne vrijednosti povezane s ublažavanjem klimatskih promjena E4-1**⁶¹, a mjere za smanjenje emisija **Mjere i resursi povezani s klimatskim politikama E1-3**.⁶²

60 E1-4, 34 b)

61 E1-4, 34 f

62 E1-4, 34 f

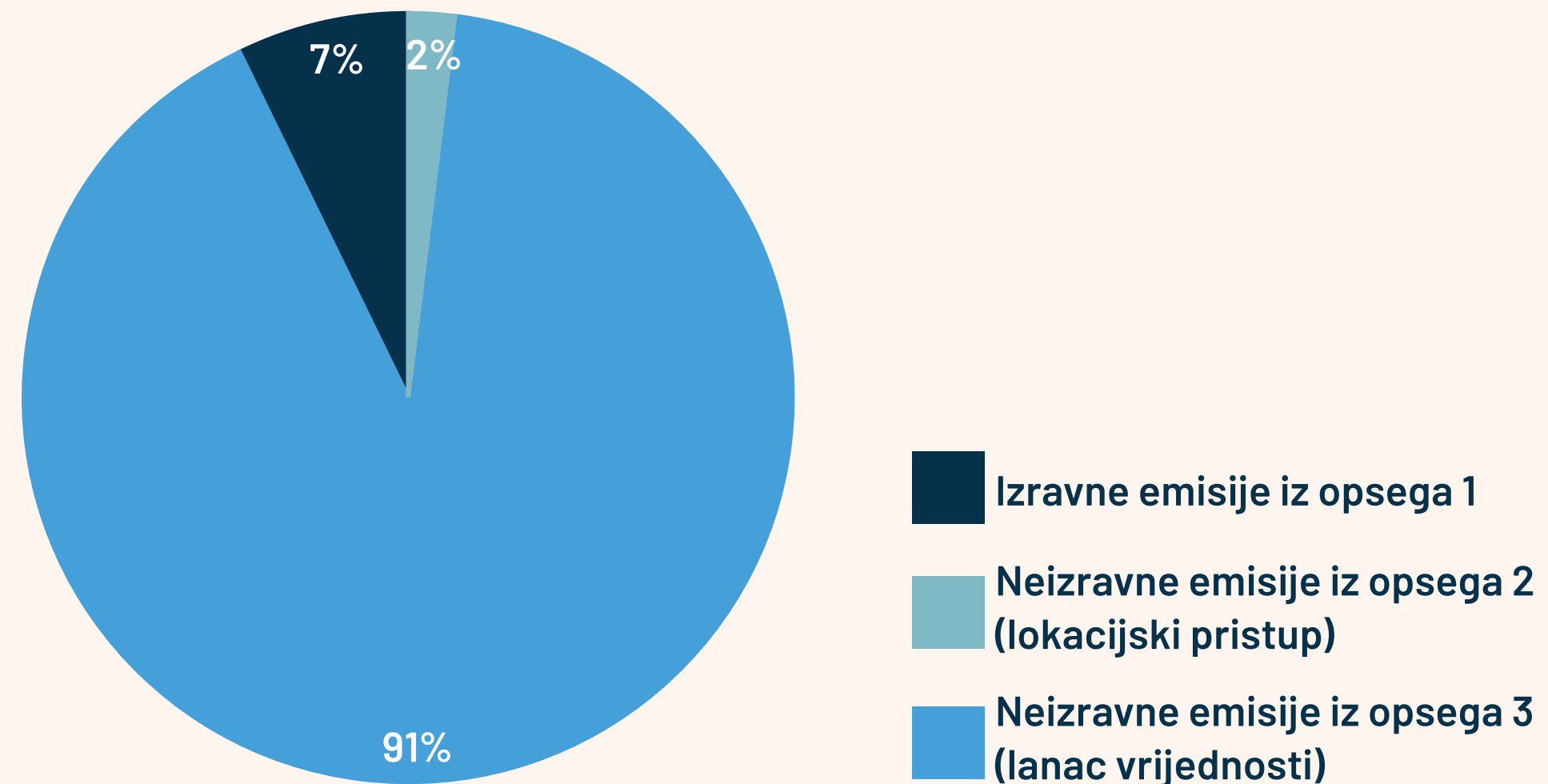
Cromaris je u 2024. u odnosu na baznu 2020., smanjio intenzitet GHG emisija za 33 posto uz povećanje izlova od 26 posto

Izvor GHG emisija	2020. bazna godina	2024.	2024./ 2020. %
Izravne emisije iz opseg 1 (t)	4.635,2	4.485,6	- 3,2
Neizravne emisije iz opsega 2 – lokacijski pristup (t)	1.451,7	1.383,1	- 4,7
Neizravne emisije iz opsega 2 – tržišni pristup (t)	NP	5.227,2	NP
Neizravne emisije iz opsega 3 – lanac vrijednosti (t)	NP	55.195,9	NP
<i>Ulazni lanac – GHG emisije proizvođača hrane i ambalaže (kat. 1)(t)</i>	NP	55.169,5	NP
<i>Ulazni lanac – GHG emisije iz otpada nastalog u poslovanju (kat. 5)(t)</i>	NP	13,7	NP
<i>Ulazni lanac – GHG emisije od službenih putovanja avionom (kat.6)(t)</i>	NP	12,3	NP
Ugljikov otisak –prema lokacijskom pristupu (LP)(t)	6.086,9	61.064,2	NP
Ugljikov otisak –prema tržišnom pristupu (TP)(t)	NP	64.908,3	NP

NP = nije primjenjivo za 2020.

Udjel emisija iz opsega 1, 2 i 3 u ugljikovom otisku u 2024.

Udjel emisija iz lanca vrijednosti iz opsega 3 u ugljikovom otisku Cromarisa u 2024. bio je 91 posto.

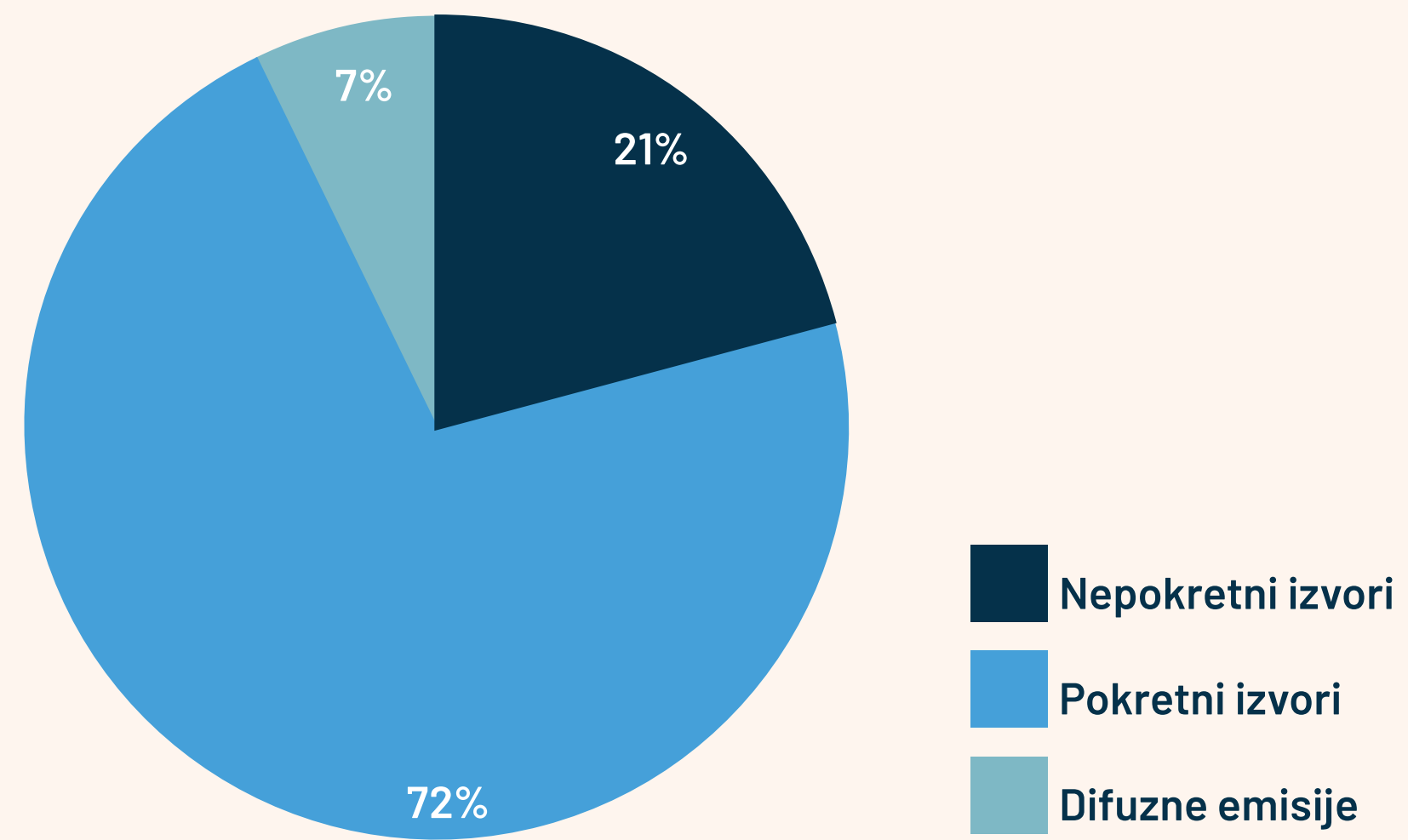

Udjel pojedinog izvora emisija u ukupnim izravnim emisijama iz opsega 1

Najveći udjel od 60,3 posto u izravnim emisijama u vlasništvu i pod operativnom kontrolom Cromarisa iz opsega 1 imaju plovila i teglenice (barže). Udjel u ukupnim emisijama stakleničkih plinova u opsegu 1 od 21 posto imaju nepokretni izvori u kojima se proizvodi toplinska energija.

Staklenički (GHG) plinovi	CO₂	CH₄	N₂O	CO₂(e)
Nepokretni izvori – ukupno (t)	944,54	0,0381	0,0076	947,75
Proizvodnja toplinske energije Cromaris d.d. (t)	938,35	0,0380	0,0076	941,55
Proizvodnja toplinske energije Cromaris Italia (t)	6,20	0,0001	0,0000	6,21
Pokretni izvori – ukupno (t)	3.209,57	0,28	0,12	3.245,88
Osobna službena vozila – Cromaris Italia (t)	127,10	0,0068	0,0083	129,57
Osobna službena vozila – Cromaris d.d. (t)	13,10	0,0007	0,0007	13,30
Teretna vozila (t)	336,80	0,0177	0,0177	342,17
Plovila i teglenice (barže)(t)	2.678,78	0,2538	0,0725	2.706,14
Radni strojevi – viličari (t)	53,80	0,0030	0,0208	54,70
Difuzne emisije – ukupno (t)				292,00
Radne tvari u rashladnim i klimatizacijskim uređajima (t)				292,00
Ukupne GHG emisije u opsegu 1 (t)	4.154,12	0,32	0,13	4.485,64

Udjel pojedinog izvora u opsegu 1

Intenzitet stakleničkih plinova na temelju neto prihoda⁶³

Izračun intenziteta stakleničkih plinova na temelju prihoda za 2024. uključivao je emisije stakleničkih plinova iz opsega 1, 2 i 3. Za usporedbu, prikazan je intenzitet prema neto prihodu koji je uključivao ugljikov otisak iz opsega 1 i 2. Na izračun neizravnih emisija iz opsega 2 primijenjen je lokacijski i tržišni pristup, stoga su prikazani intenziteti stakleničkih plinova na temelju neto prihoda prema lokacijskom (LP) i tržišnom pristupu (TP).

Ugljikov otisak iz opsega 1 i 2 –prema lokacijskom pristupu (LP)(t)	5.868,7
Ugljikov otisak iz opsega 1 i 2 –prema tržišnom pristupu (TP)(t)	9.712,8
Ugljikov otisak iz opsega 1, 2 i 3 –prema lokacijskom pristupu (LP)(t)	61.064,2
Ugljikov otisak iz opsega 1, 2 i 3 –prema tržišnom pristupu (TP)(t)	64.908,3
Ukupni neto prihod u 2024. (mil. €)	107,8
Intenzitet GHG emisija iz opsega 1 i 2 prema neto prihodu lokacijski pristup (LP) (t/ mil. €)	54,4
Intenzitet GHG emisija iz opsega 1 i 2 prema neto prihodu tržišni pristup (TP) (t/ mil. €)	90,1
Intenzitet GHG emisija iz opsega 1, 2 i 3 prema neto prihodu lokacijski pristup (LP) (t/ mil. €)	566,5
Intenzitet GHG emisija iz opsega 1, 2 i 3 prema neto prihodu tržišni pristup (TP) (t/ mil. €)	602,1

⁶³ E1-6, od 53. do 55.

Uklanjanje stakleničkih plinova i ublažavanje emisija financirano ugljičnim kreditima E1-7

Cromaris u 2024. nije sudjelovao u projektima uklanjanja stakleničkih plinova i ublažavanja emisija stakleničkih plinova koji se financiraju ugljičnim kreditima. Umjesto toga Cromaris je započeo provedbu EU projekta 3EFISHING. Prijava za EU projekt provedena je na temelju udjela emisija iz plovila od 60,3 posto u ukupnim izravnim emisijama u opsegu 1 u vlasništvu i pod operativnom kontrolom Cromarisa.⁶⁴

⁶⁴ E1-7, 56.

Interno utvrđivanje cijene ugljika E1-8

Na temelju izračuna ugljikovog otiska i udjela plovila u ukupnim izravnim emisijama iz opsega 1 u vlasništvu i pod operativnom kontrolom, Cromaris se prijavio za EU projekt 3EFISHING. Odabran je projekt koji se sufinancira sredstvima EU, upravo zbog cijene hibridnog motora te procijene interne cijene ugljika za plovilo koje sudjeluje u projektu. Na temelju rezultata projekta izračunat će se stvarna interna cijena ugljika dekarbonizacije plovila koja će uključivati cijenu hibridnog motora, udjel sufinanciranja sredstvima EU, broj i vrste plovila na kojima je zamjena primjenjiva, gospodarenje dizelskim motorima koji se zamijene hibridnim, edukacije zaposlenika za upravljanje plovilima, troškovi održavanja i brzina otklanjanja kvarova.⁶⁵

⁶⁵ E1-8, 63.

Očekivane financijske posljedice značajnih fizičkih i tranzicijskih rizika i prilika povezanih s klimom E1-9

Cromaris je za 2024. koristio prijelaznu odredbu u skladu s ESRS 1, točka 10.4 i Dodatkom C - Popis zahtjeva za objavljivanje koji se postupno uvode.

Vodni i morski resursi ESRS E3

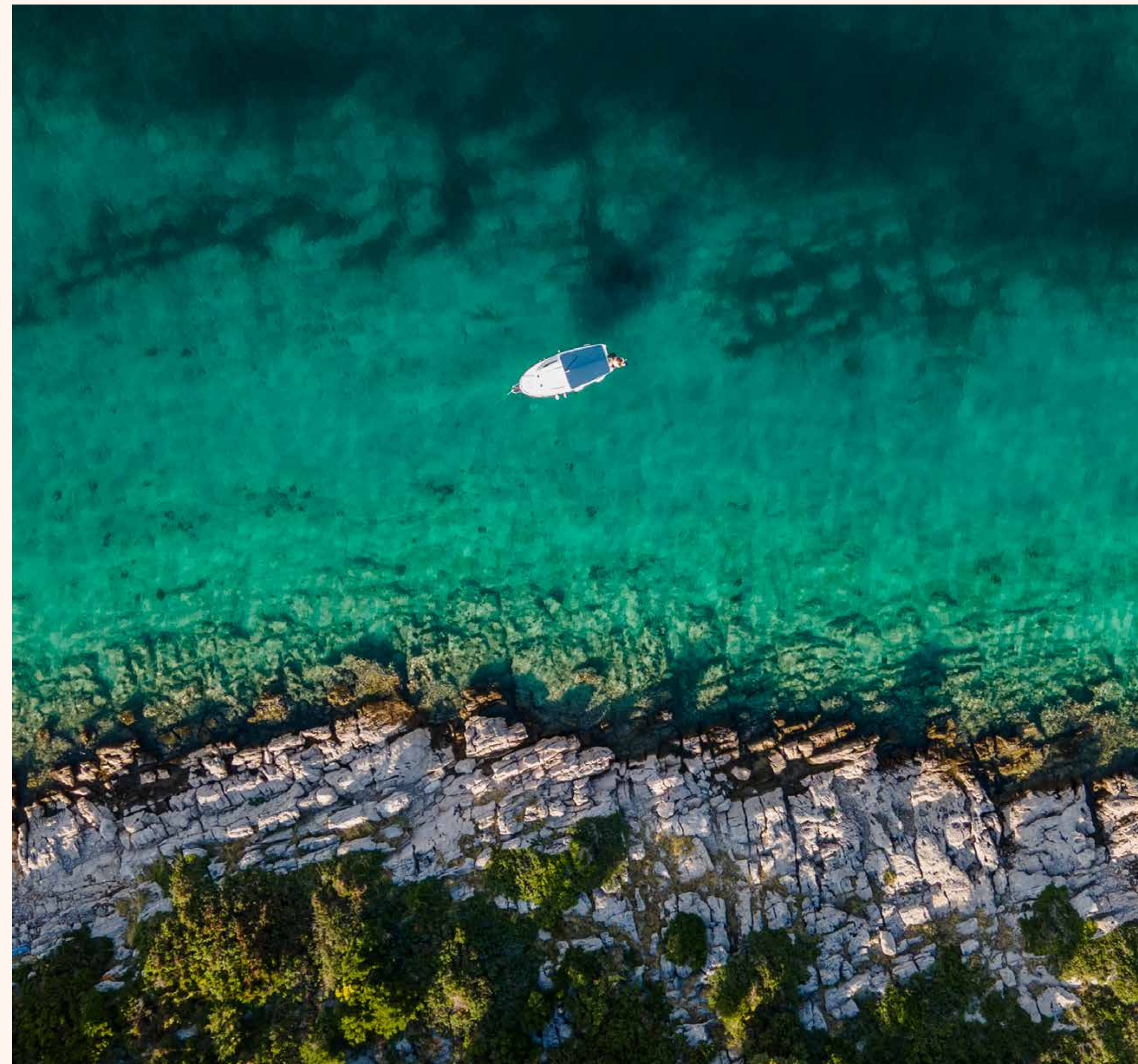
Upravljanje učincima, rizicima i prilikama

Opis postupaka za ocjenu dvostruke značajnosti ESRS 2 IRO-1

Postupak ocjene dvostruke značajnosti prema zahtjevima ESRS 2 – IRO – 1 vezan za vodu i morske resurse rezultirao je određivanjem značajnih čimbenika održivosti tj. materijalnih tema za 2024. godinu. Ocjena dvostruke značajnosti uključivala je vlastito poslovanje i lanac vrijednosti. Značajni dijelovi lanca vrijednosti povezani s vodnim i morskim resursima su nadležna ti-

jela za dodjelu koncesija, dozvola za akvakulturu te vodopravnih dozvola, ovlaštene laboratoriji za analizu voda i mora, državni inspektorat, vlasnici standarda i certifikacijska tijela te priroda kao tihi dionik. Za 2024. nisu utvrđeni značajni rizici i prilike u vlastitom poslovanju niti lancu vrijednosti povezani s vodnim i morskim resursima.⁶⁶

⁶⁶ ESRS 2 IRO-1, 8 a, b

Učinci – vodni i morski resursi

Tema	Podtema	Podpodtema	Učinak	Opis učinka
Vodni i morski resursi	Voda	Zahvat vode	Potencijalni, negativni, kratkoročni učinci vlastitog poslovanja na okoliš i društvo	<ul style="list-style-type: none">• Morska voda za uzgoj mladi u mrjestilištu u Ninu, zahvaća se na temelju koncesije.• Zahvat morske vode u svojoj neposrednoj blizini može utjecati na životne zajednice (biocenoze).• Morska voda se prije ispusta pročišćava u skladu sa zahtjevima vodopravne dozvole.

Politike za vodne i morske resurse E3-1

Politika kvalitete, sigurnosti hrane i društveno odgovornog poslovanja je opća politika kojom se uređuje poslovanje u skladu sa zaštitom okoliša i održivim upravljačkim praksama. Politika uključuje odredbu o učinkovitom korištenju prirodnih resursa u koje se ubraja i korištenje voda i mora. Politika zadržati odredbe o obvezi zaštite svih sastavnica okoliša, sprječavanje onečišćenja te praćenje učinkovitosti provedbe zakonskih propisa i zahtjeva standarda prema kojima je certificirano poslovanje Cromarisa. Politika je 2021. godine objavljena na internetskim stranicama, a za provedbu je odgovoran predsjednik Uprave.⁶⁷

⁶⁷ E3-1, 11; 12 a i, ii, iii, 14; MDR-P, 65 a, b, c, d, f

Politika bioraznolikosti i Politika kvalitete hrane sadržavaju odredbe o zaštiti biološke raznolikosti u procesu proizvodnje riblje hrane i uzgoja riba što je izravno povezano s učinkovitim korištenjem voda i mora, sprječavanjem onečišćenja te postizanjem dobrog stanja voda. Obje politike su 2023. godine objavljene na Cromarisovim internetskim stranicama. Za provedbu Politike bioraznolikosti odgovoran je predsjednik Uprave, a za Politiku kvalitete hrane rukovoditeljica Istraživanja i razvoja.⁶⁸

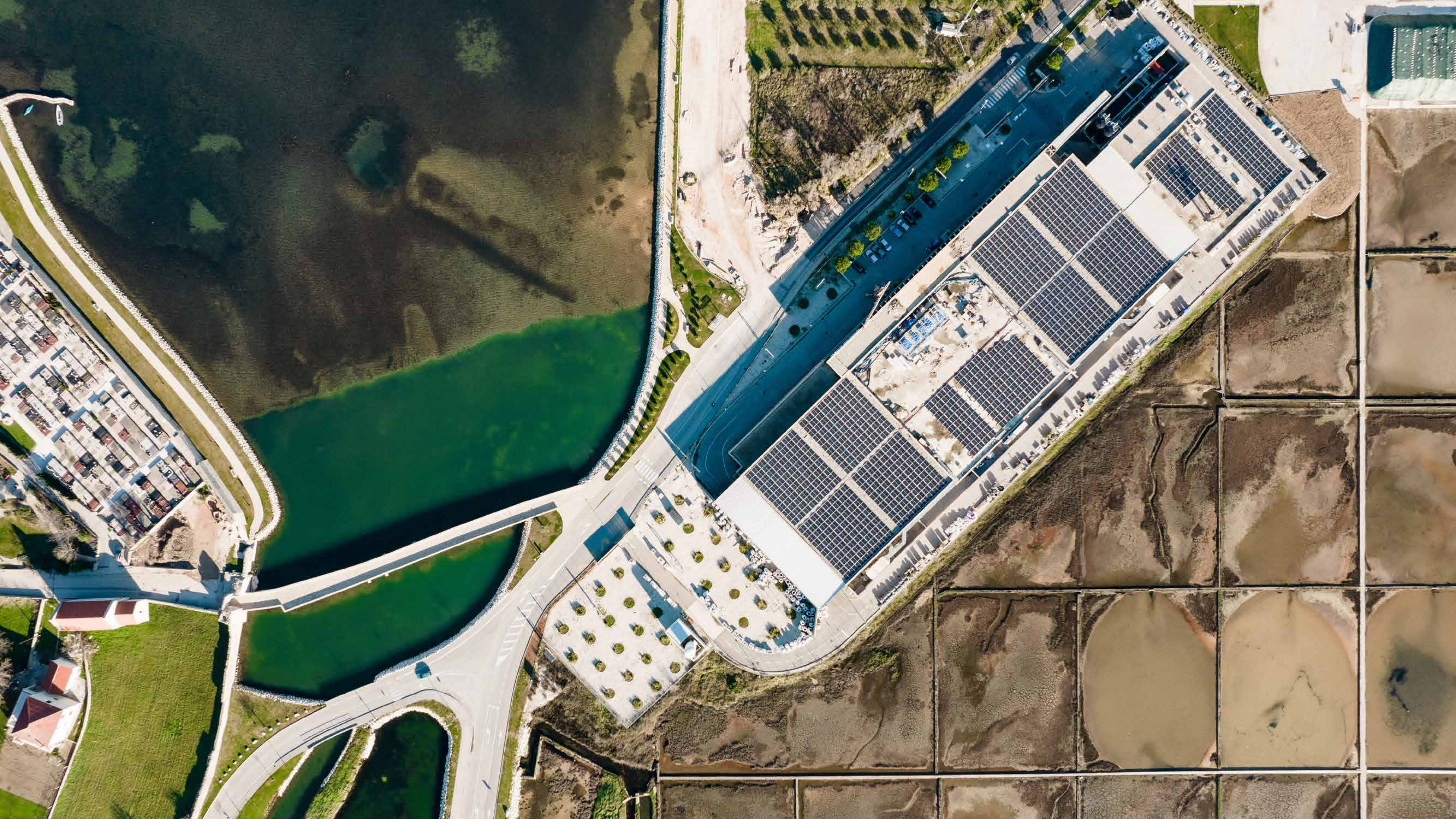
⁶⁸ E3-1, 11; 12 a i, ii, iii; 14, MDR-P, 65 a, b, c, d, f

Mjere i resursi povezani s vodom i morem E3-2

U cilju gospodarenja vodama i morem, u skladu s Ugovorom o koncesiji na pomorskom dobru, Dozvolom za akvakulturu te rješenjima o prihvatljivosti zahvata na okoliš, redovito se održava i nadzire učinkovitost infrastrukture za zahvat i pročišćavanje morske vode prije i nakon upotrebe u proizvodnji riblje mlađi u mrjestilištu u Ninu. Morska voda cirkulira u bazenima s ribljom mlađi, a bazeni se kontinuirano nadopunjavaju s oko 10 posto svježije morske vode. Upotrijebljena morska voda se ne reciklira niti se oporabljuje. Morska voda se prije upotrebe filtrira sustavom pješčanih filtera i sterilizira s UV svjetlosti. U okviru redovnog održavanja, provjerava se sustav zahvata morske vode kako bi se spriječili gubici

u cijevima. Nakon korištenja, a prije ispuštanja u površinsko vodno tijelo Miljašić jarugu, morska voda se pročišćava u skladu sa zahtjevima vodopravne dozvole. Pročišćavanje se sastoji od filtracije (I. i II. stupanj), snižavanja temperature te uklanjanja fosfora i dehidracije mulja. Mrjestilište Nin ne utječe negativno na stanje voda Miljašić jaruge utvrđeno Planom upravljanja vodnim područjima.⁶⁹ Financijska sredstva za održavanje, nadzor i analizu sustava za zahvat mora te učinkovitost sustava za ispuštanje otpadnih voda iz mrjestilišta, planiraju se u zadnjem kvartalu tekuće za sljedeću poslovnu godinu.

⁶⁹ MDR-A i E3-2, 18.

Pokazatelji i ciljne vrijednosti

Ciljne vrijednosti povezane s vodnim i morskim resursima E3-3

U mrjestilištu u Ninu slatka voda se nabavlja iz vodoopskrbnog sustava, a za uzgoj mlađi i održavanje pogona koristi se morska voda. Morska voda u mrjestilištu u Ninu zahvaća se na temelju Ugovora o koncesiji na pomorskom dobru, Dozvole za akvakulturu te rješenjima o prihvatljivosti zahvata na okoliš. U 2024. godini nije bilo odstupanja od količina zahvaćene morske vode u odnosu na prethodna razdoblja. U mrjestilištu u 2024. godini nisu

prekoračene granične vrijednosti emisija za pokazatelje utvrđene vodopravnom dozvolom za ispuštanje otpadnih voda (temperatura, pH, suspendirane tvari, taložive tvari, ukupni dušik, ukupni fosfor, ukupni klor i anionski detergentski). Analize kvalitete vode rade ovlaštene laboratoriji, a podaci se dostavljaju Hrvatskim vodama.⁷⁰

Potrošnja vode E3-4

Morska voda se koristi u mrjestilištu u Ninu za uzgoj riblje mlađi i održavanje pogona, a zahvaća se

⁷⁰ MDR-A, 68 a, b, c, d, e

izvan Ninske lagune na dubini od 5 do 6 metara. Zahvat morske vode ne utječe na pohranjivanje i skladištenje vode. Hrvatska se prema indeksu Water Exploitation Index Plus (WEI+), koji koristi Europska agencija za okoliš (EEA), ne nalazi među zemljama s visokim rizikom od nestašice vode. WEI+ ispod 20 posto označava nisku razinu iskorištavanja voda. Pojam nestašice vode odnosi se na dostupnost slatke vode i nije primjenjiv za zahvat morske vode.⁷¹

Količina ispuštene morske vode iz mrjestilišta u Ninu, gotovo je jedna-

⁷¹ E3-4, 28.

ka količini zahvaćene morske vode pa je potrošnja u 2024. godini bila 0 m³. Stoga je i intenzitet potrošnje morske vode u 2024. bio 0 m³/mil. € prihoda.⁷²

Očekivane financijske posljedice učinaka, rizika i prilika povezanih s vodnim i morskim resursima E3-5

Cromaris je za 2024. koristio prijelaznu odredbu u skladu s ESRS 1, točka 10.4 i Dodatkom C - Popis zahtjeva za objavljivanje koji se postupno uvode.

⁷² MDR-A, 68 a, b, c, d, e i E3-4, 28.

Bioraznolikost i ekosustavi ESRS E4

Strategija

Tranzicijski plan za bioraznolikost i ekosustave E4-1⁷³

Cromaris 2024. nije donio Tranzicijski plan za bioraznolikost i ekosustave prema zahtjevima ESRS E4-1. Iako nije donesen formalni dokument Tranzicijskog plana za bioraznolikost i ekosustave, učinci, ovisnosti, rizici i prilike u odnosu na bioraznolikost i ekosustav uključeni su u Cromarisov Strateški plan poslovanja. Pri izradi Strateškog plana poslovanja, uzimaju se u obzir zahtjevi EU strategija i planova

za zaštitu bioraznolikosti i ekosustava, zahtjevi kružnog gospodarstva, hrvatski zakonski propisi za zaštitu prirode, rezultati ispitivanja fizikalno-kemijskih i bioloških pokazatelja u moru i na morskom dnu, zahtjevi za proizvodnjom riblje hrane iz održivih izvora, događaji iz prethodnih poslovnih godina te zahtjevi standarda za potvrdu održivosti poslovanja.

⁷³ E4-1, 13.

Uzgoj i kvaliteta riba ovise o kakvoći morskog okoliša

Sve Cromarisove lokacije imaju rješenja o prihvatljivosti zahvata na okoliš

Uzgoj autohtonih vrsta riba i sljedivost proizvodnje doprinose očuvanju bioraznolikosti Jadranskog mora

Mrjest i uzgoj se odvijaju na temelju Ugovora o koncesiji na pomorskom dobru, Dozvole za akvakulturu te rješenjima o prihvatljivosti zahvata na okoliš. Za rad prerađivačko-logističkog centra također je ishodeno rješenje o prihvatljivosti zahvata na okoliš. Cromarisova uzgajališta ne nalaze se u zaštićenim područjima niti na području europske ekološke mreže NATURA 2000, ali se nalaze u njihovoj neposrednoj blizini.⁷⁴ Uzgojem riblje mlađi autohtonih vrsta i proizvodnjom hrane za riblju mlađ u suvremenom Cromarisovom mrjestilištu u Ninu, osigurava se

sljedivost proizvodnje i sprječava rizik od unosa invazivnih vrsta na uzgajališta. Sve proizvodne jedinice u mrjestilištu odvojene su zasebnim filtracijskim sustavima čime se omogućuju optimalni zoohigijenski uvjeti. Proces proizvodnje prati prirodni fotoperiod ribe kako bi se osigurali uvjeti za zdravlje i dobrobit životinja. Mlađ mase 3 do 5 grama prevozi se u transportnim bazenima do Cromarisovih uzgajališta gdje se nastavlja uzgoj riba na sedam uzgajališta do izlova. Na svim uzgajalištima provode se mjere za sprječavanje organskog optereće-

nja morskog okoliša i bijega riba. Na uzgajalištu Lamjana nalaze se i odvojene kavezne jedinice za ispitivanje riblje hrane i uzgoj novih vrsta. Na svim uzgajalištima, Cromarisova veterinarska služba kontinuirano provodi monitoring zdravstvenog stanja riba. U 2023. započela je digitalizacija i automatizacija hranjenja riba u cilju smanjenja potrošnja hrane i organskog opterećenja morskog okoliša. Izlovljena riba se doprema u proizvodno-logistički centar u Zadru u luci Gaženica, nedaleko od Cromarisovih uzgajališta i u neposrednoj blizini prometnih

puteva koji omogućavaju brzu distribuciju proizvoda do kupaca i potrošača. Optimiranjem ruta plovila i vozila (*eng. Fleet management*), smanjuje se potrošnja fosilnih goriva i Cromarisov ugljikov otisak. U okviru ocjene utjecaja klimatskih promjena na Cromarisovo poslovanje, analizirani su fizički i tranzicijski klimatski rizici. Krajem 2024. započeo je projekt analize utjecaja povećanja prosječne temperature mora na smrtnost riba.⁷³

74 SBM-3, 16. a

Utjecaj proizvođača na bioraznolikost smanjuje se proizvodnjom riblje hrane prema Cromarisovoj recepturi

Cromaris utječe na očuvanje bioraznolikosti i ekosustava i kroz svoj lanac vrijednosti. Riblja hrana se proizvodi prema Cromarisovoj recepturi i ne smije sadržavati genetski modificirane sirovine, antibiotike, hormone i druge stimulatore rasta. Riblje brašno i ulje za proizvodnju riblje hrane ne smiju biti iz nezakonitog, neprijavljenog i nereguliranog (IUU) ribolova. U proizvodnji riblje hrane ne smiju se upotrebljavati vrste ili nusproizvodi riba kategorizirani kao ugrožene ili kritično ugrožene prema IUCN Crvenom popisu. Proizvođači ne smiju koristiti sirovine podrijetlom od riba iste vrste za koju je hrana

namijenjena tj. brancina, orade, hame, zubataca i gofa. U proizvodnji hrane prednost se daje ribljem brašnu i ulju certificiranom prema standardu IFFO Responsible Supply (RS) i/ili Marine Stewardship Council (MSC). Cromaris od proizvođača hrane zahtijeva upotrebu sojinih proizvoda podrijetlom iz izvora certificiranih prema RTRS (eng. Round Table on Responsible Soy Association), ProTerra, SSAP (eng. Soybean Sustainability Assurance Protocol), a prednost se daje proizvodima iz zemalja EU. Svi proizvođači hrane moraju biti certificirani prema standardima ASC i Global G.A.P. Riblja hrana za organski uzgoj mora imati certifikat EU Organic Farming prema Uredbi 2018/848/EU, a ovisno o tržištu i dodatne certifikate za organski uzgoj kao što su Naturland i Bio Suisse.⁷⁴

Recepture za riblju hranu usklađuju se sa zahtjevima za upotrebu sirovina iz održivih izvora

Kontroliranim korištenjem kvalitetnih nusproizvoda iz peradarske industrije te nusproizvoda iz prerade žitarica i proizvodnje biljnih ulja, u zamjenu za riblje ulje i riblje brašno dobiveno od riba iz divljeg uzgoja, Cromaris doprinosi EU ciljevima kružnog gospodarstva i smanjenju otpada. Cromaris je i u 2024. godini nastavio rad na unaprjeđenju receptura za riblju hranu kako bi se zadovoljile nutritivne potrebe riba, osigurali najbolji proizvodni rezultati te održivost proizvodnje. Unaprjeđenje receptura riblje hrane provodi se na temelju rezultata uzgoja riba na pokusnoj platformi.

Na pokusnoj platformi osigurano je praćenje i nadzor hranjenja te uzgojnih parametara, a utjecaj promjene sastava riblje hrane na kvalitetu gotovog proizvoda redovito se provjerava u internom laboratoriju.⁷⁴

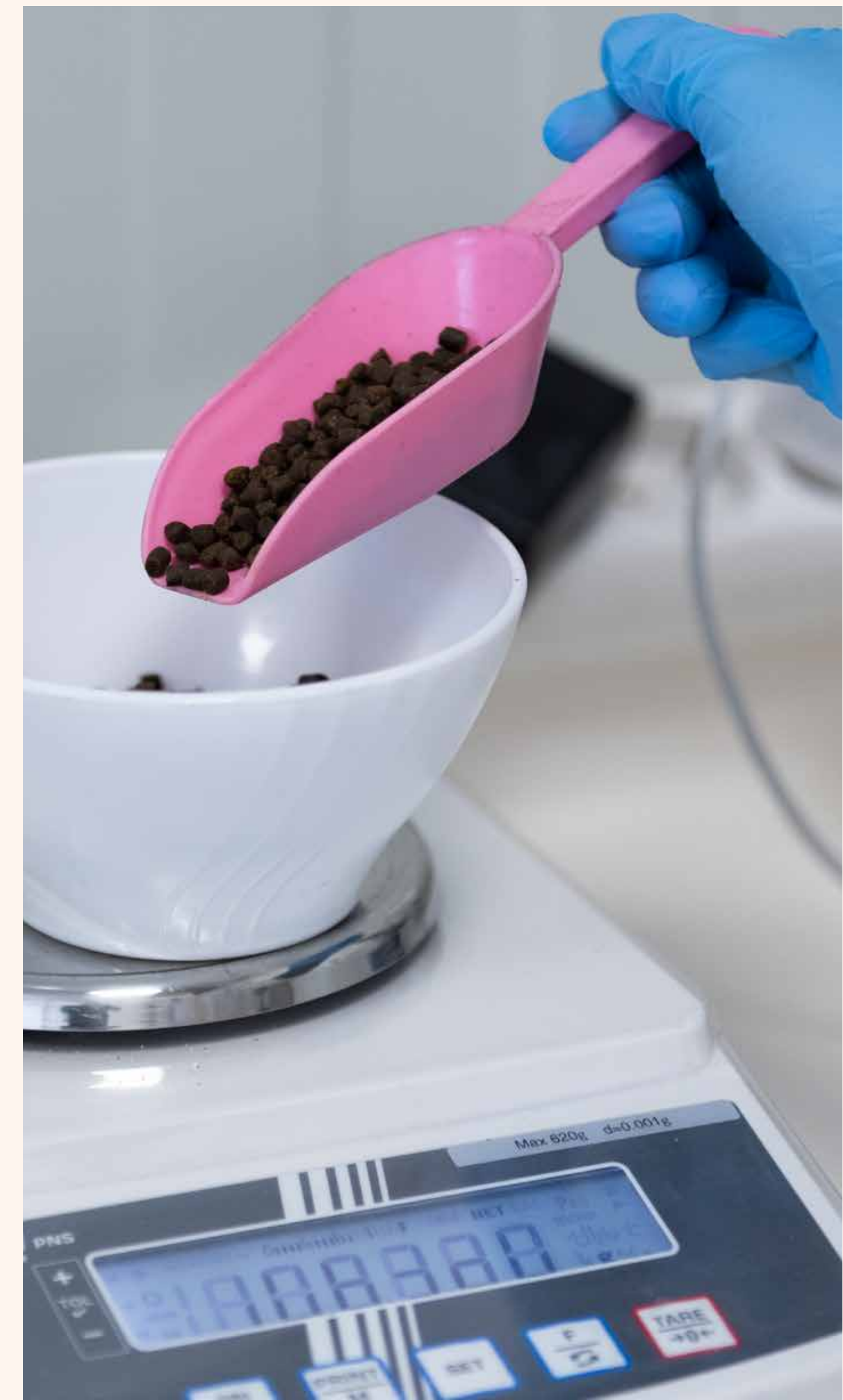
U skladu s načelima kružnog gospodarstva u 2024. su korišteni nusproizvodi peradarske industrije

U 2024. u proizvodnju riblje hrane uvedeni su nusproizvodi peradarske industrije (eng. Land Animal Protein, LAP): brašno od svježih cijelih dijelova peradi, hidrolizirano brašno od perja i krvno brašno od peradi. Lako probavljivi prerađeni životinjski proteini su pogodna si-

rovina za mesojedne vrste riba jer sadržavaju esencijalne aminokiseline (lizin i metionin), masti i minerale (kalcij i fosfor) potrebne za rast riba. Nusproizvodi životinjskog podrijetla su kvalitetni i sigurni te pozitivno utječu na omjer konverzije hrane, rast i masu riba te udjel preživljavanja.⁷³

Udjel biljnih sirovina u ribljoj hrani prikladnih za ljudsku prehranu u 2024. smanjen je za 11 posto

U cilju povećanja udjela sirovina iz održivih izvora, Cromaris uravnoteženo koristi biljne nusproizvode iz industrije prerade žitarica poput pšeničnih posija i proizvodnje biljnih ulja. Udjel nusproizvoda iz prerade žitarica i proizvodnje biljnih

ulja se povećao s 14 na 16 posto u 2024. u odnosu na 2023. godinu. Istovremeno se značajno smanjilo korištenje biljnih sirovina koje se mogu koristiti za ljudsku prehranu, poput kukuruznog glutena, pšeničnog glutena i repičinog ulja s 23 posto u 2023. na 12 posto u 2024. godini.⁶⁸

Iako je soja zbog proteina koje sadrži prikladna i učinkovita sirovina za zamjenu ribljeg brašna u ribljoj hrani, proizvodnja soje utječe na deforestaciju i konverziju zemljišta. Stoga su sve brojnije inicijative na globalnoj i EU razini za smanjenje upotrebe soje pa je Cromaris u 2024. smanjio udjel soje u recepturama za riblju hranu s 19 posto u 2023. na 7 posto u 2024. godini.

Financijskih sredstava za očuvanje bioraznolikosti i ekosustava dio su gospodarskog plana

Financijska sredstva za modernizaciju proizvodnih pogona, procjenu otpornosti i usklađivanje poslovanja s uvjetima u okolišu, plaćanje naknada na temelju ugovora o koncesijama i dozvola za akvakulturu, provedbu analiza za ocjenu utjecaja Cromarisovog poslovanja na bioraznolikost i ekosustave, unaprijeđenje receptura za proizvodnju riblje hrane prema načelima kružnog gospodarstva, provedbu mjera za očuvanje bioraznolikosti te audite prema standardima kojima se dokazuje održivost poslovanja, planiraju se u zadnjem kvartalu tekuće za sljedeću poslovnu godinu i podloga su za izradu i ažuriranje strateških planova poslovanja te gospodarskog plana.

Za smanjenje utjecaja na deforestaciju u 2024. je smanjen udjel soje u ribljoj hrani za 12 posto

Značajni učinci, rizici i prilike i povezanost sa strategijom i poslovnim modelom SBM-3

Sve lokacije na kojima se odvija mrjest, uzgoj, prerada, sortiranje i logistika su u vlasništvu i pod operativnom kontrolom Cromarisa i ne nalaze se u zaštićenim područjima na nacionalnoj razini niti u područjima europske ekološke mreže NATURA 2000, ali se nalaze u njihovoj blizini. Cromariso sve lokacije se ne nalaze u područjima Visoke vrijednosti za očuvanje (PVVO), a na uz-

gajalištima nisu pronađene vrste od gospodarske važnosti čiji uzgoj doprinosi lokalnom gospodarstvu. Na uzgajalištima tijekom 2024. nisu pronađene zaštićene i ugrožene vrste s Crvenog popisa IUCN-a. U 2024. poslovanje Cromarisa nije imalo utjecaja na degradaciju zemljišta, dezertifikaciju i prekrivanje tla.⁷⁵

⁷⁵ ESRS 2., SBM-3, 16 b

Europska ekološka mreža NATURA 2000 u blizini Cromarisovih uzgajališta⁷⁶

Kod područja	Područja Ekološke mreže Natura 2000	Blizina uzgajališta	Opis područja, očuvanje staništa/vrste
HR3000419	J. Molat - Dugi - Kornat - Murter - Pašman - Ugljan - Rivanj - Sestrunj - Molat	<ul style="list-style-type: none"> • Uzgajalište Košara • Uzgajalište Lamjana • Uzgajalište Velo Žalo • Uzgajalište Kudica • Uzgajalište Žman • Uzgajalište Lavdara 	<ul style="list-style-type: none"> • Dobri dupin • Preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje • Grebeni
HR3000473	Babuljaši i okolini grebeni	<ul style="list-style-type: none"> • Uzgajalište Košara 	<ul style="list-style-type: none"> • Grebeni
HR2000522	Luka Budava - kopno	<ul style="list-style-type: none"> • Uzgajalište Budava 	<ul style="list-style-type: none"> • Šume 9340 <i>Quercus ilex</i> i <i>Quercus rotundifolia</i>
HR2001388	Budava	<ul style="list-style-type: none"> • Uzgajalište Budava 	<ul style="list-style-type: none"> • Kopneni puž <i>Vertigo moulinsiana</i>

⁷⁶ ESRS 2, SBM-3, 16 a ii, iii, AR 4

Morska voda se nakon pročišćavanja, ispušta iz mrjestilišta u vodno tijelo Miljašić jaruga koje je prema Planu upravljanja vodnim područjima u lošem stanju zbog sadržaja fosfora pa je vodopravnom dozvolom propisana obveza analize ukupnog fosfora u otpadnim vodama. U 2024., kao i prethodnih godina prema analizama otpadnih voda ovlaštenog laboratorija, koncentracije ukupnog fosfora bile su ispod propisanih graničnih vrijednosti. Sto-

Otpadne vode se prije ispuštanja pročišćavaju i ne utječu negativno na stanje vodnih tijela

ga, otpadne vode mrjestilišta ne utječu na pogoršanje stanja voda Miljašić jaruge kako je i navedeno u obrazloženju vodopravne dozvole za ispuštanje voda. Industrijske i sanitarne otpadne vode iz prerađivačko-logističkog centra u Gaženici se pročišćavaju prije ispuštanja u sustav javne odvodnje. Potencijalno onečišćene oborinske vode s manipulativnih površina pročišćavaju se prije ispuštanja u vodno tijelo priobalnih voda Pašmanski i

U 2024. nije bilo značajnih negativnih utjecaja uzgajališta na bioraznolikost u odnosu na prethodne godine

Zadarski kanal. Prema Planu upravljanja vodnim područjima ukupno stanje ovog vodnog tijela ocijenjeno je kao dobro.⁷⁷

Utjecaj uzgajališta na staništa i vrste u 2024. nije značajno odstupao od rezultata analiza provedenih prethodnih godina. Utjecaj uzgojnih aktivnosti vidljiv je isključivo na ograničenom području, ispod kaveza i do otprilike 25 metara udaljenosti od njih, dok je u ostatku profila sastav biljnih i životinjskih zajednica karakterističan za dio Jadrana

i konfiguraciju terena na području na kojem se nalaze Cromarisova uzgajališta. Tipični organizmi poput morskih puževa, školjkaša, morskih krastavaca, ježinaca i zvjezdica opaženi su i na drugim uzgojnim lokacijama u Jadranskom moru te čine uobičajene životne zajednice u blizini marikulture. Njihova prisutnost doprinosi bržoj asimilaciji organske tvari iz uzgoja u morski okoliš. Postojanje stabilnih populacija na dnu ispod kaveza ukazuje

odgovarajuću koncentraciju kisika. Na uzgajalištima tijekom 2024. nisu zabilježene zakonom zaštićene biljne i životinjske vrste. Livade endemične mediteranske morske cvjetnice (lat. *Posidonia oceanica*) nisu zabilježene na uzgajalištima, ali su zabilježene manje površine koje se redovito prate.⁷⁷

Cromarisova matična jata riba potječu iz autohtonih populacija

⁷⁷ ESRS 2, SBM-3, 16.

Bjegovi riba mogu biti uzrokovani oštećenjima mreža i kaveza uslijed ekstremnih vremenskih prilika, oštećenjima mreža koja uzrokuju ribe te izvanrednim događajima. Riba tj. matična jata iz kojih se dobiva reprodukcijski materijal i dalje u velikoj mjeri potječu iz autohtonih populacija, pa nema značajnih razlika između uzgojenih i prirodnih populacija. Moguće razlike između autohtonih populacija (ekotipova) brancina i orade, te njihov potencijalni utjecaj u slučaju unosa potomstva u prirodne populacije oko uzgajališta, razlog su opravdanom oprezu. Uzimajući u obzir da ne postoji potpuna izolacija između uzgojenih i divljih autohtonih populacija te da je njihov međusobni kontakt u prirodnom staništu vrlo vjerojatan, može se pretpostaviti da su ti izvorni divlji ekotipovi dominantni

unutar svog područja, stoga je rizik unosa "neželjene genske informacije" u autohtonu populaciju uslijed mogućeg bijega ribe nizak. Rizik od bijega riba iz kaveza smanjuje se provedbom mjera iz internog Plana održavanja uzgajališta.⁷⁷

Organski uzgoj ribe

Cromarisova vizija je biti vodeći proizvođač organske bijele mediteranske ribe pa je organski uzgoj sastavni dio Strateškog plana poslovanja. Organska proizvodnja rjeđim nasadima mlađi i korištenjem certificirane riblje hrane iz održivih sirovina i organskog uzgoja, dodatno doprinosi očuvanju bioraznolikosti i zaštiti ekosustava.⁷⁷

Upravljanje učincima, rizicima i prilikama

Opis postupka dvostruke značajnosti ESRS 2 IRO-1

Postupak ocjene dvostruke značajnosti prema zahtjevima ESRS 2 – IRO – 1 vezan za bioraznolikost i ekosustave rezultirao je određivanjem značajnih čimbenika održivosti tj. materijalnih tema za 2024. godinu. Ocjena dvostruke značajnosti uključivala je vlastito poslovanje i lanac vrijednosti. Značajni dijelovi lanaca vrijednosti povezani s bioraznolikosti i ekosustavima su

nadležna tijela za dodjelu dozvola, koncesija i zaštitu okoliša, ovlaštene laboratoriji za analizu voda i mora, ovlaštene tvrtke za biološko-ronilačke preglede, državni inspektorat, vlasnici standarda i certifikacijska tijela, proizvođači riblje hrane te priroda kao tihi dionik. Opis postupka dvostruke značajnosti koji je poveden za 2024. opisan je u poglavlju **Opis postupka za utvrđivanje i procjenu značajnih učinaka, rizika i prilika IRO-1.**⁷⁸

⁷⁸ ESRS 2, IRO-1, 17. i 18.

Učinci – bioraznolikost i ekosustavi

Tema	Podtema	Podpodtema	Učinak	Opis učinka
Bioraznolikost i ekosustavi	Učinci na stanje vrsta	Bijeg riba	Potencijalni, negativni, kratkoročni učinci vlastitog poslovanja na okoliš i društvo	Odbjegle ribe iz uzgoja mogu se križati s divljim ribama, mijenjati njihov genetski materijal (DNK) te utjecati na stanje ekosustava.
Bioraznolikost i ekosustavi	Izravni pokretači gubitka bioraznolikosti	Povećanje organskog opterećenja mora – hrana za ribe	Potencijalni, negativni, kratkoročni učinci vlastitog poslovanja na okoliš i društvo	<p><i>Povećanje stupnja eutrofikacije mora i neravnoteže u ekosustavima zbog organskog opterećenja mora uzrokovanog:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Viškovima riblje hrane u moru • Pojačanim metaboličkim procesima riba zbog viška hrane

Rizici i prilike – bioraznolikost i ekosustavi

Tema	Podtema	Podpodtema	Rizik/prilika	Opis rizika/prilike
Bioraznolikost i ekosustavi	Izravni pokretači gubitka bioraznolikosti	Kontrola hranjenja	Kratkoročna prilika za vlastito poslovanje	<p><i>Optimiranje procesa hranjenja na temelju postavljenih tehnika za praćenje može se utjecati na:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Povećanje dobrobiti životinja • Smanjenje potrošnje riblje hrane i uštede

Politike bioraznolikosti i zaštite ekosustava E4-2

Cromaris je donio i objavio Politiku bioraznolikosti i Politiku kvalitete riblje hrane na temelju Politike kvalitete, sigurnosti hrane i društveno odgovornog poslovanja.

Politika bioraznolikosti određuje obvezu poslovanja kojim se osigurava očuvanje bioraznolikosti i ekosustava tijekom izgradnje, rada i zatvaranja proizvodnih pogona, postavljanja mreža i kaveza, uzgoja te u slučaju izvanrednih događaja. Mjere koje se provode usklađene su s rješenjima o prihvatljivosti zahvata na okoliš, programima praćenja stanja okoliša u mrjestilištu i na uzgajalištima te zahtjevima standarda Vijeća za nadzor akvakulture za procese uzgoja i prerade brancina,

orade i hame te upotrebe sirovina prema načelima održivosti (*eng. Aquaculture Stewardship Council – Farm Standard Seabass, Seabream and Meagre, ASC Farming*). Politika naglašava važnost upravljanja učincima na ptice i zaštićene vrste s Crvenog popisa IUCN-a u blizini i na području uzgajališta. Politika također sadržava odredbe vezane za održivost sirovina za proizvođače riblje hrane prema Cromarisovim recepturama. Riblja hrana za organski uzgoj riba mora imati potvrdu sljedivosti, održivosti podrijetla sirovina i organskog uzgoja. U politiku je uključen cilj povećanja organske proizvodnje riba. Politika je 2023. godine objavljena na

Cromarisovim internetskim stranicama, a za provedbu je odgovoran predsjednik Uprave.⁷⁹

Politika kvalitete riblje hrane namijenjena je proizvođačima riblje hrane prema Cromarisovoj recepturi. Svi proizvođači se nalaze u zemljama EU. Politikom se potiče održivost podrijetla sirovina kao što su riblje brašno, riblje ulje i soja, a podrijetlo se dokazuje certifikatima. Politikom se od proizvođača zahtijeva sljedivost proizvodnje, upotreba sirovina koje nisu genetski modificirane, dokazi da riblja hrana ne sadrži antibiotike, hormone niti promotore rasta te odgovarajuća dokumentacija za potvrdu svakog

⁷⁹ E4-2, MDR-P, 65 a, b, c, d, f; 23, 24

od navoda. Riblja hrana ne smije biti proizvedena od vrsta koje uzgaja Cromaris te vrsta s Crvenog popisa IUCN-a. Sastav riblje hrane provjerava se u Cromarisovom laboratoriju na temelju plana analiza usklađenog sa svakim proizvođačem. Proizvođači su obvezni jednom godišnje dostavljati podatke o intenzitetu emisija stakleničkih plinova po toni proizvedene riblje hrane.

Podatke o intenzitetu emisija Cromaris koristi za izračun neizravnih emisija stakleničkih plinova uključenih u opseg 3. Politika bioraznolikosti je objavljena 2023. godine, a za provedbu je odgovorna rukovoditeljica Istraživanja i razvoja.⁷⁹

Mjere i resursi za bioraznolikost i ekosustave E4-3

Rješenjima o prihvatljivosti zahvata na okoliš nije propisana obveza provedbe kompenzacijskih mjera. U provedbi mjera za očuvanje bioraznolikosti i ekosustava sudjeluju Cromarisovi zaposlenici te prema potrebi vanjske specijalizirane tvrtke. Provedbom mjera za očuvanje bioraznolikosti i ekosustava osigurava se provedba ciljeva iz Politike o bioraznolikosti, Politike kvalitete riblje hrane i Politike kvalitete, sigurnosti hrane i društveno odgovornog poslovanja. Učinkovitost mjera prati se na temelju

fizikalno-kemijskih i bioloških pokazatelja te postizanja ciljnih vrijednosti.⁸⁰

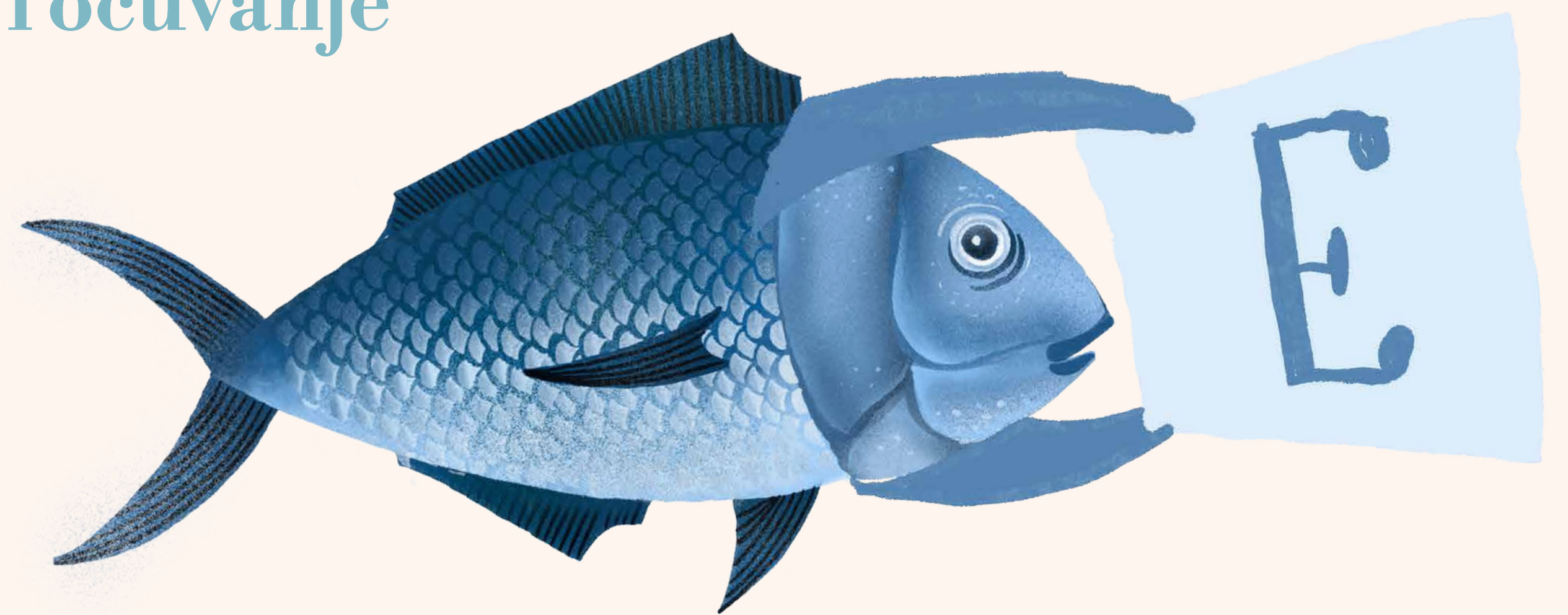
Mjere za sprječavanje onečišćenja voda, povezane su sa zaštitom bioraznolikosti i očuvanjem ekosustava jer ne utječu na pogoršanje stanja vodnih tijela utvrđenih Planom upravljanja vodnim područjima RH 2021.-2027. Zamjenom fosilnih goriva obnovljivim izvorima energije, povećanjem energetske učinkovitosti te automatizacijom i digitalizacijom poslovnih procesa, smanjuje

⁸⁰ E4-2, 28.

se ugljikov otisak i utjecaj na klimu, a time i utjecaj na bioraznolikost i ekosustave. Proizvodnjom riblje hrane iz sirovina iz održivih izvora smanjuje se rizik od deforestacije, dezertifikacije i negativnog učinka na bioraznolikost i ekosustave. Učinkovitim gospodarenjem otpadom, smanjuje se količina otpada odloženog na odlagališta i utjecaj na bioraznolikost i ekosustave u blizini odlagališta. Smanjenjem količine biorazgradivog otpada, Cromaris također utječe na smanjenje stakleničkih plinova zbog otpada nastalog u poslovanju i ugljikov otisak u opsegu 3.⁸⁰

Mjere za zaštitu voda i mora, smanjenje ugljikovog otiska i odloženog otpada omogućavaju zaštitu bioraznolikosti i očuvanje ekosustava

Mjere za očuvanje bioraznolikosti i zaštitu ekosustava⁸¹

Naziv mjere	Učinak mjere	Provedba mjera
Proizvodnja riblje mladi i hrane za riblju mlad u vlastitom mrjestilištu	<ul style="list-style-type: none"> • Sljedivost proizvodnje • Sprječavanje unosa riblje mladi na uzgajališta koja potječe od invazivnih vrsta 	<ul style="list-style-type: none"> • Vlastito poslovanje – mrjestilište Nin
Konvencionalna proizvodnja prema načelima održivosti	<ul style="list-style-type: none"> • Upotreba sirovina za proizvodnju riblje hrane iz održivih izvora • Uzgoj autohtonih vrsta • Smanjenje organskog opterećenja morskog okoliša • Smanjenje utjecaja na staništa i vrste na morskom dnu, ispod i u blizini uzgajališta 	<ul style="list-style-type: none"> • Vlastito poslovanje – uzgajalište Lamjana, Košara, Kudica, Lavdara, Žman i Budava
Organska proizvodnja	<ul style="list-style-type: none"> • Rjeđi nasadi mladi, pozitivni utjecaj na dobrobit životinja • Smanjenje organskog opterećenja morskog okoliša • Smanjenje utjecaja na staništa i vrste na morskom dnu, ispod i u blizini uzgajališta • Upotreba certificirane organske riblje hrane iz održivih izvora (EU Organic, Naturland i Swiss organic) 	<ul style="list-style-type: none"> • Vlastito poslovanje – uzgajalište Velo Žalo • Lanac vrijednosti – proizvođači riblje hrane

⁸¹ E4-3, MDR-A, 68 a, b, c

Naziv mjere	Učinak mjere	Provedba mjera
Automatizacija i digitalizacija hranjenja	<ul style="list-style-type: none"> • Smanjenje organskog opterećenja morskog okoliša i eutrofikacije • Smanjenje utjecaja na staništa i vrste na morskom dnu, ispod i u blizini uzgajališta • Ušteda riblje hrane 	<ul style="list-style-type: none"> • Vlastito poslovanje – sva uzgajališta
Redovito uklanjanje uginulih riba iz kaveza (mortalitet)	<ul style="list-style-type: none"> • Smanjenje organskog opterećenja morskog okoliša i eutrofikacije • Smanjenje utjecaja na staništa i vrste na morskom dnu, ispod i u blizini uzgajališta 	<ul style="list-style-type: none"> • Vlastito poslovanje – sva uzgajališta
Oporaba uginulih riba (mortaliteta) u bioplinskim postrojenjima	<ul style="list-style-type: none"> • Proizvodnja bioplina • Bioplin je obnovljivi izvor energije koji zamjenjuje fosilna goriva i utječe na smanjenje emisija stakleničkih plinova. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lanac vrijednosti – bioplinska postrojenja
Održavanje mreža (zoo higijena mreža) – pranje morskom vodom na kopnu i upotrebom robota u moru	<ul style="list-style-type: none"> • Sprječavanje unosa kemikalija u morski okoliš • Smanjenje organskog opterećenja morskog okoliša i eutrofikacije • Smanjenje utjecaja na staništa i vrste na morskom dnu, ispod i u blizini uzgajališta • Dulji vijek trajanja mreža • Smanjenje rizika od bijega riba • Smanjenje rizika od financijskih gubitaka 	<ul style="list-style-type: none"> • Vlastito poslovanje – sva uzgajališta

Naziv mjere	Učinak mjere	Provedba mjera
Redoviti pregledi i nadzor infrastrukture prema Planu održavanja uzgajališta	<ul style="list-style-type: none"> • Uočavanje oštećenja mreža i kaveza u ranoj fazi te izbjegavanje većih oštećenja – roniaci i hraniaci • Povećanje otpornosti infrastrukture prije i nakon promjena vremenskih prilika • Smanjenje rizika od bijega riba • Smanjenje rizika od financijskih gubitaka 	• Vlastito poslovanje – sva uzgajališta
Redoviti obilasci mreža iznad kaveza, oslobađanje ptica i životinja zapetljanih u mreže	<ul style="list-style-type: none"> • Zaštita ptica i ostalih životinja • Smanjenje rizika od gubitaka riba • Smanjenje rizika od financijskih gubitaka 	• Vlastito poslovanje – sva uzgajališta
Praćenje pojave vrsta s IUCN Crvenog popisa zaštićenih i ugroženih vrsta	• Zaštita zaštićenih i ugroženih vrsta kada se uoče na uzgajalištima	• Vlastito poslovanje – sva uzgajališta
Izbjegavanje korištenja metode za zvučno uznemiravanje grabežljivaca	• Zaštita životinjskih vrsta koje žive u blizini uzgajališta	• Vlastito poslovanje – sva uzgajališta

Pokazatelji i ciljne vrijednosti

Ciljne vrijednosti za bioraznolikost i ekosustave E4-4

Ciljne vrijednosti koje se odnose na površinske vode od značaja za Cromaris, određene su Uredbom o standardu kakvoće voda. Uredba je usklađena europskim direktivama za zaštitu površinskih i podzemnih voda. Ciljne vrijednosti koje je prema Uredbi potrebno postići su:

- sprječavanje pogoršanja stanja svih površinskih voda, a da se pritom trajno ne ugrozi stanje drugih voda na istom vodnom području
- zaštita, poticanje obnavljanja i obnavljanje svih površinskih voda radi postizanja dobrog stanja po-

vršinskih voda, a da se pritom trajno ne ugrozi stanje drugih voda na istom vodnom području

Ciljne vrijednosti za sprječavanje utjecaja otpadnih voda iz mrjestilišta i prerađivačko-logističkog centra na stanje vodnih tijela opisane su u poglavlju **Ciljne vrijednosti povezane s vodnim i morskim resursima E3-3**.⁸²

⁸² E4-4, 32.

Pokazatelji učinka povezani s promjenom bioraznolikosti i ekosustava E4-5

Uzgoj riba na uzgajalištima ovisi o kakvoći mora, stoga se prema zahtjevima rješenja o prihvatljivosti zahvata na okoliš i ASC standarda provode kvartalna fizikalno-kemijska i biološka ispitivanja mora te stupanj eutrofikacije, a to su ujedno i pokazatelji učinaka uzgoja na morski ekosustav. Na uzgajalištima se učinci uzgoja na morske ekosustave prate i na temelju analize sedimenta na morskom dnu, biološko ronilačkih pregleda te praćenja stanja morskih staništa obalnog pojasa, područja oba-

le ispod površine mora te morskog dna. Ispitivanja se provode jednom ili dva puta godišnje, ovisno o lokaciji uzgajališta. Na uzgajalištu Lamjana, Velo Žalo i Žman ispituju se ostaci antibiotika u tkivu dagnji prikupljenih s kaveznih obraštaja, a na uzgajalištu Lavdara i utjecaj masti na životne zajednice mediolitorala.⁸³

Godišnja izvješća o praćenju stanja okoliša za sva Cromarisova uzgajališta izrađuje Zavod za javno zdravstvo Zadarske županije, na temelju

⁸³ E4-5, 41.

ovlaštenja ministarstva nadležnog za zaštitu okoliša. Lokacije postaja uzorkovanja na uzgajalištima, dopuštena područja utjecaja na okoliš (*eng.* Allowable Zone of Effect, AZE) i referentne postaje definirane su ASC standardom. Dopušteno područje utjecaja nalazi se na 25 metara udaljenosti od uzgajališta u smjeru dominantnih struja. Referentna postaja mora biti na udaljenosti od najmanje 500 metara od uzgajališta, suprotno od smjera dominantnih struja i ne smije biti pod izravnim utjecajem unosa hranjivih tvari antropogenog porijekla uključujući marikulturu, poljoprivredne slivove ili otpuštanje nutrijenata iz obalnih naselja. Odstupanje od

graničnih vrijednosti za onečišćujuće tvari na referentnim postajama pokazatelj su unosa iz drugih izvora koji nisu izravno povezani s marikulturom. Rezultati ispitivanja ocjenjuju se prema Uredbi o standardu kakvoće voda. Koncentracije ostataka antibiotika u tkivu dagnji ocjenjuju se na temelju Zakona o veterinarstvu i Uredbe (EU) 37/2010 o farmakološki djelatnim tvarima i njihovoj klasifikaciji u odnosu na najveće dopuštene količine ostataka farmakološki djelatnih tvari u hrani životinjskog podrijetla. Svi rezultati ispitivanja u 2024. bili su u skladu sa zahtjevima Uredbe (EU) 37/2010.⁸³

Uzorkovanje i analize pokazatelja povezanih s bioraznolikosti i ekosustavima na uzgajalištima rade ovlašteni laboratorij i tvrtke specijalizirane za ronilačko biološke preglede

Pokazatelji učinka uzgajališta na bioraznolikost i ekosustave

Mjesto i učestalost uzorkovanja	Pokazatelj	Lokacija
Stupac mora - kvartalno	<ul style="list-style-type: none">• Fizikalno - kemijski pokazatelji kakvoće• Opći pokazatelji• Termohalina svojstva• Režim kisika• pH vrijednost• Hranjive tvari (amonijev ion i amonijak, nitriti, nitrati, anorganski dušik, ukupni dušik, ortofosfati, ukupni fosfor i silikati)• Ukupni organski ugljik• Biološki pokazatelji• Biomasa fitoplanktona - klorofil α• TRIX indeks za opisivanje trofičkog stanja vodenog stupca	<ul style="list-style-type: none">• Uzgajalište Lamjana, Košara. Lavdara, Velo Žalo, Žman, Kudica i Budava
Sediment - uzorkovanje površine i do 10 cm dubine - jednom godišnje	<ul style="list-style-type: none">• Redoks potencijal• Ukupni organski ugljik (TOC)• Ukupni dušik• Ukupni fosfor	<ul style="list-style-type: none">• Uzgajalište Lamjana, Košara. Lavdara, Velo Žalo, Žman

Mjesto i učestalost uzorkovanja	Pokazatelj	Lokacija
Ispitivanje rezidua antibiotika u uzorcima dagnji (lat. <i>Mytilus galloprovincialis</i>) iz obraštaja kaveza – jednom godišnje	<p><i>Koncentracije ostataka antibiotika:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sulfadiazin • Flumequin • Oksitetraciklin • Tetraciklin • Dioksiciklin • Klortetraciklin • Trimethoprim 	<ul style="list-style-type: none"> • Uzgajalište Lamjana, Velo Žalo, Žman
Biološko ronilački pregledi – najmanje jednom godišnje, ovisno o lokaciji uzgajališta	<ul style="list-style-type: none"> • Praćenje i kartiranje bentoskih zajednica CARLIT metodom od infralitorala (pojas trajno preplavljen morem) prema dubi do ispod kaveza, ovisno o lokaciji uzgajališta • Praćenje stanja morskih staništa obalnog pojasa CARLIT metodom – kartiranjem zajednica makroalgi u mediolitoralu i gornjem infralitoralu uz obradu prikupljenih podataka za precizno prostorno definiranje kvalitete voda u GIS prikazu; odstupanje od prirodnog (referentnog stanja) prikazuje se EQR-om (Ecological Quality Ratio) • Utjecaj masti na biocenoze mediolitorala 	<ul style="list-style-type: none"> • Uzgajalište Lamjana, Košara, Lavdara, Žman, Velo Žalo, Budava • Uzgajalište Lamjana, Velo Žalo, Košara, Žman • Uzgajalište Lavdara

Sva izvješća o praćenju stanja okoliša za 2024. Cromaris je dostavio nadležnim tijelima za zaštitu okoliša u Zadarskoj i Istarskoj županiji. Cromaris također, prema rezultatima praćenja stanja okoliša sastavlja izvješća o bioraznolikosti i dostavlja ih Vijeću za nadzor akvakulture (ASC). Prema zahtjevima ASC-a, za praćenje utjecaj prirodnih i antropogenih čimbenika na stanja vrsta na mekim morskim dnima uz prethodno navedene pokazatelje, odabran je morski abiotski indeks (AMB). Izvješća o bioraznolikosti, uz podatke o praćenju stanja okoliša, sadržavaju podatke o vjerojatnosti pojave zaštićenih i ugroženih vrsta na uzgajalištima na nacionalnoj razini te vrsta koje su prema kriterijima Crvenog popisa IUCN-a označene kao osjetljive, ugrožene ili kritično ugrožene. U izvješćima o bioraznolikosti nala-

ze se informacije o udaljenostima uzgajališta od zaštićenih područja na nacionalnoj razini, NATURA 2000 područjima, Područjima visoke vrijednosti za očuvanje (PVVO) te podaci vrstama od značajne gospodarske važnosti. Nadalje izvješća sadržavaju ocjenu utjecaja uzgajališta na bioraznolikost i ekosustave te podatke o bjegovima riba ukoliko ih je bilo.⁷⁵ U 2024. nije bilo značajnih negativnih utjecaja uzgajališta na bioraznolikost u odnosu na prethodne godine.

Očekivane financijske posljedice rizika i prilika povezanih s bioraznolikosti i ekosustavima E4-6

Cromaris je za 2024. koristio prijelaznu odredbu u skladu s ESRS 1, točka 10.4 i Dodatkom C - Popis zahtjeva za objavljivanje koji se postupno uvode.

Izvješća o praćenju stanja okoliša izrađuju se svake godine i dostavljaju nadležnim tijelima

Izvješća o bioraznolikosti sadržavaju podatke o utjecajima uzgajališta na bioraznolikost prema zahtjevima ASC standarda

Korištenje resursa i kružno gospodarstvo ESRS E5

Upravljanje učincima, rizicima i prilikama

Opis postupaka za utvrđivanje i procjenu značajnih učinaka, rizika i prilika povezanih s korištenjem resursa i kružnim gospodarstvom ESRS 2 IRO-1

U procesu procjene dvostruke značajnosti za 2024. godinu značajnim su ocijenjena četiri učinka i dvije prilike **Opis postupka za utvrđivanje i procjenu značajnih učinaka, rizika i prilika IRO-1**. Tri učinka se odnose na vlastito poslovanje, a jedan učinak na izlazni lanac vrijednosti. Od učinaka koji se odnose na vlastito poslovanje dva su ocijenjena kao stvarni, pozitivni i krat-

koročni učinci, a dva kao stvarni, kratkoročni i negativan učinci. Tijekom analize utvrđene su i dvije prilike za smanjenje otpada i troškova poslovanja. Ocjena je uključivala vlastito poslovanje i lanac vrijednosti. Značajni dijelovi lanaca vrijednosti povezani s korištenjem resursa i kružnim gospodarstvom su ovlaštene tvrtke za gospodarenje nusproizvodima životinjskog podrijetla i otpadom, proizvođači riblje hrane i ambalaže, vlasnici standarda i certifikacijska tijela te priroda kao tihi dionik.⁸⁴

⁸⁴ ESRS 2 IRO-1, 11. a i b

Učinci – korištenje resursa i kružno gospodarstvo

Tema	Podtema	Podpodtema	Učinak	Opis učinka
Korištenje resursa i kružno gospodarstvo	Otpad	Oporaba uginulih riba (mortalitet)	Stvarni, pozitivan, kratkoročni učinak na okoliš i društvo vlastitog poslovanja	<ul style="list-style-type: none"> • Uginule ribe (mortalitet) prikupljaju se na uzgajalištima kako bi se smanjilo organsko opterećenje mora i eutrofikacija. • Uginule ribe oporabljaju se u bioplinskim postrojenjima i proizvodi se obnovljivi izvor energije – bioplin.
Korištenje resursa i kružno gospodarstvo	Otpad	Gospodarenje otpadnom ambalažom za pakiranje proizvoda	Stvarni, negativni učinak na okoliš i društvo izlaznog lanca vrijednosti tj. kupaca i potrošača	<p><i>Na tržištu nije dostupna ambalaža koja dolazi u izravni kontakt s ribom koja se u potpunosti može reciklirati i proizvedena je od sekundarnih sirovina (reciklata).</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Otpad koji nastaje od ambalaže kod kupaca i potrošača, ukoliko se ne predaje ovlaštenim tvrtkama za gospodarenje otpadom može onečistiti okoliš.
Korištenje resursa i kružno gospodarstvo	Otpad	Gospodarenje otpadom nastalim u poslovnom procesu	Stvarni, negativan i kratkoročni učinak na okoliš i društvo vlastitog poslovanja	<p><i>Otpad nastao u poslovnom procesu u mrjestilištu, na uzgajalištima, prerađivačko-logističkom centru te ribarnicama i trgovinama</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ukoliko se otpadom ne gospodari prema redu prvenstva gospodarenja otpadom može se onečistiti okoliš.
Korištenje resursa i kružno gospodarstvo	Odljevi resursa povezani s proizvodima i uslugama	Nusproizvodi iz prerade riba kao sirovina za proizvodnju hrane za kućne ljubimce	Stvarni, pozitivan, kratkoročni učinak na okoliš i društvo vlastitog poslovanja	<p><i>U procesu sortiranja i prerade nastaju nusproizvodi životinjskog podrijetla.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Nusproizvodi se ne proglašavaju otpadom već su sirovina za proizvodnju hrane za kućne ljubimce.

Rizici i prilike – korištenje resursa i kružno gospodarstvo

Tema	Podtema	Podpodtema	Rizik/ prilika	Opis rizika/ prilike
Korištenje resursa i kružno gospodarstvo	Otpad	Mogućnost otvaranje jedinice predrasta	Prilika	<p><i>Razvoj dodatnih kapaciteta za preduzgoj riblje mladi u mrjestilištu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Veća riba se transportira do uzgajališta pa se smanjuje i broj mreža s manjim otvorima na mreži "oka". • Mreže s manjim otvorima se moraju češće čistiti pa se brže troše i postaju otpad. • Veće ribe teže prolaze kroz mreže pa se može spriječiti bijeg ribe. • Smanjenje troškova poslovanja
Korištenje resursa i kružno gospodarstvo	Otpad	Prodaja viškova ribe nakon izlova	Prilika	<p><i>Otvaranje ribarnice u prerađivačko-logističkom centru</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Smanjenje otpada od ribe • Smanjenje troškova poslovanja

Politike povezane sa korištenjem resursa i kružnim gospodarstvom E5-1

U cilju učinkovitog gospodarenja resursima i smanjenje količine otpada u Cromarisu, donesene su Politika kvalitete, sigurnosti hrane, zaštite okoliša i društvene odgovornosti te Politika kvalitete riblje hrane. Cromaris je također donio niz internih radnih uputa koje se odnose na gospodarenje nusproizvodima životinjskog podrijetla iz procesa uzgoja i prerade ribe te gospodarenje otpadom.⁸⁵

⁸⁵ E5-1, 14, 16

Politika kvalitete, sigurnosti hrane, zaštite okoliša i društvene odgovornosti

Politika kvalitete, sigurnosti hrane, zaštite okoliša i društvene odgovornosti javno je dostupna svim dionicima, a objavljena je na Cromarisovim internetskim stranicama.⁸⁶ Za provedbu politike odgovoran je predsjednik uprave Cromarisa.⁸⁷ Politika uključuje odgovorno poslovanje koje doprinosi zaštiti okoliša i održivom korištenju resursa te smanjenju svih vrsta otpada koji nastaju kao posljedica proizvodnih procesa u Cromarisu.⁸⁸ Politika je

⁸⁶ MDR-P, 65 f

⁸⁷ MDR-P, 65 c

⁸⁸ MDR-P, 65 a

donesena na temelju zahtjeva međunarodnih standarda koje je Cromaris uveo i certificirao.⁸⁹ Politika je usmjerena na kvalitetu i sigurnost hrane, odgovornost prema kupcima i potrošačima te okolišnu i društvenu održivost poslovanja.

Politika kvalitete riblje hrane

Politika kvalitete riblje hrane odnosi se na sve Cromarisove proizvođače i dobavljače riblje hrane te kupce i potrošače.⁹⁰ Politika je donesena na temelju zahtjeva međunarodnih standarda koje je Cromaris uveo i certificirao.⁹¹ Politika kvalitete riblje

⁸⁹ MDR-P, 65 d

⁹⁰ MDR-P, 65 b, c

⁹¹ MDR-P, 65 d

hrane javno je dostupna, a za provedbu politike odgovorna je rukovoditeljica istraživanja i razvoja.⁹²

Interne radne upute - gospodarenje nusproizvodima životinjskog podrijetla i otpadom

U internim radnim uputama opisani su poslovni procesi u kojima nastaju nusproizvodi životinjskog podrijetla i otpad, načini gospodarenja, dokumentacija koja se vodi i predaje ovlaštenim tvrtkama te su odgovornosti unutar Cromarisa.⁹²

⁹² MDR-P, 65 c

Mjere i resursi za korištenje resursa i kružno gospodarstvo E5-2

Priljev resursa – proizvodnja riblje hrane

U procesu uzgoja bijele mediteranske ribe značajni su resursi za proizvodnju riblje hrane i ambalaže za pakiranje svježe ribe, ribljih fileta te dimljenih proizvoda.

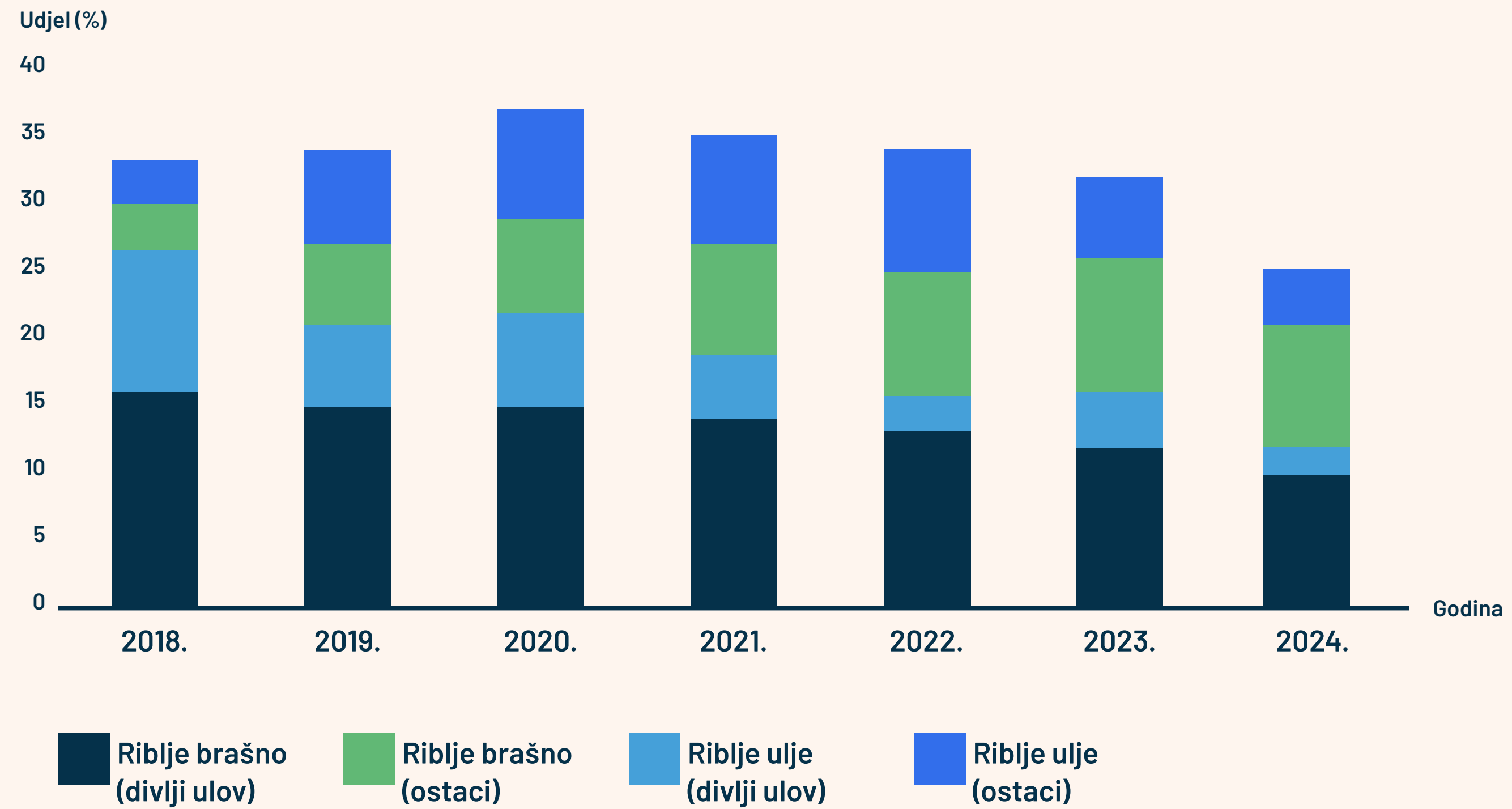
U cilju održivog korištenja resursa i kontrole kvalitete Cromaris je razvio vlastitu recepturu prema kojoj se proizvodi riblja hrane. U poglavlju **Tranzicijski plan za bioraznost i ekosustave E4-1** su

opisane mjere za očuvanje bioraznost i ekosustava, a te mjere doprinose očuvanju prirodnih resursa.

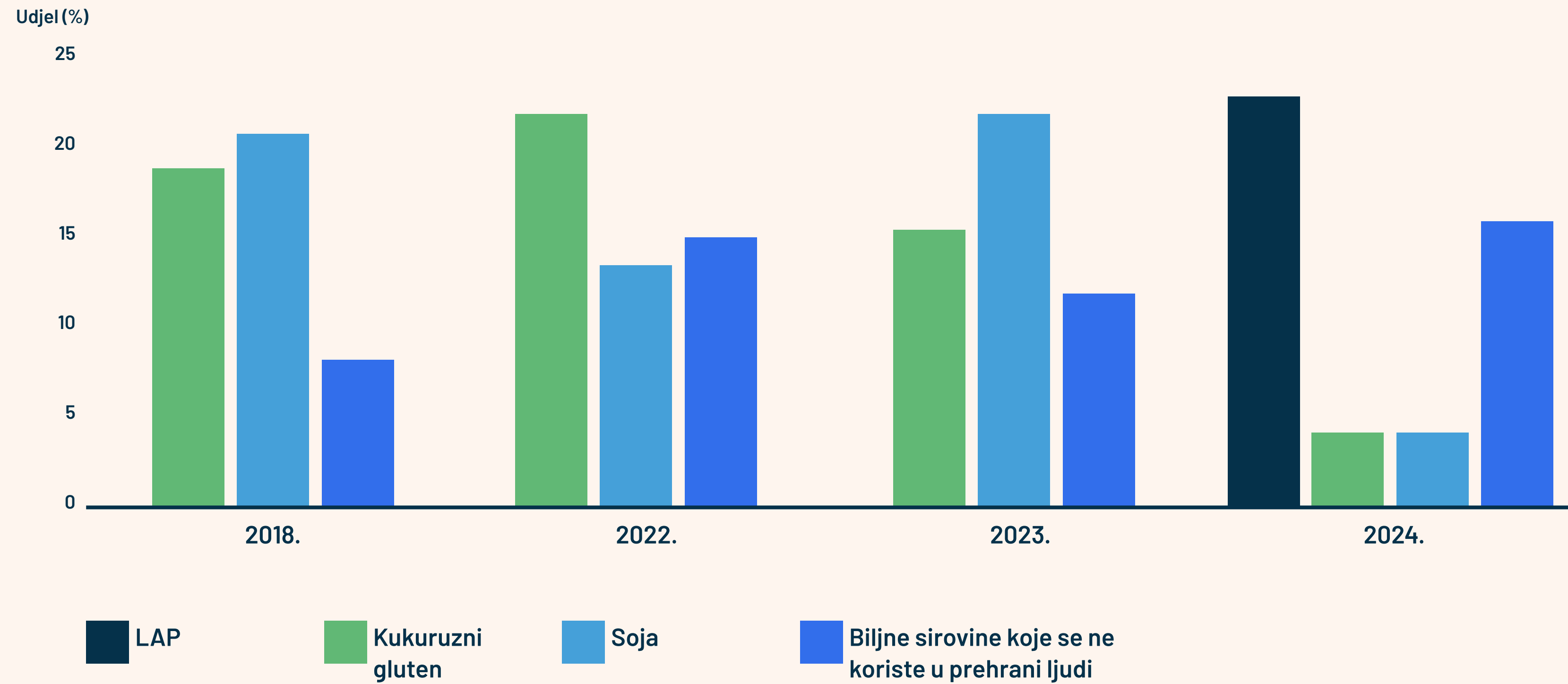
Promjena recepture riblje hrane, rezultirala je optimizacijom energije i proteina u obroku te načinu hranjenja. Sve je to dovelo do smanjenja količine riblje hrane za proizvodnju kilograma ribe (*eng. fish in – fish out ratio*).

Udjel održivih morskih sirovina u ribljoj hrani

Udjel održivih nemorskih sirovina u ribljoj hrani

Priljev resursa – ambalaža

Cromaris istražuje i pronalazi rješenja za smanjenje količina ambalažnog otpada te povećanje reciklabilnosti i udjela reciklata u ambalaži u koju se pakiraju proizvodi u skladu s ponudom ambalaže na tržištu. Prema tehničkim kriterijima EU taksonomije za ocjenu održivosti proizvodnje ambalaže, ambalaža koja dolazi u izravni kontakt s hranom, smatrat se održivom ukoliko će sadržavati do 10 posto udjela reciklata do 2028. te 50 posto udjela reciklata od 2028. godine.

Od 2020. godine Cromarisove MAP plitice (*eng.* Modified Atmosphere Packaging) se više ne proizvode od stiropora (EPS), već od PET plasti-

ke i mogu se u potpunosti reciklirati. U stiroporne kašete se pakira svježa očišćena i neočišćena riba te fileti u količinama od 3, 6 i 10 kilograma zbog zahtjeva za očuvanjem zdravstvene ispravnosti hrane i brze distribucije svježe ribe do kupaca i potrošača. Od 2024. koriste se kašete s dvostrukim dnom i ledom kako bi dostava proizvoda do kupaca i potrošača bila praktičnija i urednija. Za smanjenje volumena plitica proizvedenih iz PET plastike, Cromarisovi očišćeni riblji fileti i odresci pakiraju se u SKIN pakiranje. SKIN pakiranje čuva svježinu, boju i cjelovitost proizvoda, a riba je pokrivena tankim slojem zaštitne folije.⁹³

⁹³ MDR-A, 68 a, b, c, e

Odljev resursa – nusproizvodi životinjskog podrijetla

U procesu prerade i sortiranja ribe u prerađivačko-distribucijskom centru nastaju nusproizvodi životinjskog podrijetla. Nusproizvodi se ne proglašavaju otpadom već se predaju ovlaštenim tvrtkama za proizvodnju hrane za kućne ljubimce. U 2024. za proizvodnju hrane za kućne ljubimce upotrijebljeno je 1.046,2 tone nusproizvoda.⁹⁴

Otpad – uginule ribe sa uzgajališta (mortalitet)

Iz kaveza za uzgoj redovito se uklanjanju uginule ribe (mortalitet), a

⁹⁴ MDR-A, 68 a, b, c, e

oporabljaju se u bioplinskim postrojenjima. U 2024. oporabljeno je 292,7 tona iz kojeg je proizveden bioplin.⁸⁷

Otpad – ljuske i kosti iz prerade

Ukupna količina ljusaka tj. 81,2 tone nastale tijekom 2024. u procesu prerade riba predane su ovlaštenoj tvrtki. U cilju pronalaženja rješenja za gospodarenje ljuskama i kostima iz prerade Cromaris je započeo s provedbom EU Horizone projekta "Earth-to-marine-to-earth virtuous cycle: Harnessing residual biomass of animal origin for terrestrial-marine integrated circular economy". Cilj projekta je pronaći rješenje u suradnji sa znanstvenim

institucijama za korištenje ribljih kosti i ljusaka u industrijama, poput farmaceutske, kozmetičke te industrije proizvodnje gnojiva.⁹⁵

Otpad – komunalni i ostali proizvodni otpad

Komunalni i ostali proizvodni otpad odvaja se na mjestu nastanka prema vrsti i svojstvima te se njime gospodari u skladu s redom prvenstva gospodarenja otpadom u cilju sprječavanja nastanka i smanjenja količine otpada koji se odlaže na odlagališta. Otpadom se u Cromarisu gospodari u skladu s odredbama Zakona o gospodarenju otpadom i podzakonskim propisima koji pro-

⁹⁵ MDR-A. 68 a, b, c, e

izlaze iz zakona. Otpad se prikuplja na mjestu nastanka u odgovarajućim spremnicima i skladišti u privremenim skladištima do dolaska ovlaštenih tvrtki za gospodarenje otpadom. Uz otpad se ovlaštenim tvrtkama predaju Prateći listovi za otpad (PL-0). Podaci o količinama proizvedenog opasnog i neopasnog otpada upisuju se u elektroničku bazu podataka Registar onečišćavanja okoliša (ROO) u nadležnosti Ministarstva zaštite okoliša i zelene tranzicije ukoliko se godišnje proizvede 500 ili više kilograma opasnog i više od 20 tona neopasnog otpada.⁹⁶

⁹⁶ ESRS 2, IRO-1, E5 11 a

Ciljne vrijednosti povezane s korištenjem resursa i kružnim gospodarstvom E5-3

Cromaris za 2024. nije odredio kvantitativne ciljne vrijednosti povezane s korištenjem resursa i kružnim gospodarstvom, ali prati djelotvornost mjera za smanjenje otpada i poslovanja prema načelima kružnog gospodarstva.

Odljev resursa E-5

Otpad nastao u Cromarisu 2024. prikazan je prema masi preusmjerenoj iz zbrinjavanja, masi zbrinutog otpada prema vrsti obrade i ukupnoj količini nerecikliranog otpada.⁹⁷

Otpad nastao u Cromarisu 2024.

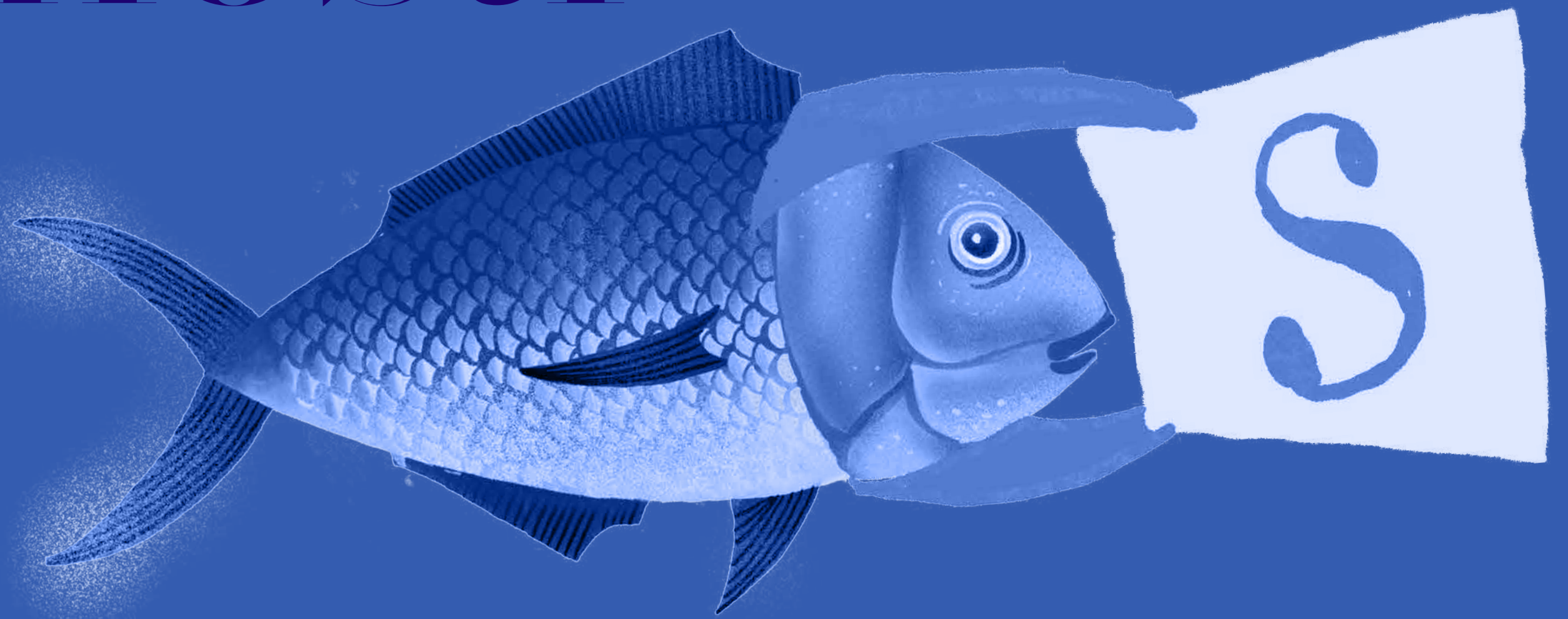
	Količina t
Ukupna količina nastalog otpada	1.202,24
Ukupna količina otpada prema masi preusmjerena iz zbrinjavanja	Količina t
Opasni otpad	17,36
Neopasani otpad	1.184,88
Količina otpada prema postupku uporabe	Količina t
OPASNI OTPAD	17,36
Ukupna količina prema masi preusmjerena iz zbrinjavanja - priprema za ponovnu uporabu	0,00
Ukupna količina prema masi preusmjerena iz zbrinjavanja - recikliranje	0,01
Ukupna količina prema masi preusmjerena iz zbrinjavanja - ostali postupci uporabe	17,35
NEOPASNI OTPAD	984,88
Ukupna količina prema masi preusmjerena iz zbrinjavanja - priprema za ponovnu uporabu	0,00
Ukupna količina prema masi preusmjerena iz zbrinjavanja - recikliranje	316,47
Ukupna količina prema masi preusmjerena iz zbrinjavanja - ostali postupci uporabe	668,41
Otpad prema masi koja se zbrinjava	Količina t
Opasni otpad	0,00

⁹⁷ E5-5, 37.

Otpad nastao u Cromarisu 2024.

	Količina t
Neopasni otpad	200,00
Otpad prema postupku obrade	Količina t
OPASNI OTPAD	17,35
Ukupna količina prema masi preusmjerena iz zbrinjavanja - spaljivanje	0,00
Ukupna količina prema masi preusmjerena iz zbrinjavanja - odlaganje otpada	0,00
Ukupna količina prema masi preusmjerena iz zbrinjavanja - ostali postupci zbrinjavanja	17,35
NEOPASNI OTPAD	200,00
Ukupna količina prema masi preusmjerena iz zbrinjavanja - spaljivanje	0,00
Ukupna količina prema masi preusmjerena iz zbrinjavanja - odlaganje otpada	200,00
Ukupna količina prema masi preusmjerena iz zbrinjavanja - ostali postupci zbrinjavanja	0,00
Nereciklirani otpad	Količina t
Ukupna količina nerecikliranog otpada	885,76
	Udjel %
Ukupna količina nerecikliranog otpada	73,68

Poslovanje prema načelima društvene odgovornosti

Vlastita radna snaga ESRS S1

Strategija

Interesi i stajališta dionika ESRS 2 SBM-2

Uspjeh Cromarisovog poslovanja ovisi o zaposlenicima. Zaposlenici su potrošači Cromarisovih proizvoda i stanovnici lokalnih zajednica - otoka, naselja i gradova na čijem se području nalaze proizvodni pogoni. Uz zaposlenike iz Hrvatske, Italije, Poljske i Njemačke, Cromaris zapošljava radnike iz Bosne i Hercegovine, Srbije, Kosova, Filipina i Nepala.

Zadovoljstvo zaposlenika radom u Cromarisu ispituje se svake godine

U cilju uključivanja zaposlenika u donošenje odluka i stvaranje poticajnog radnog okruženja provode se godišnja istraživanja zadovoljstva zaposlenika radom u Cromarisu. U istraživanje su uključena pitanja o uvjetima rada, pogodnostima za zaposlenike, upravljačkoj strukturi i strateškom planu poslovanja. Dobiveni rezultati se analiziraju i osnova su za izradu akcijskih planova za unaprjeđenje. Uspješnost primjene mjera prati se tzv. pulse-check istraživanjima.

Cromaris svoje zaposlenike redovito informira o temama značajnim za poslovanje

Informiranje zaposlenika o temama značajnim za poslovanje odvija se internim vijestima, a dostavljaju se elektroničkom poštom i letcima uz platne liste te se stavljaju na oglasne ploče. Odjel ljudskih resursa organizira dane otvorenih vrata za zaposlenike pa zaposlenici imaju priliku izravno razgovarati s predstavnicima odjela.

Cromaris je uspostavio mehanizme za zaštitu prava zaposlenika

Cromaris je uspostavio mehanizme za zaštitu prava zaposlenika. Pritužbe se podnose osobama imenovanim za zaštitu dostojanstva i ovlaštene su za rješavanje pritužbi. Etički postupak pokreće na temelju prijave poslodavcu, nadređenom rukovoditelju ili etičkom povjerenstvu putem elektroničke pošte etičko.povjerenstvo@cromaris.hr ili putem pretinaca za podnošenje anonimnih prijava zaposlenika postavljenim na svakoj od lokacija poslovanja.

Imenovane povjerljive osobe provode postupak unutarnjeg prijavljivanja nepravilnosti prema internom Pravilniku o postupku unutarnjeg prijavljivanja nepravilnosti i postupku imenovanja povjerljive osobe i njezina zamjenika koji je donesen u skladu sa Zakonom o zaštiti prijavitelja nepravilnosti. Imenovane povjerljive osobe su dostupne za savjetovanje i prijavu bilo kojeg oblika nepravilnosti, uključujući diskriminaciju, uznemiravanje i bilo koji oblik nepravilnosti uočen na radnom mjestu.⁹⁸

Radničko vijeće i sindikat zastupaju interese zaposlenika

Suradnjom s Radničkim vijećem i sindikatima, omogućuje se zastupanje interesa zaposlenika i postizanje dogovora u značajnim pitanjima vezanim za radne uvjete, organizaciju rada i organizacijske promjene.⁹⁹

Svojom strategijom i poslovnim modelom Cromaris prepoznaje stvarne i potencijalnije značajne učinke na vlastitu radnu snagu te ih koristi kao ključne alate za ublažavanje negativnih učinaka i unaprjeđenje radnog okruženja. Učinci, rizici i prilike povezani s vlastitim zaposlenicima opisani su u poglavlju **Opis postupka za utvrđivanje i procjenu značajnih učinaka, rizika i prilika IRO-1.**¹⁰⁰

⁹⁹ ESRS 2 SBM-2;12

¹⁰⁰ ESRS 2 SBM-2, S1 AR 4

⁹⁸ S1-120 a, b, c, 21

Politike povezane s vlastitom radnom snagom S1-1

Pitanja vezana za vlastite zaposlenike uređena su nizom dokumenata, a primjenjuju se na sve Cromarisove zaposlenike.^{101 102}

Kolektivni ugovor uređuje uvjete rada, slobodu udruživanja, dobrobit zaposlenika, ravnotežu poslovnog i privatnog života, edukacije, jednaki tretman i mogućnosti za sve, utjecaj na zdravlje i sigurnosti zaposlenika i radno vrijeme. Radno vrijeme traje pet radnih dana tjedno, uz mogućnost rada šest dana za specifične poslove. Prekovremeni rad je ograničen na 250 sati godišnje uz pravo na uvećanu pla-

ću. Kolektivnim ugovorom definirane su financijske i nefinancijske povlastice za zaposlenike: naknada za godišnji odmor, uskrsnica, božićnica, jubilarne nagrade, otpremnine i pomoć u teškim situacijama. Uključivanje sindikata u kolektivno pregovaranje omogućuje pravednije i transparentnije radne uvjete, unaprjeđuje radnu atmosferu i učinkovitost na radnom mjestu. Kolektivni ugovora utječe na unaprjeđenje ugleda poslodavca, smanjuje fluktuaciju zaposlenih i gubitak ključnog osoblja te privlači nove talente.¹⁰³

Kolektivni ugovor se odnosi na sve zaposlenike Cromarisa. Za ispunjavanje uvjeta su odgovorni potpisnici Kolektivnog ugovora. Uvid u Kolektivni ugovor imaju svi zaposlenici, Sindikat zaposlenih u poljoprivredi, prehrambenoj i duhanskoj industriji i vodoprivredi Hrvatske (PPDIV), poslodavac i nadležno Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike. Ugovorne strane-potpisnice Kolektivnog ugovora najmanje dva puta godišnje analiziraju uspješnost provođenja odredbi iz Kolektivnog ugovora. Za praćenje uspješnosti provedbe i pravno tumačenje Kolektivnog ugovora imenovano je stručno tijelo od šest

članova. Tri člana imenuje sindikat, a tri poslodavac.¹⁰⁴

Politika kvalitete, sigurnosti hrane, zaštite okoliša i društvene odgovornosti osnova je za poslovanje koje se temelji na uvažavanju interesa i stavova zaposlenika, lokalnih zajednica, kupaca i potrošača i svih zainteresiranih stranama. Politikom se uređuje poslovanje usklađeno s UN-ovom deklaracijom o ljudskim pravima, konvencijama ILO-a, međunarodnim normama o ljudskim pravima i nacionalnim zakonskim propisima o radu, zaštiti na radu i poštivanju ljudskih prava.¹⁰⁵

101 S1-1 AR 11

102 S1-1, 19

103 MDR-P, 65 a

104 MDR-P, 65 b, c, d, e, f

105 S1-1, 21

Etički kodeks propisuje načela i standarde u poslovnim i radnim odnosima. Etički kodeks se odnosi na sigurno radno mjesto, informiranje svih zaposlenika o zahtjevima i zadacima vezanim za radno mjesto, poslovanje i buduće planove poslovanja i edukaciju zaposlenike. Etičkim kodeksom se također uređuje jednaki tretman zaposlenika kada se primjenjuju kriteriji za zapošljavanje, nagrađivanje i napredovanje, zdravlje i sigurnost na radu, definiranje radnog vremena i slobodno radno vrijeme zaposlenika. Etičkim kodeksom se također uređuje zabrana dječjeg rada, pravo na kolektivno pregovaranje

te zabrana diskriminacije i uznemiravanja. Cromaris zapošljava, isplaćuje plaće i unaprjeđuje zaposlenike na temelju znanja, vještina i radnog učinka, a ne na temelju rase, spola, boje kože, vjere, dobi, etničke pripadnosti, spolne orijentacije ili drugih trajnih obilježja.¹⁰⁶¹⁰⁷ Cromaris poštuje sve primjenjive zakonske propise vezane za zaštitu zdravlja i sigurnosti u radnom okruženju. Cromaris u svom Etičkom kodeksu jasno naglašava da neće tolerirati bilo kakav oblik prisilnog, obaveznog, dužničkog ili dječjeg rada i bilo kakve druge obli-

¹⁰⁶ S1-1, 24 a, b
¹⁰⁷ S1-1, 24 d

ke neetičnih praksi zapošljavanja poput neisplata plaća, odbijanja bolovanja ili slobodnih dana, zloporabe alternativnih oblika zapošljavanja ili neisplaćivanja doprinosa za zdravstvo.¹⁰⁸ Etičkim kodeksom su obuhvaćeni svi zaposlenici, a Nadzorni odbor nadgleda provođenje kodeksa i prati njegovu djelotvornost kroz izvještaje Uprave, a Uprava kroz izvještaje Etičkog povjerenstva i organizacijske jedinice nadležne za upravljanje ljudskim potencijalima te ovlaštenih osoba imenovanih sukladno zakonskim propisima.¹⁰⁹ Kodeks je dostupan

¹⁰⁸ MDR-P, 65 a
¹⁰⁹ MDR-P, 65 b,c, d

svim zaposlenicima na oglasnim pločama i na internetskim stranicama Cromarisa.¹¹⁰

Etičkim kodeksom Cromaris obvezuje dobavljače na poslovanje prema načelima društveno odgovornog poslovanja, poštivanje ljudskih i radnih prava, zaštitu okoliša i borbu protiv korupcije.¹¹¹

Cromaris je u 2024. odredio skupinu izloženu posebnom riziku od ranjivosti u vlastitoj radnoj snazi, stoga je za strane zaposlenike uvedena obveza mentoriranja kako bi se olakšala integracija.¹¹²

¹¹⁰ MDR-P, 65 f
¹¹¹ S1-1 AR 13
¹¹² S1-1, 24 c

Postupci za suradnju s vlastitom radnom snagom i predstavnicima radnika S1-2

Komunikacija se odvija izravnim kontaktom sa zaposlenicima i predstavnicima Sindikata zaposlenih u poljoprivredi, prehrambenoj i duhanskoj industriji i vodoprivredi Hrvatske (PPDIV), Sindikalna podružnica "CROMARIS d.d." i Radničkim vijećem kako bi se osiguralo uzimanje u obzir interesa i stajališta zaposlenika pri donošenju odluka koje utječu na radno okruženje. Sastanci se održavaju najmanje dva puta godišnje, a razmatraju se pitanja vezana za radne uvjete, sigurnost, zdravlje i prava radnika.¹¹³ Imenovanjem predstavnika zaposlenika u Nadzornom odboru zaposlenici sudjeluju u odlukama važnim za poslovanje tvrtke. Rezultati anke-

¹¹³ S1-2, 27 a; AR 24 a

ta zadovoljstva radom u Cromarisu prezentiraju se nadležnom rukovoditelju organizacijske jedinice i njegovim ključnim suradnicima.¹¹⁴ Financijska sredstva za provedbu anketa o zadovoljstvu zaposlenika (uključujući vanjske pružatelje usluga – aplikativna rješenja), resurse za organizaciju redovitih sastanaka i sastavljanje izvještaja koji osiguravaju transparentnu komunikaciju i učinkovitu implementaciju dogovorenih mjera planiraju se u okviru godišnjeg plana poslovanja.¹¹⁵ Cromaris nije prepoznao skupine vlastitih zaposlenika koji bi mogli biti posebno osjetljivi na učinke i/ili marginalizirani.¹¹⁶

¹¹⁴ S1-2, 27 c

¹¹⁵ S1-2, AR 24 d

¹¹⁶ S1-2, 28

Postupci za sanaciju negativnih učinaka i komunikacija sa zaposlenicima S3-1

Postupak unutarnjeg prijavljivanja nepravilnosti

Zaposlenici mogu uputiti svoju zabrinutost Upravi društva, nadređenom rukovoditelju, odjelu Ljudskih potencijala i pravnih poslova, povjerljivoj osobi, njezinom zamjeniku ili Etičkom povjerenstvu. Prilikom prijavljivanja nepravilnosti prijavitelju osigurava se zaštita identiteta i povjerljivost postupka, sudska zaštita, naknada štete, primarna besplatna pravna pomoć u skladu s odredbama zakona kojim se uređuje pravo na besplatnu pravnu pomoć, emocionalna podrška i ostala prava propisana Zakonom o zaštiti prijavitelja nepravilnosti. Na temelju zaprimljenih prijava i utvrđenih

činjenica, povjerljiva osoba procjenjuje osnovanost prijave i sastavlja pisano izvješće i dostavlja ga Upravi. Ukoliko se prijava odnosi na člana Uprave, izvješće se dostavlja i Nadzornom odboru. Nakon dobivene informacije od Uprave, povjerljiva osoba sastavlja i bez odgode prijavitelju dostavlja obavijest o ishodu postupka, putem e-maila, poštom ili osobno, prema zahtjevu prijavitelja. Također, povjerljiva osoba mora obavijestiti pučkog pravobranitelja o prijavi i ishodu postupka u roku od 30 dana od odlučivanja. Ukoliko prijava ostane neriješena, povjerljiva osoba dužna ju je prosljediti nadležnim tijelima za daljnje postupanje.¹¹⁷

¹¹⁷ S1-3, 32 a, b, c, d

Etički postupak

U okviru Etičkog kodeksa, zaposlenici su informirani o svojim pravima i postupcima za prijavljivanje neetičkog ponašanja. Etički postupak se pokreće na temelju prijave Etičkom povjerenstvu Nakon provedenog postupka, Etičko povjerenstvo donosi odluku o utvrđenom kršenju odbijanju prijave, ukoliko se utvrdi da je neutemeljena. Pisana odluka dostavlja se prijavitelju i prijavljenoj osobi. U slučaju kršenja etičkih pravila utvrđenih u kodeksu, Etičko povjerenstvo priprema prijedloge za rukovoditelje koji su ovlašteni poduzeti odgovarajuće mjere.¹¹⁸

118 S1-3, 32 a, b, c, d

Postupak zaštite dostojanstva radnika

Poslodavac je dužan zaštititi dostojanstvo radnika za vrijeme obavljanja posla od postupanja nadređenih, suradnika i osoba s kojima radnik redovito dolazi u doticaj u obavljanju svojih poslova, ako je takvo postupanje neželjeno i u suprotnosti sa Zakonom o radu i posebnim zakonima. Ovaj postupak štiti zaposlenike od uznemiravanja i diskriminacije na radnom mjestu. Zaposlenici mogu prijaviti takve slučajeve putem formalnih kanala, a postupak uključuje istragu i poduzimanje odgovarajućih mjera. Prija-

vitelji nepravilnosti imaju pravo na zaštitu identiteta i povjerljivost, te su zaštićeni od odmazde ili osvete. Cromaris osigurava pravnu zaštitu i nudi savjetodavne usluge prijaviteljima. Povjerljiva osoba ili odgovorna tijela procjenjuju osnovanost svake prijave i sastavljaju izvješće koje se dostavlja Upravi. U slučajevima koji uključuju članove uprave, izvješće se podnosi i Nadzornom odboru. Prijavitelji i nadležna tijela dobivaju povratne informacije o ishodu postupka, uključujući poduzimanje odgovarajućih mjera za uklanjanje nepravilnosti.¹¹⁹

¹¹⁹ S1-3, 32 a, b, c, d

Navedeni postupci za sanaciju potencijalnih negativnih učinaka zaprimaju se putem sandučića za podnošenje prigovora koji su postavljeni na svim operativnim lokacijama Cromarisa, a o kojima su svi zaposlenici obaviješteni putem internih vijesti, letaka uz platne liste i objava na oglasnim pločama Društva. U 2024. su zaposlenici svoje prijedloge izražavali putem Sindikata i Radničkog vijeća te su početkom godine otvoreni pregovori koji su u ožujku 2024. rezultirali izmjenama i dopunama Kolektivnog ugovora.¹²⁰

¹²⁰ S1-3, 32 c

Cromaris prati i nadzire učinkovitost postupaka preko povjerljive osobe koja vodi evidenciju zaprimljenih prijava i izrađuje izvješća s prijedlozima za unaprjeđenje postupka. Djelotvornost kanala osigurava se uključivanjem dionika, transparentnom komunikacijom i povratnim informacijama, što omogućuje procjenu i optimizaciju učinkovitosti kanala.¹²¹

¹²¹ S1-3, 32 e

Cromaris unaprjeđuje svjesnost i povjerenje zaposlenika kroz edukacije o pravilima i procesima prijavljivanja te pružanjem informacija o pravima. Povjerljiva osoba osigurava povratne informacije, a politika zaštite prijavitelja nepravilnosti od osvete dodatno jača povjerenje u sustav. Ove mjere, zajedno s transparentnim i nepristranim postupcima, doprinose povjerenju zaposlenika u kanale za izražavanje zabrinutosti.¹²²

¹²² S1-3, 33

Mjere za upravljanje učincima, rizicima i prilikama povezane s vlastitim zaposlenicima S4-1

U postupku procjene dvostruke značajnosti Cromaris je prepoznao značajne negativne i pozitivne učinke, kao i rizike povezane s vlastitom radnom snagom.

U cilju osiguranja dobrobit zaposlenika donesen je Kolektivni ugovor čija su prava zajamčena za sve Cromarisove zaposlenike. Za smanjenje fluktuacije radne snage te povećanja primanja i zadovoljstvo radnika, Cromaris je uveo isplatu kvartalne stimulacije na temelju vrednovanja zaposlenika koje provodi nadređeni rukovoditelj. Zaposlenika koji upravljaju flotom plovi-

la s matrikulom uveden je pomorski dodatak, a za privlačenje zaposlenika u odjel održavanja, raspisan je natječaj za stipendiranje učenika Strukovne škole u Zadru, a potom i Tehničke škole Zadar. Potencijalni zaposlenici sa stručnim znanjima i vještinama u marikulturi su i učenici i studenti koji dolaze u stručne posjete.¹²³ Za ublažavanje rizika od odlaska stručnjaka s ključnih pozicija, uspostavljen je sustav nasljeđivanja za ključne pozicije. Svake godine, s rukovoditeljima odjela definiraju se nasljednici koji se usa-

¹²³ S1-4, 37, 38 a, c, 40 a, b, 43

vršavaju i educiraju za preuzimanje pozicije.¹²⁴

Pogodnostima koje jamči Kolektivni ugovor ublažavaju se rizici vezani za zadovoljstvo zaposlenika uvjetima rada što dugoročno doprinosi smanjenju fluktuacije radne snage.¹²⁵ Na temelju analize upitnika o zadovoljstvu pogodnostima, donose se odluke o zadržavanju ili unaprjeđenju postojećih te ugovaranjima novih pogodnosti.¹²⁶

U Etičkom kodeksu se promiču ljudska prava i prava radnika u svim

¹²⁴ S1-4, 40 a, b
¹²⁵ S1-4, 37, 38 c
¹²⁶ S1-4, 38 c, d

aspektima radnog odnosa što uključuje i jednakost u kriterijima zapošljavanja. Proces zapošljavanja, nagrađivanja i napredovanja jednak za sve. Cromaris je jasno definirao složenost pojedinih poslova, a o složenosti ovise rasponi primanja unutar platnog razreda.¹²⁷ Za zaposlenike strance, kojih je u Cromarisu 2024. bilo 12 posto, osiguran je dostojan smještaj.¹²⁸ Rast i razvoj te unaprjeđenje kompetencija zaposlenika osigurava se redovitim ciljanim internim i vanjskim eduka-

¹²⁷ S1-4, 37, 38 a, c
¹²⁸ S1-4, 37, 38 a, c

cijama.¹²⁹ Sve navedene mjere odnose se na Cromaris d.d. i Cromaris Italia s.r.l.^{130 131}

Ključne mjere za osiguravanje pravnog lijeka su definirane kroz primjenu Etičkog kodeksa za rješavanje sporova i osiguravanje pravednosti, te kroz transparentne procedure za podnošenje pritužbi i njihovo rješavanje.¹³²

¹²⁹ S1-4, 36, 37, MDR-A 68 a

¹³⁰ S1-4, MDR-A 68 b

¹³¹ S1-4, MDR-A, 68 c

¹³² S1-4, MDR-A, 68 d

Upravljanje značajnim učincima podrazumijeva osiguravanje potrebnih resursa koji uključuju financijska sredstva, ljudske resurse i edukaciju. U sklopu godišnjeg planiranja troškova zaposlenika, osigurana su sredstva za pokrivanje svih relevantnih troškova poslovanja vezanih uz upravljanje tim učincima.¹³³

¹³³ S1-4, 43

Ciljne vrijednosti povezane s vlastitim zaposlenicima S1-5

Ciljevi povezani s upravljanjem značajnim negativnim učincima, rizicima i prilikama za 2024. opisani su u poglavlju **Ciljevi održivosti u 2024.**¹³⁴

Kako bi se usmjerili na rezultate i izmjerili napredak u smanjenju svih identificiranih značajnih negativnih učinaka, kao i poticanju pozitivnih učinaka na vlastitu radnu snagu, ali i upravljanju značajnim rizicima povezanim s vlastitom radnom sna-

¹³⁴ S1-5, 38. d), 39.; MDR-T 81. b) i. ii.

gom, u Cromarisu se djelotvornost mjera prati kroz rezultate anketa zadovoljstva, gdje se analizira godišnji porast zadovoljstva radom zaposlenika. Polazna vrijednost zadovoljstva zaposlenika je 6,14 koja je izračunata u 2022. godini, a ambicija je postići rezultat od 7,30 do kraja 2026. godine. Tijekom 2024. ostvarena je ciljna vrijednost 6,78.¹³⁵

¹³⁵ MDR-T 81 b) ii

Obilježja zaposlenika S1-6

Podaci o zaposlenicima prikupljeni su kroz interni sustav za prikupljanje podataka Kadrovska evidencija. Stopa fluktuacije izračunata je prema formuli: broj zaposlenika koji su otišli iz Cromaris i prosječnog broj zaposlenika tijekom 2024.¹³⁶

¹³⁶ S1-16, AR 60; S1-6, 50 d) i; MDR-M 77 a)

Zaposlenici u 2024¹³⁷

	Broj zaposlenika
Muškarci	418
Žene	196
Ukupno zaposlenika	614

¹³⁷ S1-6, 50 a

Zaposlenici u 2024. po državama ¹³⁸

Država	Broj zaposlenika
Hrvatska	605
Njemačka	1
Italija	7
Poljska	1

¹³⁸ S1-6, 50 b

Zaposlenici u 2024. prema vrsti ugovora ¹³⁹

Vrsta ugovora	Muškarci	Žene	Ukupno
Broj zaposlenih (broj)	418	196	614
Broj stalno zaposlenih (broj)	323	163	486
Broj privremeno zaposlenih (broj)	95	33	128
Broj zaposlenih u punom radnom vremenu (broj)	418	196	614
Broj zaposlenih u nepunom radnom vremenu (broj)	0	0	0

¹³⁹ S1-6, b i, ii, iii

Zaposlenici koji su otišli iz Cromarisa 2024. i stopa fluktuacije ¹⁴⁰

Ukupan broj zaposlenika koji su otišli iz Cromarisa	111
Stopa fluktuacije zaposlenih u izvještajnom razdoblju	18.1 %

¹⁴⁰ S1-6, 50 c

Obuhvat kolektivnog pregovaranja i socijalni dijalog S1- 8

Svi zaposlenici Cromarisa su obuhvaćeni Kolektivnim ugovorom, što predstavlja 100 posto ukupnog broja zaposlenika.¹⁴¹ Cromaris je sklopilo jedan Kolektivni ugovor koji je potpisan 1. travnja 2022. godine, a dodatne izmjene i dopune Kolektivnog ugovora su stupile na snagu 1. ožujka 2023., 1. ožujka 2024. i 1. siječnja 2025.¹⁴²

¹⁴¹ S1-8, 60a, c
¹⁴² S1-8, 60b

Pokazatelji raznolikosti S1-9

U Cromarisu, definicija najvišeg rukovodstva uključuje članove Uprave i Nadzornog odbora.¹⁴³

¹⁴³ S1-9, AR 71

Zaposlenici na najvišoj rukovodnoj razini u 2024.

	Broj	Udjel %
Muškarci	5	71
Žene	2	29

Zaposlenici prema dobi u 2024.

Dobna skupina	Broj	Udjel %
Ispod 30 godina	94	15
Između 30 i 50 godina	367	60
Stariji od 50 godina	153	25

Socijalna zaštita S1-11

Svi zaposlenici Cromarisa u Hrvatskoj, Italiji, Poljskoj i Njemačkoj obuhvaćeni su socijalnom zaštitom od gubitka prihoda zbog velikih životnih događaja, uključujući bolest, nezaposlenost, ozljede na radu, roditeljski dopust i umirovljenje.¹⁴⁴

¹⁴⁴ S1-11, 72

Osposobljavanje i razvoj vještina S1-13

U 2024. godini prosječan broj sati treninga po zaposleniku iznosio je 20,6 sati. Prosječan broj sati treninga za zaposlenice je bio 35,3, a za zaposlenike 13,7.¹⁴⁵ Svi zaposlenici Cromarisa sudjeluju u redovitim pregledima uspješnosti i profesionalnog razvoja.¹⁴⁶

¹⁴⁵ S1-13, 83 b
¹⁴⁶ S1-13, 83 a

Pokazatelji zdravlja i sigurnosti S1-14

Odjel za zaštitu na radu ima ključnu ulogu u osiguravanju zdravlja, sigurnosti i dobrobiti svih zaposlenika, agencijskih radnika, vanjskih izvođača, osoba na radu i posjetitelja. Rad odjela temelji se na zakonskim propisima, standardima i internim procedurama za sprječavanje ozljeda i nezgoda, profesionalnih bolesti te stvaranja sigurnog radnog okruženja. Odjel sustavno prati usklađenost sa zakonskim propisima iz područja zaštite na radu i zdravlja zaposlenika te ažurira interne procedure. U Cromarisu se redovito procjenjuje rizik na radnim mjestima, uzimajući u obzir organizacijske promjene, uvođenje

nove opreme i tehnologija te povijest ozljeda i nezgoda. Na temelju procjene osigurava se odgovarajuća zaštitna oprema za zaposlenike. Odjel provodi i koordinira edukacije zaposlenika vezane na osnovne i specijalizirane programe, uključujući rukovanje opasnim tvarima, prvu pomoć i postupke evakuacije. Edukacije su prilagođene specifičnostima radnih zadataka, a obuhvaćaju i agencijske radnike koji obuhvaćeni istim sigurnosnim standardima kao i Cromarisovi zaposlenici. Odjel također nadzire radni okoliš, provodi unutarnje kontrole te predlaže mjere za poboljšanje uvjeta

rada. Redovitim pregledima i atestima osigurava se ispravnost radne opreme.

U slučaju nezgoda i ozljeda na radu, odjel provodi detaljnu analizu uzroka i izrađuje prijedloge za sprječavanje ponavljanja sličnih incidenata. Aktivno surađuje s osiguravajućim kućama i nadležnim tijelima te pruža podršku poslodavcu u donošenju odluka povezanih sa sigurnošću. Odjel uključuje i odbor za zaštitu na radu, koji okuplja predstavnike zaposlenika, poslodavca, odjela ZNR te uključuje medicinu rada i inspektorat zaštite na radu. Odbor redovito analizira prijedloge i inicijative svih sudionika te predlaže poboljšanja

sigurnosnih mjera, čime doprinosi transparentnosti i boljoj komunikaciji unutar kompanije.

Svi procesi odjela za zaštitu na radu usmjereni su na prevenciju rizika, unaprjeđenje sigurnosti i jačanje svijesti o važnosti zaštite na radu, što direktno doprinosi zdravijem i sigurnijem radnom okruženju za sve zaposlenike. Svi zaposlenici pokriveni su sustavom za zaštitu na radu.¹⁴⁷

¹⁴⁷ S1-14, 88 a)

**Pokazatelji zdravlja i sigurnosti Cromaris d.d. za 2024.
(vlastiti zaposlenici) ¹⁴⁸**

Broj smrtnih slučajeva koji su posljedica ozljeda na radu i oboljenja povezanog s radom	0
Broj ozljeda na radu	13
Stopa ozljeda na radu (na milijun odrađenih sati)	9.9
Broj slučajeva oboljenja povezanih s radom	0
Broj izgubljenih dana	242

¹⁴⁸ SI-14, 88 b, c, d, e

Pokazatelji naknada - razlika u plaćama i ukupna naknada S1-16

Jedan od značajnih pokazatelja ravnopravnosti jest usporedba prosječnih plaća muških i ženskih zaposlenika. Na temelju prikupljenih podataka, utvrđeno je da je prosječna plaća muških zaposlenika za 8,16 posto veća od plaće ženskih zaposlenika. Konkretno, prosječna plaća ženskih zaposlenika iznosi 91,84 posto prosječne plaće muških zaposlenika.¹⁴⁹ Ova razli-

¹⁴⁹ S1-16, 97a

ka ukazuje na potrebu za daljnjim istraživanjem i potencijalnim intervencijama kako bi se osigurala veća ravnopravnost u plaćama. Razlika u plaćama između muških i ženskih zaposlenika izračunata je na osnovu formule opisane u ESRS S1-16, 97a. Za podatke o razlici u plaćama na temelju spola, u obzir su uzeta godišnja B1 primanja i odrađeni sati za izvještajno razdoblje.¹⁵⁰

¹⁵⁰ S1-16, 97c

Drugi pokazatelj ravnopravnosti je usporedba ukupne godišnje naknade najviše plaćenog zaposlenika i medijana ukupne godišnje naknade za sve zaposlenike. Postotak od 7,68 znači da je ukupna godišnja naknada najviše plaćene osobe 7,68 puta veća od medijana godišnje naknade za sve ostale zaposlenike.¹⁵¹ Razlika je izračunana na osnovu formule iz ESRS S1-16,

¹⁵¹ S1-16, 97b

97 b. Cromaris koristi istu formulaciju i metodologiju za sve svoje poslovne subjekte, kako u Hrvatskoj tako i van Hrvatske. Za izračun ovog pokazatelja korištene su formule iz ESRS-a.¹⁵²

¹⁵² S1-16, 99, AR 102

Slučajevi, pritužbe te ozbiljni učinci povezani s ljudskim pravima S1-17

U 2024. godini, prijavljen je jedan slučaj povrede dostojanstva, a nakon temeljitog razmatranja ocijenjen je neutemeljenim, bez daljnjih kazni, sankcija ili mjera protiv zaposlenika. Cromaris potiče zaposlenike na korištenje mehanizama za izražavanje zabrinutosti. U 2024. godini nije bilo prijava nacionalnim kontaktnim točkama za multinacionalna poduzeća OECD-a u vezi s pitanjima vezanim uz vlastitu rad-

nu snagu. U 2024. nije bilo kazni, sankcija i naknada štete za slučajeve diskriminacije i uznemiravanja.¹⁵³ U izvještajnom razdoblju nije zabilježen niti jedan ozbiljan slučaj kršenja ljudskih prava u vezi s radnom snagom.¹⁵⁴

¹⁵³ S1-17, 103
¹⁵⁴ S1-17, 104 a,b

Pogođene zajednice ESRS S3

Strategija

Interesi i stajališta dionika ESRS SBM-2

Radna mjesta za lokalno stanovništvo

Cromaris je jedan od najvećih poslodavaca u Zadarskoj županiji, prosječno zapošljava oko 600 zaposlenika, a tijekom sezone i više. Iako tvrtka posluje u okruženju s dugogodišnjom tradicijom zanimanja povezanih s morem, suvremeni trendovi i rast zahtijevaju sustavno razvijanje znanja i vještina zaposlenika, prije svega iz područja zna-

nosti o moru. Cromaris zapošljava lokalno otočko stanovništvo i na taj način potiče razvoj malih i često izoliranih zajednica te zadržavanje stanovništva na otocima. U 2024. godini udjel lokalnog otočkog stanovništva u ukupnom broju zaposlenika Cromarisa bio je 24 posto i na razini je prethodne 2023. godine. Udjel zaposlenika koji dolaze iz lokalnih otočkih zajednica na uzgajalištima u 2024. je bio 55 posto. U cilju privlačenja novih zaposlenika na Cromarisovim internet-skim stranicama se nalazi obrazac "Posao u Cromarisu". Redovito se

objavljaju i oglasi za otvorena radna mjesta s opisima uvjeta, obveza i pogodnosti. Uz vanjsko oglašavanje, provodi se i interni "Cromaris program preporuka" u kojem zaposlenici mogu preporučiti poznanike, prijatelje i članove obitelji. U 2024. je obrađeno više od 443 zaprimljenih prijave, zaposlena su 64 nova zaposlenika u Hrvatskoj i 1 u Italiji, a interno je promovirano 46 zaposlenika.¹⁵⁵

¹⁵⁵ ESRS 2, SBM-2, 7.

Suradnja s akademskom i znanstvenom zajednicom

Tijekom 2024. godine 360 brojni studenti i učenici sudjelovali su na terenskoj nastavi, izvođenju stručne prakse te studijskim posjetima Cromarisu. U 2024. godini na terenskoj nastavi bio je 61 student i to sa Sveučilišta u Zadru, Odjela za ekologiju, agronomiju i akvakulturu i Stručnog preddiplomskog studija Informacijske tehnologije Sveučilišta u Zagrebu, Agronomskog fakulteta te studenti Sveučilišta u Puli. Na stručnoj praksi je bilo uku-

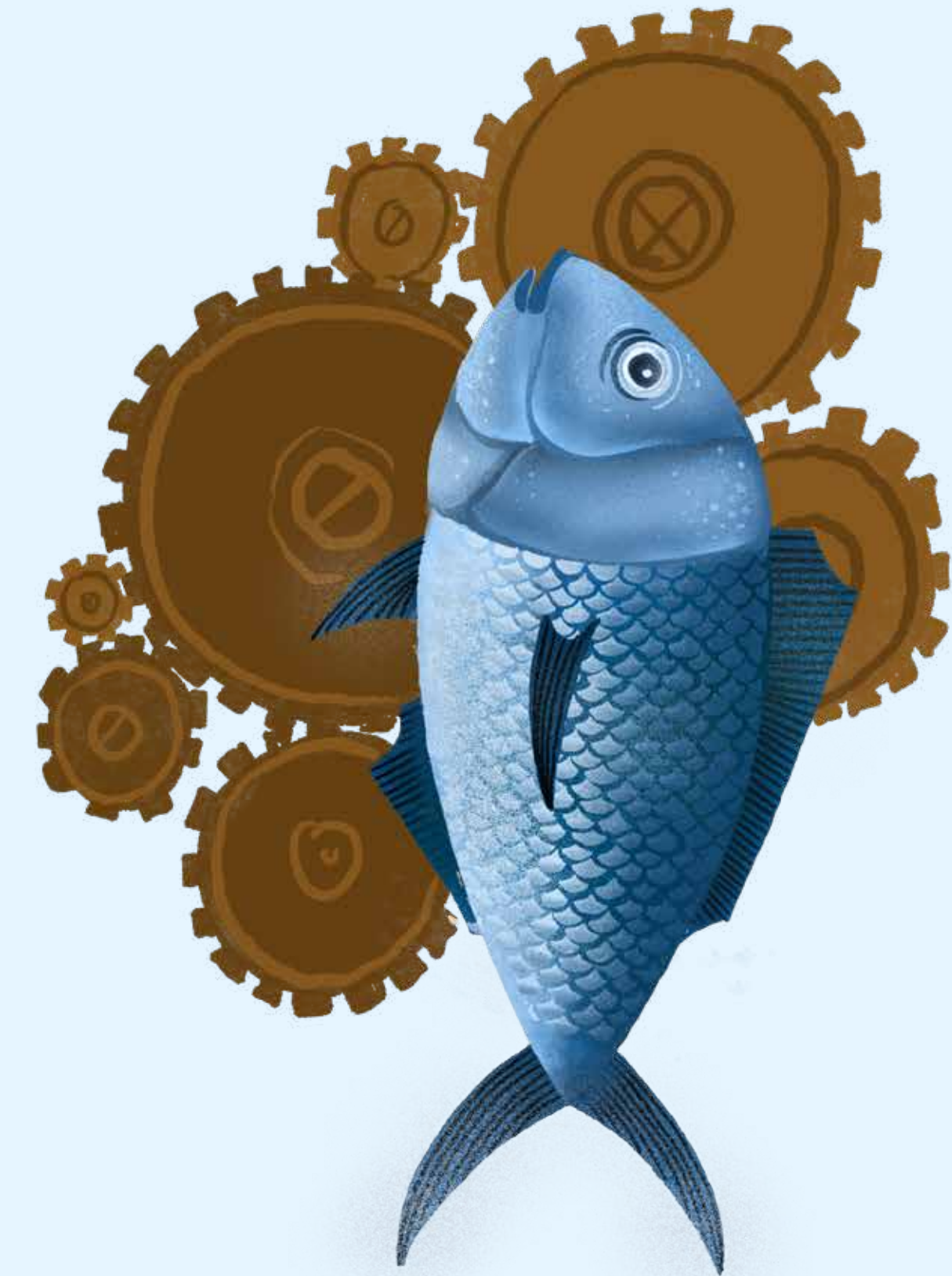
pno 7 studenata, a osim studenata Sveučilišta u Zadru bili su studenti talijanskog Universita degli Studi di Napoli Federico II te mađarskog Hungarian University of Agriculture and Life Sciences. Na stručnoj učeničkoj praksi bilo je dvoje učenika iz strukovne Poljoprivredne, prehrambene i veterinarske škola Stanka Ožanića iz Zadra. Na stručnim posjetama mrjestilištu, uzgajalištima i preradi, sudjelovalo je 273 studenata i učenika strukovnih škola iz Hrvatske, Belgije, Austrije i Njemačke. Cromarisovi stručnjaci su svojim znanjima i iskustvom

doprinijeli istraživanjima i aktivnostima studenata u okviru njihovih završnih i diplomskih radova. Zaposlenici Cromarisa održali su edukaciju o važnosti očuvanja bioraznolikosti, zaštićenim vrstama Jadrana te zaštiti mora učenicima OŠ Šimuna Kožičića Benje iz Zadra. Cromaris je u 2024. nastavio suradnju sa Sveučilištem u Bologna na dva projekta financiranai sufinancirana sredstvima EU. Projekt One earth financira se iz programa HORIZON, a projekt 3EFISHING sufinancira se iz programa Interreg.¹⁵⁵

Značajni učinci, rizici i prilike i povezanost sa strategijom i poslovnim modelom ESRS 2 SBM-3

U procesu procjene dvostruke značajnosti za 2024. godinu utvrđena su dva pozitivna učinka, a oba proizlaze iz vlastitog poslovanja. Značajni dijelovi lanaca vrijednosti povezani s pogođenim zajednicama su lokalne zajednice, akademska i znanstvena zajednica, srednje i osnovne škole te lokalno stanovništvo.¹⁵⁶

¹⁵⁶ ESRS 2 SBM-3

Učinci – pogođene zajednice

Tema	Podtema	Učinak	Opis učinka
Pogođene zajednice	Specifična za Cromaris - Otvaranje radnih mjesta za lokalne zajednice	Stvarni, pozitivni, kratkoročni utjecaj vlastitog poslovanja na izlazni lanac vrijednosti	<i>Otvaranje radnih mjesta uz uzgajališta i zapošljavanje lokalnog, otočnog stanovništva</i> <ul style="list-style-type: none">• Unaprjeđenje socioekonomskih prilika na otocima• Lokalno, otočko stanovništvo posjeduje vještine potrebne za rad na uzgajalištima.
Pogođene zajednice	Specifična za Cromaris - Suradnja s akademskim i istraživačkim institucijama	Stvarni, pozitivni, kratkoročni utjecaj vlastitog poslovanja na izlazni lanac vrijednosti	<i>Suradnja s akademskom zajednicom i istraživačkim institutima</i> <ul style="list-style-type: none">• Razmjena znanja i iskustava za unaprjeđenje proizvodnih praksi

Stvaranje radnih mjesta za lokalne zajednice

U cilju privlačenja i zadržavanja kvalificirane radne snage iz lokalnih zajednica razvijeni su programi za zapošljavanje lokalnog stanovništva "Cromarisov program preporuka" te privlačenje mladih talenata "Budućnost u Cromarisu" i "Karijere inspirirane morem" u skladu sa zahtjevima poslovanja.¹⁵⁷

¹⁵⁷ ESRS 2, SBM-3, 8 a ii, 9 c

Suradnja s akademskom i znanstvenom zajednicom

Suradnja s akademskom i znanstvenom zajednicom omogućuje razmjenu znanja i vještina te unaprjeđenje proizvodnih praksi. Studentima i srednjoškolcima pruža se prilika za stjecanje praktičnih znanja iz područja marikulture koji bi jednog dana mogli postati Cromarisovi zaposlenici.¹⁵⁸

Edukativne aktivnosti, kao što su predavanja o bioraznolikosti i zaštiti mora, podižu svijest o važnosti zaštite morskog okoliša među mladima.¹⁵⁹

¹⁵⁸ ESRS 2, SBM-3 8a i

¹⁵⁹ ESRS 2, SBM-3, 8a ii; 9 c

Upravljanje učincima, rizicima i prilikama

Politike za pogođene zajednice S3-1

Politikom kvalitete, sigurnosti hrane, zaštite okoliša i društvene odgovornosti definirano je poslovanje koje se temelji na uvažavanju lokalnih zajednica i društvenoj odgovornosti prema načelima UN-ove deklaracije o ljudskim pravima, konvencijama ILO, međunarodnim normama o ljudskim pravima i nacionalnim zakonima o radu.¹⁶⁰

¹⁶⁰ S3-1, 16.

Postupci za suradnju s pogođenim zajednicama u vezi s učincima S3-2

Uz zapošljavanje lokalnog, otočnog stanovništva, Cromaris surađuje s predstavnicima lokalnih i turističkih zajednica, škola te sportskih klubova. Cilj suradnje je održavanje dobrosusjedskih odnosa, očuvanje okoliša, podizanje svijesti o važnosti uključivanja ribe u prehranu djece i mladih, poticanje djece i mladih na bavljenje sportom, očuvanje kulturne baštine te ulaganje u zajedničku javnu infrastrukturu.¹⁶¹

¹⁶¹ S3-2, 21

Postupci za sanaciju negativnih učinaka i komunikacija s pogođenim zajednicama S3-3

U procesu ocjene dvostrukog značaja za 2024. godinu nisu utvrđeni značajni negativni učinci niti rizici povezani s pogođenim zajednicama.¹⁶²

¹⁶² S3-3, 27

Mjere za ublažavanje učinaka, rizika i prilika povezanih s pogođenim zajednicama S3-4

Suradnja s lokalnim zajednicama

Cromaris je tijekom 2024., kao i prethodnih godina sudjelovao u nizu događaja i aktivnosti kao organizator, suorganizator i sudionik. U 2024. zaposlenici Cromarisa sudjelovali su u volonterskoj akciji čišćenja Parka prirode Telašćica i sukošanske lučice. Interaktivnu izložbu Blago Jadranskog podmorja posjetilo je preko 7.500 djece iz 8 osnovnih škola i djecu iz 4 vrtića. Cilj izložbe je bio podizanje svijesti o važnosti zaštite morskog okoliša i poticanje djece i mladih da u prehranu uključe ribu i morske plodove.

Cromaris također aktivno podupire lokalne sportske klubove KK Zadar, Plivački klub Zadar, Savez za daljinsko plivanje, Rukometni kluba Zadar 1954., Udrugu mladeži Preko, Jedriličarski kluba Sali te lokalne sportske događaje kao što su npr. Škraping na otoku Pašmanu te međunarodni nogometni turnir Dalmatinko za mlade.

Cromaris je i u 2024. u suradnji s lokalnim i turističkim zajednicama organizirao niz događaja s ciljem promocije lokalne kulturne baštine i običaja te autohtonih recepata mediteranske kuhinje: Tuna, Sushi & Wine festival Zadar, Fish & Jazz festival Zadar, Toč festival Nin, Zadar street Food Festival, Festival mora i soli Sali,

Crnilo kup Lukoran, Submania - Kup otoka Pašmana u podvodnom ribolovu, manifestacija Dani hrvatskog kulinarstva, Dani orade i kalamera te brojne ribarske večeri i druge gastro manifestacije.

Izravan doprinos dobrobiti zajednice jest i sustavno ulaganje u zajedničku (javnu) infrastrukturu. Cromaris je omogućio oslikavanje kabineta kulinarstva Ugostiteljske škole Zagreb. Ovim projektom Cromaris aktivno doprinosi promociji i popularizaciji akvakulture te educira mlade o održivom uzgoju ribe i važnosti morskih resursa.¹⁶³

¹⁶³ S3-4, 32

Ciljne vrijednosti za upravljanje učincima, rizicima i prilikama povezani s pogođenim zajednicama S3-5

Cromaris je za 2024. odredio ciljeve za suradnju s lokalnim i turističkim zajednicama, akademskom i znanstvenom zajednicom, srednjim i osnovnim školama te sportskim klubovima. Svi postavljeni ciljevi za 2024. su ispunjeni, a svake godine raste broj posjeta, mentorstva, edukacija, manifestacija i donacija što je pokazatelj dobre suradnje s lokalnom zajednicom, akademskom i znanstvenom zajednicom te odgojno-obrazovnim institucijama.

Cilj	Aktivnosti za ostvarenje cilja
Izgradnja i zadržavanje dobrog odnosa s lokalnim zajednicama i poticanje pozitivnih promjena	<ul style="list-style-type: none"> • Donacije i sponzorstva sportskih aktivnosti i klubova – najmanje 2 • Donacije i sponzorstva lokalnih manifestacija (kultura i baština) – najmanje 2 • Sudjelovanje na manifestacijama lokalnih zajednica (kultura i baština) – najmanje 2 • Humanitarne donacije - najmanje 2 • Ulaganja u zajedničku/javnu infrastrukturu u zajednici - najmanje 2 • Donacije edukativnim programima/materijalima (poticanje znanja, osvještavanje i prevencija) – najmanje 1 • Suradnja s lokalnim medijima – najmanje 12 • Donacije i sponzorstva u novcu i ribi (protuvrijednost u EUR) - Cromaris je u 2024. u novcu i ribi donirao 78.000 €
Suradnja sa znanstvenom i akademskom zajednicom i odgojno obrazovnim ustanovama	<ul style="list-style-type: none"> • Provedba informativno-edukativnih aktivnosti (zaštita bioraznolikosti Jadranskog mora i promicanje konzumacije ribe i morskih plodova) kroz program Blago jadranskog podmorja – najmanje 100 posjetitelja • Posjet učenika/studenata Cromaris pogonu/mrjestilištu/uzgajalištu – najmanje 5 posjeta i 50 posjetitelja • Edukacija osnovnoškolske i srednjoškolske djece o bioraznolikosti i zaštiti okoliša te uravnoteženoj prehrani i ribi kao zdravoj hrani, poticanje konzumacije ribe u skladu s našom misijom – najmanje 3 edukacije i 15 sudionika

Kupci i potrošači ESRS S4

Strategija

Interesi i stajališta dionika ESRS 2 SBM-2

Cromaris svojim kupcima i potrošačima na hrvatskom i talijanskom tržištu te 20 tržišta u zemljama Europe, nudi zdravstveno ispravne i nutritivno vrijedne proizvode uzgojene u moru čiju kakvoću redovito nadziru ovlašteni laboratoriji.

U Cromarisov strateški plan poslovanja uključuju se rezultata ispitivanja kupaca i potrošača, istraživanja tržišnih trendova te gospodarskih pokazatelja na lokalnoj i globalnoj razini.¹⁶⁴

¹⁶⁴ ESRS 2, SBM-2, AR 3

Uključivanja interesa i stajališta te ljudskih prava kupaca i potrošača u strateški plan poslovanja¹⁶⁵

Načini uključivanja

Cilj

Redovita istraživanja trendova na tržištu i potrošačkih navika te zadovoljstva kupaca i potrošača Cromarisovim proizvodima

- Dobiti točne informacije od kupaca i potrošača vezan za očekivanja o kvaliteti, sljedivost i nutritivnim vrijednostima proizvoda
- Kontinuirano usklađivati strateški plan poslovanja s trendovima na tržištu i zahtjevima kupaca i potrošača

Certificiranje poslovanja prema standardima o kvaliteti, zaštiti okoliša, sljedivosti proizvoda, organskom uzgoju, uzgoju bez antibiotika te poslovanja prema načelima zaštite okoliša i društveno odgovornog poslovanja

- Informirati kupce i potrošače o održivim praksama poslovanja koje su potvrdili neovisni vanjski auditori i certifikatori

Dvosmjerna komunikacija s kupcima i potrošačima preko društvenih mreža i elektroničke pošte

- Dobiti točne i pravovremene informacije od kupaca i potrošača
- Brza i pravovremena komunikacija koja omogućava brze reakcije i odgovore

¹⁶⁵ ESRS 2 SBM- 2 , 8

ESRS 2 SBM-3 – Značajni učinci, rizici i prilike i povezanost sa strategijom i poslovnim modelom

U procesu ocjene dvostruke značajnosti Cromaris je prepoznao jedan stvarni negativni kratkoročni učinak, četiri pozitivna učinka te jedan potencijalni srednjoročni i dugoročni rizik. U ocjenu dvostruke značajnosti uključeno je vlastito poslovanje te izlazni lanac vrijednosti, odnosno kupci i potrošači, pružatelji usluga prijevoza proizvoda i priroda kao tihi dionik **Opis postupka za utvrđivanje i procjenu značajnih učinaka, rizika i prilika IRO-1.**

Učinci – kupci i potrošači

Tema	Podtema	Podpodtema	Učinak	Opis učinka
Kupci i potrošači	Učinci povezani s informacijama za krajnje potrošače i/ili krajnje korisnike	Standardi, norme i certifikati	Stvarni, pozitivan, kratkoročni učinak vlastitog poslovanja na okoliš i društvo	<p><i>Certificirane norme i standardi:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Osiguravaju sljedivost proizvoda, potvrdu kvalitete, organskog uzgoja, uzgoja bez antibiotika i poslovanja prema načelima zaštite okoliša i društvene odgovornosti • Doprinosu povjerenju kupaca i potrošača • Potencijalna su prednost na tržištu u odnosu na konkurenciju
Kupci i potrošači	Učinci povezani s informacijama za krajnje potrošače i/ili krajnje korisnike	Pristup informacijama o proizvodima	Stvarni, pozitivan, kratkoročni i dugoročni učinak vlastitog poslovanja i izlaznog lanca vrijednosti tj. potrošača na okoliš i društvo	<p><i>Pristup informacijama o kvaliteti proizvoda dostupan je svim kupcima i potrošačima na:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Deklaracijama svakog proizvoda • Internetskim stranicama • Društvenim mrežama

Tema	Podtema	Podpodtema	Učinak	Opis učinka
Kupci i potrošači	Osobna sigurnost potrošača i/ili krajnjih korisnika	Pritužbe kupaca i krajnjih korisnika	Negativni, stvarni kratkoročni učinak vlastitog poslovanja i izlaznog lanca vrijednosti tj. kupaca i potrošača na okoliš i društvo	<p><i>Pritužbe kupaca odnose se na uslugu prijevoza proizvoda</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Manipulacija proizvodima od jednog pružatelja usluga prijevoza do drugog može utjecati na stabilnost hladnog lanca i izravno utjecati na kvalitetu proizvoda.
Kupci i potrošači	Osobna sigurnost potrošača i/ili krajnjih korisnika	Uzgoj ribe bez antibiotika	Stvarni, kratkoročni pozitivan učinak vlastitog poslovanja i izlaznog lanca vrijednosti tj. potrošača na okoliš i društvo	<p><i>Proizvodnja bez antibiotika</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Doprinosi smanjenju otpornosti živih bića na otpornost na antibiotike • Omogućuje učinkovitije liječene živih bića antibioticima
Kupci i potrošači	Socijalna uključenost potrošača i/ili krajnjih korisnika	Organski uzgoj	Stvarni, kratkoročni pozitivan učinak vlastitog poslovanja i izlaznog lanca vrijednosti tj. potrošača na okoliš i društvo	<p><i>Organski uzgojena riba</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Doprinosi dobrobiti životinja • Dostupnosti organskih proizvoda na tržištu • Potencijalna je prednost u odnosu na konkurenciju

Rizici i prilike – kupci i potrošači

Tema	Podtema	Podpodtema	Rizik/prilika	Opis rizika/prilike
Kupci i potrošači	Učinci povezani s informacijama za krajnje potrošače i/ili krajnje korisnike	Tržišni pritisak - cijene	Rizik srednjoročni i dugoročni vlastitog poslovanja i izlaznog lanca vrijednosti tj. kupaca na poslovanje	<p><i>Promjenom potrošačkih navika potrošači sve češće kupuju ribu u trgovačkim centrima, umjesto u ribarnicama.</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Kupci tj. trgovci u trgovačkim lancima otkupljuju ribu po najnižim cijenama čime se utječe na cjenovnu politiku Cromarisa i održivost poslovanja.• Ulaganje u istraživanje i razvoj za postizanje ravnoteže nutritivne vrijednosti proizvoda i proizvodne cijene

Svi pozitivni učinci na kupce i potrošače direktno su povezani s Cromarisovim strateškim planom. Dva od četiri glavna smjera poslovanja odnose se na diferencijaciju i inovacije u poslovanju: održivu proizvodnju organske ribe i proizvoda dodane vrijednosti te razumijevanje potrošača kojima se nude proizvodi dodane vrijednosti usklađeni s tržišnim trendovima i njihovim preferencijama. Pritom se u obzir uzimaju interesi, stavovi i prava kupaca.¹⁶⁶

¹⁶⁶ ESRS 2, SBM-3, 10 c

Cromaris ima uspostavljen sustav zaprimanja i rješavanja reklamacija i prigovora

Za rješavanje negativnog učinka povezanog s prijevozom Cromarisovih proizvoda do kupaca i potrošača u temperaturnom režimu hladnog lanca i manipulaciju proizvoda uspostavljen je sustav zaprimanja i rješavanja reklamacija i prigovora u skladu s Cromarisovim strateškim planom poslovanja u čijem je središtu razumijevanje potrošača.¹⁶⁷

Potencijalni srednjoročni i dugoročni rizik povezan je s promjenama navika potrošača kada je riječ o

¹⁶⁷ ESRS 2, SBM-3, 10 c

kupnji ribe. Potrošači radije kupuju ribu u trgovačkim lancima umjesto na tržnicama i ribarnicama. Trgovci u trgovačkim lancima pak nastoje dogovoriti najnižu otkupnu cijenu proizvoda što utječe na održivost proizvodnje i zahtijeva kontinuirano istraživanje i razvoj proizvoda koji će zadržati kvalitetu i nutritivnu vrijednost i biti cjenovno pristupačni. Cromarisov trogodišnji strateški plan revidira se svake godine i usklađuje s promjenama navika kupaca i potrošača, tržišnim trendovima te gospodarskim pokazateljima na lokalnoj i globalnoj razini.¹⁶⁸

¹⁶⁸ ESRS 2 SBM-3, 9 a,b; 48 b, c i ii, 10 d

Cromaris usklađuje poslovanje s trendovima na tržištu i promjenama potrošačkih navika

U procjenu dvostruke značajnosti u obzir su uzete sve kategorije potrošača na koje bi Cromaris mogao utjecati.¹⁶⁹ Cromaris svake godine provodi kvalitativno i kvantitativno istraživanje u koje su uključeni ključni kupci i partneri Cromarisa u Italiji i Hrvatskoj. Istraživanje je provedeno i 2024. godine, a ocjenjivala se svježina, kvaliteta, nutritivni sastav proizvoda, prodajni predstavnici te cijene i financijski uvjeti. U istraživanju su sudjelovali predstavnici veleprodaje, maloprodaje, sektora HoReCa (hoteli, restorani i catering) te direktne kupnje i preuzimanja (eng. Cash

and carry). U ocjenu dvostrukog značaja uključene su također reklamacije i prigovori Cromarisovih kupaca i potrošača. U 2024. godini bilo je za trećinu manje reklamacija u odnosu na 2023. godinu, a trošak reklamacija smanjio se za 57 posto. U 2024. smanjio se i broj prigovora za 35 posto u odnosu na 2023. godinu. Prigovori nemaju financijski učinak, već su informativnog karaktera te se kao i reklamacije uzimaju u obzir pri donošenju odluka o mjerama i aktivnostima za smanjenje udjela opravdanih reklamacija i prigovora.

¹⁶⁹ ESRS 2 SBM-3, 10a i, ii, iii, iv

Svake godine se provodi ispitivanje zadovoljstva kupaca i potrošača

Deklaracijama na svim Cromarisovim proizvodima omogućen je pristup informacijama svim kupcima i potrošačima

Cromaris upravlja potencijalnim negativnim učincima na zdravlje i sigurnost potrošača osiguravanjem sljedivosti proizvoda, proizvodnjom hrane prema vlastitoj recepturi i upotrebi certificiranih sirovina prema načelima okolišne i društvene održivosti, uzgojem bez antibiotika, kontrolama roka trajnosti, na temelju ispitivanja mikrobioloških i senzoričkih karakteristika ribe u temperaturnom režimu hladnog lanca, kontrolom higijene radnih površina, opreme i proizvoda, nutritivnim analizama proizvoda koje rade vanjski ovlaštene laboratoriji te internim kontrolama

udjela omega-3 i omega-6 masnih kiselina za svaki lot proizvoda. Svi Cromarisovi proizvodi označeni su u skladu sa zakonskim propisima RH i EU, a na deklaracijama se nalaze informacije o nazivu i opisu proizvoda, sastojcima, hranjivim vrijednostima, zdravstvenim značajkama, alergenima, vrsti ambalažnog materijala, uvjetima čuvanja i distribucije te načinu i roku upotrebe.¹⁷⁰

Cromarisovi proizvodi dostupni su širokom spektru potrošača i nalaze se u velikim trgovačkim lancima te

¹⁷⁰ ESRS 2 SBM-3, 10 b

specijaliziranim trgovinama i ribarnicama u nekoliko gradova. Aktivno sudjelujemo na raznim manifestacijama i događanjima kako bismo potaknuli potrošače na konzumaciju nutritivno vrijednih proizvoda. Međutim, suočavamo se sa značajnim tržišnim rizikom zbog pritiska na cijene. Cromaris surađuje s maloprodajnim lancima koji kontinuirano pregovaraju niže cijene, što predstavlja izazov za našu politiku cijena. Iako su naši proizvodi dizajnirani za široku publiku, ova tržišna dinamika može utjecati na našu sposobnost da održimo kvalitetu i vrijednost proizvoda koje nudimo.¹⁷¹

¹⁷¹ ESRS 2, SBM-3, 12

Cromarisvi proizvodi jednako su dostupni svim zainteresiranim kupcima i potrošačima

Politike za potrošače i krajnje korisnike S4-1

Sve politike, standardi, opći uvjeti, interne smjernice, upravljački dokumenti, dokumentirani postupci i radne upute odnose se na sve kupce i potrošače Cromarisovih proizvoda i ne izdvajaju niti jednu određenu skupinu.¹⁷²

Certificiranim standardima dokazuje se sljedivost proizvoda, organski uzgoj, uzgoj bez antibiotika te okolišna i društvena održivost poslovanja.

Politika kvalitete, sigurnosti hrane, zaštite okoliša i društvene odgovornosti javno je dostupna kupcima i potrošačima, a objavljena

¹⁷² S4-1, 15

je na Cromarisovim internetskim stranicama. Za provedbu politike odgovoran je predsjednik uprave Cromarisa. Politika je donesena na temelju zahtjeva međunarodnih standarda koje je Cromaris uveo i certificirao, a odnosi se na sve kupce i potrošače. Politika je usmjerena na kvalitetu i sigurnost hrane, odgovornost prema kupcima i potrošačima te okolišnu i društvenu održivost poslovanja.¹⁷³

Politika kvalitete riblje hrane javno je dostupna kupcima i potrošačima, a objavljena je na Cromarisovim internetskim stranicama. Za provedbu politike odgovorna je ru-

¹⁷³ MDR-P, 65 a,b,c,d, f

kovoditeljica istraživanja i razvoja Cromarisa, a politika se odnosi na sve Cromarisove kupce i potrošače. Politika je donesena na temelju zahtjeva međunarodnih standarda koje je Cromaris uveo i certificirao. Politika osigurava kvalitetu, sljedivost i održivost sirovina za proizvodnju hrane.¹⁷⁴

Etičkim kodeksom su postavljene smjernice za odgovorno poslovanje i transparentne odnose s kupcima i potrošačima. Za provedbu odredbi kodeksa odgovoran je predsjednik uprave Cromarisa, a odnose se na sve Cromarisove kupce i potrošače.¹⁷⁵

¹⁷⁴ MDR-P, 65 a,b,c,d, f

¹⁷⁵ MDR-P, 65 a,b,c,d, f

Opći uvjeti nabave roba i usluga javno su objavljeni na Cromarisovim internetskim stranicama, a definiraju načela poslovanja s dobavljačima i pružateljima usluga, čime se osigurava odgovornost prema kupcima i potrošačima kroz visoke standarde kvalitete i sigurnosti. Za provedbu je odgovoran predsjednik uprave, a odnosi se na sve dobavljače roba i usluga.¹⁷⁶

¹⁷⁶ MDR-P, 65 a,b,c,d, f

Opći uvjeti prodaje i isporuke proizvoda sastavni su dio svih ugovora koje Cromaris sklapa s kupcima. Opći uvjeti su javno objavljeni na Cromarisovim internetskim stranicama, a za provedbu općih uvjeta s obje strane odgovorni su potpisnici ugovora. Opći uvjeti definiraju pravila poslovanja s kupcima, naglašavajući sigurnost, kvalitetu i transparentnost u opskrbnom lancu.¹⁷⁷

Dokumentirani postupak - Upravljanje nesukladnostima i pokretanje korektivnih aktivnosti je interni dokument koji definira način prepoznavanja, dokumentiranja i rješavanja nesukladnosti u proizvodnji i distribuciji proizvoda u cilju osigu-

¹⁷⁷ MDR-P, 65 a,b,c,d, f

ranja sigurnosti i kvalitete za kupce i potrošače. Za analize, obradu nesukladnosti te pripremu odgovora kupcima i potrošačima, nadležna je organizacijska jedinica kontrole kvalitete i razvoja proizvoda. Pritom se nesukladnost proizvoda odnosi se na bilo koje odstupanje od propisanih standarda kvalitete, sigurnosti hrane, zakonskih propisa, specifikacija te internih procedura (mikrobiološka, fizikalna, kemijska, organoleptička, temperaturni režim hladnog lanca, nepravilnosti u označavanju i sljedivosti, neusklađenost s uvedenim i certificiranim standardima te internim dokumentima).¹⁷⁸

¹⁷⁸ MDR-P, 65 a,b,c,d, f

Radna uputa za rješavanje nesukladnosti prema dobavljačima je interni dokument kojim je definiran proces utvrđivanja, prijave i rješavanja nesukladnosti pri isporukama proizvoda i usluga od strane dobavljača. Cilj je osigurati dosljednost u kvaliteti i pouzdanosti opskrbe te na najmanju moguću mjeru svesti utjecaj nesukladnosti na proizvodne procese te zaštititi interese kupaca i potrošača.¹⁷⁹

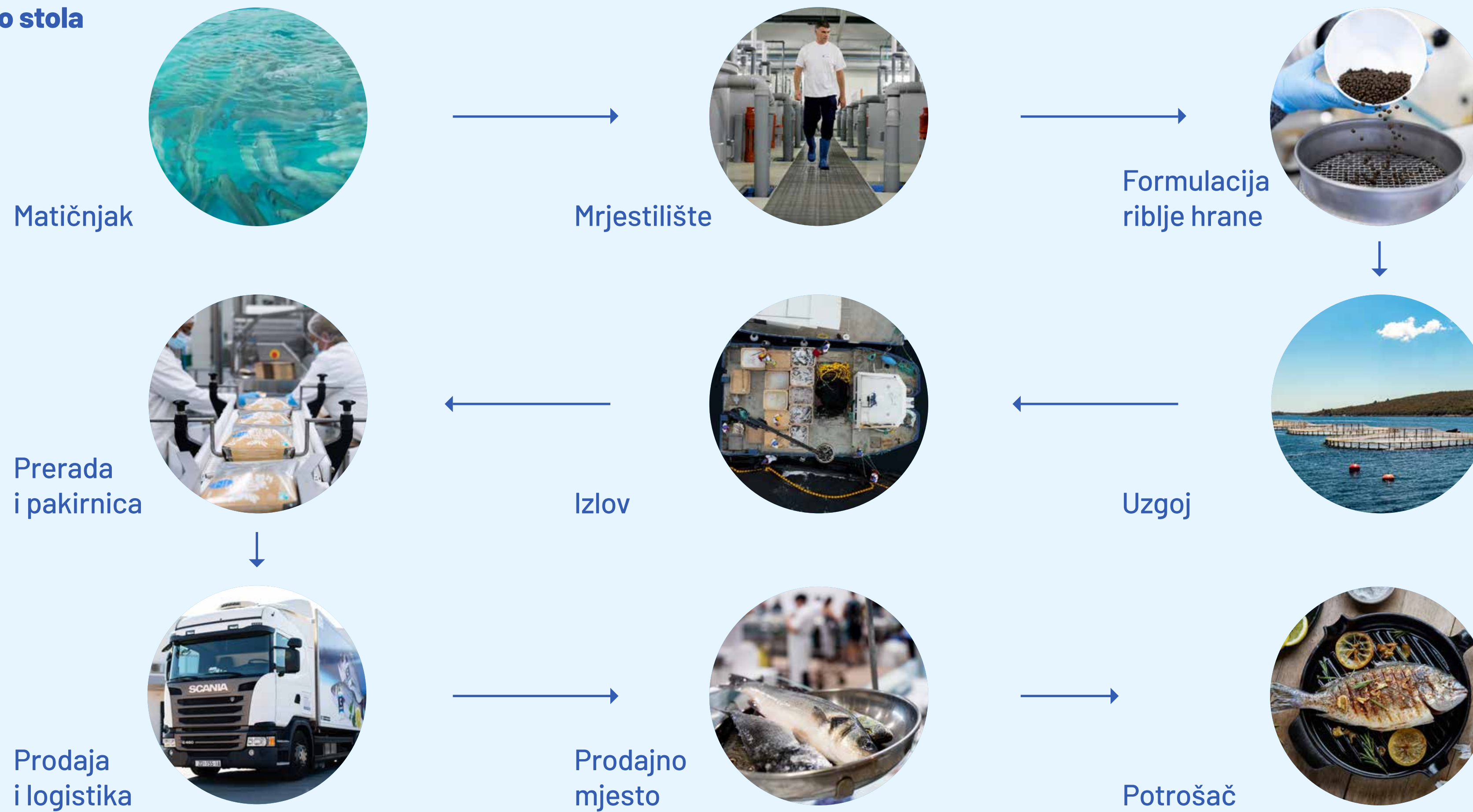
Radne upute za rješavanje reklamacija i prigovora kupaca i potrošača su interni dokument za definiranje mehanizama zaštite prava kupaca i potrošača, obrada prigovora te ispunjavanje zahtjeva

¹⁷⁹ MDR-P, 65 a,b,c,d, f

za transparentnost u poslovanju. Za analize, obradu i pripremu odgovora kupcima i potrošačima za reklamacije nadležna je organizacijska jedinica kontrole kvalitete i razvoja proizvoda, a za prigovore odjela marketinga u suradnji s kontrolom kvalitete i razvoja proizvoda. Pritom se reklamacija definira kao svako izraženo nezadovoljstvo kupca/korisnika prodanim proizvodom ili pruženom uslugom te ima financijske posljedice. Prigovori na proizvode i usluge koji ne uključuju financijske gubitke i informativnog je karaktera za unaprjeđenje procesa. Odnosi se na sve reklamacije i prigovore zaprimljene od kupaca i potrošača.¹⁸⁰

¹⁸⁰ MDR-P, 65 a,b,c,d,f

Od mora do stola

Zaštita kupaca i potrošača te pravo na informacije i zdravstveno ispravne proizvode

Zaštita kupaca i potrošača te pravo na informacije i zdravstveno ispravne proizvode osigurava se:

- Standardizacijom i certifikacijom održivih praksi poslovanja kojima se potvrđuje sljedivost proizvoda od mora do stola, uzgoj bez antibiotika, poštivanja pet pravila za dobrobit životinja, organski uzgoj te poslovanje prema načelima zaštite okoliša i društveno odgovornog poslovanja
- Redovitim kontrolama proizvoda o zdravstvenoj ispravnosti i nutritivnoj vrijednosti
 - Kontrole rok trajnosti, na temelju ispitivanja mikrobioloških i senzoričkih karakteristika ribe

u temperaturnom režimu hladnog lanca

- Kontrole higijene radnih površina, opreme i proizvoda
- Nutritivnih analiza proizvoda vanjski ovlaštenih laboratorija 2 puta godišnje
- Internih kontrola udjela omega-3 i omega-6 masnih kiselina za svaki lot proizvoda
- Sustavom zaprimanja i rješavanja reklamacija i prigovora kupaca i potrošača vezanim za kvalitetu, količinu i cijenu proizvoda
- Sustavom za zaprimanje i rješavanje nesukladnosti proizvoda kojim se sprječava stavljanje na tržište, te ako je to potrebno povlače, proizvodi i usluge koji odstupaju od propisanih kriterija i standarda

- Sustavom zaprimanja i rješavanja nesukladnosti utvrđenih kod dobavljača omogućava se rješavanje situacija u kojima dobavljač ne ispunjava dogovorene odredbe, uvjete ili standarde kvalitete u svojim proizvodima ili uslugama
- Označavanjem i deklaracijama sastava na proizvodima u skladu sa zahtjevima zakonskih propisa EU i RH
- Transparentnim marketinškim praksama i edukacijama kojima se podiže svijest potrošača o prednostima održivog ribarstva i akvakulture, uključivanja ribe u prehranu te smanjenja otpada od hrane bez izlaganja kupaca i potrošača netočnim informacijama.¹⁸¹

¹⁸¹ S4-1, 16 a,b,c; 17 a, b,c

Suradnja s potrošačima i krajnjim korisnicima u vezi s učincima S4-2

Cromaris definira svoju suradnju s potrošačima i kupcima kroz Opće uvjete prodaje i isporuke proizvođača, Opće uvjete nabave roba i usluga, Upravljanje nesukladnostima i pokretanje korektivnih aktivnosti, Radnu uputu za rješavanje reklamacija i prigovor kupaca i potrošača te Radnu uputu za rješavanje

nesukladnosti dobavljača. Nadalje, na Cromarisovim mrežnim stranicama nalazi se adresa elektroničke pošte na koju kupci i potrošači mogu dostaviti svoje pritužbe, sugestije ili komentare te kontakti Cromarisove prodaje u Hrvatskoj i Italiji, izvoza, trgovina i ribarnica. Cromaris sa svojim kupcima i potrošačima također komunicira preko društvenih mreža (LinkedIn, Instagram, Facebook).¹⁸²

¹⁸² S4-2, 22, 23, 27

Cromaris uzima u obzir perspektive kupaca i potrošača pri donošenju poslovnih odluka koje su usmjerene na upravljanje stvarnim i potencijalnim učincima na kupce i potrošače. Dva od četiri glavna smjera Cromarisovog poslovanja utvrđena strateškim planom odnose se na diferencijaciju i inovacije u poslovanju tj. proizvodnju organske ribe, uzgoj novih vrsta i proizvoda dodatne vrijednosti, praćenje trendova na tržištu te razumijevanje zahtjeva potrošača. Informacije se priku-

pljaju u izravnim kontaktima s kupcima prilikom sklapanja ugovora o suradnji, tijekom provedbe godišnjih istraživanja zadovoljstva Cromariosvim proizvodima, na temelju reklamacija i prijava, informacijama sa sajmova, konferencija, gastro i enoloških događaja te digitalnih platformi i društvenih mreža. Suradnja s kupcima i potrošačima je direktna i kontinuirana. U komunikaciji s kupcima i potrošačima sudjeluju različite organizacijske jedinice, ovisno o vrsti suradnje:

veleprodaja, maloprodaja, organizacija jedinica nadležna za nabavu, zatim prijevoz i logistiku, kontrola kvalitete i razvoj proizvoda, marketing, a prema potrebi druge organizacijske jedinice. Odgovornost za ostvarivanje suradnje s kupcima i potrošačima te uzimanje u obzir rezultata suradnje pri donošenju odluka također ovisi o vrsti suradnje s kupcima i potrošačima. Stoga su u suradnju s kupcima i potrošačima uključeni direktori tržišnog poslovanja i komercijalne izvršno-

sti, logistike te istraživanja i razvoja. Krovna odgovornost je na predsjedniku uprave Cromarisa.¹⁸³ Cromaris nije prepoznao potrošače koji bi bili posebno osjetljivi ili koji su marginalizirani, a na koje bi negativni učinak vezan uz poštivanje hladnog režima mogao imati dodatni negativni utjecaj.¹⁸⁴

183 S4-2, 20 a,b,c,d

184 S4-2, 21

Sanacija negativnih učinaka i komunikacija s kupcima i potrošačima S4-3

Općim uvjetima prodaje i isporuke proizvoda, Općim uvjetima nabave roba i usluga, Dokumentiranim postupkom - Upravljanje nesukladnostima i pokretanje korektivnih aktivnosti, Radnim uputama za rješavanje reklamacija i prigovora kupaca i potrošača te Radnim uputama za rješavanje nesukladnosti dobavljača osiguravaju se postupci za sanaciju negativnih učinaka koji-

ma kupci mogu izraziti zabrinutost. Kupci i potrošači također mogu podnijeti komentare, primjedbe, prijedloge, pritužbe i prijave na adrese elektroničke pošte objavljene na Cromarisovim mrežnim stranicama. U 2024. ni poslovanje Cromarisa niti dobavljački lanci nisu uzrokovali značajne štetne posljedice za kupce i potrošače koje bi zahtijevale primjenu pravnog lije-

ka.¹⁸⁵ Opis postupka primjene pravnog lijeka nalazi se u Općim uvjetima prodaje i isporuke proizvoda. Opći uvjeti su javno objavljeni na mrežnim stranicama i sastavni su dio svih ugovora koje Cromaris sklapa s kupcima. Odgovornim praksama ugovaranja i nepristranim odabirom poslovnih partnera osigurava se kvaliteta proizvoda

¹⁸⁵ S4-3, 25. a

za kupce i potrošače. Etičkim kodeksom je određena nulta tolerancija na korupciju i neetično poslovanje, a održavanje odnosa s kupcima temelji se na povjerenju i odgovornosti.¹⁸⁶

¹⁸⁶ S4-3, 25. b

Mjere za ublažavanje negativnih učinaka i rizika vezanih za potrošače i kupce S4-4

Ciljevi provedbe mjera	Opis mjera
Osiguranje hladnog lanca tijekom prijevoza od Cromarisa do kupaca ¹⁸⁷	<ul style="list-style-type: none">• Edukacija radnika dobavljača povezanih s prijevozom proizvoda• Uspostava sustava za praćenje i rješavanje nesukladnosti proizvoda• Sustav za zaprimanje i rješavanje reklamacija i prigovora
Osiguranje kvalitete i nutritivne vrijednosti proizvoda ¹⁸⁸	<ul style="list-style-type: none">• Redovite kontrole proizvoda za osiguranje zdravstvene ispravnosti i nutritivne vrijednosti, uključujući mikrobiološka i senzorička ispitivanja• Sustav za zaprimanje i rješavanje reklamacija i prigovora
Proizvodnja riblje hrane prema Cromarisovoj recepturi u cilju osiguranja sljedivosti proizvoda, dobrobiti životinja te očuvanja biološke raznolikosti i ekosustava ¹⁸⁹	<ul style="list-style-type: none">• Politikom riblje hrane određene su uvjeti za proizvodnju riblje hrane• Razvoj i optimizacija recepture za riblju hranu, kako bi se postigli najbolji proizvodni rezultati i zadovoljile nutritivne potrebe riba• Upotrebom sirovina iz održivih izvora i smanjenje udjela ribljeg ulja i brašna iz divljeg ulova doprinosi se zaštiti bioraznolikosti i ekosustava
Pravedne marketinške prakse te edukacije potrošača ¹⁹⁰	<ul style="list-style-type: none">• Edukacije potrošača o održivim praksama i prednostima konzumacije ribe putem digitalnih platformi i društvenih mreža• Promocija BIO asortimana• Pružanje kvalitetnih informacija o proizvodima kroz jasne i informativne deklaracije i komunikacijske kanale• Suradnja s poznatim <i>chefovima</i> za promociju zdravih recepata

¹⁸⁷ S4-4, 31. a

¹⁸⁸ S4-4, 31. b

¹⁸⁹ S4-4, 31. a

¹⁹⁰ S4-4, 31. c

Tijekom 2024. godine Cromaris je proveo niz mjera kako bi spriječili, ublažili ili sanirali značajni negativni učinci na potrošače. U 2024. godini nisu prijavljeni slučajevi kršenja ljudskih prava potrošač.¹⁹¹ Mjere i aktivnosti se provode kontinuirano, a odnose na sve dijelove vlastitog poslovanja te dobavljače, kupce, potrošače i zaposlenike.¹⁹² Djelotvornost mjera i aktivnosti redovito se prati na temelju istraživanja tržišta i zadovoljstva kupaca i potrošača, analiza povratnih informacija na digitalnim platformama te praćenja učinkovitosti sustava za reklamacije i prigovore. Sve informacije o proizvodima (deklaracije, nutritivne vrijednosti) nalaze se na ambalaži svakog proizvoda u skladu sa zakonom države na čijem se tržištu prodaju.¹⁹³ Mjere se financiraju iz vlastitih sredstava te sredstava EU.¹⁹⁴

191 S4-4, 35.

192 MDR-A, 68. b, c

193 S4-4, 37.

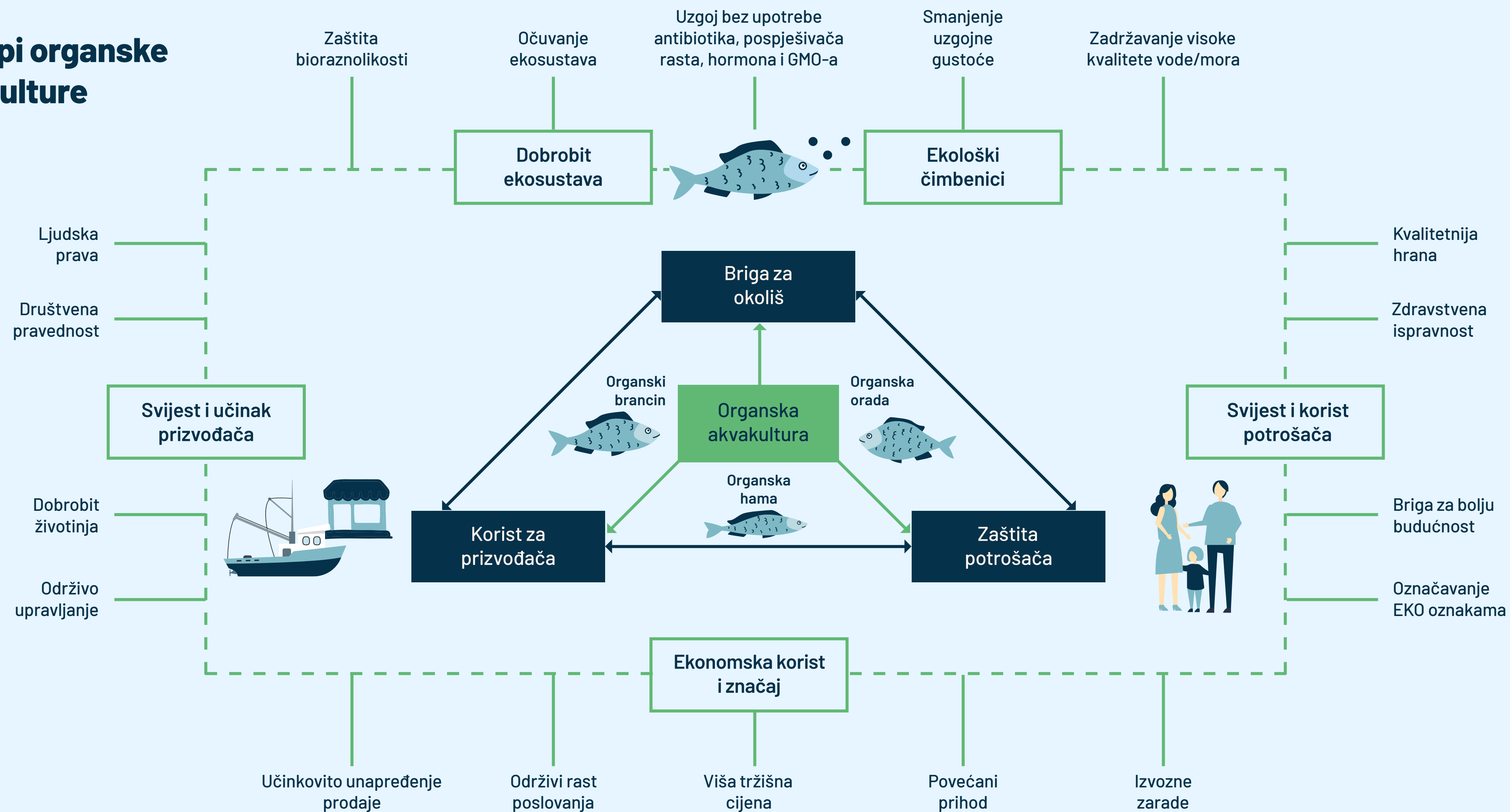
194 S4-4, MDR-A 69. a

Promocija BIO proizvoda

U skladu s vizijom, misijom i strateškim planom poslovanja koji uzima u obzir podizanje svijesti potrošača o prednostima redovite konzumacije ribe, Cromaris je u 2024. na svojim digitalnim platformama i društvenim mrežama proveo niz komunikacijskih kampanja. Poseban naglasak bio je na promociji Cromarisovih BIO proizvoda. U suradnji s agencijom Bruketa & Žinić, razvijena je komunikacijska strategija za BIO ribu namijenjenu tržištima Hrvatske i Italije – Moj komadić mora. Cromarisova BIO riba je glavni sastojak u receptima poznatog talijanskog chefa Giorgia Locatellija s kojim Cromaris ima dugogodišnju suradnju.

Principi organske akvakulture

Sudjelovanje na gastronomskim, enološkim i medijskim događajima

Na vodećim regionalnim enološkim, gastronomskim i medijskim događanjima Weekend Food i Weekend Media Festival prezentirana su jela od Cromarisove BIO ribe inspirirana azijskim kulinarskim tradicijama. Cromaris je u 2024. kao partner sudjelovao na gastronomskim događanjima u Zadru, potvrđujući svoju poziciju vodećeg proizvođača vrhunske mediteranske ribe. Na Tuna Sushi & Wine festivalu, brojnim domaćim i stranim gostima Cromarisova riba predstavljena je kao odličan izbor za sushi, spajajući lokalnu tradiciju s modernim trendovima. U suradnji s Turističkom zajednicom grada Zadra organiziran je drugi Fish & Jazz festival na kojem su po-

sjetitelji uživali u jazz izvedbama, popraćenima isključivo delicijama pripremljenima od Cromarisove ribe. Na TOČ festivalu u Ninu, Cromarisova BIO riba je prezentirana u jelima renomoranih chefova uz vrhunska vina. Cromaris je 2024. prezentirao svoje proizvode i na Zadar street Food Festival-u, Festivalu mora i soli Sali, Crnilo kupu Lukoran, Submania - Kupu otoka Pašmana u podvodnom ribolovu, manifestaciji Dani hrvatskog kulinarstva, Danima orade i kalamera te brojnim ribarskim večerima i drugim gastro manifestacijama.¹⁹⁵

¹⁹⁵ S4-4, 31 c

“Seafood Expo” Barcelona 2024.

Cromaris je 2024. tradicionalno sudjelovao u Barceloni na 30. “Seafood Expo”, najvećem svjetskom sajmu morskih plodova i proizvoda ribarstva. U sklopu projekta “Jedi što vrijedi” Hrvatske gospodarske komore, 11 hrvatskih tvrtki, uključujući Cromaris, predstavilo se na ovom prestižnom događaju. Seafood Expo je jedinstvena prilika u kojoj Cromaris osnažuje poslovne odnose s više od 300 postojećih partnera i predstavlja svoje proizvode na najvećem europskom sajmu ove vrste.

“Fish International” Bremen 2024.

Cromaris je po prvi puta predstavio svoj premium asortiman na “Fish International” u Bremenu, vodećem sajmu za ribu i riblje proizvode za tržišta Srednje i Zapadne Europe. Najbolju ocjenu su dobila jela pripremljena od Cromarisovog zubatca.¹⁹⁶

¹⁹⁶ S4-4, 31 d

Ciljne vrijednosti za organski uzgoj i pravedne marketinške prakse S4-5

Cromaris je za 2024. postavio ciljeve kako bi se pratila djelotvornost politika i mjera za upravljanje značajnim učincima, rizicima i prilikama povezanim s kupcima i potrošačima. Ciljevi su određeni na temelju istraživanja tržišta o vrstama i svojstvima ambalaže na tržištu u koju se pakira riba, trendovima na tržištu i potrošačkim navikama vezanim za bio proizvode te proizvode s oznakama potvrde održivosti poslovanja.

Cilj

Zadržavanje ASC Farming (Aquaculture Stewardship Council – Farm Standard Seabass, Seabream and Meagre) certifikata na svim uzgajalištima za procese uzgoja i prerade ribe te upotrebe sirovina prema načelima održivosti brancina, orade i hame.

Povećanje prodaje organske ribe za 25 posto u odnosu na realizaciju 2023.

Pravedne marketinške prakse te edukacije potrošača¹⁹⁷

Upotreba ambalaže za pakiranje ribe koja je reciklabilna i sadrži reciklat u skladu sa EU i RH zakonskim propisima za zdravstvenu ispravnost hrane i ponudi ambalaže na tržištu

Kontinuirano smanjivanje broja utemeljenih reklamacija i prigovora tijekom izvještajne godine kao dokaz povećanja učinkovitosti poslovnih procesa, zadržavanja kvalitete proizvoda i smanjenja troškova poslovanja

Opis i uspješnost provedbe mjera

Zadržavanjem ASC certifikata u 2024., Cromaris je potvrdio:

- Održivu proizvodnju na uzgajalištima,
- Sljedivost proizvoda
- Usklađenost s trendovima na tržištu i zahtjevima kupaca i potrošača za certificiranim proizvodima

• Proizvodnja organske ribe – cilj u 2024. je ostvaren

Sve planirane mjere za 2024. su provedene, a sastojale su se od:

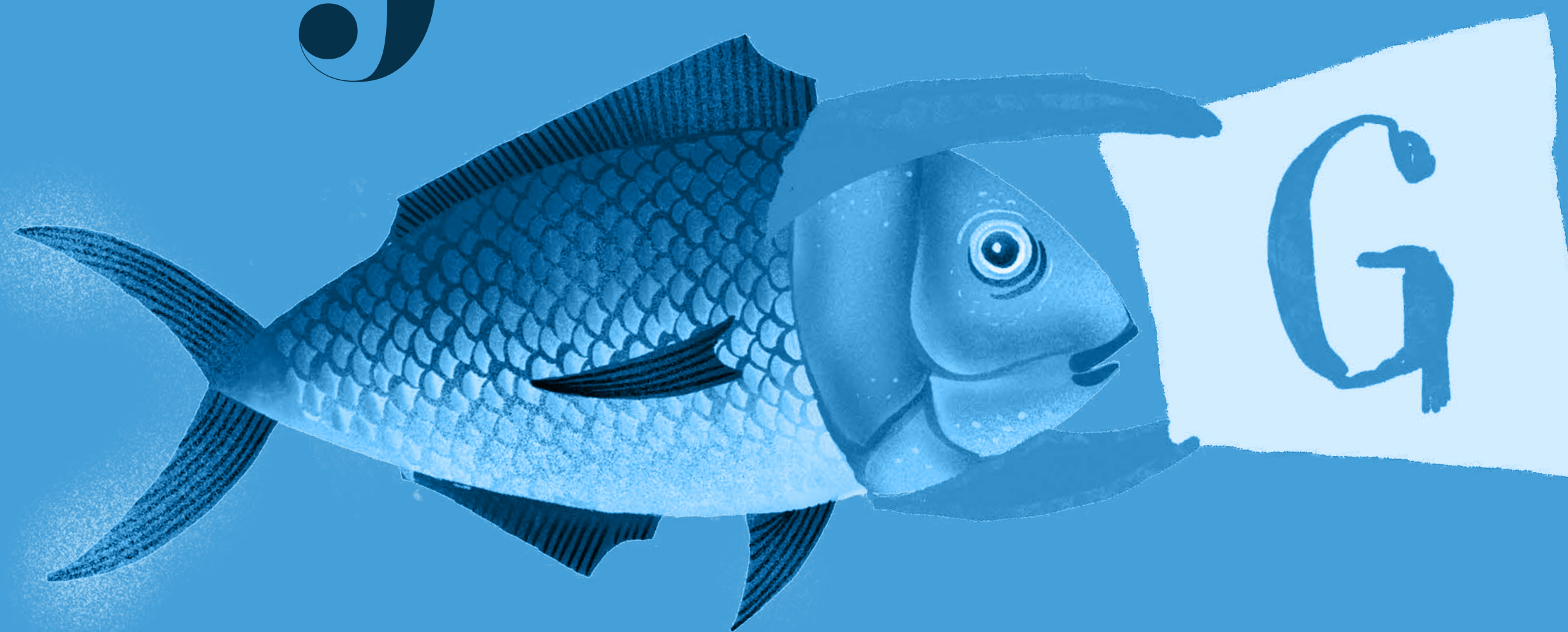
- Edukacije potrošača o održivim praksama i prednostima konzumacije ribe putem digitalnih platformi i društvenih mreža
- Promocija BIO asortimana
- Pružanja kvalitetnih informacija o proizvodima kroz jasne i informativne deklaracije i komunikacijske kanale
- Suradnji s poznatim *chefovima* za promociju zdravih recepata
- Cromaris unatoč analizama tržišta i izravnim kontaktima s ambalažerima u 2024. nije pronašao proizvođače koji nude zamjensko rješenje za plastične EPS kašete.
- Cromaris će nastaviti u kontaktu s ambalažerima, pronalaziti rješenja za smanjenje količine plastike koja se stavlja na tržište.

• U 2024. ukupni broj reklamacija smanjio se za trećinu u odnosu na 2023., a trošak reklamacija bio je niži za 57 posto. U odnosu na 2023. broj prigovora bio je niži za 33 posto.¹⁹⁸

¹⁹⁷ S4-4, 31 c

¹⁹⁸ MDR-T, 79 a,b,c,d, MDR-T 80

Poslovno ponašanje

Poslovno ponašanje ESRS G1

Upravljanje

Uloga administrativnih, nadzornih i upravljačkih tijela ESRS 2 GOV-1

Cromaris primjenjuje visoke standarde korporativnog upravljanja, a svoje poslovanje temelji na načelima zakonitosti, transparentnosti, odgovornosti i etičkog postupanja. U skladu s Etičkim kodeksom, administrativna, nadzorna i upravljačka tijela odgovorna su za njihovu primjenu na svim razinama poslovanja.

- Uprava donosi operativne i strateške odluke, osigurava provedbu etičkih standarda i odgovorna je za poslovnu usklađenost sa zakonskim propisima, standardima i internim procedurama
- Nadzorni odbor nadgleda rad Uprave, prati provedbu politika vezanih za održivost i etičnost poslovanja te osigurava zaštitu interesa dionika.

- Etičko povjerenstvo nadzire primjenu Etičkog kodeksa, redovito informira zaposlenike te omogućuje anonimno prijavljivanje nepravilnosti i etičkih pitanja.

Transparentnost i zakonitost poslovanja

- Uprava Cromarisa provodi redovite procjene poslovne usklađenosti, uključujući primjenu internih politika protiv mita i korupcije
- Svi zaposlenici i rukovoditelji obvezuju se na poštivanje načela zakonitog i odgovornog poslovanja, uključujući zaštitu povjerljivih informacija i osobnih podataka
- Etično upravljanje ljudskim resursima

- Upravljačka tijela Cromarisa osiguravaju jednakost i nediskriminaciju pri zapošljavanju te promiču sigurno i zdravo radno okruženje
- Posebna pažnja posvećuje se otvorenoj komunikaciji i sudjelovanju zaposlenika u donošenju odluka koje se odnose na radne uvjete

Odgovorno upravljanje poslovnim odnosima

- Cromaris osigurava nepristran odabir poslovnih partnera te poštivanje standarda zaštite okoliša i društveno odgovornog poslovanja
- Svi ugovorni odnosi temelje se na načelima poštenja, transparentnosti i odgovornosti, uz jasne smjernice za rješavanje sukoba interesa

Nadzor nad provedbom ESG politika i suradnja s dionicima

- Uprava Cromarisa i osobe odgovorne za ESG ciljeve sa svojim timovima redovito prate učinak u područjima okolišne, društvene i korporativne odgovornosti (ESG) uključujući mjere zaštite morskog ekosustava, održivog uzgoja i smanjenja ugljikovog otiska
- Suradnja s lokalnim zajednicama kroz potporu projektima održivog razvoja i društvene odgovornosti

Mehanizmi za prijavu nepravilnosti i etička pitanja

- Cromaris je uspostavio sustav anonimne prijave nepravilnosti putem povjerljive osobe ili Etičkog povjerenstva, čime se osigurava etičko postupanje i zaštita prijavitelja.
- Povjerenstvo provodi edukacije zaposlenika o pravilima etičkog postupanja.¹⁹⁹

¹⁹⁹ GOV-1, 5a

Stručnost administrativnih, upravljačkih i nadzornih tijela u pitanjima poslovnog ponašanja

Administrativna, upravljačka i nadzorna tijela Cromarisa posjeduju relevantnu stručnost u područjima korporativnog upravljanja, etike, usklađenosti sa zakonskim propisima te održivog poslovanja, čime osiguravaju učinkovitu primjenu Etičkog kodeksa i povezanih politika.

Uprava

Uprava Cromarisa sastavljena je od visokokvalificiranih profesionalaca s iskustvom u sektoru marikulture, korporativnom upravljanju i poslovnoj etici. Članovi uprave imaju višegodišnje iskustvo u poslovnom upravljanju u prehrambeno-prerađivačkoj industriji i sektoru marikulture. Redovito sudjeluju u trening programima o poslovnoj etici, ESG politikama i usklađenosti poslovanja sa zakonskim propisima.

Nadzorni odbor

Članovi Nadzornog odbora imaju stručna znanja koja se odnose na korporativno pravo, financije i etičko upravljanje. Ključne kompetencije nadzornog odbora uključuju stručnost u financijama i reviziji, poznavanje zakonskih propisa i regulatornih standarda.

Edukacija i razvoj kompetencija

Cromaris kontinuirano ulaže u profesionalni razvoj svojih upravljačkih tijela kroz redovite edukacije o poslovnoj etici, pravnim i financijskim pitanjima, upravljanju ljudskim resursima i usklađenosti poslovanja sa sektorskim inicijativama vezanim uz održivost i odgovorno upravljanje. Upravljačka tijela sudjeluju na internim edukacijama te vanjskim stručnim savjetovanjima, konferencijama i kongresima.²⁰⁰

²⁰⁰ GOV-1, 5b

Upravljanje učincima, rizicima i prilikama

Opis postupaka za utvrđivanje i procjenu značajnih učinaka, rizika i prilika ESRS 2 IRO-1

U procesu procjene dvostruke značajnosti za 2024. godinu značajnim je ocijenjen jedan učinak, dvije prilike i šest rizika. Učinak, dvije prilike i četiri rizika odnose se na vlastito poslovanje, a dva rizika na ulazni lanac vrijednosti. Značajni dijelovi lanaca vrijednosti povezani s poslovnim ponašanjem su zaposlenici, dobavljači, kupci i potrošači, udruge za zaštitu životinja te priroda kao tihi dionik.²⁰¹

²⁰¹ ESRS 2 IRO-1, 11. a i b

Učinci – poslovno ponašanje

Tema	Podtema	Podpodtema	Učinak	Opis učinka
Poslovno ponašanje	Dobrobit životinja	Postupak nakon izlova	Stvarni, negativan, kratkoročni učinak vlastitog poslovanja na okoliš i društvo	<p><i>Riba se u marikulturi i ribarstvu nakon izlova stavlja u mješavinu leda i vode u kojoj ribe uginu.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Utječe se na dobrobit životinja produljivanjem perioda od izlova do ugibanja.

Rizici i prilike – poslovno ponašanje

Tema	Podtema	Podpodtema	Rizik/prilika	Opis rizika/prilike
Poslovno ponašanje	Dobrobit životinja	Postupak nakon izlova	Srednjoročna i dugoročna prilika iz vlastitog poslovanja	<p><i>Riba se u marikulturi i ribarstvu nakon izlova stavlja u mješavinu leda i vode u kojoj ribe uginu.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Promjenom metode i prelaskom na električno omamljivanje može se doprinijeti dobrobiti životinja.
Poslovno ponašanje	Dobrobit životinja	Prijenos bolesti između vrsta	Dugoročni rizik iz vlastitog poslovanja	<p><i>Prijenos bolesti s divlje ribe na ribu iz uzgoja unosom uzročnika bolesti uzrokuje:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Povećanje smrtnosti riba • Smanjenje proizvodnje

Tema	Podtema	Podpodtema	Rizik/prilika	Opis rizika/prilike
Poslovno ponašanje	Dobrobit životinja	Bolest matičnog jata	Kratkoročni rizik iz vlastitog poslovanja	<p><i>Ukoliko se zdrave ribe u matičnom jatu nalaze uz ribe koje pokazuju znakove bolesti povećava se vjerojatnost prijenosa bolesti.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Utjecaj na zdravlje matičnog jata • Gubici u proizvodnji • Reputacijski rizik
Poslovno ponašanje	Dobrobit životinja	Bolesti u kavezima za ribe	Kratkoročni rizik iz vlastitog poslovanja	<p><i>Uzročnici bolesti u kavezima</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Povećanje smrtnosti riba • Gubici u proizvodnji • Reputacijski rizik
Poslovno ponašanje	Upravljanje odnosima s dobavljačima, uključujući plaćanje	Sirovine za proizvodnju hrane za ribe	Kratkoročni rizik iz vlastitog poslovanja i lanca vrijednosti	<p><i>Prekidi u dobavljačkim lancima, rast cijena sirovina i energenata, geopolitičke i vremenske prilike utječu na:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dostupnost sirovina • Povećanja cijene riblje hrane • Promjene u recepturi • Povećati trošak istraživanja i razvoj

Tema	Podtema	Podpodtema	Rizik/prilika	Opis rizika/prilike
Poslovno ponašanje	Upravljanje odnosima s dobavljačima, uključujući plaćanje	Dobavljač tretmana za riblje kupke	Kratkoročni rizik iz vlastitog poslovanja i lanca vrijednosti	<p><i>Ograničeni broj proizvođača antiparazitika (sprječavanje parazitskih infekcija na koži, perajama) i koji su registrirali lijek u EU</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Utjecaj na povećanje cijene • Nedostupnost lijeka • Povećanje smrtnosti • Utjecaj na uzgoj
Poslovno ponašanje	Upravljanje odnosima s dobavljačima, uključujući plaćanje	ESG upitnik za dobavljače	Dugoročna prilika iz vlastitog poslovanja	<p><i>ESG upitnik za dobavljače za provjeru utjecaja dobavljača na okoliš i društva</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Unaprjeđenje prikupljanja podataka iz lanca vrijednosti • Potencijalni pozitivni učinak na lanac vrijednosti
Poslovno ponašanje	Sektorski specifična tema	Kibernetička sigurnost	Srednjoročni rizik iz vlastitog poslovanja	<p><i>Zbog kibernetičkih prijetnji koje postaju globalno sve veći problem, potrebno je kontinuirano podizati svijest zaposlenika o potencijalnim prijetnjama i zaštiti od njih.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Potencijalna opasnost od gubitka podataka • Utjecaj na kontinuitet poslovanja • Gubici u poslovanju

Politike poslovnog ponašanja i korporativna kultura G1-1

Cromaris posluje prema standardima poslovnog ponašanja i održivosti. Cromarisove politike, smjernice i upravljački dokumenti jasno definiraju načela etičkog postupanja i upravljanja. Korporativna kultura odražava predanost održivom razvoju, poslovanju usklađenom sa zakonskim propisima i odgovornost prema dionicima. Ključni dokument koji regulira pitanje poslovnog ponašanja je Etički kodeks. **Etički kodeks** propisuje načela, standarde i prihvatljivo postupanje u svim oblicima poslovnog i radnog odnosa. Cromaris poštuje sve primjenjive zakone koji se odnose na zaštitu zdravlja i sigurnosti u rad-

nom okruženju.²⁰² Etički kodeks primjenjuje se na sve Cromarisove zaposlenike, a Nadzorni odbor nadgleda djelotvornost provedbe na temelju izvještaja Uprave. Uprava kroz izvještaje Etičkog povjerenstva i organizacijske jedinice nadležne za upravljanje ljudskim potencijalima, kao i ovlaštenih osoba imenovanih sukladno zakonskim propisima.²⁰³ Kodeks je javno objavljen na internetskim stranicama i oglasnim pločama.²⁰⁴ U slučaju utvrđenih nepravilnosti primjenjuju se mjere korektivnih postupaka prema internim aktima i zakonskim

²⁰² MDR-P, 65 a, d
²⁰³ MDR-P, 65 c, e
²⁰⁴ MDR-P, 65 f

odredbama.²⁰⁵ Cromaris kontinuirano osnažuje svijest zaposlenika o važnosti etičkog poslovanja putem redovitih edukacija i komunikacije ključnih politika, čime se osigurava dosljedna primjena antikorupcijskih i etičkih standarda.²⁰⁶

Certificirani standard za potvrdu održivosti vlastitog poslovanja i dobavljača

Cromaris je nositelj niza certifikata kojima se potvrđuje sljedivost proizvoda od mora do stola, odgovorno upravljanje resursima, organski uzgoj, uzgoj bez upotrebe antibiotika,

²⁰⁵ G1-1, 10a
²⁰⁶ G1-1, 10 g)

zaštita okoliša, sigurnost hrane i poslovanje u skladu sa standardima radnih prava. Certifikati su uz potvrdu kvalitete alat za jačanje povjerenja kupaca i potrošača, regulatornih tijela i partnera u cijelom opskrbnom lancu. Cromaris od svojih dobavljača zahtijeva posjedovanje certifikata koji potvrđuju organsko podrijetlo i održivost proizvodnih procesa te na taj način potiče održivost poslovanja u svom lancu vrijednosti.²⁰⁷

²⁰⁷ G1-1, 7

Pravilnik o postupku unutarnjeg prijavljivanja nepravilnosti

Cromaris primjenjuje jasne procedure za istraživanje incidenata poslovnog ponašanja, uključujući slučajeve korupcije i podmićivanja, u skladu s važećim zakonskim propisima i internim politikama. Cromaris ima nultu toleranciju prema svim oblicima korupcije i podmićivanja. Svaka radnja koja uključuje neovlašteno korištenje utjecaja radi osobne ili poslovne koristi smatra se teškim kršenjem Etičkog kodeksa te podliježe internim istragama i odgovarajućim sankcijama. Zaposlenici su obvezni prijaviti bilo kakve sumnje ili saznanja o koruptivnim praksama, a prijave se obrađuju prema Pravilniku o postupku unutarnjeg prijavljivanja nepravilnosti. Cromaris, također osigurava

neovisnost i objektivnost u poslovnim odlukama te propisuje transparentne mehanizme za sprječavanje i istraživanje potencijalnih sukoba interesa. Postoji jasno definiran proces za prijavu i ispitivanje slučajeva sukoba interesa, koji uključuje pravodobnu evaluaciju i donošenje odluka na temelju utvrđenih činjenica. Interni mehanizmi nadzora uključuju Etičko povjerenstvo, koje je odgovorno za provođenje istraga u slučaju prijavljenih nepravilnosti. Sve istrage provode se nepristrano, povjerljivo i u skladu s procedurama zaštite prijavitelja. Nakon završetka ispitnog postupka, donose se odgovarajuće mjere, uključujući disciplinske sankcije, ako je to potrebno.²⁰⁸

²⁰⁸ G1-1, 10e

Dobrobit životinja

Cromaris u 2024. nije donio politiku za dobrobit životinja u skladu sa zahtjevima ESRS-a. Izrada politike donijet će se tijekom 2025. godine.²⁰⁹ Iako nema formalnu politiku za dobrobit životinja, Cromaris osigurava dobrobit životinja veterinarskim nadzorima, provedbom zoohigijenskih mjera, uvjetima uzgoja u skladu s načelima održivosti koji se potvrđuju certificiranim standardima. Integracijom Pet sloboda životinja u poslovanje, Cromaris potvrđuje svoju odgovornost prema okolišu, zdravlju potrošača i etičkom uzgoju ribe.

²⁰⁹ G1-1, 10 f)

Upravljanje odnosima s dobavljačima G1-2

Plaćanje u skladu s uvjetima navedenim u ugovorima ključno je za održavanje kvalitetnih odnosa s dobavljačima i kontinuitet dobavljačkih lanaca, Općim uvjetima nabave roba i usluga (OUN), koji su objavljeni na Cromarisovim mrežnim stranicama i integrirani u elektronički sustav nabave Ensolva na razini Adris grupe, uređuje se proces ugovaranja, isporuke, fakturi-

ranja i plaćanja s ciljem osiguranja transparentnosti i pravovremenog izvršenja financijskih obveza.²¹⁰

Cromaris, kao vodeći proizvođač visokokvalitetne jadranske ribe, strateški upravlja lancem opskrbe kako bi smanjio operativne rizike, osigurao kontinuitet isporuke i minimizirao utjecaj na okoliš i društvo. Rizicima u nabavi se upravlja provedbom mjera:

²¹⁰ G1-2, 14

- Diverzifikacija dobavljača i smanjenje ovisnosti o pojedinačnim izvorima
 - U 2024. godini 84,8 posto dobavljača bilo je iz Hrvatske, a ostatak s teritorija EU čime je smanjen rizik od poremećaja u globalnim lancima opskrbe.
- Procjena dobavljača kroz okolišne, društvene i upravljačke (ESG) kriterije
- Dobavljači se procjenjuju na temelju Općih uvjeta nabave (OUN), a procjena uključuje zahtjeve za zaštitu okoliša, antikorupciju i radna prava. Opći uvjeti nabave zahtijevaju od dobavljača implementaciju mjera za smanjenje ugljikovog otiska, gospodarenje otpadom u skladu sa zakonskim propisima te zaštitu morskog ekosustava, a dobavljači su odgovorni za sanaciju štete koju prouzroče u oko-

lišu na Cromarisovim lokacijama. Dobavljače sirovina, mlađi i riblje hrane, moraju certificirati neovisna tijela prema Global G.A.P. standardu. Sirovine koje se koriste u organskom uzgoju moraju biti certificirane prema zahtjevima standarda kojima se potvrđuje organsko podrijetlo. Svi dobavljači moraju osigurati poštivanje ljudskih prava, radnih standarda i zabranu dječjeg rada. Antikorup-

cijska klauzula zabranjuje bilo kakav oblik mita i netransparentnog utjecaja na poslovne odluke

- Integracija digitalnih alata za upravljanje nabavnim procesima
 - Nabavni procesi su standardizirani na razini Adris grupe kroz elektronički sustav nabave Ensolva, koji omogućava transparentnost, praćenje performansi dobavljača i smanjenje administrativnih rizika. Svake godine

se provodi analiza usklađenosti svih značajnih dobavljača s politikama Cromarisa. Kroz sustav elektroničkog praćenja u Ensolvi, moguće je brzo identificirati eventualne rizike i osigurati pravovremenu reakciju.²¹¹

²¹¹ G1-2, 15b

- Otpornost na geopolitičke i tržišne rizike
 - Cromaris kontinuirano prati promjene u geopolitičkom i regulatornom okruženju, uključujući trgovinske barijere, promjene zakonskih propisa i gospodarske faktore koji mogu utjecati na dobavljačke lance.²¹²

²¹² G1-2, 15a

Pokazatelji i ciljne vrijednosti

Prakse plaćanja G1-6

U skladu s odredbama Općih uvjeta nabave roba i usluga (OUN), Cromaris se obvezuje na plaćanje računa u roku do 60 dana od dana isporuke/izvršenja usluge, osim ako nije drukčije dogovoreno u pojedinačnim ugovorima. Svi ugovorni odnosi s dobavljačima uključuju jasno definirane rokove isporuke, fakturiranja i plaćanja, čime se minimiziraju potencijalni rizici od kašnjenja. Fakturiranje i administrativni procesi provode se u digitalnom sustavu Ensolva, koji omogućava bržu verifikaciju i obradu plaćanja

te smanjuje mogućnosti proceduralnih kašnjenja. Cromaris također primjenjuje sustav praćenja i analize dobavljača, uključujući ocjenu financijske stabilnosti i točnosti isporuka, što pomaže u održavanju stabilnog novčanog toka prema malim i srednjim poduzećima (MSP-ovima). U 2024. nije bilo neriješenih sudskih postupaka povezanih sa zakašnjelim plaćanjima.²¹³

²¹³ G1-6, 33 a,b,c,d

Specifično za društvo – Kibernetička sigurnost G1

Kibernetička sigurnost je ključna za osiguranje povjerljivosti, integriteta i dostupnosti podataka. Cromaris u 2024. nije razvio zasebnu politiku kibernetičke sigurnosti niti ciljne vrijednosti. Tijekom 2025. Cromaris će se usklađivati s novim zakonskim propisima u području kibernetičke sigurnosti.²¹⁴

Mjere i aktivnosti za osiguranje kibernetičke sigurnosti

Sigurnost mreže, aplikacija, podataka i zaštita privatnosti propisani su Etičkim kodeksom. Etički

²¹⁴ MDR-P 62, MDR-T 81

kodeks je propisao pravila za zaposlenike, a odnose se na odgovorno korištenje elektroničke komunikacije i informacijskih tehnologija (računala, e-mail sustave, internet). Zabranjeno je korištenje Cromarisovih računalnih sustava i mreža za neautorizirane aktivnosti, uključujući neprimjerenu komunikaciju, instalaciju neodobrenih softvera i zlouporabu podataka. Slanje osjetljivih poslovnih podataka elektroničkom poštom dozvoljeno je samo ako su primatelji ovlašteni i ako je komunikacija zaštićena odgovarajućim sigurnosnim protokolima.

U 2024. nije zabilježen niti jedan uspješan proboj, koji bi mogao rezultirati narušavanjem povjerljivosti, integriteta ili dostupnosti informacijsko-komunikacijskih sustava od strane zlonamjernih aktera, čime se osigurava sustavan i proaktivan pristup informacijskoj i kibernetičkoj sigurnosti, smanjujući rizike i jačajući otpornost sustava na potencijalne prijetnje.²¹⁵ Podaci o incidentima smatraju se poslovnom tajnom i neće se javno objavljivati, osim u slučaju kada je isto zatraženo od strane nadležnih

²¹⁵ MDR-M 77

tijela u skladu sa zakonskim odredbama.²¹⁶

Obrazovanje i podizanje svijesti zaposlenika održano je u 2024., a cilj je bio uputiti zaposlenike kako prepoznati i izbjeći *malware* i *phishing* napada. Cilj je također bio osvijestiti važnost odgovornog korištenje interneta te dati upute za učinkovitu zaštitu korisničkih računala i upravljanje lozinkama i zaštitu osjetljivih podataka.²¹⁷

²¹⁶ ESRS-1, 7.7

²¹⁷ MDR-A 68 a, b, c

Prilog I.

Ključni pokazatelji – prihod, kapitalni troškovi (CapEx) i operativni troškovi (OpEx)

U nastavku je dan prikaz izračuna ključnih pokazatelja uspješnosti (KPU) tj. prihoda, kapitalnih troškova (CapEx) i operativnih troškova (OpEx) u skladu s metodologijom opisanom u Prilogu I. Provedbene Uredbe 2021/2178/EU (konsolidirana verzija od 1.1.2024.) o načinu objave informacija.

Prihodi

Udjel prihoda izračunava se kao dio neto prihoda ostvarenih od proizvoda, uključujući nematerijalnu imovinu, povezanu s taksonomski prihvatljivim te EU taksonomijom usklađenih aktivnosti i djelatnosti (brojnik). Brojnik se dijeli s neto prihodima u nazivniku kako je propisano u točki 1.1.1. Priloga I. Provedbene Uredbe 2021/2178/EU

(konsolidirana verzija od 1.1.2024.) o načinu objave informacija. Prihod od taksonomski prihvatljivih i usklađenih djelatnosti i aktivnosti odnosio se na 5.4. Prodaja rabljene robe i 5.5. Prikupljanje i prijevoz neopasnog otpada u frakcijama koje se odvajaju na izvoru. Udjel prihoda od taksonomski prihvatljivih i usklađenih djelatnosti i aktivnosti

u 2024. je bio 0,005 posto, a u 2023. je bio 0,03 posto. Sav ostali prihod u 2024. u Cromarisu potjecalo je od taksonomski neprihvatljivih djelatnosti i aktivnosti koje nisu uvrštene na popise provedbenih uredbi EU taksonomije. Ukupni Cromarisov prihod u 2024. bio je 107,76 milijuna €.

Obrazac: Udio prihoda od proizvoda ili usluga povezanih s ekonomskim djelatnostima usklađenima s taksonomijom - objava za godinu N

U tisućama eura

Financijska godina N	Godina			Kriterij znatnog doprinosa						Kriterij nenanošenja bitne štete (h)							Udio prihoda od taksonomski usklađenih (A.1) ili prihvatljivih (A.2) djelatnosti, godina N-1 (18)	Kategorija omogućujuća djelatnost (19)	Kategorija prijelazna djelatnost (20)
	Oznaka (a)(2)	Prihodi (3)	Udio prihoda godina N (4)	Ublažavanje klimatskih promjena (5)	Prilagodba klimatskim promjena (6)	Voda (7)	Onečišćenje (8)	Kružno gospodarstvo (9)	Bioraznolikost (10)	Ublažavanje klimatskih promjena (11)	Prilagodba klimatskim promjena (12)	Voda (13)	Onečišćenje (14)	Kružno gospodarstvo (15)	Bioraznolikost (16)	Minimalne zaštitne mjere (17)			
Ekonomske djelatnosti (1)				D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D/N	D/N	D/N	D/N	D/N	D/N	D/N	%	0	P
Tekst																			
A. TAKSONOMSKI PRIHVATLJIVE DJELATNOSTI																			
A.1. Okolišno održive djelatnosti (usklađene s taksonomijom)																			
5.4. Prodaja rabljene robe	CE	3,66	0,00%					D		D	D	D	D	D		D	%		
5.5. Prikupljanje i prijevoz neopasnog otpada u frakcijama koje se odvajaju na izvoru	CCM	1,21	0,00%	D						D	D			D		D	%		
Prihodi okolišno održivih djelatnosti (usklađenih s taksonomijom) (A.1)		5	0,00%	%	%	%	%	%	%								0,03%		
Od čega omogućujuće		0	%	%	%	%	%	%	%								0,00%	0	
Od čega prijelazne		0	%	%													0,00%		P
A.2. Taksonomski prihvatljive, ali okolišno neodržive djelatnosti (neusklađene s taksonomijom) (g)																			
				EL; N/EL(f)	EL; N/EL(f)	EL; N/EL(f)	EL; N/EL(f)	EL; N/EL(f)	EL; N/EL(f)	EL; N/EL(f)									

Financijska godina N	Godina			Kriterij znatnog doprinosa						Kriterij nenanošenja bitne štete (h)							Udio prihoda od taksonomski usklađenih (A.1) ili prihvatljivih (A.2) djelatnosti, godina N-1 (18)	Kategorija omogućujuća djelatnost (19)	Kategorija prijelazna djelatnost (20)
	Oznaka (a)(2)	Prihodi (3)	Udio prihoda godina N (4)	Ublažavanje klimatskih promjena (5)	Prilagodba klimatskim promjenama (6)	Voda (7)	Onečišćenje (8)	Kružno gospodarstvo (9)	Bioraznolikost (10)	Ublažavanje klimatskih promjena (11)	Prilagodba klimatskim promjenama (12)	Voda (13)	Onečišćenje (14)	Kružno gospodarstvo (15)	Bioraznolikost (16)	Minimalne zaštitne mjere (17)			
Tekst		Valuta	%	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D/N	D/N	D/N	D/N	D/N	D/N	D/N	%	0	P
Prihodi od taksonomski prihvatljivih, ali okolišno neodrživih djelatnosti (neusklađene s taksonomijom) (A.2.)		0	0,00%	%	%	%	%	%	%										
A. Prihodi od taksonomski prihvatljivih djelatnosti (A.1+ A.2)		5	0,00%	%	%	%	%	%	%										
B. TAKSONOMSKI NEPRIHVATLJIVE DJELATNOSTI																			
Prihodi od taksonomski neprihvatljivih djelatnosti		107.752	100,00%																
UKUPNO		107.756	100%																

(a) Oznaku sačinjavaju pokratak relevantnog cilja kojem ekonomska djelatnost može znatno doprinijeti i broj odjeljka o određenoj djelatnosti u relevantnom prilogu koji se odnosi na taj cilj, tj.:

- Ublažavanje klimatskih promjena: CCM
- Prilagodba klimatskim promjenama: CCA
- Vodni i morski resursi: WTR
- Kružno gospodarstvo: CE
- Sprečavanje i kontrola onečišćenja: PPC
- Bioraznolikost i ekosustavi: BIONa primjer, oznaka za djelatnost "Pošumljavanje" bila bi: CCM 1.1.

Ako djelatnosti mogu znatno doprinijeti ostvarenju više ciljeva, trebalo bi navesti oznake za sve ciljeve.

Na primjer, ako poslovni subjekt navede da djelatnost "Izgradnja novih zgrada" znatno doprinosi ublažavanju klimatskih promjena i kružnom gospodarstvu, oznaka bi bila: CCM 7.1./CE 3.1.

U odjeljcima A.1 i A.2 trebalo bi koristiti iste oznake.

(b) **D – Da, taksonomski prihvatljiva i taksonomski usklađena djelatnost s relevantnim okolišnim ciljem**
N – Ne, taksonomski prihvatljiva, ali taksonomski neusklađena djelatnost s relevantnim okolišnim ciljem
N/EL – nije prihvatljiva, taksonomski neprihvatljiva djelatnost za relevantni okolišni cilj

(c) Ako ekonomska djelatnost znatno doprinosi nekoliko okolišnih ciljeva, nefinancijska poduzeća podebljanim slovima navode najrelevantniji okolišni cilj u svrhu izračuna svojih ključnih pokazatelja uspješnosti i pritom izbjegavaju dvostruko računanje. Ako namjena sredstava financiranja nije poznata, financijska poduzeća u svojim odgovarajućim ključnim pokazateljima uspješnosti izračunavaju financijska sredstva ekonomske djelatnosti koja znatno doprinose više okolišnih ciljeva pod najrelevantnijim okolišnim ciljem koji su nefinancijski subjekti u ovom obrascu naveli podebljanim slovima. Okolišni cilj može se podebljanim slovima navesti samo jedanput u jednom retku da bi se izbjeglo dvostruko računanje za ekonomske djelatnosti u ključnim financijskim pokazateljima financijskih poduzeća. To se ne odnosi na obračun usklađenosti ekonomskih djelatnosti s taksonomijom za financijske proizvode definirane u Uredbi (EU) 2019/2088 članku 2. točki 12. U obrascu u nastavku nefinancijska poduzeća iskazuju i razmjer prihvatljivosti i usklađenosti po okolišnom cilju, što uključuje usklađenost sa svakim od okolišnih ciljeva za djelatnosti koje znatno doprinose nekoliko ciljeva

Udio prihoda/ukupni prihodi

	Usklađene s taksonomijom po cilju	Taksonomski prihvatljive po cilju
CCM	0,00%	0,00%
CCA	0,00%	0,00%
WTR	0,00%	0,00%
CE	0,00%	0,00%
PPC	0,00%	0,00%
BIO	0,00%	0,00%

(d) Ista djelatnost može biti usklađena s jednim ili više ciljeva za koje je taksonomski prihvatljiva.

(e) Ista djelatnost može biti prihvatljiva i neusklađena s relevantnim okolišnim ciljevima.

(f) EL – Taksonomski prihvatljiva djelatnost za relevantni cilj

N/EL – Taksonomski neprihvatljiva djelatnost za relevantni cilj

(g) Djelatnosti se navode u odjeljku A.2 ovog obrasca samo ako nisu usklađene ni s jednim okolišnim ciljem za koji su prihvatljive. Djelatnosti koje su usklađene s barem jednim okolišnim ciljem navode se u odjeljku A.1 ovog obrasca.

(h) Djelatnost koja se navodi u odjeljku A.1 mora ispunjavati sve kriterije nenanošenja bitne štete i obavljati se u skladu s minimalnim zaštitnim mjerama. Nefinancijska poduzeća mogu za djelatnosti navedene pod A.2 dobrovoljno unijeti podatke u stupcima od (5) do (17). Nefinancijska poduzeća mogu u odjeljku A.2 naznačiti kriterije znatnog doprinosa i nenanošenja bitne štete koje ispunjavaju odnosno ne ispunjavaju. (a) za znatan doprinos – oznake D/N i N/EL umjesto oznaka EL i N/EL i (b) za DNSH – oznake D/N.

Kapitalni troškovi (CapEx)

Udjel kapitalnih troškova izračunava se prema metodologiji propisanoj u točkama 1.1.2.1. i 1.1.2.2. Priloga I. Provedbene Uredbe 2021/2178/EU (konsolidirana verzija od 1.1.2024.) o načinu objave informacija. Za taksonomski prihvatljive djelatnosti i aktivnosti u brojnik je dodan iznos CapEx-a koji je dio taksonomskih aktivnosti, odnosno udjel CapEx-a iz nazivnika koji se odnosi na taksonomske aktivnosti. Za aktivnosti usklađene s EU taksonomijom u brojnik je dodan iznos CapEx-a koji je dio taksonomskih i s EU taksonomijom usklađenih aktivnosti, odnosno udjel CapEx-a iz nazivnika koji se

odnosi na taksonomske i usklađene aktivnosti. Nazivnik obuhvaća povećanja materijalne i nematerijalne imovine u financijskoj godini, prije njezine amortizacije i ponovnih mjerenja, uključujući povećanja koja su rezultat revalorizacije i umanjenja vrijednosti, za relevantnu financijsku godinu, isključujući promjene fer vrijednosti. Kapitalne investicije u 2024. iznosile su 4,19 milijuna eura. Udjel CapEx-a od netaksonomskih aktivnosti bio je 54,27 posto, a od taksonomski prihvatljivih 39,33 posto (6.5., 6.10., 7.2 i 7.7.). Od ukupnih kapitalnih troškova u iznosu od 4,19 milijuna eura udjel taksonomski prihvatljivih i

usklađenih aktivnosti i djelatnosti bio je 6,45 posto (7.3. i 7.6.). Udjel taksonomski prihvatljivih i usklađenih aktivnosti i djelatnosti u 2023. bio je 3,45 posto. Plan investicija za 2024. godinu je usklađen s ciljevima održivosti koje je Cromaris odredio za 2025. godinu – smanjiti intenzitet emisija CO₂(eq) po toni proizvedene ribe za 25 posto do 2025. U 2024. godini postignut je cilj smanjenja intenziteta emisija stakleničkih plinova koji je iznosio 0,421 tona CO₂(e)/ tona izlovljene ribe, a to je smanjenje ugljikovog otiska u opsegu 1 i 2 od 33 posto. Navedeno smanjenje je veće od cilja za 2025. koji je iznosio 25 posto.

Obrazac: Udio kapitalnih rashoda od proizvoda ili usluga povezanih s ekonomskim djelatnostima usklađenima s taksonomijom – objava za godinu N

U tisućama eura

Financijska godina N	Godina			Kriterij znatnog doprinosa						Kriterij nenanošenja bitne štete (h)						Minimalne zaštitne mjere (17)	Udio taksonomski usklađenih (A.1) ili prihvatljivih (A.2) Kapitalni rashodi, godina N-1 (18)	Kategorija omogućujuća djelatnost (19)	Kategorija prijelazna djelatnost (20)
	Oznaka (a)(2)	Kapitalni rashodi (3)	Udio kapitalnih rashoda, godina N (4)	Ublažavanje klimatskih promjena (5)	Prikladna klimatskim promjena (6)	Voda (7)	Onečišćenje (8)	Kružno gospodarstvo (9)	Bioraznolikost (10)	Ublažavanje klimatskih promjena (11)	Prikladna klimatskim promjena (12)	Voda (13)	Onečišćenje (14)	Kružno gospodarstvo (15)	Bioraznolikost (16)				
Tekst		Valuta	%	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D/N	D/N	D/N	D/N	D/N	D/N	D/N	%	0	P
A. TAKSONOMSKI PRIHVATLJIVE DJELATNOSTI																			
A.1. Okolišno održive djelatnosti (usklađene s taksonomijom)																			
7.3. Ugradnja, održavanje i popravak opreme za energetske učinkovitost	CCM	256	6,10%	D						D	D		D				D	%	
7.6. Postavljanje, održavanje i popravak tehnologija za energiju iz obnovljivih izvora	CCM	15	0,36%	D						D	D							%	
Kapitalni rashodi okolišno održivih djelatnosti (usklađenih s taksonomijom) (A.1.)		271	6,45%	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%									3,45%	
Od čega omogućujuće		0	0,00%	%	%	%	%	%	%									%	0
Od čega prijelazne		0	0,00%	%														%	P

Financijska godina N	Godina			Kriterij znatnog doprinosa						Kriterij nenanošenja bitne štete (h)						Minimalne zaštitne mjere (17)	Udio taksonomski usklađenih (A.1) ili prihvatljivih (A.2) Kapitalni rashodi, godina N-1 (18)	Kategorija omogućujuća djelatnost (19)	Kategorija prijelazna djelatnost (20)
	Oznaka (a)(2)	Kapitalni rashodi (3)	Udio kapitalnih rashoda, godina N (4)	Ublažavanje klimatskih promjena (5)	Prilagodba klimatskim promjena (6)	Voda (7)	Onečišćenje (8)	Kružno gospodarstvo (9)	Bioraznolikost (10)	Ublažavanje klimatskih promjena (11)	Prilagodba klimatskim promjena (12)	Voda (13)	Onečišćenje (14)	Kružno gospodarstvo (15)	Bioraznolikost (16)				
Tekst		Valuta	%	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D/N	D/N	D/N	D/N	D/N	D/N	D/N	%	0	P
A.2. Taksonomski prihvatljive, ali okolišno neodržive djelatnosti (neusklađene s taksonomijom) (g)																			
				EL; N/EL(f)	EL; N/EL(f)	EL; N/EL(f)	EL; N/EL(f)	EL; N/EL(f)	EL; N/EL(f)										
6.5 Prijevoz motociklima, osobnim automobilima i lakim gospodarskim vozilima	CCM	494	11,78%	EL	EL		EL	EL										%	
6.10. Pomorski i obalni prijevoz robe, plovila za lučke potrebe i pomoćne djelatnosti	CCM	289	6,90%	EL	EL		EL	EL										%	
7.2. Obnova postojećih zgrada	CCM	379	9,03%	EL															
7.7. Kupnja i vlasništvo nad zgradama	CCM	487	11,62%	EL	EL													%	
Kapitalni rashodi taksonomski prihvatljivih, ali okolišno neodrživih djelatnosti (neusklađene s taksonomijom) (A.2)		1.650	39,33%	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%									24,50%	

Financijska godina N	Godina			Kriterij znatnog doprinosa						Kriterij nenanošenja bitne štete (h)						Udio taksonomski usklađenih (A.1) ili prihvatljivih (A.2) Kapitalni rashodi, godina N-1 (18)	Kategorija omogućujuća djelatnost (19)	Kategorija prijelazna djelatnost (20)	
	Oznaka (a)(2)	Kapitalni rashodi (3)	Udio kapitalnih rashoda, godina N (4)	Ublažavanje klimatskih promjena (5)	Prilagodba klimatskim promjena (6)	Voda (7)	Onečišćenje (8)	Kružno gospodarstvo (9)	Bioraznolikost (10)	Ublažavanje klimatskih promjena (11)	Prilagodba klimatskim promjena (12)	Voda (13)	Onečišćenje (14)	Kružno gospodarstvo (15)	Bioraznolikost (16)				Minimalne zaštitne mjere (17)
Ekonomске djelatnosti (1)				D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D/N	D/N	D/N	D/N	D/N	D/N	D/N	%	0	P
A. Kapitalni rashodi od taksonomski prihvatljivih djelatnosti (A.1 + A.2)		1.921	45,79%	%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%								27,95%		
B. TAKSONOMSKI NEPRIHVATLJIVE DJELATNOSTI																			
Kapitalni rashodi taksonomski neprihvatljivih djelatnosti		2.274	54,21%																
UKUPNO		4.195	100%																

(a) Oznaku sačinjavaju pokratak relevantnog cilja kojem ekonomska djelatnost može znatno doprinijeti i broj odjeljka o određenoj djelatnosti u relevantnom prilogu koji se odnosi na taj cilj, tj.:

- Ublažavanje klimatskih promjena: CCM
- Prilagodba klimatskim promjenama: CCA
- Vodni i morski resursi: WTR
- Kružno gospodarstvo: CE
- Sprečavanje i kontrola onečišćenja: PPC

– Bioraznolikost i ekosustavi: BIONa primjer, oznaka za djelatnost "Pošumljavanje" bila bi: CCM 1.1. Ako djelatnosti mogu znatno doprinijeti ostvarenju više ciljeva, trebalo bi navesti oznake za sve ciljeve.

Na primjer, ako poslovni subjekt navede da djelatnost "Izgradnja novih zgrada" znatno doprinosi ublažavanju klimatskih promjena i kružnom gospodarstvu, oznaka bi bila: CCM 7.1./CE 3.1.

U odjeljcima A.1 i A.2 trebalo bi koristiti iste oznake.

(b) D – Da, taksonomski prihvatljiva i taksonomski usklađena djelatnost s relevantnim okolišnim ciljem
N – Ne, taksonomski prihvatljiva, ali taksonomski neusklađena djelatnost s relevantnim okolišnim ciljem
N/EL – nije prihvatljiva, taksonomski neprihvatljiva djelatnost za relevantni okolišni cilj

(c) Ako ekonomska djelatnost znatno doprinosi nekoliko okolišnih ciljeva, nefinancijska poduzeća podebljanim slovima navode najrelevantniji okolišni cilj u svrhu izračuna svojih ključnih pokazatelja uspješnosti i pritom izbjegavaju dvostruko računanje. Ako namjena sredstava financiranja nije poznata, financijska poduzeća u svojim odgovarajućim ključnim pokazateljima uspješnosti izračunavaju financijska sredstva ekonomske djelatnosti koja znatno doprinose više okolišnih ciljeva pod najrelevantnijim okolišnim ciljem koji su nefinancijski subjekti u ovom obrascu naveli podebljanim slovima. Okolišni cilj može se podebljanim slovima navesti samo jedanput u jednom retku da bi se izbjeglo dvostruko računanje za ekonomske djelatnosti u ključnim financijskim pokazateljima financijskih poduzeća. To se ne odnosi na obračun usklađenosti ekonomskih djelatnosti s taksonomijom za financijske proizvode definirane u Uredbi (EU) 2019/2088 članku 2. točki 12. U obrascu u nastavku nefinancijska poduzeća iskazuju i razmjer prihvatljivosti i usklađenosti po okolišnom cilju, što uključuje usklađenost sa svakim od okolišnih ciljeva za djelatnosti koje znatno doprinose nekoliko ciljeva

Udio kapitalnih rashoda/ukupnih kapitalnih rashoda

	Usklađene s taksonomijom po cilju	Taksonomski prihvatljive po cilju
CCM	6,45%	0,00%
CCA	0,00%	0,00%
WTR	0,00%	0,00%
CE	0,00%	0,00%
PPC	0,00%	0,00%
BIO	0,00%	0,00%

(d) Ista djelatnost može biti usklađena s jednim ili više ciljeva za koje je taksonomski prihvatljiva.

(e) Ista djelatnost može biti prihvatljiva i neusklađena s relevantnim okolišnim ciljevima.

(f) EL – Taksonomski prihvatljiva djelatnost za relevantni cilj

N/EL – Taksonomski neprihvatljiva djelatnost za relevantni cilj

(g) Djelatnosti se navode u odjeljku A.2 ovog obrasca samo ako nisu usklađene ni s jednim okolišnim ciljem za koji su prihvatljive. Djelatnosti koje su usklađene s barem jednim okolišnim ciljem navode se u odjeljku A.1 ovog obrasca.

(h) Djelatnost koja se navodi u odjeljku A.1 mora ispunjavati sve kriterije nenanošenja bitne štete i obavljati se u skladu s minimalnim zaštitnim mjerama.

Nefinancijska poduzeća mogu za djelatnosti navedene

pod A.2 dobrovoljno unijeti podatke u stupcima od (5) do (17). Nefinancijska

poduzeća mogu u odjeljku A.2 naznačiti kriterije znatnog doprinosa i nenanošenja bitne štete koje ispunjavaju odnosno ne

ispunjavaju. (a) za znatan doprinos – oznake D/N i N/EL umjesto oznaka EL i N/EL i

(b) za DNSH – oznake D/N.

Operativni troškovi (OpEx)

Udjel operativnih rashoda izračunava se prema metodologiji propisanoj u točkama 1.1.3.1. i 1.1.3.2. Priloga I. Provedbene Uredbe 2021/2178/EU (konsolidirana verzija od 1.1.2024.) o načinu objave informacija. Za taksonomski prihvatljive aktivnosti i djelatnosti u brojnik je dodan iznos OpEx-a koji je dio taksonomskih aktivnosti, odnosno udjel OpEx-a iz nazivnika koji se odnosi na taksonomske aktivnosti. Za aktivnosti usklađene s EU taksonomijom u brojnik je dodan iznos OpEx-a koji je dio taksonom-

skih i s EU taksonomijom usklađenih aktivnosti, odnosno udjel OpEx-a iz nazivnika koji se odnosi na taksonomske i usklađene aktivnosti. U nazivnik su uključeni nekapitalizirani troškovi istraživanja i razvoja, nekapitalizirane troškove obnove zgrada, nekapitalizirane troškove kratkoročnog najma (nije stečen uvjet za priznavanje prava korištenja), nekapitalizirane troškove održavanja i popravaka (uključuje i troškove čišćenja te plaće djelatnika koji rade na održavanju i čišćenju) te ostale izravne

nekapitalizirane troškove za svakodnevno servisiranje nekretnina, postrojenja i opreme koje obavlja društvo ili treća strana kojoj su ti poslovi povjereni, a koji su potrebni za dobro funkcioniranje te imovine (utrošen materijal u održavanje, obvezna obuka radnika potrebna za rukovođenje strojem, opremom, itd.). U izračun operativnih troškova nisu uzeti troškovi sirovina i materijala, trošak plaća zaposlenika koji upravljaju strojem, troškovi upravljanja projektom istraživanja i razvoja, režijski troškovi, električ-

na energija, tekućine ili reagensi potrebni za rad nekretnina, postrojenja i opreme. Od ukupnih troškova održavanja u iznosu od 4,38 milijuna €, 71 posto odnosilo se na taksonomski neprihvatljive djelatnosti i aktivnosti, a 28,94 posto na taksonomski prihvatljive aktivnosti i djelatnosti (5.5., 6.5., 6.6., 6.10., 7.6., 7.7. i 8.2.). Od ukupnih troškova održavanja u 2024. 0,01 posto se odnosilo na taksonomski prihvatljive i s EU taksonomijom usklađene aktivnosti (5.5.).

Obrazac: Udio operativnih rashoda od proizvoda ili usluga povezanih s ekonomskim djelatnostima usklađenima s taksonomijom – objava za godinu N

U tisućama eura

Financijska godina N	Godina			Kriterij znatnog doprinosa						Kriterij nenanošenja bitne štete (f)						Udio taksonomski usklađenih (A.1) ili prihvatljivih (A.2) Operativni rashodi, godina N-1 (18)	Kategorija omogućujuća djelatnost (19)	Kategorija prijelazna djelatnost (20)	
	Oznaka (a)(2)	Operativni rashodi (3)	Udio operativnih rashoda, godina N (4)	Ublažavanje klimatskih promjena (5)	Priagodba klimatskim promjena (6)	Voda (7)	Onečišćenje (8)	Kružno gospodarstvo (9)	Bioraznolikost (10)	Ublažavanje klimatskih promjena (11)	Priagodba klimatskim promjena (12)	voda (13)	Onečišćenje (14)	Kružno gospodarstvo (15)	Bioraznolikost (16)				Minimalne zaštitne mjere (17)
Tekst		Valuta	%	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D/N	D/N	D/N	D/N	D/N	D/N	D/N	%	0	P
A. TAKSONOMSKI PRIHVATLJIVE DJELATNOSTI																			
A.1. Okolišno održive djelatnosti (usklađene s taksonomijom)																			
5.5. Prikupljanje i prijevoz neopasnog otpada u frakcijama koje se odvajaju na izvoru	CCM	0	0,01%	D						D	D			D		D	%		
Operativni rashodi okolišno održivih ekonomskih djelatnosti (usklađenih s taksonomijom) (A.1)		0	0,01%	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	D	D	D	D	D	D	D	0,35%		
Od čega omogućujuće		0	0,00%	%	%	%	%	%	%	D	D	D	D	D	D	D	%	0	
Od čega prijelazne		0	0,00%	%						D	D	D	D	D	D	D	%		P
A.2. Taksonomski prihvatljive, ali okolišno neodržive djelatnosti (neusklađene s taksonomijom) (f)																	33,70%		

Financijska godina N	Godina			Kriterij znatnog doprinosa						Kriterij nenanošenja bitne štete (f)						Minimalne zaštitne mjere (17)	Udio taksonomski usklađenih (A.1) ili prihvatljivih (A.2) Operativni rashodi, godina N-1 (18)	Kategorija omogućujuća djelatnost (19)	Kategorija prijelazna djelatnost (20)						
	Oznaka (a)(2)	Operativni rashodi (3)	Udio operativnih rashoda, godina N (4)	Ublažavanje klimatskih promjena (5)	Prilagodba klimatskim promjena (6)	Voda (7)	Onečišćenje (8)	Kružno gospodarstvo (9)	Bioraznolikost (10)	Ublažavanje klimatskih promjena (11)	Prilagodba klimatskim promjena (12)	voda (13)	Onečišćenje (14)	Kružno gospodarstvo (15)	Bioraznolikost (16)										
Tekst		Valuta	%	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D/N	D/N	D/N	D/N	D/N	D/N	D/N	%	0	P						
				EL; N/EL(e)	EL; N/EL(e)	EL; N/EL(e)	EL; N/EL(e)	EL; N/EL(e)	EL; N/EL(e)																
5.5. Prikupljanje i prijevoz neopasnog otpada u frakcijama koje se odvajaju na izvoru	CCM	187	4,28%	EL	EL	EL	EL	EL	EL														%		
6.5 Prijevoz motociklima, osobnim automobilima i lakim gospodarskim vozilima	CCM	71	1,62%	EL	EL		EL	EL															%		
6.6. Usluge cestovnog prijevoza robe	CCM	107	2,45%	EL	EL		EL	EL															%		
6.10. Pomorski i obalni prijevoz robe, plovila za lučke potrebe i pomoćne djelatnosti	CCM	509	11,64%	EL	EL		EL	EL									%								

Financijska godina N	Godina			Kriterij znatnog doprinosa						Kriterij nenanošenja bitne štete (f)						Minimalne zaštitne mjere (17)	Udio taksonomski usklađenih (A.1) ili prihvatljivih (A.2) Operativni rashodi, godina N-1 (18)	Kategorija omogućujuća djelatnost (19)	Kategorija prijelazna djelatnost (20)
	Oznaka (a)(2)	Operativni rashodi (3)	Udio operativnih rashoda, godina N (4)	Ublažavanje klimatskih promjena (5)	Prikladna klimatskim promjena (6)	Voda (7)	Onečišćenje (8)	Kružno gospodarstvo (9)	Bioraznolikost (10)	Ublažavanje klimatskih promjena (11)	Prikladna klimatskim promjena (12)	voda (13)	Onečišćenje (14)	Kružno gospodarstvo (15)	Bioraznolikost (16)				
Tekst		Valuta	%	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D/N	D/N	D/N	D/N	D/N	D/N	D/N	%	0	P
7.6. Postavljanje, održavanje i popravak tehnologija za energiju iz obnovljivih izvora	CCM	13	0,30%	EL	EL												%		
7.7. Kupnja i vlasništvo nad zgradama	CCM	362	8,26%	EL	EL												%		
8.2 Rješenja za smanjenje emisija stakleničkih plinova temeljena na podacima	CCM	16	0,37%	EL	EL	EL		EL									%		
Operativni rashodi taksonomski prihvatljivih, ali okolišno neodrživih djelatnosti (neuskladene s taksonomijom) (A.2.)		1.266	28,93%	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%								%		

Financijska godina N	Godina			Kriterij znatnog doprinosa						Kriterij nenanošenja bitne štete (f)						Udio taksonomski usklađenih (A.1) ili prihvatljivih (A.2) Operativni rashodi, godina N-1 (18)	Kategorija omogućujuća djelatnost (19)	Kategorija prijelazna djelatnost (20)	
	Oznaka (a)(2)	Operativni rashodi (3)	Udio operativnih rashoda, godina N (4)	Ublažavanje klimatskih promjena (5)	Prilagodba klimatskim promjena (6)	Voda (7)	Onečišćenje (8)	Kružno gospodarstvo (9)	Bioraznolikost (10)	Ublažavanje klimatskih promjena (11)	Prilagodba klimatskim promjena (12)	voda (13)	Onečišćenje (14)	Kružno gospodarstvo (15)	Bioraznolikost (16)				Minimalne zaštitne mjere (17)
Tekst		Valuta	%	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D; Ne; N/EL (b) (c)	D/N	D/N	D/N	D/N	D/N	D/N	D/N	%	0	P
A. Operativni rashodi taksonomski prihvatljivih djelatnosti (A.1+ A.2)		1.266	28,94%	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%								34,05%		
B. TAKSONOMSKI NEPRIHVATLJIVE DJELATNOSTI																			
Operativni rashodi taksonomski neprihvatljivih djelatnosti		3.109	71,06%																
UKUPNO		4.375	100%																

(a) Oznaku sačinjavaju pokratak relevantnog cilja kojem ekonomska djelatnost može znatno doprinijeti i broj odjeljka o određenoj djelatnosti u relevantnom prilogu koji se odnosi na taj cilj, tj.:

- Ublažavanje klimatskih promjena: CCM
- Prilagodba klimatskim promjenama: CCA
- Vodni i morski resursi: WTR
- Kružno gospodarstvo: CE
- Sprečavanje i kontrola onečišćenja: PPC
- Bioraznolikost i ekosustavi: BIONa primjer, oznaka za djelatnost "Pošumljavanje" bila bi: CCM 1.1.

Ako djelatnosti mogu znatno doprinijeti ostvarenju više ciljeva, trebalo bi navesti oznake za sve ciljeve.

Na primjer, ako poslovni subjekt navede da djelatnost "Izgradnja novih zgrada" znatno doprinosi ublažavanju klimatskih promjena i kružnom gospodarstvu, oznaka bi bila: CCM 7.1./CE 3.1.

U odjeljcima A.1 i A.2 trebalo bi koristiti iste oznake.

(b) D – Da, taksonomski prihvatljiva i taksonomski usklađena djelatnost s relevantnim okolišnim ciljem
N – Ne, taksonomski prihvatljiva, ali taksonomski neusklađena djelatnost s relevantnim okolišnim ciljem
N/EL – nije prihvatljiva, taksonomski neprihvatljiva djelatnost za relevantni okolišni cilj

(c) Ako ekonomska djelatnost znatno doprinosi nekoliko okolišnih ciljeva, nefinancijska poduzeća podebljanim slovima navode najrelevantniji okolišni cilj u svrhu izračuna svojih ključnih pokazatelja uspješnosti

i pritom izbjegavaju dvostruko računanje. Ako namjena sredstava financiranja nije poznata, financijska poduzeća u svojim odgovarajućim ključnim pokazateljima uspješnosti izračunavaju financijska

sredstva ekonomske djelatnosti koja znatno doprinose više okolišnih ciljeva pod najrelevantnijim okolišnim ciljem koji su nefinancijski subjekti u ovom obrascu naveli podebljanim slovima. Okolišni cilj može

se podebljanim slovima navesti samo jedanput u jednom retku da bi se izbjeglo dvostruko računanje za ekonomske djelatnosti u ključnim financijskim pokazateljima financijskih poduzeća. To se ne odnosi na obračun usklađenosti ekonomskih djelatnosti s taksonomijom za financijske proizvode definirane u Uredbi (EU) 2019/2088 članku 2. točki 12. U obrascu u nastavku nefinancijska poduzeća iskazuju i razmjer prihvatljivosti i usklađenosti po okolišnom cilju, što uključuje usklađenost sa svakim od okolišnih ciljeva za djelatnosti koje znatno doprinose nekoliko ciljeva

Udio operativnih rashoda/ukupnih operativnih rashoda

	Usklađene s taksonomijom po cilju	Taksonomski prihvatljive po cilju
CCM	1,03%	28,93%
CCA	0,00%	0,00%
WTR	0,00%	0,00%
CE	0,00%	0,00%
PPC	0,00%	0,00%
BIO	0,00%	0,00%

(*) Ista djelatnost može biti usklađena s jednim ili više ciljeva za koje je taksonomski prihvatljiva.

(d) Ista djelatnost može biti prihvatljiva i neusklađena s relevantnim okolišnim ciljevima.

(e) EL – Taksonomski prihvatljiva djelatnost za relevantni cilj

N/EL – Taksonomski neprihvatljiva djelatnost za relevantni cilj

(f) Djelatnosti se navode u odjeljku A.2 ovog obrasca samo ako nisu usklađene ni s jednim okolišnim ciljem za koji su prihvatljive. Djelatnosti koje su usklađene s barem jednim okolišnim ciljem navode se u odjeljku A.1 ovog obrasca.

(g) Djelatnost koja se navodi u odjeljku A.1 mora ispunjavati sve kriterije nenanošenja bitne štete i obavljati se u skladu s minimalnim zaštitnim mjerama.

Nefinancijska poduzeća mogu za djelatnosti navedene

pod A.2 dobrovoljno unijeti podatke u stupcima od (5) do (17). Nefinancijska

poduzeća mogu u odjeljku A.2 naznačiti kriterije znatnog doprinosa i nenanošenja bitne štete koje ispunjavaju odnosno ne

ispunjavaju. (a) za znatan doprinos – oznake D/N i N/EL umjesto oznaka EL i N/EL i

(b) za DNSH – oznake D/N.”;

Prilog II

Popis zahtjeva za objavljivanje ispunjenih izvještajem o održivosti Cromarisa

Standard	Zahtjev za objavljivanje	Odjeljak u Izvještaju o održivosti
ESRS 2	BP-1 – Opća osnova za sastavljanje izjava o održivosti	Str. 27.
	BP-2 – Objave u posebnim okolnostima	Str. 30., 31.
	GOV-1 – Uloga administrativnih, upravljačkih i nadzornih tijela	Str. 33., 34., 36.,
	GOV-2 – Informacije koje se dostavljaju administrativnim, upravljačkim i nadzornim tijelima i čimbenici održivosti kojima se bave ta tijela	Str. 37., 47. do 51.
	GOV-3 – Uključivanje rezultata povezanih s održivošću u programe poticaja	Str. 38., 39.
	GOV-4 – Izvještaj o dužnoj pažnji	Str. 39. do 40.
	GOV-5 – Upravljanje rizicima i unutarnje kontrole izvještavanja o održivosti	Str. 41.;
	SBM-1 – Strategija, poslovni model i lanac vrijednosti	Str. 24., 42. do 46.,
	SBM-2 – Interesi i stajališta dionika	Str. 47. do 51.,
	SBM-3 – Značajni učinci, rizici i prilike te njihova interakcija sa strategijom i poslovnim modelom	Str. 52. do 70.,
	IRO-1 – Opis postupaka za utvrđivanje i procjenu značajnih učinaka, rizika i prilika	Str. 71. do 73.
	IRO-2 – Zahtjevi za objavljivanje u ESRS-u obuhvaćeni izjavom o održivosti poduzeća	Str. 74.
	MDR-P – Politike donesene radi upravljanja značajnim čimbenicima održivosti	U TEMATSKIM ESRS
	MDR-A – Mjere i resursi povezani sa značajnim čimbenicima održivosti	U TEMATSKIM ESRS
	MDR-M – Pokazatelji značajnih čimbenika održivosti	U TEMATSKIM ESRS
	MDR-T – Praćenje djelotvornosti politika i mjera na temelju ciljnih vrijednosti	U TEMATSKIM ESRS

Standard	Zahtjev za objavljivanje	Odjeljak u Izvještaju o održivosti	
ESRS E1	ESRS 2 GOV-3 – Uključivanje rezultata u području održivosti u programe poticaja	Str. 81.	
	E1-1 – Tranzicijski plan za ublažavanje klimatskih promjena	Str. 81. do 86.	
	ESRS 2 SBM-3 – Značajni učinci, rizici i prilike te njihova interakcija sa strategijom i poslovnim modelom	Str. 82. do 94.	
	ESRS 2 IRO-1 – Opis postupaka za utvrđivanje i procjenu značajnih učinaka, rizika i prilika povezanih s klimatskim promjenama	Str. 71. do 73. i 95. do 97.	
	E1-2 – Politike povezane s ublažavanjem klimatskih promjena i prilagodbom tim promjenama	Str. 98.	
	E1-3 – Mjere i resursi povezani s klimatskim promjenama	Str. 98. do 100.	
	E1-4 – Ciljne vrijednosti povezane s ublažavanjem klimatskih promjena i prilagodbom tim promjenama	Str. 101. do 105.	
	E1-5 – Potrošnja energije i kombinacija izvora energije	Str. 106. do 107.	
	E1-6 – Bruto emisije stakleničkih plinova opsega 1,2,3 i ukupne emisije stakleničkih plinova	Str. 108. do 114.	
ESRS E2	E1-7 – Projekti uklanjanja stakleničkih plinova i ublažavanja emisija stakleničkih plinova koji se financiraju ugljičnim kreditima	Str. 115.	
	E1-8 – Interno utvrđivanje cijene ugljika	Str. 115.	
	ESRS 2 IRO-1 – Opis procesa utvrđivanja i procjene materijalnih učinaka, rizika i prilika povezanih s onečišćenjem	Str. 71. do 73.	
	ESRS E3	ESRS 2 IRO-1 – Opis procesa utvrđivanja i procjene materijalnih učinaka, rizika i prilika povezanih s vodom i morskim resursima	Str. 71. do 73. i 116. do 117.
		E3-1 – Politike povezane s vodnim i morskim resursima	Str. 118.
		E3-2 – Akcije i resursi povezani s vodnim i morskim resursima	Str. 119.
	ESRS E4	E3-3 – Ciljne vrijednosti povezane s vodnim i morskim resursima	Str. 120.
		ESRS 2 IRO-1 – Opis procesa utvrđivanja i procjene materijalnih učinaka, rizika i prilika povezanih s bioraznolikošću i ekosustavima	Str. 71. do 73. i 130. i 131.
SBM – 3 – Značajni utjecaji, rizici i prilike te njihova interakcija sa strategijom i poslovnim modelom		Str. 121. do 129.	
E4-1 – Politike povezane s bioraznolikošću i ekosustavima		Str. 132.	
E4-3 – Mjere i resursi povezani s bioraznolikošću i ekosustavima		Str. 133. do 137.	
E4-4 – Mjerila utjecaja povezana s bioraznolikošću i ekosustavima	Str. 138. do 142.		

Standard	Zahtjev za objavljivanje	Odjeljak u izvještaju o održivosti
ESRS E5	ESRS 2 IRO-1 – Opis procesa utvrđivanja i procjene materijalnih učinaka, rizika i prilika povezanih s korištenjem resursa i kružnim gospodarstvom	Str. 71. do 73. i 143. do 145.
	E5-1 – Politike povezane s korištenjem resursa i kružnim gospodarstvom	Str. 146.
	E5-2 – Mjere i resursi povezani s korištenjem resursa i kružnim gospodarstvom	Str. 147. do 151.
	E5-3 – Ciljne vrijednosti povezane s korištenjem resursa i kružnim gospodarstvom	Str. 151.
	E5-5 – Odjev resursa	Str. 152 do 153.
ESRS S1	ESRS 2 SBM-2 – Interesi i stajališta dionika	Str. 155. i 156.
	ESRS 2 IRO-1 – Opis procesa utvrđivanja i procjene materijalnih učinaka, rizika i prilika povezanih s korištenjem resursa i kružnim gospodarstvom	Str. 71. do 73.
	SBM-3 – Značajni učinci, rizici i prilike te njihova interakcija sa strategijom i poslovnim modelom	Str. 155. do 156.
	S1-1 – Politike povezane s vlastitom radnom snagom	Str. 157. do 158.
	S1-2 – Postupci za suradnju s vlastitom radnom snagom i predstavnicima radnika u vezi s učincima	Str. 159.
	S1-3 – Postupci za sanaciju negativnih učinaka i kanali kojima vlastita radna snaga može izraziti zabrinutost	Str. 159. do 161.
	S1-4 – Poduzimanje mjera za značajne učinke na vlastitu radnu snagu, pristupi upravljanju značajnim rizicima i ostvarivanje značajnih prilika povezanih s vlastitom radnom snagom te djelotvornost tih mjera	Str. 162. do 163.
	S1-5 – Ciljne vrijednosti povezane s upravljanjem značajnim negativnim učincima, poticanjem pozitivnih učinaka i upravljanjem značajnim rizicima i prilikama	Str. 164.
	S1-6 – Obilježja zaposlenika poduzeća	Str. 164. i 165.
	S1-8 – Obuhvat kolektivnog pregovaranja i socijalni dijalog	Str. 166.
	S1-9 – Pokazatelji raznolikosti	Str. 166. do 167.
	S1-11 – Socijalna zaštita	Str. 167.
	S1-13 – Osposobljavanje i razvoj vještina	Str. 167.
S1-14 – Pokazatelji zdravlja i sigurnosti	Str. 168. i 169.	
S1-16 – Pokazatelji naknada (razlika u plaćama i ukupna naknada)	Str. 170.	
S1-17 – Slučajevi, prituže te ozbiljni učinci povezani s ljudskim pravima	Str. 171.	

Standard	Zahtjev za objavljivanje	Odjeljak u Izvještaju o održivosti
ESRS S3	ESRS 2 SBM-2 – Interesi i stajališta dionika	Str. 172. do 173.
	ESRS 2 SBM-3 – Značajni učinci, rizici i prilike te njihova interakcija sa strategijom i poslovnim modelom	Str. 173.
	ESRS 2 IRO-1 – Opis procesa utvrđivanja i procjene materijalnih učinaka, rizika i prilika povezanih s korištenjem resursa i kružnim gospodarstvom	Str. 174. do 175.
	S3-1 – Politike za pogođene zajednice	Str. 176.
	S3-2 – Postupci za suradnju s pogođenim zajednicama u vezi s učincima	Str. 176.
	S3-3 – Postupci za sanaciju negativnih učinaka i kanali kojima pogođene zajednice mogu izraziti zabrinutost	Str. 177.
	S3-4 – Poduzimanje mjera za značajne učinke na pogođene zajednice, pristupi upravljanju značajnim rizicima i ostvarivanje značajnih prilika povezanih s pogođenim zajednicama te djelotvornost tih mjera	Str. 177. do 178.
	S3-5 – Ciljne vrijednosti za upravljanje značajnim negativnim učincima, poticanje pozitivnih učinaka i upravljanje značajnim rizicima i prilikama	Str. 179.
ESRS S4	ESRS 2 SBM-2 – Interesi i stajališta dionika	Str. 180.
	ESRS 2 SBM-3 – Značajni učinci, rizici i prilike te njihova interakcija sa strategijom i poslovnim modelom	Str. 181. do 188.
	S4-1 – Politike za potrošače i krajnje korisnike	Str. 189. do 192.
	S4-2 – Postupci za suradnju s potrošačima i krajnjim korisnicima u vezi s učincima	Str. 193. do 194.
	S4-3 – Postupci za sanaciju negativnih učinaka i kanali kojima Kupci i potrošači mogu izraziti zabrinutost	Str. 195.
	S4-4 – Poduzimanje mjera za značajne učinke na potrošače i krajnje korisnike, pristupi upravljanju značajnim rizicima i ostvarivanje značajnih prilika povezanih s potrošačima i krajnjim korisnicima te djelotvornost tih mjera	Str. 196. do 199.
	S4-5 – Ciljne vrijednosti za upravljanje značajnim negativnim učincima, poticanje pozitivnih učinaka i upravljanje značajnim rizicima i prilikama	Str. 200. do 201.
ESRS G1	ESRS 2 GOV-1 – Uloga administrativnih, nadzornih i upravljačkih tijela	Str. 203. do 204.
	ESRS 2 IRO-1 – Opis postupaka za utvrđivanje i procjenu značajnih učinaka, rizika i prilika	Str. 205. do 208.
	G1-1 – Politike poslovnog ponašanja i korporativna kultura	Str. 209. do 2010.
	G1-2 – Upravljanje odnosima s dobavljačima	Str. 211. do 212.
	G1-6 – Prakse plaćanja	Str. 2013.
	Specifično za društvo – Kibernetička sigurnost	Str. 2014.

